TC
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK ANABİLİM DALI
DOKTORA TEZİ

SİYASAL İLETİŞİMDE KAMU DİPLOMASİSİ

Ahmet İlkay CEYHAN
2502070088

Tez Danışmanı:
Prof. Dr. Nurdoğan RİGEL

İstanbul - 2016

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

DOKTORA
TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN;

Adı ve Soyadı	:	AHMET İLKAY CEYHAN	**Numarası**	:	2502070088
Anabilim Dalı / Anasanat Dalı / Programı	:	GAZETECİLİK/ DOKTORA	**Danışmanı**	:	PROF. DR. NURDOĞAN RİGEL
Tez Savunma Tarihi	:	14.06.2016	**Saati**	:	10.30
Tez Başlığı	:	SİYASAL İLETİŞİMDE KAMU DİPLOMASİSİ			

TEZ SAVUNMA SINAVI, İÜ Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin **50. Maddesi** uyarınca yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **KABULÜNE** OYBİRLİĞİ / ~~OYÇOKLUĞUYLA~~ karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- PROF. DR. NURDOĞAN RİGEL		Kabul
2- PROF. DR. ARZU KİHTİR		Kabul
3- DOÇ. DR. VELİ POLAT		kabul
4- DOÇ. DR. İDİL SUHER	İdil Suher	Kabul
5- YRD. DOÇ. DR.ELİF ENGİN		Kabul

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- PROF.DR. NAZİFE GÜNGÖR		
2- PROF. DR.BELKIS ULUSOY NALCIOĞLU		

ÖZ

SİYASAL İLETİŞİMDE KAMU DİPLOMASİSİ

AHMET İLKAY CEYHAN

Siyasal iletişim kavramının önem kazanması son 50 yıllık bir süreci kapsamaktadır. Geniş açıdan bakıldığında, siyasal iletişim, tarihsel gelişim içerisinde her zaman var olmuş bir olgudur. Her ne kadar son 50 yıllık bir süreçte bu alan üzerine araştırmalar yapılmaya başlanmış olsa da, siyasal iletişim süreci, Antik Yunan dönemine kadar uzanan bir yapıya sahiptir. Siyasal iletişim, kendi yapısı içerisinde birçok farklı oluşumu barındırır. Siyasal iletişim kavramı, toplumların kültürel özellikleri, toplumsal gelişmelerin hızı, tarihsel süreçler, psikolojik, sosyolojik, antropolojik olgular, uygulanan yöntemler, vb. bakımından çeşitlilik göstermektedir. Bu nedenledir ki, siyasal iletişim, sosyal bilimler alanından birçok disiplini barındıran, bu alanlardan beslenen ve gelişen, hem kendini hem de bağlı olduğu toplumsal yapıyı etkilemiş bir disiplin olmuştur.

Siyasal iletişimin, her koşulda, kendine has bir yöntemi, bir yapısı olduğu gerçektir. Bu yapı birçok alandan beslenmekte ve kendine özgü bir süreç içerisinde gelişme göstermektedir. Günümüz koşulları içerisinde, siyasal iletişim kavramı, siyasi partilerden tutun da, hükümetlerin politikalarını tanıtma, yayma, geliştirme ve başka kültürleri etkileme gibi alanlarda da kullanılmaktadır. Bu makale içerisinde, siyasal iletişimin yapısı anlatılmaya çalışılacak, toplumları etkileme sürecinde siyasal iletişimin yöntemleri olan kamu diplomasisi kavramı ve algı yönetimi kavramları açıklanmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Siyasal İletişim, Diplomasi, Stratejik İletişim, Kamu Diplomasisi, Algı Yönetim, İkna, Gündem Yaratma

ABSTRACT

PUBLIC DIPLOMACY IN POLITICAL COMMUNICATION

AHMET İLKAY CEYHAN

Political communication concept, that become an important process, has enclosed last 50 years period. From a wide perspective, political communication is a fact which always has been existed in the historical development. Although the research on this area has been proceeded in last 50 years period, the process of political communication has a structure that reached back to the Ancient Greek. Political communication has nestled many other different structure on it own structure. Political communication concept adduced a diversity in terms of the cultural characteristic of societies, the speed of societies' development, historical process, psychological, socialogical, anthropological facts, applied methods, etc. Therefore, political communication is a subject that always affected it's depended society, has contained many different fields of social science on it and has been nourished from them.

Political communication, in all circumstances, has a spesific method and structure. This structure is nourished from many other fields and evaluate itself in a spesific process. In today's historical context, the concept of political communication, is in used by political parties and governments in the field of introducing, evaluating and spreading their politics, including this to affect other cultures. In this article, it is attempted to explain structure of political communication and the public diplomacy, perception management concept by the methods of political communication, on the process of imposing societies.

Key Words: Political Communication, Diplomacy, Strategic Communication, Public Diplomacy, Perception Management, Persuasion, Agenda Setting

ÖNSÖZ

Devletler iktidar odaklı yapılanmalardır. Söz konusu iktidarı elde edebilmek adına, kamuoyunun rızasını almak ve meşruiyetini bu rızaya kaynaklandırarak iktidara gelmek durumundadır. Söz konusu iktidarı elde edebilmek ve sürdürebilmek adına, Devlet mekanizmasının siyasi erkleri/kurumları yapmış oldukları kamuoyu çalışmaları esnasında, devletlerin, genel anlamda siyasal iletişimin öğelerini kullandıkları görülmektedir.

Bununla birlikte kamu diplomasisi, küreselleşen uluslararası siyasal sistem ve dünya yaşamı içerisinde devletlerin diplomatik iletişim biçimleri ile söz konusu iktidarlarını genişletmek adına, diğer devletlerin kamuoylarını "ikna etmek" amacıyla kullandıkları yeni bir iletişim yapılanmasıdır.

Bu çalışmadaki amaç, devletlerin veya siyasal erklerin, kendi ürettikleri politikaları, kendi kamuoyunda meşru hale getirmek ve bir başka devlet ve/veya siyasal erk ve kamuoyunda da aynı meşrutiyeti sağlamak için siyasal iletişim ve kamu diplomasisi yöntemlerini nasıl kullandıkları açıklanması amaçlanmak üzere kaleme alınmıştır.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında büyük katkısı olan danışman hocam Prof. Dr. Nurdoğan RİGEL'e, hem katkılarından dolayı hem de bu süreç içerisinde bana göstermiş olduğu sabır ve vermiş olduğu emekler, nasıl bir akademisyen olunması gerektiği konusunda vermiş olduğu öğretiler, sağladığı deneyimler için teşekkür ederim. Çalışmanın oluşturulması esnasında akademik ve idari tüm desteğini esirgemeyen Bahçeşehir Üniversitesi İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Necip ÇAKIR'a da en içten teşekkürlerimi sunarım. Ne zaman kafamı kurcalayan bir soru olsa kapısını rahatlıkla çaldığım ve güler yüzünü hiçbir zaman esirgemeyen hocam Prof. Dr. Arzu KİHTİR'e, hocalarım Doç. Dr. Veli POLAT, Doç. Dr. İdil KARADEMİRLİDAĞ SUHER ve Yrd. Doç. Dr. Elif ENGİN'e de tüm destekleri için teşekkürü bir borç bilirim. Bununla birlikte, en az danışman hocam kadar bana sabreden, her türlü kahrımı ve bu çalışmanın oluşması esnasında yaşanan tüm zorlukları benimle birlikte göğüsleyen biricik eşim Dilek CEYHAN'a, annem Gülben CEYHAN ve babam Latif CEYHAN'a her zaman yanımda oldukları için teşekkür ederim.

Ahmet İlkay CEYHAN

İstanbul, 2016

İÇİNDEKİLER

ÖZ ….……...……... iii
ABSTRACT ……...…… iv
ÖNSÖZ ……...……. v
KISALTMALAR LİSTESİ …….viii
TABLOLAR LİSTESİ ….…..…...……...……. ix
ŞEMALAR LİSTESİ ….……...……...…… x
GİRİŞ …….. 1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. **SİYASAL İLETİŞİM** ……...……. 3
1.1.Siyasal İletişimi Anlamak: Siyasal İletişimin Yapısal Analizi .....…….……... 3
1.2.Medya ve Siyaset İlişkisi ……..……..…….... 9
1.3.Siyasal İletişimin Aktörleri: Devlet Erkleri, Siyasal Partiler Ve Diğer Aktörler …..... 14
1.4.Toplumsal Dönüşümler ve Siyasal İletişimin Etkisi ……... 21
1.5.Küreselleşme ve Siyasal İletişim ……..... 24
1.6.Siyasal İletişimin Diğer Bilimlerle İlişkisi ……..... 30
1.7.Siyasal İletişimin Modellemesi ……..... 34

İKİNCİ BÖLÜM

2. **KAMU DİPLOMASİSİ** ..…..…… 41
2.1.Modern Diplomasi Üzerine ……. 45
2.2.Kamu Diplomasisi Kavramı ……...……. 51
2.2.1. Kamu Diplomasisinin Tanımı …….……. 51
2.2.2. Kamu diplomasisinin “Kamuoyu” Sorunu …..…… 57
2.2.3. Kamu Diplomasisinin Yöntemleri ……...…… 59

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. **KAMU DİPLOMASİSİ VE MEDYANIN ROLÜ** …….…….. 70
3.1.Kamu Diplomasisi ve Medya İlişkisi …….……...……. 74
3.2.Kamu Diplomasisi ve Propaganda ……...…..…. 80
3.3.Kamu Diplomasisi ve İkna …….……...…….. 87

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. **BİR DEVLET STRATEJİSİ OLARAK KAMU DİPLOMASİSİ** ....…. 95

4.1.İngiltere ve Kamu Diplomasisi ……..…….. 98

4.2.Amerika Birleşik Devletleri ve Kamu Diplomasisi ……...…... 104

4.3.Avrupa Birliği ve Kamu Diplomasisi …….…….. 117

4.4.Türkiye ve Kamu Diplomasisi ……..……..... 125

SONUÇ ……...……. 139

KAYNAKÇA ...…… 143

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD : Amerika Birleşik Devletleri
BBCDS : BBC Dünya Servisi
BBCWS : BBC World Service
KDSPYK : Kamu Diplomasisi Strateji ve Performans Yönetimi Kurulu
PDSPMB : Public Diplomacy Strategy and Performance Management Board
BBCİ : BBC İzleme
BBCM : BBC Monitoring
UGB : Uluslararası Gelişim Birimi
DFID : Department of International Development
UKTI : UK Trade and Investment
DCMS : Department for Cultur, Media and Sport
KDEG : Kamu Diplomasisi Eş Grupları
PDPG : Public Diplomacy Partners Group
İUY : İngiliz Uydu Yayınları Birimi
BSN : British Satellite News
BC : The British Council
USIA : United States Information Agency
PSIKOP : Kamu Diplomasisi Psikoloik Operasyonlar Bölümü
PPS : State Department Policy Planning
OPC : Office of Policy Coordination
NCFE : National Commitee for Free Europe
OSS : Office of Strategic Service
OSI : Office of Strategic Influence
RFE/RL : Radio Free Europe / Radio Liberty
IVLP : US Department of State International Visitor Leadership Program
ODGP : Ortak Dış İşleri ve Güvenlik Politikası
CFSP : Common Foreign and Security Policy
AGSP : Avrupa Güvenliği ve Savunma Politikası
ESDP : European Security and Defence Policy
TASAM : Türk-Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi
STRATIM : Stratejik İletişim Merkezi
USAK : Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Kamu-Diplomasi İlişkisi …….. 53
Tablo 2: Kamu Diplomasisi Temel Sınıflandırmaları ve Psikolojik Savaş ……... 65
Tablo 3: Kamu Diplomasisi Zaman/Bilgi Akışı/Alt Yapı Sınıflandırması …… 67
Tablo 4: Kamu Diplomasisinde Devletin Güvenirliliği ……..... 68
Tablo 5: 11 Eylül Sonrası ABD Kamu Diplomasisi Anahtar Kuruluşlar …… 113

ŞEMALAR LİSTESİ

Şema 1: Siyasal İletişim Sistemi ……..……..……. 39
Şema 2: Siyasal İşleyiş Biçimi ……...…… 91
Şema 3: Çevreleme-Çekişme Süreci ……..…….. 112

GİRİŞ

İnsan, doğal ihtiyaçları nedeniyle bir arada yaşamak zorunda olan bir varlıktır. Sosyal bir varlık olması nedeniyle ve kendi doğal ihtiyaçlarını karşılama amacıyla "toplumsallaşmış" bir yaşam sürer. Toplumsallaşma kendi içerisinde, insan hayatına hizmet eden kurumlar oluşturmuştur. "Siyaset" kavramı da bu kurumlardan sadece biridir. Siyaset, toplumsal yaşamın her alanında yer alır. Başarılı devletlerin tarihleri incelendiğinde, yakalamış oldukları başarının temelinde, üretmiş oldukları siyasetin yanı sıra, bu siyaset unsurlarını topluma aktaracak araçları iyi bir şekilde kullanmaları konusunun da etkili olduğu görülmektedir. Her devlet, hedefleri doğrultusunda, belirli bir kamuoyu yaratmak durumundadır. Bununla birlikte siyasi erk/kurum iç kamuoyunu da koruyarak meşruiyetini ve yönetme gücünü korumak ve diğer ülkeler kamuoyları nezdinde genişletmek zorundadır.

Ülke yönetiminde olanların ya da bu yönetime talip olan kişilerin, ait oldukları toplumu kendilerine inandırmaları, ikna etmeleri gerekmektedir. Bu durum, davranış özelliklerinin sorgulanmasından, olumlu ve olumsuz tarafların sergilenmesi gibi durumları beraberinde getirmektedir. Söz konusu durumlara ek olarak, önemli bir nokta bulunmaktadır, o da politikacının toplum üzerinde etkili olabilmesi için üretmiş olduğu politikaların ve bu politikaların işleyiş sürecinin de mercek altına alınması durumudur. Bu inceleme durumu, birçok disiplini içerisinde barındıran bir süreç anlamına gelmektedir.

Siyasal iletişim, kamu diplomasisi kavramları, içerisinde iletişim süreçlerini barındıran ve toplumları ikna amacı güden bir yapı olarak siyasi erkin/kurumun toplumları etkileme aracı olarak karşımıza çıkmaktadır. Devletler sadece toplumlarla ve diğer ülkelerin siyasi erkleri/kurumlarıyla iletişim kurma çabasında değildir. Bu iletişim yapılarını kullanarak sürekli bir nüfuz elde etmeye çalışırlar.

Siyasal iletişim ile kamu diplomasisi arasında belirgin bir fark vardır. Siyasal iletişim, iletmek istediği mesajları daha çok hedef kitlelere yönlendirirken, kamu diplomasisi, toplum içindeki yerleri, liderlik rolleri ve ihtisasları nedeniyle diğer toplulukları etkileme yeteneğine sahip olan kişiler, dar gruplar veya geniş kitleler üzerinde durmaktadır. Amaçlanan hedef doğrultusunda siyasal iletişim yöntemleri de, kamu diplomasisi yöntemleri de değişiklik göstermektedir. Ancak bu değişiklik yapılarına bakıldığında, söz konusu değişikliklerin siyasal iletişim ve kamu diplomasisi yöntem ve araçlarından kaynaklanmadığını, toplumların ve siyasal işleyiş yapılarından kaynaklı farklılıklar oldukları görülmektedir.

Bu çalışma dört ayrı bölümden oluşacaktır. İlk bölüm içerisinde siyasal iletişimin ne olduğu, ne şekilde işlediği ortaya konulmaya çalışılacaktır. Bununla birlikte, siyasal iletişimin yapısal analizi yapılacak ve bu analiz çerçevesinde medya ile ilişkisi ortaya konulmaya çalışılacaktır. Aynı zamanda siyasal iletişimin aktörleri de bu çalışma içerisinde incelenecek, küreselleşme ve siyasal iletişim diğer bilimlerle ilişkisine bakılarak bir modelleme yapısı ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Çalışmanın ikinci bölümünde ise kamu diplomasisi kavramı anlatılmaya çalışılacaktır. Siyasal iletişim bölümünde anlatılan küreselleşme unsurlarından yola çıkarak, klasik diplomasiden modern diplomasiye geçişin nasıl olduğu ortaya konulmaya çalışılacak ve buna istinaden de kamu diplomasisine evrilmesi gösterilmeye çalışılacaktır. Kamu diplomasisinin kamuoyuları ile olan ilişkisine bakılacak ve uygulama yöntemleri ortaya konularak bu ilişkinin altının çizilmesine çalışılacaktır.

Çalışmanın üçüncü bölümü, ikinci bölümünü teyitler nitelikte, kamu diplomasisinin medya ile ilişkisine ve toplumları etkileme kapasitesine bakılacaktır. Bununla birlikte kamu diplomasisi propaganda ilişkisine değinilecek, kamu diplomasisinin birincil önceliği olan toplumları "ikna" etme yapısı da ortaya konmaya çalışılacaktır.

Çalışmanın dördüncü bölümü, kamu diplomasisinin bir devlet stratejisi olarak nasıl işlediğini göstermek adına, devlet işleyiş örnekleri üzerinden kamu diplomasisi kavramını ortaya koymaya çalışacaktır. Bununla birlikte, toplumsal işleyiş farklılıklarının yanı sıra, siyasal işleyiş farklılıklarının da kamu diplomasisini nasıl etkilediği gösterilmeye çalışılacaktır.

Bu noktada çalışmanın ana amacı, genel incelemeler içerisinde belirtildiği gibi sadece diğer ülke kamuyolarını etkileme, söz konusu kamuoyları nezdinde itibar kazanımı ve dolayısıyla meşruiyet kazanımı sağlama aracı olmadığı, bunun yanı sıra, iç kamuoylarının da kamu diplomasisi uygulamalarında önemli aktörler oldukları ortaya koymaktır. Bir devletin iç yapılanmasında yaşadığı sıkıntılar, o ülkenin uygulamayı arzuladığı kamu diplomasisi uygulamalarını başarısız kılacak bir unsurdur. Bu nedenle, kamu diplomasisi uygulamalarının planlaması yapılırken, geniş bir yapılanma içerisinde tasarlanmasının yanı sıra, bu uygulamaların hangi koşullarda, hangi amaçlar doğrultusunda, hangi getiriler beklenerek tasarlanması konusu da bu çalışma içerisinde gösterilmeye çalışılacaktır.

Ahmet İlkay CEYHAN

BİRİNCİ BÖLÜM

1. SİYASAL İLETİŞİM

Siyasal erk, ulusal ve uluslarüstü düzeydeki siyasal yapılanma içerisinde kendi güç ve yönetimini sürdürebilmek adına ve siyasal düşünceleri doğrultusunda üretmiş oldukları politikaları uygulamak, meşru hale getirmek adına toplumu yönlendirmeye çalışması son derece doğaldır. Ulusal düzlemde çok partili sistem ve uluslarüstü ortamda çok uluslu yapılar, siyasi iktidarların ve siyasi erkleri, üretmiş oldukları politikaları ön plana çıkarmak ve bu süreç içerisinde hangi iletişim yöntemleri ve süreçlerini izlemek, hedeflenen kitlenin bu süreçlerden ne kadar etkilendiğini tespit etmek durumundadır. Bu uygulamalar sonucunda elde edilen bilgilerle, siyasi iktidar ve siyasi erk kendi stratejilerini yeniden düzenlemek ve duruma uygun stratejiler belirlemek zorundadır. Bu açıdan bakıldığında, siyasal iletişim stratejik bir eylemdir. Bu stratejik eylemin amacı siyasal bir düzlemde güç ve meşruiyet elde etmedir.

Bu bölüm içerisinde, siyasal iletişim kavramına biraz daha yakından bakmaya çalışacağız. Siyasal iletişim kavramının tanımını ve aynı düzlemde çalıştığı bilim dallarını inceleyecek, siyasal iletişim kavramının işleyiş yapılarını ortaya koymaya çalışacağız.

1.1. Siyasal İletişimi Anlamak: Siyasal İletişimin Yapısal Analizi

Siyasal iletişim kavramının tanımını yapmak çok kolay bir iş değildir. Siyasal iletişim kavramı yapı itibari ile karmaşık bir konu olması nedeniyle zor tanımlanacak bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Siyasal iletişimin karmaşıklığı çok geniş bir konu içeriğine sahip olmasından dolayıdır. Genel anlamda incelendiğinde, siyasal iletişim kavramı içerisinde geçen "siyaset" kelimesinin içerik olarak geniş bir anlamı bulunmaktadır. "Siyaset" kelimesi sadece yönetimsel anlamda bir sürecin ve bu süreç içerisinde uygulanan yöntemlerin adı değil, aynı zaman da bir güç elde etmenin, elde edilen bu gücün nasıl kullanılacağının, bu eylemler sonucunda etkilenen yapıların incelenmesi, buradan çıkan sonuçların değerlendirilmesi gibi kavramları da içermektedir. Bu kadar geniş yapıdaki bir sistemin içerisine "İletişim" gibi bir başka geniş yapıdaki olguyu eklemek, "siyasal iletişim" sürecini son derece karmaşık kılar. Her iki kavramında birden fazla tanımının yapılması mümkündür. Hem "siyaset" hem de "iletişim" kavramları bakılan noktaya göre değişen ve çok çeşitli tanımlamalara açık olan kavramlardır. Aynı durum "siyasal iletişim" kavramı için de geçerlidir.

Ancak tüm bu karmaşık yapı içerisinde, siyasal iletişim kavramını basit bir şekilde anlatmak gerekirse, "siyasal aktörlerin belli ideolojik amaçlarını, belli gruplara, kitlelere, ülkelere ya da bloklara kabul ettirmek ve gerektiğinde eyleme dönüştürme, uygulamaya koymak üzere çeşitli iletişim tür ve tekniklerinin kullanılarak yapılması"[1] olarak tanımlanabilir.

Bunun yanı sıra, siyasal iletişim Denton ve Woodward tarafından şu şekilde tanımlanmaktadır:

"Siyasal İletişim, toplumsal kaynaklar (kamu geliri), resmi otorite (iktidarı yasama, yürütme ve yargı karar alma süreçlerini elinde bulunduranlar) ve resmi yaptırım uygulayıcıları (devlet yaptırımları) arasındaki salt müzakeredir."[2]

Söz konusu tanım, yazılı siyasi söylemi barındırdığı gibi, sözel siyasi söylemleri de içermektedir. İletişimin kullanılabilen tüm formları, belirli bir siyasi amacı gerçekleştirmek için siyasi erk ve diğer siyasi aktör ve kurumlar tarafından üstlenilmiştir. İletişim bu form ve kanalları, siyasi erk ve diğer siyasi aktör ve kurumları tarafından siyasi olmayanlara yönelik yapılan bir çalışmadır. Söz konusu iletişim süreci bu aktörler ve onların icraatları arasındaki tüm haber, makale, video, diğer tüm medya unsurlarını kapsamaktadır. Bir başka değişle, tüm siyasi eylemler siyasal iletişimin konusu ve tanımı içerisine girmektedir ve kamuoyunu da kapsamaktadır.

Kamuoyu kavramının anlaşılması noktasında, toplum içerisinde yer alan kişilerin kişilik özellikleri ile durumsal, bu noktada çevresel, etkilerin nasıl bir sonuç yarattığı önemlidir. Bu sonuç, kamuoyu düşüncesinin şekillenmesinde etkin bir rol oynar. Kamuoyu, toplum içerisinde yer alan kişilerin tutumları ve davranışlarının, içsel ve dışsal etmenlerle etkileşen bir işlevi olarak karşımıza çıkar. Bu işlev, toplumun en küçük yapıtaşından başlayarak, siyasal çarkın en üst noktasına kadar belirli bir yapının oluşmasına neden olur.

Kamuoyu kavramı enine boyuna incelendiğinde siyasete yönelik bir yapıda olduğu görülecektir. Siyasete yönelik bir kavramın da siyasal sonuçlarının olması son derece

[1] Aysel Aziz, "Siyasal İletişim", Nobel Yayınları, Nisan 2007, sf: 4
[2] R.E. Denton, G.C. Woodward, "Political Communication in America", New York, Praeger, 1990, s:14- Alıntı Yapılan Yer: Brian Mcnair, "An Introduction to Political Communication", 4th Edition, Routledge, 2007, sf:3

doğaldır. Bu nedenle, kamuoyu düşüncesini göz ardı eden siyasi erk ve yönetimler uzun süre iktidarda kalamazlar. Kamuoyu yönlendirilebilir bir yapıdır. İnsanlar, olaylar hakkındaki düşüncelerinde her zaman belirli bir tutarlılık gösteremezler. Bu, insan düşüncesinin karmaşık yapısından kaynaklanmaktadır. Bir olay karşısında, herhangi bir düşünce üzerinden hareket etmeyi tercih eden kişi, o konu üzerinde kendi düşünce yapısına uygun olan bir görüşe sahip iken, bir başka olay içerisinde, kendi düşünce yapısına ters bir tutum ve düşünce sergileyebilir. İnsanlar, düşünce yapıları itibariyle karmaşıktırlar ve her zaman da üst seviyede bir düşünme eylemi gerçekleştirmezler. Bu noktada, önemli olan nokta, bireylerin davranış, tutum, gelenek-görenek gibi değişkenler ve bu değişkenlerin o an yaşanan durum içerisinde ne kadar işlev halinde olabildiği göz önüne alınmalıdır. Siyasal düşünce sistemi bu yapı içerisinde düşüncelerin şekillenmesinde önemli bir rol oynar.

İnsanların siyasal düşünceler bakımından birçok farklılık gösterdiğini ortaya koymamız gerekir. İnsan, bazı olaylar karşısında detaylı düşünmez. Son derece yalın ve doğruluğu kuşkulu dahi olsa bir düşünce yapısı belirlemeyi tercih eder. Bir başka olayda ise, bireyler, olaylar arasında bir nedensel ilişkili görebilir. Ancak bu ilişki içerisinde yer alan etmenler bir diğerini etkiler ya da bir etmen diğer bir etmenin ortaya çıkmasına, başkalaşmasına neden olur. Bu nedenle, bireyler olaylar arasındaki etkileşim ya da ortak etki olasılıklarını göremezler. Birey, aynı zamanda, değişik konu ya da sorunlarla uğraşırken, olaylar karşısında her zaman aynı akıl yürütme düzeyini kullanamaz. Bireyin bu değişken yapısı, zaten hali hazırda karmaşık olan bir yapıyı daha da karmaşık hale getirmekten başka bir şey değildir.
Bireylerin bir konuyu düşünme biçimleri (tek ya da çok nedenli olarak), kişinin akıl yürüttüğü düzeyin karmaşıklığı ile siyasal çevrenin sağladığı ipuçlarının bir işlevidir. Siyasetçiler genellikle halkın sorunlar üzerinde çok alt düzeylerde akıl yürütmesini, olaylara çok yalın açıklamalar getirmesini isterler.

Liberal demokrasi bugün sorgulanmaya başlayan iki temel öncüle dayanır: Bir siyasi alanın var olması - ki bu alan toplumsal görüş birliğinin ve genel çıkarların yeridir-; ve daha toplum onları özerk özneler olarak kurmadan evvel kendi başlarına güce sahip, haklarını icra eden ve iktidarlarını gösteren aktörlerin var olması.[3] Liberal Demokrasi kavramının üç temel yapısından söz etmek mümkündür: Birincisi anayasallık, siyasi bir yönetimin üzerinde

[3] Jean Marie Guehenno, "La Fin de la Democratie", Paris, Flarmarrion,1993, sf: 46 Alınan yer: Manuel Castells," Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür- Kimliğin Gücü (İkinci Cilt)", İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2008, sf:468

anlaşılmış kurallar bütününe ve yasal süreçlerine ihtiyaç vardır. Bu kurallar bütünü ve yasal süreçler, alınan kararların ve siyasi erkin meşru yapıda olmasını sağlamaktadır. İkinci etken ise siyasi katılımın olmasıdır. Toplum bireylerinin, bireyler ya da gruplar halinde karar alma süreçlerine doğrudan katkı sağlamaları meşruluk kavramına önemli bir etki yapmaktadır. Üçüncü koşul ussal tercihlerin yapılabilmesidir. Her bireyin karar alma süreci içerisinde seçeneklerinin olması ve bu seçenekler içerisinde mantıklı bir seçim yapabileceği koşulların sağlanması gerekmektedir.

Yukarıda bahsettiğimiz yapı içerisinde, "bilgilendirilmiş" bir seçmen liberal demokratik alanda siyasi karar alma süreçlerinin belirlenmesi konusunda olmazsa olmaz bir olgudur. Bu noktada, iletişim kavramı önemli bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. İletişim kavramının ve onu kullanan araçların – Bu noktada Medya demek daha doğru olacaktır- toplumsal bilgilendirme ve "kamuoyu" yaratma konusunda önemli görevleri bulunmaktadır. İlk olarak, medyanın toplumu bilgilendirme görevi bulunmaktadır. Vatandaşlar, etraflarında gelişen olaylardan haberdar oldukları sürece karar alma süreçlerine katkıda bulunabilirler. İkinci olarak, medyanın toplumu eğitme görevinden bahsedebiliriz. Yaşanan olayların önemi, içeriği ve nasıl geliştikleri konusunda medya objektif bir değerlendirme yapmak ve bu değerlendirmesini topluma aktarma zorundadır. Üçüncü olarak, medya, kamuoyu oluşması açısından, fikirlerin paylaşılabileceği, tartışmaların düzenlenebileceği bir platform olma görevindedir. Dördüncü olarak, medya açık ve tarafsız olmak zorundadır. Güçler ayrılığı ilkesi çerçevesinde, medyanın, siyasi erk üzerinde "bekçi köpeği" vazifesi görmesi gerekmekte ve siyasi kurum ve kuruluşların düzenli işlemesine katkıda bulunmak; kamuoyunun tarafsız ve gerçek siyasi olguları bilerek/öğrenerek karar alma süreçlerine katkıda bulunmalarını sağlamalıdır. Son olarak, medyanın siyasi süreçlerin savunulması konusunda etkin olması gerekmektedir.

Tüm bunların ışığında denilebilir ki, siyaset, iletişim ile derinlemesine bağlı bir kavramdır. Bunun nedeni, sosyal güç dengelerini yöneten ve düzenleyen siyasal erklerin de sosyal yapının bir parçası olmasıdır. Böyle bir erke sahip olmak, sosyal sınırlı kaynakların dağıtılması konusunda ve iktidar olma süreci ve bu sürecin devam etmesi amacıyla sürekli bir iletişim kurma zorunluluğu getirmektedir. Genel anlamda siyasal davranış incelemelerinin dayanak noktası olan soru, toplumun siyasal becerileridir. Siyasal becerilerden kasıt, toplumu oluşturan bireylerin bilgi düzeyi, siyasal konuları anlama düzeyi ve bu konulara olan ilgisinin

ne kadar olduğudur. Böyle bir yapı içerisinde, siyasal erk, toplumla bağlantı kurabilmek adına iletişim yollarının mümkün olan tüm yollarını kullanmaktadır.

Siyasal iletişim içerisinde yaşanan zorluğun nedeni, hangi siyasal yapının, ne zaman ve hangi siyasal iletişim kanallarını kullanarak eylemde bulunacağını ve bu eylemin sonuçlarının nasıl bir geri dönüşüme neden olacağı konusundaki farklılıklardır. Buradaki bir başka önemli nokta ise, siyasal erklerin kullanmış oldukları yöntemlerin hangisinin siyasal iletişim kapsamına girdiğini belirlemektir. Bu süreç, çok çeşitli tanımlamalara neden olacaktır. Bu durum da siyasal iletişim karmaşık yapısının bir başka göstergesidir.

İletişim, en yalın haliyle "iki birim arasında birbirine ilişkin mesaj alışverişi"[4] veya "bir kişiden diğerine bilgi, fikir ve tutum iletme sanatı"[5] olarak tanımlanabilir. Siyasal iletişim, tüm bu tanımlardan yola çıkarak, "siyasal" amacı olan bir iletişim kurma eylemi olarak tanımlanabilir. Bunun nedeni, neredeyse bütün iletişim süreçlerinin siyasetçiler ya da siyasal erkler tarafından, belirli bir amaç elde etme uğruna yapılıyor olmasıdır. Ayrıca, siyasal erk tarafından kullanılan bu iletişim süreçleri, siyasi olmayan ve siyaset dışındaki bireyleri etkilemek adına yapılmaktadır. Siyasal iletişim, siyasi erkin siyaset dışında kalan birey ve gruplarla olan ilişkisini yansıtmaktadır.

Genel anlamda iletişim kavramına bakıldığında üç kavramı içerisinde barındırdığı görülmektedir. İletişim bağlantılar kuran bir yapıdır.[6] Bu bağlantılar, bir birey ile bir başkası arasında olabileceği gibi, bir insan topluluğu ile bir başka insan topluluğu arasında da olabilir. Bu bağlantılar, genel yapı itibari ile anlık ve yüz yüze olan bir süreçtir. İkinci olarak, iletişim bir etkinliktir. İletişim, sadece yüz yüze olan konuşmalardan ibaret değildir, aynı zamanda yaptıklarımız, hareketlerimiz ile de alakalıdır. Bir konuşma sırasında paylaşılanlar sadece konuşmadan ibaret değil, aynı zamanda karşımızdaki kişinin söylediklerini, hareketlerini değerlendirip bir sonuca varma; bu sonuç doğrultusunda da harekete geçme durumudur. Son olarak, iletişim bir öğrenme durumudur. İnsan, ilk doğduğu andan itibaren, nasıl hareket etmesi gerektiğini, düşünme ve karar verme yollarını deneyerek, uygulayarak ve hata yaparak

[4] Doğan Cüceloğlu, "İnsan İnsana", Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 1987 Alıntı Yapılan Yer: Ahmet Kalender, "Siyasal İletişim: Seçmenler ve İkna Stratejileri", Çizgi Yayınları, Eylül 2005, sf:77

[5] E. Emery, P.H. Ault, W. K. Agee, " Introduction to Mass Communications", Dodd Mead Company, New York Alıntı Yapılan Yer: Ahmet Kalender, "Siyasal İletişim: Seçmenler ve İkna Stratejileri", Çizgi Yayınları, Eylül 2005, sf:77

[6] Richard Dimbleby, Graeme Burton, "More Than Words: An Introduction to Communication", 4th Edition, Routledge,2007, sf:5

öğrenmektedir. İnsan bu süreçler içerisinden geçerek iletişim kurma yöntemlerini öğrenmektedir.

Siyasal iletişim kavramı ise; siyasal temeller ve amaçlar üzerine kurulmuş bir iletişim sürecinin tanımlamasının dışında, bazı noktalarda demokrasi kültürün gelişmesinin temel özelliği olarak da algılanabilmektedir. Denton ve Woodward'ın belirttiği gibi, bu durum, bilginin bireyler tarafından talep edilmesi anlamını da taşımaktadır. Bunun yanı sıra, siyasal iletişim kavramı Herman ve Chomsky'nin belirttiği gibi, seçilmiş siyasal erkin üretmiş olduğu politikaların oy verenler arasında destek görmesi ve "rızanın üretimi" nin sağlanması adına tasarlanmış bir yapı olduğu da söylenmektedir. Ancak, siyasal iletişim kavramı, Blumler ve Gurevitch'in belirttiği gibi, demokrasinin sağlıklı işlemesi, siyasal sistem içerisindeki eylemlerin yapılış şekli, türünün toplumsal onayının sağlanması / alınması konusunun merkezine de yerleşen bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.[7]

Özetlemek gerekirse, siyaset ve iletişim kavramının tüm çıkış noktası "insan"dır. Giriş bölümünde bahsedildiği gibi, insan toplumsal bir varlıktır. Birbirlerine bağlı olarak yaşama gereksinimi bulunan insanın, yaşamak için bir başka insana ihtiyaç duymasının iki nedeni vardır. İlk neden olarak insanın biyolojik bir yapıda olması gösterilebilir. İnsanın doğası gereği birçok biyolojik ihtiyacı vardır ve bu biyolojik ihtiyaçlarını doğa ortamında gidermek durumundadır. Bir diğer neden ise psikolojiktir. İnsanın "Yalnız kalmama" içgüdüsü, onu bir başka insan ile ilişkiye girmesine, iletişim kurmasına neden olur. İnsanın doğası gereği olan ortak ihtiyaçları, bu ihtiyaçların doğada giderilme mecburiyeti ve içgüdüsel korkular nedeniyle ortaya çıkan bireylerarası iletişimin sonucunda, toplumsal yapı meydana gelmektedir.

Toplumun temel taşı olması nedeniyle insan, toplumu etkileyen faktörlerin baş hedefi olarak karşımıza çıkmaktadır. Siyasal sistemler, toplumun bu etkilenebilir yapısını kendi taraflarına çekmek için çeşitli mekanizmalar geliştirmiş ve bu mekanizmaları toplumları etkilemek için kullanırken birçok yola başvurmuştur. Başarılı devletlerin tarihi incelendiğinde, yakalamış oldukları başarının temelinde, üretmiş oldukları politikaların yanı sıra, bu politikaları toplum içerisindeki kitlelere aktarma konusunda geliştirdikleri araçları etkin şekilde kullanmalarının

[7] Darren G. Lilleker, "Key Concepts in Political Communication", SAGE Publications, 2006, sf: 2

da etkili olduğu görülmektedir. Söz konusu araçların yardımı ile siyasal erk kendine bir "kamuoyu" oluşturmuştur.

1.2. Medya ve Siyaset İlişkisi

Medya ilgili olarak ilk belirtilmesi gereken unsur, medyanın, toplumun her bireyine ve her kurumuna nüfuz ederek, toplumsal olayların tartışılabileceği ve bunun sonuçlarının ortaya konulabileceği bir tartışma ortamı yaratmaktır. İkinci olarak, tüm bu tartışma ortamından yola çıkarak, siyasal işleyiş içerisinde fikir ve düşüncelerin birbirleriyle bağıntı kurmasına ya da bu fikir ve düşüncelerin demokratik bir ortamda çatışarak, sonunda uzlaşmasına neden olacak süreçlerin yaşanmasını sağlamaktadır. Bu noktada, özellikle toplum ve siyasal erk arasında, birbirlerini anlamaları, fikirlerini sunabilmeleri, var olan siyasal yapı ve düşünceleri denetleyebilmeleri; bunun sonucu olarak da, toplumun siyasal süreçlere etki etme etmesinde önemli bir unsur olarak karşımıza çıkar. Üçüncü olarak, medyanın toplumunun bir aracı olarak siyasal erk üzerindeki denetimi kamusal işlerin yürütülmesinde veya kamusal kararların alınımında toplum ile siyasal erk arasında bir güven ortamı oluşturur.

Medyanın tüm bu unsurları yerine getirebilmesi için, teknolojik, ekonomik, kültürel ve filolojik olarak toplumun her bireyine ulaşmak zorundadır. Kamusal alanın oluşumu ve ortak kamusal yararın elde edilebilmesi açısından bakıldığında medya bu noktada, siyasal erk, ekonomik erk, toplumsal yapılanmanın tam ortasında yer alır. Bu ortada yer alma durumu da, medya üzerinde, yukarıda belirtilen unsurlar tarafından etkilenmeye çalışılması, toplumu etkileme konusunda medyayı bireysel/ekonomik/siyasal fayda çerçevesinde baskı altında tutulması hareketlerini de beraberinde getirir. Medya bu nedenle, demokratik toplumlar içerisinde, güçler ayrılığı ilkesinden güç olarak, yasama, yürütme ve yargıdan bağımsız dördüncü bir denetleyici güç olarak görev yapar. Bu denetleyici güç ile konumuzun ana karakterlerinden siyasal erk ve kurumlar ile bağıntı siyasal iletişim yoluyla oluşturulur.

Siyasal iletişimin, birçok disiplinle ilişkili olmasından dolayı, birden fazla inceleme alanı bulunmaktadır. Ancak yapı gereği, siyasal iletişim, siyasal yapı ve düzen çerçevesinde, iletişim olgu ve süreçleriyle ve toplumun sosyolojik, psikolojik ve siyasi yapılanmasıyla da yakından ilgili bir disiplindir. Söz konusu siyasal yapı, siyasal iletişimin temel çıkış noktası ve besleyicisi konumundadır. Bu nedenden dolayı, siyasal sistem içerisinde yaşanan her türlü değişim, sosyal ve toplumsal olgular üzerinde yapacağı değişimler gibi, siyasal iletişim tarafından kullanılan tüm yapılar üzerinde de değişimlere neden olacaktır.

Değişimlerin aktarımı konusunda medya son derece önemli bir noktadır. Medya deyince, bir topluma; mesaj ve bilgilerin saklanması, uzaktan iletilmesi ve kültürel-siyasi pratiklerin güncelleştirilmesi yönündeki üç işlevi tamamen ya da kısmen yerine getirme olanağını sağlayan bütün iletişim sistemlerini anlamaktayız. Şu ya da bu şekilde saklamak, sonuç olarak enformasyonları biriktirme imkânını vererek onları bir perspektif içine yerleştirmek ve belli yoğunlukta bir düşünsel çalışma yürütmek anlamına gelmektedir. Yazı (ister el yazısı ister basılı yazı olsun) veya başka kitle iletişim araçları (telefon ya da 20. yüzyıl sonunun telematik araçları, vb.) yoluyla uzaktan iletişim kurmak demek; aynı zamanda mekân ve zamanın buyruğundan kurtulmak, bilgilerin ortaklaştırmasını sağlamak, bir de bu bilgilere bağlı pratikleri ve modelleri yeniden örgütlemek demektir. Basit anlamıyla sözlü ilişki, telefonun icadının öncesinden beri, bir takım toplumsallık, düşünsel dönüşlülük ve siyasi eylem biçimlerinin örgütlendiği ve geliştiği öncelikli medya olmuştur.[8]

Daha öncede belirttiğimiz gibi, toplumsal yapı incelendiğinde, medya ve kitle iletişim araçlarının toplum ile kurdukları ilişki bakımından toplumların en merkez noktasında yer aldıklarını görmekteyiz. Toplum yapısının merkezinde yer almak, kitle iletişim araçlarının toplumun şartlandırmalardan etkilenmesine, öte yandan toplumun da şekillenmesine neden olmaktadır. Her toplum, örgütlenme çabası içerisinde yönlendirmeye ihtiyaç duymaktadır. Kitle iletişim araçları da bu yönlendirme eyleminin en önemli araçlarından biridir ve toplum içerisinde yer alan örgütlenme yapısının işlev kazanmasına yardımcı olur. Özellikle, medyanın bilgiyi saklama kapasitesi, toplumların bilinçlerinin ve toplumsal değişimlerin ne kadar farklılaştığını ortaya koymak adına önemli bir olgudur. Buradaki bilginin saklanmasından kasıt, matbaanın bulunmasıyla birlikte kitap basım sayısının ve toplumsal bilgilenme düzeyinin kitaplar yardımıyla artmasından başlayarak günümüz teknolojik gelişmeleri içerisinde yer alan araçlar sayesinde (kayıt cihazları, televizyon program arşivi, vs.) bilginin saklanabilmesi ve gereğinde yeni bir şekilde ya da tekrar servis edilebilmesidir. Bu durum, toplumsal belleğin güçlenmesini sağlamaktadır. Siyasal iletişim araçları olarak medya, toplumu etkileme işlevinde ön planda yer alır. Siyaset kavramı, özellikle siyasal iletişim kavramını kullanarak, yönetmek ve bilgilendirmek işlevlerinin kullanımı bakımından yapısal ve tarihsel olarak önem kazanmaktadır.

[8] Frédéric Barbier, Catherine Bertho Lavenir, "Diderot'dan İnternete Medya Tarihi", Okyanus Yayınları 2001, sf:7

Bütün beşeri toplumların işleyişi maddi öğelere (teknikler, araçlar, vb.), organizasyon biçimlerine ve toplumsal pratiklere dayanır. Ancak bunlara bir genel tahayyülü ve bunun yanı sıra toplumun kendisini zaman içinde konumlandırmasına, varoluşuna ve deneyimine anlam vermesine ve evriminin arzulanan yönelimini tanımlamasına olanak sağlayan soyut bir etkeni, yani kültürü de eklemek gerekir. Ancak kültür bir toplumsal oluşuma gerçek boyutunu kazandırabilir; ancak toplumun kültürel aynası onun kendi kendini betimlemesine ve tanımladığı kiplere tamamen uygun biçimde var olmasına olanak verir. İdealin ve modelin, arzulanan ve kimi zaman da mümkün olan düzeyin yansıtılması, kültürel modelin kendi kendisini gerçekleştirme özelliğini gösterir; bu özellik de, var olmasını ve işlemesini sağlayan aracılar (özellikle de kitle iletişim araçları) yoluyla yayılır. (…) Toplum sadece sahip olduğu soyut kültür sayesinde var oluyor olsa bile, buna karşılık soyut kültürün de büyük ölçüde maddi koşullar tarafından (tekniklerin düzeyi, tarihsel miras, yaşam şartları) belirlendiğini söylemek gerekir. (…) Tarih söz konusu olduğunda, asıl sorun kitle iletişim araçlarına ve onların desteklediği enformasyonlara ulaşım sorunu oluyor. Daha 15. ve 16. yüzyıllarda, bir metnin nüshalarının çoğaltılması, birçok sorunun yanı sıra okumanın yaygınlaşması konusundaki yeni sorunu ortaya koyar. Yazıyla kurulan yeni ilişki, kısa zamanda, Lutherci reform üzerinde önemli bir etkiye sahip olacaktır: Okumayı bilen herkes, tanrısal söze doğrudan ulaşma imkânına sahip olmalıdır; Alman reformcular farklı bir içeriğe ve dikkate değer genişlikte bir yayılma gücüne sahip (daha hafif, daha masrafsız ama daha hızlı işleyen) yeni bir tür baskı üretimine ağırlık verirler. 18. yüzyılda da, farklı bir doğrultuda aynı mantık söz konusudur. Daha büyük miktarda insanın basılı enformasyona ulaşabilmesi, bir grup vatandaşa değiş tokuş şebekesi oluşturma ve nihayetinde de kamuoyu halini alma yolunu açar. Bu gelişme, özellikle Fransa'da siyasi devrim sürecine girişi mümkün kılmıştır. Bu nedenle Batı'nın 19. yüzyılını belirleyen üç temel mesele, basın rejimi, daha büyük sayıda olan kesimin siyasi sistemdeki rolü ve bu rolün yeniden tanımlanması ile ilintili olacaktır.[9]

Medya, bilgi akışının yanı sıra toplumsal iletişimin kaynaklarını oluşturması bakımından toplum içerisinde değişen yapılara da eşlik etmektedir. Genel açıdan bakıldığında, medya araçları toplumsal değişimin seyrini de etkileyen faktörlerin başında gelmektedir. Medya faaliyetlerinin miladı olarak 18. yüzyılın ikinci yarısını milat olarak kabul edebiliriz. Bu dönem, yaşanan gelişmeler doğrultusunda toplum yapısındaki değişimlerin tanıklığını yapmaktadır. Özellikle Reform ve Aydınlanma çağında yaşanmış olan bilimsel ve düşünsel

[9] Frédéric Barbier, Catherine Bertho Lavenir, a.g.e, sf:9–10

gelişmeler, siyasi katılım ve siyasi düşünce yapılarında köklü değişimlere neden olmuştur. Kitap basımının, daha az maliyetli ve seri hale getirilmesi, basılı eserlerin daha uygun bir fiyata ulaşılmasını sağlamış ve bunun doğrultusunda da toplumun çeşitli kesimlerine hızla yayılmaya başlamıştır.

Özellikle siyasi açıdan bakıldığında, o dönem içerisinde, basılı eserlerin yaygın hale gelmesi, siyasi ve toplumsal dönüşümün merkezinde yer almaktadır. Kitlelerin daha bilinçli hale gelmesi ilerlemenin oluşmasına hız verir. Bu ilerleme, yeni siyasi iktidar teorilerinin ortaya çıkmasına neden olur. Siyasal düşüncelerin gelişimi, toplumsal sorunların da detaylı olarak incelenmesine ve çözümlenmesine neden olacaktır. Özellikle, doğal haklar, yeni düşünce modellerinin serbest dolaşımı ve medya araçlarının gelişimi, toplumsal ve siyasi dönüşümlerin merkezini oluşturmaktadır. Her ne kadar bu dönüşümler sadece siyasi alanda oluyor gibi gözükse de, özellikle Sanayi Devrimi ile birlikte, toplumsal yapının ekonomik boyutları da büyük değişime uğramaktadır. Ekonomik boyutlardaki değişim, yeni toplumsal sınıfların da ortaya çıkmasına ve bu sınıfsal yapı çerçevesinde yeni siyasi düşünce ve hareketlerin temellenmesine neden olmaktadır. Böylelikle, toplumsal dönüşüm içerisinde iktisadi ve siyasi konular merkez konumuna gelmektedir. 19. yüzyıl içerisinde yaşanan teknolojik gelişmeler, iletişim alanına da etki ederek, hızlı bir bilgi alışverişi sağlama adına önemli katkılarda bulunmuştur. Hızlı bir bilgi akışı, iktisadi ve siyasi dönüşümün yapılarını daha hızlı ve daha etkin bir şekilde taşımış, demokrasi ve liberal düşüncelerin yayılmasında etkin bir rol oynamıştır.

19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başlarında yaşanan teknolojik gelişmeler doğrultusunda, bilgi alışverişinin yapısı da değişmiş, bu alışveriş belirli kurallar sistematiğine oturtulmuştur. Bu durumda, daha derli toplu ve kontrollü bir bilgi akışının sağlanmıştır. Bunun yanı sıra, özellikle sinemanın gelişimiyle birlikte, insanların görsel dünyalarına da etki edebilecek bir yöntem olarak karşımıza çıkmıştır. Sinemanın, 19. ve 20. yüzyıl içerisinde toplumsal birlikteliği sağlama ve bireysel hayalleri ön plana çıkarma özelliği, çeşitli propaganda ve siyasi amaçlara hizmet etmiştir. Böylelikle sinema, özellikle Birinci Dünya Savaşı ve sonrasında, siyasal yaşamın, sinematografik haberleşme yöntemi ile toplumla kurmuş olduğu bir bağ haline gelmiştir. Böylelikle yazılı basın yoluyla yapılmış olan bilgi alışverişinin görsel boyutu da işin içine katılmış olur. Radyo'nun da etkili kullanımı sözel bilgi alışverişinin kapılarını aralamış, ancak bu durum devlet iradesinin yazılı, sözel ve görsel iletişim kanalları üzerinde kontrolünü de beraberinde getirmiştir.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında televizyon, tüm bu süreçlerin yerine geçmeye başlamıştır. Özellikle, görsel ve sözel bilgilendirme görevini ve dolaylı olarak da yazılı bilgilendirme işlevini yerine getirmesi, televizyonu kitle iletişim araçları içerisinde en üst noktaya taşımıştır. Ancak genel açıdan bakıldığında, televizyon zaman içerisinde toplumsal değişim sürecini toplumu hücrelere bölerek etkileyeme başlamıştır. Hücrelere bölmekten kasıt, sinema ya da radyonun toplumu bir araya getirerek işlev gördüğü bilgilendirme işini, televizyon, bireylerin ekonomik gelişimleriyle birlikte, her eve girerek ve toplumu aileler bazında hücreleştirerek yapmaktadır. Aynı zamanda, televizyonun yaygınlaşması yazılı basın ve kitaplardan bir kopuşun da meydana gelmesine neden olmuştur.

Medya ve siyasal erk/kurumlar arasındaki ilişkiye, demokratik toplumlar içerisinde yer alan sivil toplumun devlet işleyişini belirleyici unsuru olması açısından da bakmak gerekir. Demokratik toplumlarda, siyasal işleyişin devam edebilmesi için, kamu, kendi rızası ile bireysel hak ve özgürlüklerinden ve kendi için karar alma haklarının bir kısmından feragat ederek, bu hakları, kendi adına işleyişi sağlayabilmesi ve karar alabilmesi için siyasal erke/kurumlara aktarır. Bu aktarımın gerçekleştirilebilmesi için, kamusal fayda yapısının ne olduğu, nasıl işleyeceği, bu işleyiş sonucunda nasıl çıktılar alınacağı konularının tartışılabilmesi; bu tartışma sonucunda ortaya çıkacak toplum yararına en uygun olan düşüncenin işleyişinin denetlenebilmesi için medyaya ihtiyaç vardır. Bu nedenledir ki, siyasal erk/kurumlar siyasal iletişim yöntemleri ve medyanın ilgili araçlarını kullanma çerçevesinde toplumun her unsuruna ulaşmaya çalışırlar. Bu açıdan bakıldığında siyasal iletişim araç ve yöntemlerinin önemi toplumun yönlendirilmesi, kamuoyu oluşturulması açısından yadsınamaz boyuttadır. Daha önce belirtildiği gibi, siyasal iletişim; bilgi ve mesajların siyasal süreç içerisine etki ettiği, kamuoyunu şekillendirmek amacıyla yapılan bir süreçtir.

Siyasal ve toplumsal alanda olan gelişmeler ve değişiklikler, zaman içerisinde siyasal erk'in topluma ulaşmasına, mevcut ulusal ve uluslararası politikaların uygulanmasında ve dolayısıyla iktidarda kalma durumunu güçleştirmiştir. Bu durum, siyasi erklerin, farklı siyasal iletişim kanalları kullanarak topluma ulaşmaya çalışmalarına neden olmaktadır. Özellikle küreselleşme, siyasi ve toplumsal yapılar arasındaki farkların giderek bulanıklaşmasına neden olmaktadır. Bu bulanıklaşma, siyasal iletişim kanallarının nasıl etkilediği sorusunu da beraber getirmektedir.

1.3. Siyasal İletişimin Aktörleri: Devlet Erkleri, Siyasal Partiler Ve Diğer Aktörler

Siyasal iletişim içerisindeki aktörleri tahmin etmek o kadar da zor bir durum değildir. Her ne kadar iletişim olgu ve süreçlerini işliyor olsa da, siyasal iletişim içerisinde önemli aktörlerin çoğu siyasi erk ya da siyasal ortam içerisinden çıkmaktadır.

Devlet başkanı, siyasal aktörlerin ilk örneğini oluşturur. Bir ülke içerisinde, siyasal iletişim çabası içerisine giren en üst düzey makam o ülkenin en üst yöneticisi, yani cumhurbaşkanı, başbakanı ya da yönetim biçimine göre o ülkenin imparatoru, kralı, prensi, vb.dir. Bu açıdan bakıldığında, söz sahibi olan yönetici sıfatındaki siyasi otorite, yönetici olmanın vermiş olduğu görev ve sorumluluk duygusu ile topluma, halka verilecek mesajlarda bir politika uygulanmasını isteyecektir. Siyasal iletişim açısından bakıldığında bu durum doğal, hatta kaçınılmazdır. Özellikle demokrasi ile yönetilen ülkelerin devlet başkanları yeti ve sorumlulukları içerisinde olan konularda, siyasal mesajları halka iletmek ihtiyacını sıklıkla duymaktadırlar.

Söz konusu mesajlar, ülke içerisinde yer alan kamuoyunu etkilemek amacıyla verilebileceği gibi, söz konusu mesaj uluslararası kamuoyunu etkilemek amacı ile de verilebilmektedir. Bu mesajların verildiği alan mesajın hedeflenen kitleye ulaşabilmesi adına önem taşımaktadır. Söz konusu mesajlar, devlet başkanları tarafından bir zirvede, bir konferansta, bir anma töreninde, vb. verilebilir. Buradaki önemli olan nokta, söz konusu mesajın hangi kanallarla, hangi yöntem ve tekniklerle veriliyor olduğudur. Hedeflenen kitle ve amaca göre, devlet başkanları bu mesajları açıklamalar, basın bildirileri, basın toplantıları, vb. yollarla açıklamayı tercih eder ya da topluma açık olan alanlarda, örneğin açılış, miting, gezi, vb. alanlarda dolaylı olarak medyayı kullanarak iletmeyi tercih edebilir.

Söz konusu aktörler içerisinde hükümet ikinci sırayı almaktadır. Genel açıdan bakıldığında, hükümet bir ya da birden fazla partinin oluşturduğu bir yönetim mekanizması olarak karşımıza çıkar. Söz konusu mekanizma ya tek bir partinin ya da tek bir partinin yönetme yetkisine tek başına sahip olamadığı noktalarda, başka siyasi partilerin katılımıyla kurulabilir. Her ne şekilde oluşuyor olursa olsun, hükümet, siyasi partilerin stratejilerinin devamı niteliğini taşır.

Söz konusu siyasal parti stratejilerinin devamı olma konusu, hükümetlerin kullanmış oldukları her türlü iletişim sürecinin siyasi içerikli olmasını sağlamaktadır. Bunun yanı sıra, devlet

işlerinin yapısı da siyasi özellik taşıdığı için, kullanılan her türlü iletişim yöntemi siyasi olacaktır. Sonuçta, hükümetler kendilerini seçen kesime ve topluma yaptıkları eylemler konusunda hesap vermek zorundadır. Bu nedenle, ister tek parti yönetiminde olsun, ister çok partili bir koalisyon yönetimi içerisinde olsun, hükümetler, bir ülkeyi yönetme eylemi sırasında yapmış oldukları tüm iletişim çalışmalarını siyasal iletişim çerçevesinde değerlendirirler; bu nedenle de siyasal iletişimin önemli aktörlerinden sayılmaktadırlar.

Siyasi partiler de, siyasal iletişim içerisinde yer alan bir diğer aktördür. Geniş açıdan bakıldığında, siyasal iletişim kavramlarının en çok kullanıldığı yer siyasi partilerdir. Siyasi parti içerisinde, mevki, görev ayırt etmeksizin herkes siyasal iletişimin aktörü olarak görev almaktadır. Bunun nedeni, her ne düzeyde ve farklı ortamlarda olursa olsun ve parti içerisindeki konumu ve görevi ne olursa olsun, her parti mensubu, bağlı bulunduğu partinin ideolojisi, düşünce ve hareket tarzını temsil etmektedir. Tüm bu parti mensupları, partilerini siyasi düşünce tarzını yaymak ve belirli bir "kamuoyu" oluşturmak için her düzeyde siyasal iletişim faaliyetlerinden yararlanmaktadır.

Yerel yönetimler de siyasal iletişim içerisinde yer alan aktörler arasındadır. Bakıldığında, yerel yönetim kavramı, bağlı bulunduğu ülkenin yönetim şekline bağlı olarak, farklılıklar göstermektedir. Ancak, temel açıdan, yerel yönetimler bölgesel kalkınmayı sağlamak ve topluma hizmet etmek adına seçilmiş mekanizmalardır. Yerel yönetimlerin başı olarak ilk akla gelen mevki belediye başkanlığıdır. Ancak, bölgesel yönetim içerisinde, belediye başkanlığının dışında, gene seçimle gelen ve çeşitli siyasi görevler üstlenen birimler de bulunmaktadır. Genel anlamda bakıldığında, belediye yönetimi içerisinde yer alan encümenlik kurumu, belediye genel meclisi gibi kurumlar belediyenin işlevini yerine getiren kurumlardır. Bu kurumların üyeleri, yöneticileri de siyasal iletişimin aktörleri arasında yer almaktadır. Unutmamak gerekir ki, yerel yönetimler belirli bir siyasi partiye bağlı olan yapılardır. Seçimle başa gelen yerel yönetimler, bir partiye bağlı olan kişilerin seçilerek başa gelmesi ile oluşmaktadır. Bu durum, yerel yönetimin yönetim kadrosunda yer alan tüm bireylerin bağlı bulundukları siyasi partilerin ideolojileri doğrultusunda hareket ediyor gerçeğini ortaya çıkarmaktadır. Söz konusu gerçek, bu bireylerin siyasal iletişim kavramlarını, bağlı bulundukları partinin siyasal düşünce ve hareket tarzına göre kullanacakları, hatta bu kullanım şeklinin bağlı bulundukları partinin bizzat merkezinden yönetileceği durumunu ortaya koymaktadır.

Sivil toplum örgütleri, demokrasi içerisinde son derece önemli olan yapılardır. Genel olarak, uluslararası siyasal dünya içerisinde "Non-Govermental Organizations (NGOs) olarak adlandırılan sivil toplum kuruluşları, siyasi iktidarın denetleyicileri olarak ve çeşitli siyasi olaylara karşı almış oldukları tavır ve hareket tarzlarıyla siyasal erke baskı uygulamaları bakımından önemli kurumlardır.

Sivil toplum kuruluşları, yapı itibari ile meslek odaları, birlikler, vakıflar, dernekler, sendikalar, bunların oluşturduğu federasyon ve konfederasyonlar gibi yapılardan meydana gelmektedir. Sivil toplum örgütleri, bağlı bulundukları ülkenin yasaları doğrultusunda kurularak faaliyet gösterirler ve toplum içerisinde yaygın hale gelmeleri demokrasi çarkının daha iyi dönmesine neden olmaktadır. Bununla birlikte, sadece bağlı bulundukları alanla ilgili değil aynı zaman da siyasi gelişmeler ışığında meydana gelen ve kamuoyunu ilgilendiren olaylar hakkında faaliyet göstermeleri, sivil toplum kuruluşlarını siyasal iletişimin önemli aktörlerinden biri yapmaktadır.

Başta siyasal partiler olmak üzere, yasal olarak var olan, devlet başkanı, hükümet, milletvekilleri, devlet bürokrasisi, yerel yönetimler, dernekler, vakıflar gibi sivil toplum örgütleri yanında, yasal herhangi bir dayanakları olmayan, ancak belli amaçlar için bir araya gelen kişilerin oluşturdukları diğer oluşumlar da vardır: Baskı ya da çıkar grupları, platformlar, güç birlikleri gibi… Bu gruplar daha az kurumsallaşmışlardır ve kimi kez tek bir konu için bir araya gelirler. Hukuki bir yapıları yoktur. Amaçlarına varmak; kamuoyuna, devlete ve hükümete kurum ve kuruluşlarına seslerini duyurmak için çeşitli iletişim yöntem ve tekniklerini kullanmaya çalışırlar. Bu tür oluşumların konuları ve sayıları toplumdan topluma ve zaman içerisinde değişir. Çıkar konuları maddi olabileceği gibi manevi değerler için de olabilir. Kimi kez bu tür topluluklar, bazı siyasi aktörler – örneğin bir siyasal parti ya da sendika, yerel yönetimler, dernekler, çeşitli meslek örgütleri- tarafından da güdümlü olarak oluşturulabilir ya da bu tür örgütlerce desteklenebilir. (…) Genel olarak baskı grupları mesleksel, ideolojik, politik, ekonomik, sınıflara dayalı çıkar grupları olarak oldukça geniş bir yelpazede de yer alırlar. Ancak, bu gruplandırmalarda, daha önce görülen kimi siyasal aktörler de zaman zaman baskı grubu altında değerlendirilmektedir. Bu gruplandırma içerisinde, (…) "amaçlarına", "çalışma alanlarına" ve "yapılarına" bağlı üçlü bir gruplandırma vardır. "Platformlar" baskı grupları içinde ele alınırsa da amaçları ve çalışma biçimleri açılarından baskı gruplarından ayrılırlar. Platformlar daha uzun sürelidir ve belli bir amaç için bir araya gelmeleri, fikir alışverişinde bulunmaları, görüşlerini kamuoyuna ve ilgili yerlere

açıklamaları, göndermeleri söz konusudur. Zaman içerisinde baskı grubu olarak da faaliyet gösterebilirler. Bu tür platformlar daha çok kişilerin bir araya gelmeleri ile oluşur. Platformlar kimi kez sivil toplum örgütlerinin bir araya gelmesi ile de oluşabilir. Sivil toplum örgütünün bir araya gelerek oluşturdukları bir diğer oluşum, "güç birliği" adı altındaki örgütlenme biçimidir. Alanları farklı olan dernek, vakıf, birlik gibi sivil toplum örgütlerinin birkaçı hem içte siyasal erklere, kamuoyuna kendi seslerini duyurmak, hem de uluslararası ilişkilerde ulusal politikalara destek vermek üzere faaliyet gösterirler.[10] Söz konusu faaliyetler siyasal iletişim kavram ve yöntemlerinin konusunu da oluşturduğundan, baskı grupları, siyasal iletişimin bir diğer aktörleridir.

Lobi ya da lobicilik faaliyetleri, yapıları itibari ile siyasal iletişimin önemli aktörlerinden birini oluşturmaktadır. Lobicilik faaliyetleri genellikle kulis çalışmaları, belli konular üzerinde yapılan ve yönetenleri etkilemek, özellikle yasama ve yürütme erkleri üzerinde bir etki yaratmak, amacıyla uygulanan faaliyetler olmaları açısından siyasal iletişimin aktörleri arasında sayılmaktadır.

Lobicilik, ikna inandırma ve tanıtma teknikleri uygulayarak, karar verme mekanizmaları üzerinde baskı grubu oluşturma ve politik kararları bir grubun veya ülkenin lehine ya da aleyhine değiştirebilme becerisidir. Çeşitli çıkar grupları tarafından hükümet kararlarını etkilemeyi amaçlayan faaliyetlerdir. (…) Lobicilik yapan organizasyonlar, özel çıkar gözetirler. Çevreciler ve diğer aktif gruplar, kendilerinin halkın çıkarı için çalışan gruplar olarak adlandırırlar. Ama bu halkın, bu çıkarını kimin nasıl tanımladığına bağlıdır. (…) Bireyleri veya grupların kanun yapıcıları etkilemek için organize ettikleri her türlü girişim olarak özetlenebilen lobicilik, hükümetin çeşitli kademelerinin karar vermelerinde etkili rol oynayan demokratik sistemin bütünsel ve meşru bir parçasıdır. Lobicilik, bu etkinlik içinde her türlü teşkilatta yer alır. Akıcı ve etkileyici konuşan insanlardan oluşan lobiciler, güçlü ticari birliklerin veya şirketlerin önemli birer unsuru olmakla birlikte, gerçekte, sendikalar, baskı grupları, etnik topluluklar, barış ve çevre korumacıları, tüketici gruplar ve bir dizi özel çıkar grupları için çalışırlar. Faaliyet gösterdikleri iş alanının hacmi çok küçük de olabilir çok büyük de. Lobiciler alanlarıyla ilgili geniş bilgiye sahiptirler. Bu nedenle çoğu zaman karar alma organları arasında ve siyasi kişiler çevresinde, sürekli bilgilerine başvurulan kişilerdir.[11] Lobicilik, hem siyasal alanda hem de toplumsal alanda yürütülebilen faaliyetler toplamıdır.

[10] Aysel Aziz, "Siyasal İletişim", Nobel Yayınları, Nisan 2007, sf: 4
[11] Nurdoğan Rigel, "Rüya Körleşmesi", Der Yayınları, 2000, sf: 191-192-196

Bu faaliyetler, kullandıkları yöntem bakımından siyasal iletişimin inceleme alanına girmektedir.

Sivil itaatsizlik kavramı, her ne kadar daha bahsetmiş olduğumuz baskı grupları içerisinde yer alsa da, biçim ve içerik bakımından diğer baskı gruplarından ayrılır. Genel anlamda incelendiğinde, sivil itaatsizlik kavramı, toplumun ve yasaların suç saymadığı, şiddet dışı eylemlerin kullanıldığı ve amacına ulaşana kadar süreklilik gösteren bir eylem olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sivil İtaatsizlik kavramı, bir "küçük direnme" olarak yurttaşların doğal haklarından biridir. Eğer toplumsal yaşamda sivil itaatsizlik eylemlerinin gerçekleşmesine olanak sağlayan siyasal bir kültür oluşmamışsa, farklı kimlik ve söylemlerin bastırılmasının yolları da açık demektir. Bu durum ise, demokrasinin yeterince gelişmemiş olduğuna ve devlet karşısında sivil toplum alanının darlığına işaret etmektedir.[12] Bir protesto biçimi olarak algılanabilecek sivil itaatsizlik kavramı, militan bir direniş ve davranış biçimleriyle ele alınmalıdır. Sivil İtaatsizlik, bir sistemin değiştirilmesi değildir, ortalama demokratik ve adil bir sistemde devletin sorumluluğundaki görevler ile anayasayı meşru bir yapı olarak kabul eden yurttaşlar arasındaki görevlerin çatışması olarak algılanmalıdır. Toplum öğelerinin, devlet işleyişi içerisindeki sorunlara karşı çıkışıdır.

Anayasal bir sivil itaatsizlik teorisi üç bölümden oluşur: Teori öncelikle bu karşı çıkış biçimini tanımlar ve demokratik otoriteye yönelik diğer muhalefet biçimleriyle olan ayrımını belirler. Bu eylemler yasal mitinglerden, mahkemelere emsal kararlar çıkartılmasını sağlama amacına yönelik yasa ihlallerine, militan eylemlere ve örgütlü bir direnişe kadar uzanır. Teori sivil itaatsizliğin bu olasılıklar kümesi içerisindeki yerini netleştirir. İkinci olarak teori, sivil itaatsizliğin gerekçelerini ortaya koyup, (az ya da çok) adil demokratik bir toplumsal düzen veri alınarak, sivil itaatsizliğin hangi koşullar altında haklı olabileceğini tartışır. Son olarak, teorinin sivil itaatsizliğin anayasal bir sistem içerisindeki rolünü ve özgür bir toplumda bu tür protesto eyleminin uygunluğunu izah etmesi gereklidir.[13]

[12] Erdal Dağtaş, "Türkiye'de Sivil İtaatsizlik Toplumsal Hareketler ve Basın", Ocak 2008, Ütopya Yayınevi, sf:7–8

[13] John Rawls, "Sivil İtaatsizliğin Tanımı ve Haklılığı" , "Kamu Vicdanına Çağrı: Sivil İtaatsizlik" , Çev: Yakup Çoşar, Ayrıntı Yayınları, 2001, sf: 55-56

Sivil itaatsizlik, yasaların ya da hükümet politikasının değiştirilmesini hedefleyen, kamuoyu önünde icra edilen (aleni), şiddete dayanmayan, vicdani, ancak yasal olmayan politik bir eylem[14] olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu eylemde, toplumun çoğunluğunun adalet duygusuna hitap edilmektedir ve toplumun tüm öğelerine derin bir düşünme alanı ve zamanı bıraktıktan sonra, eşit ve özgür iradeyle oluşturulmuş toplumsal işbirliği doğrultusunda bir hareket tarzı seçilir. Aynı zamanda, bu eylem, sadece politik bir iktidarı kontrol eden çoğunluğa hitap etmesi nedeniyle değil de, ortak politik ilkelerden (anayasa, toplum kurumlarını düzenleyen adalet ilkeleri, vb.) yola çıkılarak oluşturulan bir yapıdır. Sivil itaatsizlik kavramının haklı gösterilmesi uğruna dini öğeler ve bireysel ahlak değerleri kullanılması söz konusu değildir. Bireysel ya da grup çıkarları doğrultusunda şekillendirilemez, politik düzenin temelinde yatan ortak adalet anlayışına göre şekillendirilir.
Sivil itaatsizliği önemli özelliklerinden bir diğeri de, aleni (kamusal) bir eylem olmasıdır. Yapılandırılmasında sadece kamusal prensiplere dayanılmadığı gibi, söz konusu eylem kamusal alan içerisinde aleni bir şekilde gerçekleştirilir. Bu nedenle sivil itaatsizlik, herkese açık bir hitapla ve vicdani ve derin politik bir çağrı doğrultusunda düzenlenir. Gizli değil, tersine kamuoyu tarafından yeterince algılanabilecek biçimde uygulanır.

Sivil İtaatsizlik, şiddeti reddeden bir yapıya sahiptir. Bunun nedeni, şiddet kavramına duyulan herhangi bir nefret ya da tiksinti değil, şiddetin bir tavrın kesin ifadesi olmasıdır. İnsana yönelik herhangi bir şiddet, sivil itaatsizliğin karakterine uymaz. Sivil İtaatsizlik, her ne kadar yasal süreçleri zorlama yöntemini seçse ve sınırlara karşı itaatsizliği savunsa da, özünde yasalara sadakat vardır ve bu sınırlar içerisinde hareket tarzı seçtiği için barışçıl bir eylemdir. Bu eylemde, yasa ihlal edilir ancak yasaya bağlılık nedeniyle, eylem sonucunda olabilecek her türlü yasal sonuç eylemciler tarafından baştan kabul edilmiştir. Yukarıda sayılan tüm özellikler açısından bakıldığında, sivil itaatsizlik kavramı siyasal iletişim içerisinde önemli bir aktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

Terör grupları ya da yasa dışı olarak adlandırılan örgütler de siyasal iletişimin aktörleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Her ne kadar hukuki anlamda farklı bir konumda olsalar da, belirli bir siyasal amacı gerçekleştirmek amacı ile faaliyet göstermektedirler. Eylemde bulundukları ülkelerin yasalarına aykırı bir yapılanmaları vardır ve eylemleri daha çok o ülkenin sınır

[14] Rawls, A.g.e, sf:56

dışındadır ya da yeraltına inmiştir. Söz konusu terörist grupların amacı, daha fazla yasal hak elde etmek olarak tanımlanabilir.

Genel açıdan bakıldığında, terör örgütleri belirli amaç ve istekler doğrultusunda silahlı eylemlerle, sivil toplumu ve onun örgütlerini hedef alırlar. Terör gruplarının amacı, ülkelerin yasaları içerisinde yer almayan ya da ülke yasalarına karşı olan isteklerinin yerine getirilmesini sağlamaktır. Bu istekler yerine getirilmediğinde, hem ülke içerisinde hem de uluslararası alanda kendileri ile ilgili bilgilendirme, bilinçlendirme ve ülke yönetim ve toplumuna korku verme eylemlerini gerçekleştirmek amacıyla, silahlı eylemin yanı sıra siyasal iletişim kavramlarına başvurmaktadırlar.

Ancak, buradaki önemli nokta, terör örgütlerinin siyasal iletişim kavramlarını ne zaman, nerede ve hangi koşullar altında kullanılacağının belli olmamasıdır. Tüm siyasi iletişim süreçleri, terör örgütü tarafından büyük bir gizlilik içerisinde gerçekleştirilmektedir. Terör örgütleri için önemli olan konu, kendi haklılıklarını ülke kamuoyuna ve uluslararası alana göstermektir. Söz konusu terör örgütleri arasında bir bağ da bulunmaktadır. Bir ülke içerisinde faaliyet gösteren terör örgütü, bir başka ülke de faaliyet gösteren bir başka örgüt tarafından desteklenebilir. Her ne kadar terör örgütü eylemlerinin çoğu kargaşa yaratıcı, zaman zaman insan can ve mal güvenliğine tecavüz eden bir yapıya sahip olsa da, terör örgütleri eylemlerini ve haklı olduklarını düşündükleri düşünce yapılarını daha geniş kitlelere duyurmak amacıyla siyasal iletişim kavram ve yöntemlerini kullanmaktadırlar. Bu durum da terör örgütlerinin siyasal iletişimin aktörlerinden olmasını sağlamaktadır.

Siyasal iletişim, siyasal alan içerisinde faaliyet gösteren, neredeyse tüm yapılarla bağlantılı bir şekilde işlemektedir. Etkili bir siyasal iletişim yönteminin geliştirilebilmesi, siyasal iletişim kavramı içerisinde yer alan "aktörlerin" etkin bir rol kesmesinin yanı sıra, o an içerisinde yaşanan siyasal ve toplumsal süreçlerin dinamiklerinin de etkilerine bakılması gerekmektedir. Unutulmamalıdır ki, daha önce ifade ettiğimiz gibi, siyasal iletişim, siyasi aktörlerin belirli bir amaç uğruna ve farklı alanlardan birçok önermenin bir araya getirilmesi, tek bir noktaya ulaştırılması; bunun sonucunda da belirli bir siyasal etki elde edilmesi amacıyla yapılan bir eylemdir.

1.4. Toplumsal Dönüşümler ve Siyasal İletişimin Etkisi

Siyasal iletişim, yapısı gereği, siyasal iletişim, siyasal yapı ve düzen çerçevesinde, iletişim olgu ve süreçleriyle ve toplumun sosyolojik, psikolojik ve siyasi yapılanmasıyla da yakından ilgili bir disiplindir. Söz konusu siyasal yapı, siyasal iletişimin temel çıkış noktası ve besleyicisi konumundadır. Bu nedenden dolayı, siyasal sistem içerisinde yaşanan her türlü değişim, sosyal ve toplumsal olgular üzerinde yapacağı değişimler gibi, siyasal iletişim tarafından kullanılan tüm yapılar üzerinde de değişimlere neden olacaktır.

Bu değişimlerin aktarımı konusunda medya son derece önemli bir noktadır. Medya deyince, bir topluma; mesaj ve bilgilerin saklanması, uzaktan iletilmesi ve kültürel-siyasi pratiklerin güncelleştirilmesi yönündeki üç işlevi tamamen ya da kısmen yerine getirme olanağını sağlayan bütün iletişim sistemlerini anlıyoruz. Şu ya da bu şekilde saklamak, sonuç olarak enformasyonları biriktirme imkânını vererek onları bir perspektif içine yerleştirmek ve belli yoğunlukta bir düşünsel çalışma yürütmek anlamına geliyor. Yazı (ister el yazısı ister basılı yazı olsun) veya başka kitle iletişim araçları (telefon ya da 20. yüzyıl sonunun telematik araçları, vb.) yoluyla uzaktan iletişim kurmak demek, aynı zamanda mekan ve zamanın buyruğundan kurtulmak, bilgilerin ortaklaştırmasını sağlamak, bir de bu bilgilere bağlı pratikleri ve modelleri yeniden örgütlemek demektir. Basit anlamıyla sözlü ilişki, telefonun icadının öncesinden beri, bir takım toplumsallık, düşünsel dönüşlülük ve siyasi eylem biçimlerinin örgütlendiği ve geliştiği öncelikli medya olmuştur.[15]

Toplumsal yapı incelendiğinde, medya ve kitle iletişim araçlarının toplum ile kurdukları ilişki bakımından toplumların en merkez noktasında yer aldıklarını görmekteyiz. Toplum yapısının merkezinde yer almak, kitle iletişim araçlarının toplumun şartlandırmalardan etkilenmesine, öte yandan toplumun da şekillenmesine neden olmaktadır. Her toplum, örgütlenme çabası içerisinde yönlendirmeye ihtiyaç duymaktadır. Kitle iletişim araçları da bu yönlendirme eyleminin en önemli araçlarından biridir ve toplum içerisinde yer alan örgütlenme yapısının işlev kazanmasına yardımcı olur. Özellikle, medyanın bilgiyi saklama kapasitesi, toplumların bilinçlerinin ve toplumsal değişimlerin ne kadar farklılaştığını ortaya koymak adına önemli bir olgudur. Buradaki bilginin saklanmasından kasıt, matbaanın bulunmasıyla birlikte kitap basım sayısının ve toplumsal bilgilenme düzeyinin kitaplar yardımıyla artmasından başlayarak günümüz teknolojik gelişmeleri içerisinde yer alan araçlar sayesinde (kayıt

[15] Frédéric Barbier, Catherine Bertho Lavenir, "Diderot'dan İnternete Medya Tarihi", Okyanus Yayınları 2001, sf:7

cihazları, televizyon program arşivi, vs.) bilginin saklanabilmesi ve gereğinde yeni bir şekilde ya da tekrar servis edilebilmesidir. Bu durum, toplumsal belleğin güçlenmesini sağlamaktadır. Siyasal iletişim araçları olarak medya, toplumu etkileme işlevinde ön planda yer alır. Siyaset kavramı, özellikle siyasal iletişim kavramını kullanarak, yönetmek ve bilgilendirmek işlevlerinin kullanımı bakımından yapısal ve tarihsel olarak önem kazanmaktadır.

Bütün beşeri toplumların işleyişi maddi öğelere (teknikler, araçlar, vb.), organizasyon biçimlerine ve toplumsal pratiklere dayanır. Ancak bunlara bir genel tahayyülü ve bunun yanı sıra toplumun kendisini zaman içinde konumlandırmasına, varoluşuna ve deneyimine anlam vermesine ve evriminin arzulanan yönelimini tanımlamasına olanak sağlayan soyut bir etkeni, yani kültürü de eklemek gerekir. Ancak kültür bir toplumsal oluşuma gerçek boyutunu kazandırabilir; ancak toplumun kültürel aynası onun kendi kendini betimlemesine ve tanımladığı kiplere tamamen uygun biçimde var olmasına olanak verir. İdealin ve modelin, arzulanan ve kimi zaman da mümkün olan düzeyin yansıtılması, kültürel modelin kendi kendisini gerçekleştirme özelliğini gösterir; bu özellik de, var olmasını ve işlemesini sağlayan aracılar (özellikle de kitle iletişim araçları) yoluyla yayılır. (…) Toplum sadece sahip olduğu soyut kültür sayesinde var oluyor olsa bile, buna karşılık soyut kültürün de büyük ölçüde maddi koşullar tarafından (tekniklerin düzeyi, tarihsel miras, yaşam şartları) belirlendiğini söylemek gerekir. (…) Tarih söz konusu olduğunda, asıl sorun kitle iletişim araçlarına ve onların desteklediği enformasyonlara ulaşım sorunu oluyor. Daha 15. ve 16. yüzyıllarda, bir metnin nüshalarının çoğaltılması, birçok sorunun yanı sıra okumanın yaygınlaşması konusundaki yeni sorunu ortaya koyar. Yazıyla kurulan yeni ilişki, kısa zamanda, Lutherci reform üzerinde önemli bir etkiye sahip olacaktır: Okumayı bilen herkes, tanrısal söze doğrudan ulaşma imkânına sahip olmalıdır; Alman reformcular farklı bir içeriğe ve dikkate değer genişlikte bir yayılma gücüne sahip (daha hafif, daha masrafsız ama daha hızlı işleyen) yeni bir tür baskı üretimine ağırlık verirler. 18. yüzyılda da, farklı bir doğrultuda aynı mantık söz konusudur. Daha büyük miktarda insanın basılı enformasyona ulaşabilmesi, bir grup vatandaşa değiş tokuş şebekesi oluşturma ve nihayetinde de kamuoyu halini alma yolunu açar. Bu gelişme, özellikle Fransa'da siyasi devrim sürecine girişi mümkün kılmıştır. Bu nedenle Batı'nın 19. yüzyılını belirleyen üç temel mesele, basın rejimi, daha büyük sayıda olan kesimin siyasi sistemdeki rolü ve bu rolün yeniden tanımlanması ile ilintili olacaktır.[16]

[16] Frédéric Barbier, Catherine Bertho Lavenir, a.g.e, sf: 9–10

Medya, bilgi akışının yanı sıra toplumsal iletişimin kaynaklarını oluşturması bakımından toplum içerisinde değişen yapılara da eşlik etmektedir. Genel açıdan bakıldığında, medya araçları toplumsal değişimin seyrini de etkileyen faktörlerin başında gelmektedir. Medya faaliyetlerinin miladı olarak 18. yüzyılın ikinci yarısını milat olarak kabul edebiliriz. Bu dönem, yaşanan gelişmeler doğrultusunda toplum yapısındaki değişimlerin tanıklığını yapmaktadır. Özellikle Reform ve Aydınlanma çağında yaşanmış olan bilimsel ve düşünsel gelişmeler, siyasi katılım ve siyasi düşünce yapılarında köklü değişimlere neden olmuştur. Kitap basımının, daha az maliyetli ve seri hale getirilmesi, basılı eserlerin daha uygun bir fiyata ulaşılmasını sağlamış ve bunun doğrultusunda da toplumun çeşitli kesimlerine hızla yayılmaya başlamıştır.

Özellikle siyasi açıdan bakıldığında, o dönem içerisinde, basılı eserlerin yaygın hale gelmesi, siyasi ve toplumsal dönüşümün merkezinde yer almaktadır. Kitlelerin daha bilinçli hale gelmesi ilerlemenin oluşmasına hız verir. Bu ilerleme, yeni siyasi iktidar teorilerinin ortaya çıkmasına neden olur. Siyasal düşüncelerin gelişimi, toplumsal sorunların da detaylı olarak incelenmesine ve çözümlenmesine neden olacaktır. Özellikle, doğal haklar, yeni düşünce modellerinin serbest dolaşımı ve medya araçlarının gelişimi, toplumsal ve siyasi dönüşümlerin merkezini oluşturmaktadır. Her ne kadar bu dönüşümler sadece siyasi alanda oluyor gibi gözükse de, özellikle Sanayi Devrimi ile birlikte, toplumsal yapının ekonomik boyutları da büyük değişime uğramaktadır. Ekonomik boyutlardaki değişim, yeni toplumsal sınıfların da ortaya çıkmasına ve bu sınıfsal yapı çerçevesinde yeni siyasi düşünce ve hareketlerin temellenmesine neden olmaktadır. Böylelikle, toplumsal dönüşüm içerisinde iktisadi ve siyasi konular merkez konumuna gelmektedir. 19. yüzyıl içerisinde yaşanan teknolojik gelişmeler, iletişim alanına da etki ederek, hızlı bir bilgi alışverişi sağlama adına önemli katkılarda bulunmuştur. Hızlı bir bilgi akışı, iktisadi ve siyasi dönüşümün yapılarını daha hızlı ve daha etkin bir şekilde taşımış, demokrasi ve liberal düşüncelerin yayılmasında etkin bir rol oynamıştır.

19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başlarında yaşanan teknolojik gelişmeler doğrultusunda, bilgi alışverişinin yapısı da değişmiş, bu alışveriş belirli kurallar sistematiğine oturtulmuştur. Bu durumda, daha derli toplu ve kontrollü bir bilgi akışının sağlanmıştır. Bunun yanı sıra, özellikle sinemanın gelişimiyle birlikte, insanların görsel dünyalarına da etki edebilecek bir yöntem olarak karşımıza çıkmıştır. Sinemanın, 19. ve 20. yüzyıl içerisinde toplumsal birlikteliği sağlama ve bireysel hayalleri ön plana çıkarma özelliği, çeşitli propaganda ve

siyasi amaçlara hizmet etmiştir. Böylelikle sinema, özellikle Birinci Dünya Savaşı ve sonrasında, siyasal yaşamın, sinematografik haberleşme yöntemi ile toplumla kurmuş olduğu bir bağ haline gelmiştir. Böylelikle yazılı basın yoluyla yapılmış olan bilgi alışverişinin görsel boyutu da işin içine katılmış olur. Radyo'nun da etkili kullanımı sözel bilgi alışverişinin kapılarını aralamış, ancak bu durum devlet iradesinin yazılı, sözel ve görsel iletişim kanalları üzerinde kontrolünü de beraberinde getirmiştir.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında televizyon, tüm bu süreçlerin yerine geçmeye başlamıştır. Özellikle, görsel ve sözel bilgilendirme görevini ve dolaylı olarak da yazılı bilgilendirme işlevini yerine getirmesi, televizyonu kitle iletişim araçları içerisinde en üst noktaya taşımıştır. Ancak genel açıdan bakıldığında, televizyon zaman içerisinde toplumsal değişim sürecini toplumu hücrelere bölerek etkileyeme başlamıştır. Hücrelere bölmekten kasıt, sinema ya da radyonun toplumu bir araya getirerek işlev gördüğü bilgilendirme işini, televizyon, bireylerin ekonomik gelişimleriyle birlikte, her eve girerek ve toplumu aileler bazında hücreleştirerek yapmaktadır. Aynı zamanda, televizyonun yaygınlaşması yazılı basın ve kitaplardan bir kopuşun da meydana gelmesine neden olmuştur.

Siyasal ve toplumsal alanda olan gelişmeler ve değişiklikler, zaman içerisinde siyasal erk'in topluma ulaşmasına, mevcut ulusal ve uluslararası politikaların uygulanmasında ve dolayısıyla iktidarda kalma durumunu güçleştirmiştir. Bu durum, siyasi erklerin, farklı siyasal iletişim kanalları kullanarak topluma ulaşmaya çalışmalarına neden olmaktadır. Özellikle küreselleşme, siyasi ve toplumsal yapılar arasındaki farkların giderek bulanıklaşmasına nende olmaktadır. Bu bulanıklaşma, siyasal iletişim kanallarının nasıl etkilediği sorusunu da beraber getirmektedir.

1.5. Küreselleşme ve Siyasal İletişim

Siyasal iletişim, doğal olarak, içerisinde bulunmuş olduğu koşullardan etkilenerek gelişir. Özellikle toplumsal ve siyasal değişimler, siyasal iletişim kavramının evriminde son derece etkilidir. İkinci Dünya Savaşı sonrasında yaşanan siyasi, toplumsal ve teknolojik gelişmeler, siyasal iletişim kavramının daha sıkı bir şekilde incelenmesini gerektirmiştir. Küreselleşme kavramı da, özellikle 1980 sonralarında siyasal iletişimi etkileyen koşulların başında gelmektedir.

Küreselleşme, özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısında yükselen liberal akımların sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Genel anlamda bakıldığında, küreselleşme, basit bir anlatımla, bireyleri ve toplumları etkileyen ve toplumlararası bir iletişim kurmaya yönelten sosyal, ekonomik ve siyasi yaptırımlar olarak tanımlanabilir. Küreselleşmenin bir başka tanımı da "Dünya üzerindeki toplumların, tek bir toplum, küresel bir toplum yaratma adına birlikte hareket ettiği bir süreç"[17] olarak da tanımlanabilir. Küreselleşme sadece ulus ve uluslararası ilişkiyi sağlamakla kalmamakta, insani ilişkilerin de düzenlemesini yapmaktadır. Bunun yanı sıra, küreselleşme, ulusal etki alanlarının da pekiştirilmesini sağlamaktadır.

Günümüz politik ve sosyo-kültürel yapısı içerisinde küreselleşme kavramı birçok açıdan ele alınan bir kavramdır. Kimi zaman, küreselleşmenin tanımı yapılırken sadece politik açıdan bir tanımlama yapılmaya çalışılsa da, küreselleşme kavramı sosyolojik, antropolojik, ekonomik, vb. birçok bilim tarafından incelenerek tanımlanabilecek bir kavramdır. Buna rağmen, kavramsal bütünlük içerisinde bakılması gereken küreselleşme kavramı, genel anlamda uluslarüstü yapı içerisinde kapitalizmin açıklanmasında temel bir önem taşımaktadır. Bu durum, İkinci Dünya Savaşı sonrasında meydana gelen tüm siyasi, ekonomik ve sosyo-kültürel gelişimlerin incelenmesini gerektirmektedir.

Küreselleşme çerçevesinde gelişen yeni ekonomik, siyasi, teknolojik süreç, mal, hizmet akışlarının değişmesi gibi, tüm iletişim süreçlerinin ve bilgi akış sistemlerinin de değişmesine ve bu yapılar içerisinde yer alan devlet kontrolünün gün be gün zayıflamasına neden olmaktadır. Liberal siyasal sistem ile ortaya çıkan ve küreselleşme ile daha etkin hale gelen çoğulculuk kavramı, devletlerin ulus ve haliyle kamuoyu kavramlarının üzerindeki kontrollerini de zayıflatmaktadır. Bununla birlikte devletler, kendi otoritelerini korumak ve sağlama almak amacıyla uluslarüstü kurumlar geliştirerek, küresel bir siyasi iktidar kurmaya çabalamaktadır. Bir yandan uluslarüstü kuruluşlar yoluyla iktidar sağlamlaştırılırken, ulusal düzeyde iktidarın bölgelere ve yerel düzeye aktarılması ulusal egemenlik statüsünü etkilemektedir. Tüm bu süreçler incelendiğinde, ulusal devlet sistemlerinin yavaş yavaş etkilerini kaybettiğini görmekteyiz. Ancak, genel anlamda, her ne kadar böyle bir etkisizlik algısı olmuş olsa da, ulus devletler nüfuz açısından etkilerini korumaktadırlar. Bir başka deyişle, uluslararası sistem içerisinde kimliklerini uluslarüstü bir yapıya devreden ulus

[17] Martin Albrow'un tanımı. Alınan yer: "The Globalization of World Politics", Derleyen: John Baylis, Steve Smith, Oxford University Pres, 1999, sf:15

devletler, kendi içlerinde var olan toplumsal kimliklerinin etkilerini halen siyasi karar alma süreçlerini etkilemektedir.

Ancak, uluslar, sermayenin küreselleşmesi ile birlikte çeşitli sıkıntılar da yaşamaktadır. Örneğin, bir devlet, küresel bağlamda ekonomisinin rekabetçi bir güce sahip olamaması durumunda, kendi para politikalarını belirlemede, bütçelerini kesinleştirme, vergi toplama, üretimi ve ticareti örgütlemede ve hatta sosyal güvence sağlama noktalarında zayıf düşmektedir. Buna, bir de medya ve iletişim kanallarının küreselleşmesi, suç unsur ve örgütlerinin küreselleşmesi, toplumsal protestoların küreselleşmesi ve terörizmin küreselleşmesi konuları da eklenince devlet yapısı ciddi bir tehlike altına girmektedir.

Siyasal iletişim açısından bakıldığında, tüm bu saydığımız noktalarda iletişim ve bilgi akışının küreselleşmesi üzerinde durulması gereken en önemli etkenmiş gibi gözükmektedir. Ancak unutulmamalıdır ki, siyasal iletişim toplum yapısı içerisinde yer almaktadır ve toplumu etkileyen tüm siyasi, ekonomik ve sosyal olgulardan etkilenmektedir. İletişim kanalları ve bilgi akışının küreselleşmesi ele alınan boyutun sadece bir yanıdır. Bununla birlikte, mülkiyetin küreselleşmesi ve iç içe geçmesi, teknolojik gelişmelerin esnekliği ve yaygınlığı ve medyanın özerkliği ve çeşitliği de siyasal iletişimi etkileyen faktörler arasında yer almaktadır.

Genel açıdan bakıldığında, siyasal iletişim süreçleri resmi ya da gayri resmi bilgilendirme süreçlerini içermektedir. Bu sürecin arka planında gizli siyasalar, arka planda gerçekleşen karar alma süreçleri, diplomatik ilişkiler, devletlerin reelpolitikleri, toplumsal ortak fayda unsurları bulunmaktadır. Tüm bu süreçler, medya ve kitle iletişim araçları ile birlikte toplumla bağıtlanmıştır.

İletişim biçimlerinin çeşitlenmesi, bütün iletişim organlarının dijital bir hale gelmesi, veri akışındaki inanılmaz hız ve bu süreçlerin üzerindeki kontrol mekanizmasının tam olarak kurulamaması toplumlar arasındaki iletişim süreçlerini daha etkin ve kolay hale getirmiştir. Bu durum, küresel sermayenin de dikkatini çekerek medya alanında boy göstermeye başladı. Medya, sermaye, yetenek, teknoloji ve mülkiyetin tüm dünyaya yayılarak genişlemesiyle birlikte küreselleşti. Bu durum da, devletlerin, dolayısıyla siyasi erkin güdümünde hareket eden medyayı, onların menzilinden uzaklaştırdı. Ancak bu durum devletlerin medya üzerinde

etkisi kalmadı anlamına gelmemektedir. Devletler, halen geniş medya dünyasına etki edecek araçları ellerinde tutmaktadırlar.

Hükümetlerin medya üzerindeki nüfuzu varsa bile, otoriter devletlerin doğrudan kontrolünde olan medya kuruluşları hariç, medya üzerindeki iktidarlarının büyük bir bölümünü yitirmişlerdir. Ayrıca bağımsız olması, medyanın itibarının kilit bileşenlerinden biridir; yayın kuruluşlarının itibarı yalnızca kamuoyu nezdinde değil, birçok hissedar ve reklam verenin gözünde de önemlidir, çünkü medya sektörünün ekonomik temelini reklamcılık sektörü oluşturmaktadır. Belli bir iletişim aracı, ağırlıklı olarak siyasi görüşün ifadesi ile ilişkilendirilir hale geldiğinde ya da belli türden bilgileri sistematik olarak bastırdığında hitap ettiği kitle de küçük bir kesimle sınırlı kalacaktır; ayrıca bu iletişim aracı piyasada kar getirmeyecek, bir seçmenler çoğunluğunun çıkarlarına hitap etmeyecektir. Diğer yandan, bir iletişim aracı ne denli bağımsız, kapsamlı ve güvenilir hale gelirse, geniş bir yelpazeden o denli fazla bilgi, alıcı ve satıcı toparlayacaktır. Bağımsızlık ve profesyonellik medya için yalnızca ödüllendirici ideolojiler olmakla kalmaz: İyi işletmecilik anlamına da gelirler, hatta ortam müsait olduğunda bu bağımsızlık daha yüksek bir fiyattan da satılabilir. Medyanın bağımsızlığı teslim edildiğinde, ulus-devlet medyanın bu niteliğine demokratik karakterlerinin temel bir kanıtı olarak sahip çıktığında çember tamamlanır: Medyanın özgürlüğünün tırpanlayacak herhangi bir girişim siyaseten maliyetli olacaktır; çünkü iş haberlerin doğruluğuna geldiğinde o kadar da seçici olmayan yurttaşlar, mesele devlete bağlı olmayan bir kaynaklardan bilgi alma hakkı olunca vazgeçmek istemedikleri bu hakkı kıskançlıkla savunurlar. Bilgi çağında otoriter devletlerin dahi medya savaşını kaybetmesinin nedeni budur. Bilginin, görüntülerin uydularla, video-kasetlerle yayılma imkânı ve internetin sunduğu imkânlar ciddi ölçüde genişlemiştir; dolayısıyla haberlerin sansürlenmesi otoriter ülkelerin kent merkezlerinde, eğitimli, alternatif görüşlere açık seçkinlerin yaşadığı yerlerde giderek etkisiz hale gelmektedir. Ayrıca, tüm dünyada hükümetler de "küreselleşmek" istediklerinden, erişim araçları da küresel medya olduğundan, genelde yavaş yavaş ve temkinli bir şekilde ilerlemekle birlikte, sonunda iletişim üzerindeki tekellerini kıracak iki-yönlü iletişim sistemleri için pazarlıklara girişmişlerdir. Medyanın küreselleşmesine paralel bir gelişme de, birçok ülkede maliyetlerin paylaşıldığı uydu aktarımı gibi yeni iletişim teknolojileri sayesinde, yerel medya, özellikle radyolar ve kablolu televizyon büyük bir gelişme göstermiştir. Bu yerel medya kurumlarının büyük bir bölümü ki programları ortak bir anlayışın ürünüdür, büyük medya kuruluşlarının standartlaşmış görüşlerini bir kenara bırakarak halkın içinden, özgül bir izleyici kitlesiyle güçlü bağlar kurmuşlardır. Bunu

yaparken de, ulus-devletin televizyon şebekeleri ve büyük gazeteler karşısında kurduğu geleneksel denetim kanallarından (doğrudan ya da dolaylı) uzak durmuşlardır. Esnek iletişim teknolojileri kullanan yerel ve bölgesel medya kurumlarının siyasi özerkliğinin gelişmesi, kamunun davranış biçimlerinin şekillendirilmesinde medyanın küreselleşmesi kadar önemlidir. [18]

Bu noktadan bakıldığında, ulus-devletlerin yapılarının bulanık hale gelmesi, yurttaşlık tanımını da karmaşık hale getirmektedir. İktidarın ve ona bağlı güçlerin tam olarak tanımlanamaması, toplumsal kontrolün sağlanmasında çeşitli sorunlara neden olmaktadır. Söz konusu kontrolün zayıflaması durumu da, siyasi çatışmalara, toplum içerisinde bölünmelere ve dolayısıyla siyasi paylaşım ilkesinin zayıflamasına neden olmaktadır. Devletin ekonomik anlamdaki akışları kontrol edememesi sosyal güvencelerin de sağlanamamasına neden olmakta, bu durum da ortalama bir vatandaşa devlet yapısının önemini yitirdiğini düşündürtmektedir. Böyle bir ortam içerisinde, hangi ideolojiyi benimsemiş olursa olsun, siyasi erkin vatandaşların bu görüşünü değiştirecek ve yeni yandaş elde etmelerini sağlayacak proje ve stratejileri üretmek zorundadır. Söz konusu proje ve stratejiler belirli bir iletişim kanalından ve teknolojik gelişmeler kullanılarak hedeflenen kitleye aktarılmasını ön görmektedir. Bu noktada siyasi erk, geliştirmiş oldukları proje ve stratejiler doğrultusunda medyayı, tabii ki sadece televizyon, gazete ve radyolar değil, toplumsal birlikteliği sağlanabildiği sinemalar, kamusal alanlar ve başlı başına internet de dâhil olmak üzere, bir siyasal alan haline getirmektedirler.

Bilindiği üzere, demokrasi içerisinde yönetime gelebilmek, yurttaşların oylarının çoğunu toplayabilme becerisini gerektirmektedir. Günümüz, siyasi yapısı ve medya organizasyonu çerçevesinde bakıldığında, toplum içerisinde yer alan siyasi görüş ve hareketler, bu doğrultuda karar vermeyi etkileyen bilgiler, medya üzerinden, özellikle de televizyon üzerinden gelmektedir. Siyasi aktörler arasında yaşanan siyasi görüş farklılıkları ve bu farklılıklardan doğan çatışmalar, toplum tercihleri üzerinde etkili olabilmek ve toplum üzerinde bir nüfuz elde edebilmek amacıyla medyayı, dolayısıyla siyasal iletişim kanallarını, toplumu ikna aracı olarak kullanmaktadır. Ancak, medyanın özerk yapısı, siyasi erkin, siyasal iletişim süreçlerini kullanırken, medyanın kurallarına, teknolojisine ve çıkarlarına uymak zorundadır. Ayrıca, genel açıdan bakıldığında, küreselleşen dünya içerisinde yer alan medya

[18] Manuel Castells, "Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür, Kimliğin Gücü", Cilt 2, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2004, sf: 403–404

kuruluşları temelde şirket gruplarından oluşmaktadır. Ancak, küreselleşme ile yaşanan gelişmeler doğrultusunda, bu şirket grupları birbirlerine yaklaşmış ve küresel olarak birbirlerine bağlı hale gelmişlerdir. Özellikle, bilginin akışı içerisindeki haber ajansları dünyadaki tüm medya organizasyonlarına haber servis etmektedir. Bunun yanı sıra, devlete bağlı medya kuruluşları da bu küreselleşme ve sermayenin genişlemesi sürecine katılmak zorunda kalmışlardır. Böyle bir durumdan izole olmaları demek, hem bilgi servisi gibi bir hizmetten mahrum kalmak, tek yönlü bir bilgilendirme sistemine bağlı olmak, hem de bir medya kuruluşunun can damarı olan reklam gelirlerinden mahrum kalmak anlamına gelecektir. Bu durum da küresel rekabet koşulları içerisinde devlete bağlı medya kuruluşlarının, özel medya kuruluşlarının çizgisine yaklaşmasına neden olmuştur. Küreselleşen medya içerisinde, sermayenin ve teknolojinin yanı sıra önemli olan bir diğer noktada güvenilir olmadır. Güvenirlilik kavramı siyasi ve ahlaki değerler çerçevesinde belli bir siyasi çevre ile bağlantılı olmama anlamına gelmektedir.

Medyanın, kökleri işletme çıkarlarına uzanan özerkliği de mesleğin ideolojisine, gazetecilerin meşruiyetine ve öz saygılarına da gayet iyi oturmaktadır. Gazeteciler haber verirler, taraf tutmazlar. Önemli olan bilgidir; haber analizleri belgelenir, görüşlerin sınırlandırılması gerekir, bağlı olmamak kuraldır. Hem şirketler, hem de profesyoneller olarak taşıdıkları bu çift katlı bağımsızlık bağı, medya dünyasında, giderek oligopoller arası bir rekabete dönüşüyor olsa bile dur durak bilmeyen bir rekabetin yaşanıyor olmasıyla perçinlenir. Bir televizyon şebekesinin ya da gazetenin güvenirliliği zedelenirse eğer, rekabet yüzünden izlenme (piyasa) payını da yitirecektir. Dolayısıyla bir yandan medyanın siyasete ve hükümete yakın olması gerekir. Diğer yandan da, medya kurumlarının bağımsızlıklarını koruyacak kadar tarafsız ve mesafeli olmaları gerekir; böylece kamuoyu oluşturulması, oy kullanma ve siyasi karar oluşturma mekanizmalarının kaynağında yer alan, bilgi akışlarının ve görüntülerin üretimi ile tüketimindeki taraflarla yurttaşlar arasında aracı haline gelebilirler. Siyaset medya alanına kapatıldığında, siyasi aktörler de bizzat medya etrafında siyasi eylemler örgütleyerek medya siyasetini kapalı tutarlar: örneğin önceden kişisel ya da siyasi bir gündemle ilgili olarak medyaya bilgi sızdırırlar. Bu da kaçınılmaz olarak karşı sızdırmaları doğurur; böylece medya, birbirini baltalamaya çalışan, anketlerde, oy sandıklarında, genel seçimde ve hükümetin alacağı kararlarda aslan payını koparmaya çabalayan baskı gruplarının yanı sıra, siyasi güçler ve kişiliklerin savaş meydanı haline gelir.[19]

[19] Manuel Castells, a.g.e, sf: 474–475

Tüm bu söylemlerden yola çıkarak, tüm dünyada, küreselleşmenin bir etkisi olarak, siyasi katılım, toplumsal talepler ve değişimler, demokratik kurumların söz konusu toplumsal talep ve değişimlere cevap vermesi arasında günden güne artan bir gerilimden bahsetmek mümkündür. Ancak, bu gerilimin düzeyi, ülke düzeyinde siyasi kurumların yapısına, siyasal hareketlerin döngüsüne, ekonomik ve kalkınma düzeylerine göre farklılık göstermektedir. Özellikle, siyasal erkin, var olma, güç ve iktidar etme adına harcamış olduğu enerji ve çabanın, her ne kadar bireylerin demokrasiden farklı bir siyasal sistem yapısını düşünemez olsalar da, bireyler ve toplum içerisinde yaşanan sorunlara deva olamayacağı konusunda hem fikir hale gelmektedirler. Bu durum, siyasi erkin, güç ve iktidar sağlama adına daha fazla yol ve yöntem üretmesi gerektiği, yani siyasi iletişim kanallarını daha etkin kullanması anlamına gelmektedir.

Küreselleşme ile birlikte, toplumsal çıkarların giderek çeşitlilik göstermesi, bu çıkarların zaman zaman amaçlanan alana göre parçalanması ya da bir araya getirilmesi, küreselleşme bazında bu çıkarların yeniden inşa edilmesi, siyasi ve toplumsal birçok dönüşüme tanık olmamıza neden olmaktadır. Ulus-devletlerin geniş taleplerinin, yaşanan kürese gelişmeler ve uluslarüstü yapıların varlığı ile tam karşılanamaması, iktidarların güçlerini yavaş yavaş yitirmeye başlaması durumu, siyasi erklerin yeniden yapılanmasına yol açmıştır. Küreselleşme ile de, siyasi aktörler, güç kazanma adına, çeşitli projeler ve stratejiler geliştirerek, daha önce bahsettiğimiz siyasal iletişim yöntem ve tekniklerini kullanarak, toplum üzerinde bir siyasi etki oluşturmaya çalışmaktadırlar. Küreselleşme ile değişime ve belirli bir evrimleşme sürecine tabi olan medya, dolayısıyla siyasal iletişim kanalları, siyasi erkin güç ve iktidar elde etme amaçlarıyla, asli görevi olan bilgi akışının sağlanması ve güvenilir olma gerekliliğinin arasında kalmaktadır. Söz konusu sürecin ahlaki boyutunu bir sonraki bölümde tartışacağız.

1.6. Siyasal İletişimin Diğer Bilimlerle İlişkisi

Siyasal iletişim, iletişim yöntemlerinin siyaset içerisinde kullanılan çeşididir. Bu nedenle, normal iletişim süreçleriyle neredeyse birebir aynı yöntemi izlemektedir. İletişim süreçleri içerisinde yer alan verici, alıcı, kanal, mesaj/ileti ve geri besleme gibi öğeler siyasal iletişim süreçleri içerisinde de geçerlidir. Ancak, siyasal iletişim kavramını, genel iletişim sürecinden ayıran özellik, siyasal iletişim içerisinde bulunan aktörlerin farklılıklarından kaynaklanmaktadır. Siyasal iletişim içerisinde yer alan mesajlar, ya doğrudan siyasal kimliği

olan bir yerden verilmektedir ya da belirli bir grup/topluluk adına hareket eden ve onların yapısal özelliklerini taşıyan kişi ya da gruplar yani "kamuoyu" tarafından ya da "kamuoyuna" verilmektedir. Söz konusu mesajlar, "kamuoyu" içerisinde bir gündem yaratılmasını ve ilgili olan her bireyin konuyla ilgili bilgilenmesini sağlamaktadır.

Siyasal iletişimin genel iletişim sürecinden olan bir diğer farklılığı da, siyasal iletişimin iletmiş olduğu mesajların niteliğinden ve içeriğinden kaynaklanmaktadır. Siyasal iletişim içerisinde iletilmek istenen tüm mesajlar, siyasal içeriklidir ve orta ve uzun vade içerisinde hedeflenen amaçlar doğrultusunda tasarlanmışlardır. Belirli bir siyasi amaç için, belirli bir hedef kitle gözetilerek ve gözetilen hedef kitlenin ilgi alanlarına hitaben yapılan bir iletişim türüdür. Ayrıca, siyasal iletişim içerisindeki amaç hedeflenen kitleyi etkilemek olduğu için, geri besleme olgusuna önem verilir. Hedef kitleden gelen geri bildirimler, siyasal iletişim stratejilerini belirlemek adına önemli bir bilgidir.

Siyasal iletişim süreçleri içerisinde, toplumu etkilemek amacıyla yola çıkan siyasi erk için medyanın (kitle iletişim araçlarının) önemi son derece büyüktür. Medyadan kastedilen şey, televizyon, gazete, dergi, radyo, internet gibi araçlardır. Demokrasilerde, medyanın işlevi, hem siyasi çevrelere hem de topluma bilgi taşıması bakımından geçişken bir yapıya sahiptir. Medya, genel bilgi süreçlerini organize ederek topluma yönlendiren bir yapıya sahip olduğu için siyasal erk tarafından önemle karşılanan bir olgudur. Siyasal erkin amaçları doğrultusunda hazırlanan siyasi mesajlar, haber, köşe yazısı, tartışma, vb. iletişim kanallarıyla ve medyanın ulaşabildiği tüm bireylere doğrudan iletilmektedir.

Siyasetin bilimselleşmesi süreci siyasal iletişimin de bir disiplin olarak kabul edilmesi konusunda önemli bir rol oynamıştır. Ülke yönetiminde olanların ya da bu yönetime talip olan kişilerin, ait oldukları toplumu kendilerine inandırmaları, ikna etmeleri gerekmektedir. Bu durum, davranış özelliklerinin sorgulanmasından, olumlu ve olumsuz tarafların sergilenmesi gibi durumları beraberinde getirmektedir. Söz konusu durumlara ek olarak, önemli bir nokta bulunmaktadır, o da siyasetçinin toplum üzerinde etkili olabilmesi için üretmiş olduğu politikaların ve bu politikaların işleyiş sürecinin de mercek altına alınması durumudur. Bu inceleme durumu, birçok disiplini içerisinde barındıran bir süreç anlamına gelmektedir.

Bu süreç içerisinde, siyasal iletişimin sosyal bilimlere ait çeşitli disiplinlerle ilişkisi bulunmaktadır. Siyasal iletişim, bu disiplinler arasında en yakın bağı, doğal olarak, iletişim

alanı ile kurmaktadır. Siyasal iletişim, iletişim alanının olgu ve süreçlerini kullanır. Normal iletişim sürecinden ayrılan noktası, daha önce de belirttiğimiz gibi, bu sürecin belirli bir siyasal amaç uğruna yapılıyor olmasıdır. Buna ek olarak, siyasal iletişim "Siyasal" alanla da doğrudan etkileşim halinde bir yapı sergiler. Siyasetin topluma ya da belirli bir hedef kitleye ulaşmasında iletişim kaynağı, doğrudan siyasetin/politikanın kendisidir. Siyaset olgusu ve süreci siyasal iletişimin de olgu ve sürecini oluşturur.

Bunların yanı sıra siyasal iletişim süreci sosyolojinin de etkileşim konuları içerisinde yer alır. Siyasal iletişim, yapısı itibariyle, sosyolojinin inceleme alanı olan toplumu etkileme üzerine kuruludur. Bu nedenledir ki, siyasal iletişim, bulunduğu sosyal ortamdan soyutlanamaz. Bu açıdan bakıldığında, siyasal iletişim, insanlığın kültürel geçmişinden de beslenir. Bu kültürel beslenme, toplumların süreç içerisinde oluşturmuş olduğu kurum ve kuruluşların ve onların eski zamanlarda işleyiş süreçlerinin incelenmesini de gerektirir. Bu nedenle sosyal antropoloji ve tarih alanları da siyasal iletişimin inceleme alanına girmektedir.

Siyasal iletişim, toplumla olan ilişkisi nedeni ile sosyal psikoloji ile de yakın bir işbirliği içerisindedir. Sosyal psikoloji, bireyin toplumla ilişkisi, toplumu oluşturan grupların, kişilerin olayları algılama sürecini, bu süreçlerin toplumları nasıl etkilediği, aile, okul, iş, arkadaş grupları, medya, vb. olguların nasıl etkileşim içerisinde olduklarını ve siyasal iletişime nasıl bir geri dönüş içerisinde olacakları konularını incelenmesi bakımından siyasal iletişime katkı sağlar.

Sosyal psikolojiden farklı olarak, siyasal iletişim psikoloji alanıyla da yakın bağlar kurar. Siyasal iletişim çerçevesinde hazırlanan mesajların algılanması, yorumlanması ve kullanılması sırasındaki psikolojik durumun incelenmesi, siyasal iletişim açısından önemlidir. Bireylerin ya da grupların ruhsal durumları, ruhsal yapıları hakkında bilgi sahibi olmak, siyasal iletişim çerçevesinde tasarlanan mesajların hedefini bulması açısından önemlidir.

Bunun yanı sıra, siyasal iletişim felsefe ve tarih konularıyla da bağımlıdır. Özellikle felsefenin alanı olan "etik" ve "ahlak" konusu siyasal iletişim içerisinde önem kazanmaktadır. Özellikle, siyasal erk ve toplum arasında güvene dayalı bir bağ olabilmesi açısından, siyasetin ve siyasal erkin "etik" ve "ahlak" kurallarına uygun davranması önemlidir. Bunun yanı sıra, siyasal iletişim çerçevesinde tasarlanan mesajların siyasal ahlaka uygun olması da amaçlanan iletişimin sağlam temeller üzerine kurulmasını sağlamaktadır.

Bunun yanı sıra, tarih siyasal iletişimin yakından ilgili olduğu bir başka alandır. Geçmişin bilinmesi demek, geleceğin tasarlanmasında bilinçli davranmak anlamına geleceğinden, siyasal iletişim tasarıları içerisinde büyük öneme sahiptir. Geçmişte siyasal yaşam içerisinde yaşanan olayların, olguların nasıl ve ne şekilde yürütüldüğünü ve ne gibi sonuçların ortaya çıktığını; bu sonuçların toplum üzerindeki etkilerinin neler olduğunu bilmek siyasal iletişimin tasarlanmasında önemli bir etki yaratmaktadır.

Doğal olarak, siyasal iletişimin bağ kurduğu bir başka disiplin alanı ise hukuktur. Hukuk, toplumsal yaşamı düzenleyen bir yapı olarak, bireylerin uyması gereken kurallar bütününü tanımlamaktadır. Siyasal iletişim, siyasal iletişim tasarılarında bağlı bulunduğu toplumun hukuk kurallarını iyi bilmekle yükümlüdür. Toplum kurallarına ters bir harekette bulunmak siyasal erki toplum ve yasalar önünde suçlu konumuna düşürecektir.

Siyasal iletişim, hukukun yanı sıra, halkla ilişkiler disiplini ile de yakın ilişkiler kurmaktadır. Siyasal iletişimin amacı toplumu etkilemek olduğu için, özellikle kamusal alandaki geniş kitlelere gönderilen mesajların halkla ilişkiler bağlamı içerisinde tasarlanması gerekmektedir. Siyasal iletişimde halkla ilişkilerin uygulanması, toplum içerisinde siyasi erke karşı bir güven duygusunun oluşmasını, var olan sorunların çözülmesini ya da yeni oluşacak olan sorunların engellenmesini, krize dönüşmesini önlemek bakımından önemlidir.

Dilbilim, siyasal iletişim süreçleri içerisinde, çok az anılan ama tüm iletişim süreçlerinin temelini oluşturan bir olgudur. Doğal olarak, siyasal iletişim dilbilim ile de iç içedir. Siyasal iletişim içerisinde, görsel mesajların dışında kalan tüm iletiler (yazılı ya da sözlü iletiler) iletilmek istenen hedefe tamamen dil öğeleri kullanılarak aktarılır. Dilin başarılı kullanılması, tasarlanan iletinin başarısını oluşturmaktadır. Kısaca denilebilir ki, dilbilim ile siyasal iletişim birbirlerinden ayrı düşünülemeyecek iki kavramdır.

Görüldüğü gibi siyasal iletişim kavramı, içerisinde birçok farklı konuyu barındıran ve birçok bilim disipliniyle ilişki kuran bir yapıdır. Buna ek olarak, geçmişten günümüze kadar bakıldığında, sadece siyasal iletişim alanı değil, siyasal alan, siyasal kültür, kamuoyu, vb. tanımların da çok iyi bir açıklamasının yapılamamaktadır. Buna karşın bu kavramların herkesin dilinde olması ve doğru ya da yanlış bir şekilde kullanılması, siyasal iletişim ve bağlı

olduğu konuların detaylı incelenmesini ve neyin ne olduğunun detaylı bir şekilde ortaya konulması gerekmektedir.

1.7. Siyasal İletişimin Modellenmesi

Küreselleşme kavramının gelişimi ile birlikte günümüz toplumlarının temel alanlarında yaşanan değişimin yanı sıra, siyasi süreçler ve ulus-devlet yönetim biçimlerinde de değişikliğe neden oldu. İlk aşamada bakıldığında, bireylerin, karar alma sistemlerinde etkisinin gün geçtikçe arttırmaları, yurttaşlık tanımını ve faaliyet alanını genişletti. Bu genişleme ile birlikte, bireylerin bir araya gelerek oluşturdukları gruplar, dernekler, kurumlar, vb. aracılığı ile devlet yönetim kanalları üzerindeki baskısı arttı. Bu baskı unsuru, küresel servet, bilgi ve iktidar akışlarının değişmesine; iktidar gücünü elde tutabilme adına daha şeffaf ve hesap verebilir olma zorunluluğu ile baş başa kaldı. İktidarı elde edebilme ya da elde edilen iktidarı koruyabilme adına siyaset kendini, kendi yaratmış olduğu krizler içerisinde buldu.

Siyasi anlamın özgül kimlikler temelinde (yeniden) inşası, yurttaşlık kavramına temelden ters düşer. Devletin meşruiyet kaynağını, halkın iradesini temsil etmek, refahını sağlamak yerine kolektif kimliğin ortaya konulması olarak değiştirmesi ancak, kendini başka değerleri, azınlıkların kimliklerini dışlayan cemaatçilik ile tanımlamasıyla mümkündür. (…) Ulus-devletin meşruiyet krizine, siyasi partiler arasındaki açık rekabet üzerine kurulu siyasi sistemin güvenirliliği krizini de eklememiz gerekiyor. Medyanın alanına kısılıp kalmış, kişileştirilmiş liderliğe indirgenmiş, teknolojik bakımdan yetkin yönlendirmeye bağlı, yasa dışı yollardan finansmana sürüklenmiş, skandal siyasetine yönelen ve skandal siyaseti ile yönlendirilen parti sistemi cazibesini ve güvenirliliğini yitirmiştir; hangi amaçlar söz konusu olursa olsun, kamunun güveninden yoksun bürokratik bir kalıntıdan ibarettir. (…) Bu gözlemlerden bazı genel sonuçlara ulaşabiliriz. Tüm dünyada, siyasi katılım, toplumsal talepler ve demokratik kurumların bu taleplere yanıt vermesi arasında giderek güçlenen bir gerilim mevcut. Bu gerilimin somut ifadeleri her ülkede kalkınma düzeyine, siyasi kurumlara, ülkenin siyasi döngüsüne bağlı olarak farklılıklar gösterir. Çoğu insan, bir hükümet sistemi olarak demokrasiye bir alternatif göremese de, yurttaşların çoğunluğu demokrasinin gündelik hayatlarında karşı karşıya kaldıkları sorunlarda onlara yardımı dokunmayacağını düşünüyor. Bu gelişmeler sonucunda, genel anlamda insanların siyaset sahnesine çekildiğine değil, sembolik siyasetin, tek meseleye kilitlenmiş seferberliklerin, yerelciliğin, referandum

siyasetinin ve hepsinden de öte duruma göre kişileştirilmiş liderliğe verilen desteğin siyaset sahnesine nüfuz ettiğine tanık oluyoruz.[20]

Küreselleşme ve onun getirileri ile yeni toplumsal yapılanmada siyasetin birçok kriz ile karşı karşıya kaldığını görüyoruz. Bunun yanı sıra, toplumların işleyişine bakıldığında, küreselleşmenin ve teknolojik gelişmelerin getirileri ile değiştiğini söylememiz son derece zordur. Genel açıdan bakıldığında, sanayi devriminden itibaren yaşanan gelişmelerin, devletlerin ekonomik kazançlarını arttırmak ve askeri anlamda daha güçlü olabilmek adına geliştirildiğini görürüz. Bu yapı içerisinde toplum, teknolojik gelişmelerin merkezinde yer almaz. Toplum, bu gelişmelerin belirleyicisi değil ancak kullanıcısı rolündedir. Yaşanan gelişmelerin toplumlara yansıması, devletlerin, bu gelişmeleri topluma yayması durumunda ekonomik olarak bir kazanç elde edebileceğini görmesi ile olmuştur. Hatta toplumlar, bu gelişmeler karşısındaki ustalaşma ve kullanabilme yeteneklerine bağlı olarak, bu gelişmelere adapte olmuştur.

Siyasal iletişim kavramına da bu pencereden bakmakta fayda vardır. Yukarıda da bahsedildiği üzere, her ne kadar yaşanan teknolojik gelişmeler, bilginin değerli bir meta haline gelmesi kapitalizmin gelişmesi ile olmuşsa da, bunun nedeni kapitalizmin bu gelişme sürecini bir topluma yayılma aracı olarak görmesidir. Bu durumda, kapitalizm çerçevesinde yaşanan her değişimin, değişimin yaşandığı ülkenin tarihine, kültürlerine, kurumlarına, küresel kapitalizm ve bilgi teknoloji ile olan ilişkilerine bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Bununla birlikte, uluslararası sistem üzerinde ortaya çıkar devlet üstü kurumlar, çok uluslu şirketler, devlet dışı organizasyonlar, sivil toplum örgütleri, devletlerin etki alanını paylaşan unsurlar olmaya başlamış ve bir güç elde etme rekabetine girişilmiştir. Siyasal iletişim yöntem ve araçları bu noktada, ulusal ve uluslararası desteğin elde edilebilmesi, devletlerin kendi yapılarını diğer unsurlara kabul ettirebilmesi açısından önemli bir araç haline gelmiştir.

Yukarıda bahsedilen krizler ve olumsuzlamalara rağmen siyasal iletişim kavramı, doğal olarak demokratik yönetimlerle ilişkili bir kavramdır. Medya, özellikle 20. Yüzyıl içerisinde, tüm siyasal sistemler içerisindeki yönetenler ve yönetilenler dinamiğinin tam ortasında yer almıştır. Siyasal iletişim içerisinde kullanılan yöntem ve araçların, daha önceki bölümlerde bahsedilen güçler ayrılığı ilkeleri doğrultusunda, ortak kamu faydası çerçevesinde medyanın

[20] Manuel Castells, "Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür: Kimliğin Gücü (Cilt II)", İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, Sf: 512-525

denetleyici kuvvet olması yöntemiyle oluşturulması esas alınır. Medyanın öncelikli görevlerinden biri olan "tartışma ortamı yaratma" ve bunun bir çıktısı olan "ortak kamu faydası", kamuoyu nezdinde, bütün fikirlerin ve düşüncelerin, medya yoluyla kamuoyuna iletilmesi, iletilen bu bilgilerin kamuoyu tarafından anlaşılması, özümsenmesi, bunun sonucunda ortaya çıkan sağlıklı tartışma ortamı çerçevesinde çıktılarının alınması olarak değerlendirilmelidir. Demokrasinin önemli kıstaslarından biri olan "çoğulculuk" kavramı siyasal iletişim süreçleri içerisinde de geçerlidir. Bu noktada, siyasal iletişimin kapsam alanı "çoğulculuk" ve "uzmanlaşma" kavramları ile derinleştirilmelidir.

Çoğulculuktan kasıt, Sanayi Devrimi'nden itibaren başlayarak günümüze kadar gelen toplumsal ve yapısal değişimlerde, özellikle küreselleşmenin etkisi ile değişen üretim yapıları sonucunda; bireyin özgürlüğünün önemi ve sisteme olan katkısı açısından, ortak kamu faydasını sağlayacak düşünce ve hareket yapılarının çoğalmasıdır. Uzmanlaşmadan kasıt ise, siyasal iletişim süreçlerini oluşturan ve yöneten profesyonellerin olmasıdır. 19. Yüzyıl kıstaslarına bakıldığında, o dönemin özellikle teknik olanakları kısıtlı ve belirli bir kesim tarafından yararlanılabilir konumundayken, 21. Yüzyıl içerisinde bu kısıtlı olanaklar, özellikle teknolojik gelişmeler ile birlikte toplumun tabanına yayılmış, bilginin her birey tarafından kolayca ulaşılabileceği bir yapı haline gelmiştir.

Böyle bir yapı çerçevesinde, toplumları bilgilendirmeyi amaç edinmiş bir meslek grubu olan "gazetecilik" gibi kavramlar geri planda kalmış, buradan boşalan alana siyasal iletişim unsurları yerleşmiştir. Günümüz dünyasında, siyasal erk/kurumlara halkla ilişkiler uzmanları, siyasal danışmanlar, medya danışmanları, reklam üreticileri ve reklam verenler, spin doctor adı verilen ve Türkçe'ye kamuoyu yaratıcıları olarak çevirebileceğimiz medya ve siyaset profesyonelleri, serbest pazar araştırmacıları, kamuoyu analistleri, kamuoyu anketörleri gibi "uzmanları" görmemiz mümkündür.

İlerleyen iletişim teknolojileri ile birlikte, kitle iletişim araçları siyasal bilgi edinme süreçlerinin birincil kaynağını oluşturmaktadır. Özellikle, medyanın "haber verme" görevi çerçevesinde "kamuoyu oluşturma" çabası, siyasal bilgi edinme sürecinin temelini oluşturmaktadır. Bu bilgi edinme süreci, bireyden aileye, aileden sivil toplum oluşumlarına, sivil toplum oluşumlarından toplumun diğer kesimlerine doğru yayılma gösterir. Daha önce belirtildiği gibi, ekonomik, sosyal ve siyasal amaçlar, medya aracılığı ve devlet işleyişinin

getirmiş olduğu sistematik içerisinde çeşitlenir ve toplumun geneline yayılarak, bireyin ve toplumun düşünce ve hareket tarzını belirler.

Bunun yanı sıra, günümüzde her birey bilgiye ulaşma konusunda minimum yeterliliğe sahiptir. Serbest piyasa ekonomisi içerisinde, ekonomik ve sosyal yapısına göre elde edebildiği tüm teknolojik araçları, kitle iletişim araçlarını maksimum seviyede kullanarak bilgiye ulaşabilmektedir. Böyle bir ortamda, siyasal iletişimin işlev ve etki alanı, sosyal, kültürel, ekonomik, demografik ve yaş, eğitim, vb. kıstaslar doğrultusunda belirlenmiş ve gün geçtikçe çeşitlenen grup yapıları içerisinde devamlılık sağlamaya çalışmaktadır.

Bu grup çeşitliliği ve her grubun kendi içerisindeki farklılıklarından dolayı, siyasi erk/kurum ve siyasal iletişim uzmanları, etki alanlarını arttırabilmek adına, var olan siyasal sistemin analizini yapmak ve buna göre hareket etmek zorunluluğundadır. Siyasal analizden kasıt, bir ülkenin kurumlarının ve o ülkeye bağlı yaşayan vatandaşlarının mevcut siyasal sistemi nasıl gördükleri, bu sisteme yönelik değer yargıları ve bireylerin, yani vatandaşların, sisteme olan aidiyet duygusudur. Sayılan tüm bu unsurlar, bir ülkenin siyasal sürecinin belirlenmesinde etkin rol oynar.

Siyasal süreç içerisinde, bireylerin siyasal süreçten ne bekledikleri önemli bir unsurdur. Bu noktada, bireylerin "siyasal yetkinlik" düzeyleri bu sürecin işlemesinde önemli unsurdur. Bireyin yaşı, sosyal ve siyasal hayata katılıp katılmadığı, eğitim düzeyi, siyasal yetkinlik kavramını oluşturan unsurlardır. Tüm bu unsurların birleşiminde, bireyler belirli fikir, düşünce ve değer yargıları oluşturmaktadır. Siyasal çıktıların belirlenebilmesi ve bu çıktılar doğrultusunda siyasal iletişim unsurlarının işletilebilmesi ve maksimum etkinin alınabilmesi için siyasal iletişim araçları toplumun siyasal yetkinlik özelliklerini dikkate almak zorundadır.

Siyasal çıktıların belirlenmesi sürecinde, siyasal erkin/kurumun yetki alanı ve bu yetki alanı içerisinde oynadığı rol önemlidir. Siyasal erkin/kurumun yapısal amaçlarının dışında, bireylerin algısındaki "iyi siyasi erk/kurum" kavramının nasıl olduğu da sürece etki eden bir unsurdur. Bireyin algısındaki bu değerlendirme kıstası siyasal iletişimin hedeflerinden birini oluşturmaktadır. Bu algının yönlendirilmesi ve siyasi erk/kurumun ekseninde paydaş yaratılabilmesi, siyasi erkin/kurumun etkinliğini arttırabilmesi adına önemlidir.

Birçok noktada, özellikle siyasal kampanyalar sırasında, siyasal iletişim, özelleştirilmiş ve sıklıkla yeniden belirlenen sosyo-kültürel parametreler çerçevesinde küçüldükçe küçülen özel grupları hedefler. Bu durum, siyasal mesajın stratejik etkenlerle belirlenmesinin sonucu olarak, paylaşılan sosyal kültürün küçülmesi, siyasanın iletişimsel çevresinin farklılaşarak birbirinden ayrılmasına neden olur. Geniş kitleler halen önemli hedeflerdir; en azından; Batı Demokrasilerinin yönetim erkleri bilgi yönetimi ve doğrudan iletişim unsurlarını genel topluma yönelik kullanmaktadırlar.[21] (…) Bazı araştırmacılar, dünya görüşünün taşınması ve yeniden üretilmesi yoluyla siyasal gündemin şekillendirilmesi konusunda çok çabuk bir şekilde medyanın gücünü işaret ediyor. Diğerleri de, medyanın üzerine uygulanan gücü hafife alıyor. Örneğin, politikacılar, özel müteşebbisler ve kamuoyu, medyanın işleyişini nasıl etkilediği ve gerçekte ne tarz bir sağlanıyor? Halen, çeşitli güç yöneylerinin medya etrafında nasıl karışık genel bir duygu durumu yarattığı vurgulanıyor. Tabii ki, tüm bu bakış açıları, eğer hepsi eşzamanlı değilse, doğrudur. Genel çerçevede, birbirlerine bağlı siyasal iletişim aktörlerini dört ayrı yapıda değerlendirebiliriz: siyasal erkler, ekonomik erkler, vatandaş ve medya.(…) Birinci sonuç olarak, ekonomik erkin gücünün, diğer güçlerle olan işbirliği esnasında, iktisadi yapıların diğer aktörlere genişletilmesi yolunu dikkate aldığını söyleyebiliriz. Vatandaş, sadece ekonominin küreselleşmesi nedeniyle değil, aynı zamanda görünüşte vatandaşı temsil eden siyasi erkin de, ekonomik erke karşı güçlerini kaybetmeleri ve gerçek gücün temsilcilerden ve hesap sorulabilir demokratik sistemlerden kümelenmiş kurumsal sektöre geçmesi nedeniyle, ekonomik karar alma merkezinin uzağına düşmüştür. Dahası, vatandaşın göreceli gücü zayıflamış, birçok sosyal bölüme ve kültürel çoğula bölünmüştür. (…) Gazeteciler, hikâyelerini desteklemek için sağlam bir kaynağa ihtiyaç duyarken, siyasal erkin de kolay giriş iznine - tercihen lehte bir kapsama alanıyla birlikte- ihtiyacı vardır. [22]

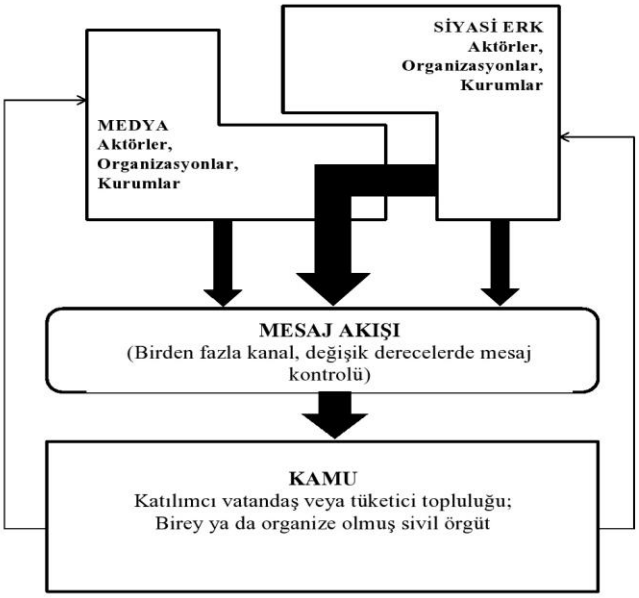
Bu noktada, medya ve siyasi erk/kurum arasında karşılıklı bir fayda ilişkisinden de bahsetmemiz mümkündür. Medya, her ne kadar denetleyici rolünü kaybetmemek adına yaklaşımlarda bulunsa da, siyasi erk/kurum ile yakın işbirliği içerisine girmek durumundadır. Bu işbirliği çerçevesinde medya, asli görevi olan "haber verme" ve "kamuoyu yaratma" faaliyetlerini gerçekleştirebilir. Bu nokta içerisinde, medya kendini kamu faydasının koruyucu olarak adlandırırken, şüphe çeker bir durumla siyasi erk/kurum ile ilişki halindedir.

[21] Peter Dahlgren, "Media and Political Engagement: Citizens, communication and Democracy", Cambridge University Press, sf:49-50
[22] Peter Dahlgren, a.g.e, sf: 50-51

Siyasi erk/kurum ise medyanın her zaman kendi çerçevesi ile hareket etmediğinden şikâyet etmekte ve medyanın güçler ayrılığı çerçevesinde soyunduğu bekçilik görevinden rahatsızdır. Siyasi erk/kurumun elde etmeye çalıştığı güç ve imtiyazlar üzerinde bir baskı oluşturan bir medyanın varlığı siyasi erk/kurum tarafından hoş karşılanmaz. Bu nedenle bu, siyasi erk/kurum medya ve araçları üzerinde etkili olmak ister.

Bu ilişki, çok çeşitli makro düzeyde içerik ve düşük düzeyde iletişim görüngüleri ile iç içe geçmiştir. Siyasal iletişimin doğası gereği, üretme ve sürdürme, siyasal mesajın iletilmesi olarak iki yönlü tasarlanmaktadır. İlk yönü, kamuoyu için mesaj üretilmesi noktasında medya ve siyasi erk/kurum arasındaki etkileşimi gösteren yatay düzlemdir. Bu etkileşimler, birey temelli etkileşimlerle siyasi erk/kurum ve gazeteciler arasındaki ilişkileri kapsar ve doğrudan ülkenin siyasal sisteminden ve medyanın kurumsal yapısından etkilenir. İkinci yön ise, bir tarafta medya ve siyasi erk/kurum tarafından üretilen mesajların içeriği ile diğer tarafta kamuoyu arasındaki ilişkiyi kapsayan siyasal iletişim sistemini inceleyen dikey düzlemdir.[23]

Şema-1: Siyasal İletişim Sistemi

Kaynak: "Handbook of Comparative Communication Research", Ed: Frank Esser, Thomas Hanitzsch içinde "Comparing Political Communication", Barbara Pfetsch, Frank Esser, Routledge, sf:30

[23] Barbara Pfetsch, Frank Esser, "Comparing Political Communication", Handbook of Comparative Communication Research içinde, Ed: Frank Esser, Thomas Hanitzsch, sf:29-30

Şema 1 içerisindeki siyasal iletişim sistemine bakıldığında, ortaya siyasal erk/kurum, medya ve toplum olarak üçlü bir ilişki düzlemi çıkmaktadır. Yatay düzlem içerisine bakıldığında, siyasal erk/kurumlar ile medya beraber hareket etmektedir. Yukarıda bahsedilen siyasal işleyiş analizinin benzerini siyasal iletişim işleyişi için de uygulamamız gerekir. Siyasal iletişim içerisinde, bir siyasi erkin/kurumun hedefinin ne olacağı, o hedefe ne şekilde ve hangi kanallarla ulaşabileceği siyasi erk/kurum için önemli bir unsurdur. Bu unsur çerçevesinde, siyasi erk/kurum, hedefini belirlemek, bu hedef doğrultusunda ulaşmak istediği alanları seçmek, bu alanlar doğrultusunda vermek istediği mesajı tasarlamak ve ulaşmak istediği alanların özelliklerine göre mesajını ve gönderim kanallarını çeşitlendirmek zorundadır.

Toplumun siyasal yetkinlik düzeyi bu noktada önemli bir rol oynar. Siyasal yetkinlik düzeyi, toplumsal bilinçlik düzeyi, yaşanan olayları anlayabilme kapasitesi ve siyasi ilgisi çerçevesinde değerlendirilir. Siyasal erkin/kurumun kendi nüfuz alanını arttırabilmesi adına ve/veya siyasal işleyişin düzgün bir sistematik içerisinde, toplumsal fayda merkezli ve güçler ayrılığı ilkesi çerçevesinde işleyebilmesi için toplumun siyasal yetkinlik düzeyi önemlidir. Birçok vatandaş için, siyasal eylem, yerel ve ulusal yönetimlerin belirlendiği ortamlarda oy vermekten öteye geçmez. Ancak siyasal katılım için bile bir yetkinlik düzeyinin olması gerekmektedir. Bu yetkinlik düzeyini geliştirebilmenin temel unsurlarından birini de siyasal iletişim ve yöntemleri oluşturur.

İKİNCİ BÖLÜM

2. KAMU DİPLOMASİSİ

Diplomasi kavramı, son derece geniş bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Diplomasi kavramı üzerine birçok çalışmaya ulaşılabilir, ancak bu çalışmaların özellikle "Diplomasi" kavramına yönelik araştırmalar olduğunu söylemek son derece güçtür.

Genel anlamda bakıldığında, diplomasi kavramı, devletlerin dış politika yöntemleri olarak ya da daha geniş bir açıdan yaklaşımla, devletlerin, diğer devlet ve siyasi yapılarla olan ilişkilerinin yürütülmesi kavramı olarak karşımıza çıkar. Alan üzerine yapılmış olan çalışmaların bir bölümü bu ilişkilerin incelenmesi üzerine ve yaşanan ilişkiler üzerinden durum analizi, yöntem araştırması gibi çalışmalardır. Alan ile ilgili yapılan diğer çalışmalar ise, diplomasi alanına uzun yıllar boyunca emek vermiş ve bu alanda çalışmış eski diplomatların anılarının derlemesidir.

"Diplomasi" kavramı, uzun yıllar boyunca "dış politika" kavramı ile karıştırılmıştır. Yapılan araştırmalarda, bu iki yapı iç içe geçmiş ve birbirinden ayrılamaz bir bütün olarak tanımlanmakta ve bu şekilde algılanmaktadır. "Diplomasi" kavramı, zaman içerisinde "Dış Politika" kavramının bir alt kültürü olarak algılanmaya başlanmıştır. Bir başka bakış açısı ise, doğal olarak, diplomasi tarihi algısıdır. Ancak bu çalışmaların yapısı, diplomasi tarihinden daha çok, devletlerarası ilişkilerin ya da devletlerarası dış ilişkilerin tarihi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Diplomasi bir uzlaşı sanatı olarak karşımıza çıkmaktadır. Devletlerarası ilişkilerde devlet çıkarları çeşitli çatışmalara yol açmaktadır. Bu çatışmaların acısını insanoğlu birçok savaş geçirerek öğrenmiştir. Diplomasi, devletlerin karşılıklı çıkarlarını, bu çıkarlar doğrultusunda oluşturdukları ilişkiyi uzlaştırmak ve her iki tarafın yararına çözümler bulma yöntemi olarak karşımıza çıkar.

Bu açıdan bakıldığında, diplomasi kavramı üzerinde birçok farklı tanım üzerinde durulduğu gözükmektedir. Diplomasi tanımlarından biri, "Politika, strateji, her şeyin "yürütme"ye dayandığı bir sanat"[24] olduğudur. Diplomasi, devletlerarası ve diğer siyasi aktörlerle olan

[24] Thomas H. Etzold, "The Conduct of Amerikan Foreign Relations", New York, A Division of Franklin Watts, 1977, sf: 125

ilişkilerin yönetimi ile ilgilidir. Devlet açısından bakıldığında, diplomasi, devlet politikalarına önerilerde bulunmak, şekillendirmek ve dış politikayı yürütmek ile ilgilidir. Bunun anlamı, devletlerin kısmi ya da daha geniş çıkarları doğrultusunda, diğer devlet ya da siyasi aktörlerle yazışma, özel konuşmalar, görüş alışverişleri, lobi faaliyetleri, ziyaretler ve buna bağlı diğer aktiviteler kullanılarak devlet politikalarını yürütmek, korumak ve eşgüdüm sağlamaktır.[25]

Aslında İngiliz diplomatı Sir Victor Wellesley diplomasi ve dış politika kavramları arasındaki ayırımı pek iyi bir şekilde özetlemiştir: "Diplomasi politika değil, politikayı uygulayan vasıtadır. Bu iki unsur birbirini tamamlar zira biri diğerinin işbirliği olmadan harekete geçemez. Diplomasi dış politikadan bağımsız bir mevcudiyete sahip değildir, fakat her ikisi birlikte tek bir icra politikası oluşturur; politika stratejiyi saptar, diplomasi ise taktikleri".[26]

Bunun yanı sıra, Ernest Satow, diplomasiyi şu şekilde açıklamaktadır: " Diplomasi, bağımsız ülkelerin yönetimleri arasında, akıllıca ve incelikle idare edilen resmi ilişkilerdir."[27] Diplomasi, devletlerarası ilişkilerin ve devletler ile diğer aktörler arasındaki ilişkinin yönetilme biçimidir. Devlet açısından bakılacak olursa, diplomasi, dış politika konularına önerilerde bulunmayı, şekillendirmeyi ve uygulanmasıyla ilgilidir.[28]

Görüldüğü üzere, diplomasi bir "müzakere" ve "ilişkileri yürütme / düzene koyma" işlevi olarak öne çıksa da, anlamı bakımından tam bir görüş birliği yoktur. Diplomasi, sürekli bir değişimin simgesi olarak karşımıza çıkar. Harold Nicolson yapmış olduğu analizde diplomasiyi "diplomasi sonra ve şimdi"[29] olarak tanımlamaktadır.

En basit tanımıyla diplomasi, devletlerin kendi amaçlarının uygulanması, korunması doğrultusunda elinde bulunan güç öğelerinin yönetilmesi olarak tanımlanabilir.[30] Ancak, diplomasi, sadece belirli amaçlarla sınırlı değildir. Diplomasi birçok işlevi içerisinde barındıran ya da bu işlevler içerisinden bir tanesine odaklanmış, belirli bir vekil tarafından

[25] R.P. Barston, "Modern Diplomacy", Pearson Longman, 2006, sf:1
[26] Temel İskit, "Diplomasi: Tarihi, Teorisi, Kurumları ve Uygulaması", İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, Aralık 2007, sf:2
[27] Ernest Satow, "A Guide to Diplomatic Practice", ed. N. Bland, Longmans, London 1964, sf: 1
[28] R.P.Barston," Modern Diplomacy", Pearson Longman, 3th Edition, 2006, sf: 1
[29] Harold Nicolson, "Diplomacy", Oxford University Press, London, 1963, sf: 244-62
[30] Paul R. Viotti, Mark V. Kauppi, "International Relations and World Politics: Security, Economy, Identity", 2nd Edition, Prentice Hall, 2001, sf: 105

uygulanan, dönem, bakış açısı veya belirli bir metodoloji ile sınırlandırılamayacak kadar geniş olan çok disiplinli bir alandır.[31]

Tüm bu açıklamalardan yola çıkarak diyebiliriz ki; Diplomasi kavramı, devletlerin resmi ya da diğer temsil edilmesi gereken durumlarda, bu temsil görevini sağlayan aktörler arasındaki ilişki içerisinde yer alan belirli ya da genel çıkarların açıkça dile getirilmesi, korunması, koordine edilmesi; bu aktörler arasındaki çıkar bütünlüğünün sağlanması, özel konuşmalar, görüş alışverişi, lobicilik, ülke ziyaretleri, tehditler ve diğer alakalı konuları kapsamaktadır. Diplomasi kavramı, bütün bu ilgili kavramların yanı sıra, olası bir savaş ya da çatışma durumu içerisinde devletlerarası ilişkinin barışçıl yollar ile çözülmesi, şiddete yönelebilecek bir davranışın öngörülerek, o noktaya varmaması için durum yönetiminin sağlanması gibi konuları ile de ilgilidir.

Diplomasi kavramının kalbinde iletişim kurma, karşılıklı etkilenme ya da birbirini etkileme, temas kurma ve devletlerle ya da diğer siyasal aktörlerle müzakere etme düşüncesi bulunmaktadır. Diplomasi, aynı zamanda, bir kurumdur. Birçok uygulamasında, her ne kadar başlarda basit ve sadece belirli bir amaca yönelik olsa dahi, yıllar içerisinde uluslararası hukukun bir parçası haline gelmiştir. Kuralları 1961 "Viyana Diplomatik İlişkiler Konferansı" ve 1963 "Viyana Temsilci İlişkileri Konferansı"nda şekillenmiştir. Diplomasi aynı zamanda, davranış biçimlerini, iş/ticaret yapma yöntemlerini, bazı profesyonel yapıları da kapsamaktadır. Diplomatların, yabancı ülke yönetimlerine yaklaşırken ihtiyatlı ve incelikle hareket etmeleri; devlet meseleleri üzerine müzakere ederken son derece hassas olmaları gerekmektedir. Ağız sıkılığı önceliklidir. Aynı zamanda, Son derece yüksek egolu, önemlerinin son derece farkında olan ve aşırı derecede saygı beklentisi olan görevlilerle / meslektaşlarıyla birlikte çalışmak zorundadırlar. Karmaşık uluslararası ilişkilerde durumu ustalıkla idare edebilme, birden fazla dil bilme ve etkin şekilde kullanabilme ve farklı davranış biçimleriyle ilişki kurabilme yetenekleri olmazsa olmaz bir özellik olarak karşımıza çıkar.[32]

Tüm bu ayrım ve tanımlamalara rağmen, diplomasi kavramını sadece devletlerarası ilişkileri düzenleyen bir yapı olarak tanımlayan bir eğilim bulunmaktadır. Diplomasi, sadece

[31] Ed. Justin Robertsen, Maurice A. East, "Diplomacy and Developping Nations: Post-Cold War Foreign Policy-making Structure and Processes", Roudledge, 2005, sf: 5
[32] Jean-Robert Leguey-Feilleux, "The Dynamics of Diplomacy", Lynne Reinner Publishers, 2009, sf: 1-2

devletlerarası ilişkiyi yöneten, uluslararası sistem içerisinde yer alan yapıların davranışlarını tanımlayan bir araç değildir. Diplomasi pasif bir yapı değildir, uluslararası sistem içerisinde uygulanan politikaları değerlendirmek, duruma uygun seçenekler yaratmak ve bu sistem içerisindeki algılamaları etkileyen bir iç dinamizme sahiptir.

Diplomasiyi dış politika ile özdeşleştiren bir yaklaşım ile dış politikanın sadece bir aracı sayan görüş arasındaki çizgiyi çekmek pek güçtür. Ayrıca, bu tanımı daha da karmaşık hale getiren diğer bir unsur da, bugünkü dünya ulus devletlerin uluslararası ilişkilerin tek aktörlerinin olmaması, dolayısıyla devletlerin –ve uluslararası kuruluşların- resmi temsilcileri arasında cereyan eden diplomatik ilişkiler dışında, toplumların çeşitli kesimleri arasında da doğrudan ilişkilerin yarattığı yoğun ağın uluslararası ilişkilere yansıyan etkisinin giderek artmasıdır. Diplomasi terimine çeşitli zamanlarda, çeşitli yazarlar ve kaynaklar tarafından farklı tanımlar verilmiştir. Bugün, ansiklopedi ve sözlüklerden örneklere bakıldığında bu farklar açıkça görülür. (…) Türk Dil Kurumu'nun Türkçe Sözlüğü' nün diplomasi tanımı "uluslararası ilişkileri düzenleyen antlaşmalar bütünü; yabancı bir ülkede ve uluslararası toplantılarda ülkesini temsil etme işi ve sanatı; bu işte çalışan kimsenin görevi, mesleği; bu görevlilerin oluşturduğu topluluk" şeklindedir. Aynı sözlük diplomasi sözcüğünün mecazi anlamını "güç bir görüşme sırasında gösterilen ustalık ve beceriklilik" olarak tanımlamaktadır. (…) Temel Britannica'nın diplomasi sözcüğüne verdiği tanım biraz daha ayrıntılıdır: "Diplomasi bir ülkenin başka ülkelerle ilişkilerinde kendi konumunu korumaya ve iyileştirmeye çalışırken, öbür ülkelerle ilişkilerini yürütebilme uğraşı ve sanatıdır." Yabancı dilde örneklere bakıldığında; Oxford İngilizce Sözlüğü'ne göre, diplomasi "uluslararası ilişkilerin müzakerelerle yürütülmesi; bu ilişkilerin büyükelçi ve elçilerle yürütülmesi ve yönetilmesinin yöntemi; diplomatın işi ve sanatı"dır. Encyclopedia Britannica "uluslararası ilişkileri yönetme konusundaki yerleşik yöntem veya uluslararası ilişkileri başlıca müzakere yoluyla yönetme sanatı"ndan bahseder. Fransızca Universalis Ansiklopedisi için diplomasi " devletlerin barışçıl dış ilişkilerinin yürütülmesindeki resmi yöntem ve araçların bütünü"dür. Yazarlar ve düşünür tanımlamaları daha da farklılıklar gösterir. (…) Albert de Broglie için "diplomasi, devletlerarası ilişkilerde sadece gücün hakim olmasını önlemek için medeniyetin yarattığı en iyi şeydir", Edmund Burke'nin tanımı " diplomasi uluslararası ilişkilerde ve müzakerelerde maharet ve yetenektir" şeklindedir. Olumsuz tanımlar da eksik değildir; Ambrose Bierce'e göre diplomasi " ülkesi için yurtsever yalan söyleme sanatıdır". Talleyrand için "diplomasi yalan söylemek ve ikna etmektir". Ludwing Boerne de benzer görüştedir: "Diplomasi başkasının sizin istediğinizi yapmasına müsaade etmektir". Lester B. Pearson;

"diplomasi savaşın başka vasıtalarla sürmesidir". (…) Bununla beraber, diplomasinin objektif tanımlamaları çoğunluktadır. Keith Hamilton ve Richard Langhorne'e göre "diplomasi siyasi birimler, bu birimleri yönetenler ve ajanları arasındaki ilişkilerin barışçıl yöntemidir". Harold Nicolson için "diplomasi, bağımsız devletler arasındaki ilişkilerin müzakereler yoluyla yönetilmesidir. Charles de Martens ise "diplomasi müzakere bilimi ve sanatıdır" der.[33]

Diplomasi konusu özellikle uluslararası ilişkilerin şekillenmeye başladığı 15. Yüzyıldan itibaren Avrupalı düşünürlerin üzerinde durmaya başladığı bir alan olmuştur. Diplomasi teorisi, çeşitli yazar, diplomat, hukukçu tarafından yine çoğunlukla dış politika kavramıyla karıştırılarak ve uluslararası ilişkilerin alt konusu olarak geliştirilmiştir. Diplomasi teorisinin tarihi diplomasinin gelişme sürecini doğrudan etkilemiştir. Dolayısıyla diplomasi teorisi ve buna katkıda bulunanların fikirlerinin kısaca aktarılması diplomasi konusuna giriş için uygun bir kapı olabilir.[34]

Diplomasi kavramı, yaşanan toplumsal ve teknolojik gelişmeler doğrultusunda şekil değiştirmiş ve değiştirmeye devam etmektedir. Kamu diplomasisi kavramı içerisinde, diplomasi yapısına değinmemizin sebebi, Diplomasinin Kamu Diplomasisine nasıl evrildiği konusunu göz önüne sermek amacıyladır.

2.1. Modern Diplomasi Üzerine

Geleneksel ve Modern diplomasi arasındaki farkları ortaya koyabilmek için, dünya siyasal tarihi içerisinde meydana gelen değişimleri de ortaya koymak gerekmektedir. İnsan, gelişen ve devinim halinde olan bir varlıktır. Bu nedenle de, içinde insan faktörü olan tüm etkenler gibi dünya siyasal yapısı ve dolayısıyla diplomasi aynı kalmamış, her türlü siyasal, ekonomik, teknolojik, sosyolojik, vb. yapıdan etkilenerek o günün koşullarına ve günümüz koşullarına adapte olmuştur. Bu devinim içerisine bakıldığında, antik çağlardan başlayarak günümüze kadar gelen bir yapı ortaya çıkmaktadır. Diplomasinin gelişimi, insanlık tarihinin gelişimi ile paralellik gösterir.

Diplomasi, devletler ve diğer uluslararası siyasi aktörler arasındaki ilişkileri yürütme ve düzenlemeye odaklanmıştır. Devlet açısından bakacak olursak, diplomasi, dış politika

[33] Temel İskit, "Diplomasi: Tarihi, Teorisi, Kurumları ve Uygulaması", İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, Aralık 2007, sf: 2-4
[34] Age., sf: 5

aktiviteleri çerçevesinde devletlere yol gösteren, dış politika uygulamalarına yön veren ve şekillendiren bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu doğrultuda diplomasi, devletlerin, uluslararası alanda yer alan diğer aktörlerin ve bunların temsilcilerinin tekil ve ortak çıkarlarının belirlenmesi aşamasında, her bir devlet ve aktörün davranış ve tutumlarını, resmi yazışmalar, özel konuşmalar, görüş alışverişleri, lobicilik faaliyetleri, ziyaretler, tehdit ve buna benzer yollar kullanarak, tercüme etmek, koordine etmek ve güvenli hale getirmek olarak karşımıza çıkar. Devletler ve uluslararası aktörler arasındaki ilişkileri görüşmeler yoluyla yürütür.

Yüzyıllar boyunca diplomasi kavramı savaş ve barış arasındaki dengenin - yani güç kullanımı dengesinin - sağlanması, devletlerarası ilişkilerde stratejik hedeflerin/çıkarların ortak noktada çözülebilmesi gibi konuların çözümünde kullanılmış bir araç olarak görülmüştür. Bunun yanı sıra, diplomasi, karşımıza bir barışçıl hareket tarzı olarak karşımıza çıkar. Bir savaş ya da silahlı çatışma sırasında, tarafların anlaşmasını sağlayan ya da taraflar arasındaki itlaf konularının, daha silahlı bir çatışma ve savaş olasılığına varmadan çözüm yoluna kavuşturulması konusunda etkin rol oynamaktadır. Bir başka deyişle, diplomasi devletlerarası ve uluslararası siyasi aktörlerin hareket ve tutumlarında barışçı yol ve araçlar geliştiren bir yapıdır.

"Geleneksel" diplomasinin egemen olduğu dönemler incelendiğinde, uluslararası ilişkilerin devlet egemen bir yapıya sahip olduğu gözükmektedir. Bu yapı içerisinde yer alan tüm devletler uluslararası siyasal sistem içerisinde eşit ve egemen olarak kabul edilmiştir. Devlet hükümdarlarına sağlanan bu eşit hak ve özgürlükler, onları kendi toplumları içerisinde daha yetkin bir yapıya sahip olmalarını sağlamıştır. Bunun yanı sıra, o dönem içerisinde yer alan merkezi ekonomik sistem, devlet hükümdarlarına büyük bir güç sağlamaktadır; bununla birlikte devletin gücü daha etkin bir hale gelmiştir.

Söz konusu yapı içerisinde devletin çıkarları hükümdarın çıkarları ile aynı doğrultuda ilerlemekteydi. Hükümdarın, dolayısıyla devletin bu çıkarları, uluslararası siyasal sistem içerisinde dış politika konularının siyasal önderler tarafından belirlenmesine neden oluyordu. Dış politika konuları, devletler için iç politika konularından daha öncelikli bir yapıya sahipti. İç politikanın geri planda kalması, devletlere ve hükümdarlarına dış politika konularının daha bağımsız bir şekilde yürütülmesi özgürlüğünü vermekteydi. Bunun yanı sıra, devletlerarasında uygulanan "güç dengesi" ilkesi, uluslararası toplumda yer alan devletlerin varlıklarını

sürdürmelerini güvence altına alıyor, böylelikle de dış politika konularında devletleri ve hükümdarların daha rahat hareket etmeleri sağlanıyordu.

On Dokuzuncu yüzyıl, diplomasinin kademeli olarak profesyonelleşmesine şahitlik etti. Merkezi yönetim yapısı ile modern devletlerin önemi, dış politika yapısının düzenli bir kariyer yapısına bürünmesine ve görevlendirme, eğitim, terfi alma, emeklilik, ödeme ve ceza gibi konularda belirli kuralların oluşturulmasında öncülük etti. (…) Diğer bir yandan, teknolojik gelişmeler, ekonomideki değişim, politik ve sosyal durumlar da "eski" diplomasinin belirlenmesinde etkili oldu. Demir yolları, buharlı gemiler ve telgraf ile gelen devrim niteliğindeki iletişim, sanayileşen toplum içerisinde yaşanan ticari ve finansal problemler, politik hedeflerin yeniden tanımlanmasına; Afrika ve Asya'da yaşanan gelişmeler doğrultusunda büyük güçler arasındaki ilişkilerin etkilenmesine neden olmuştur.[35] Birinci Dünya Savaşı'na kadar olan dönemde savaşlar sınırlıydı çünkü bu dönemde, uluslararası ilişkiler alanına egemen siyasal çerçeve de buna uygundu. Savaşlar var olan düzeni değiştirmek için değil, bu düzen adına yapılırdı. Uluslararası düzende devrimci bir güç bulunmamaktaydı. Hiçbir devlet, var olan düzeni güç kullanarak değiştirecek ölçüde, barış düzenlemelerinden mutsuz değildi.[36]

Ancak dönemin dinamiklerini yakından incelemekte yarar var: Waterloo (1815) ve Birinci Dünya Savaşı (1914) arasında geçen yüzyıl içerisinde 2,5 milyon asker savaşlarda hayatını yitirdi. Sivil halk da savaş sırasında dokunulmaz değildi. 1914 ile 1945 arasında geçen şiddet erozyonu içerisinde 100 milyon insan hayatını kaybetti. Eylül 1939 ve Ağustos 1945 yılları arasında 50 milyon kişi savaşta hayatını kaybetti ve sakat ve yaralı sayısı varsayımların ötesine geçti. Avrupa'nın büyük bir bölümü harap oldu ve Japonya'nın yıkılmış iki şehri dönemin yıkım gücünün alametiydi. İkinci Dünya Savaşı Amerika'nın Hiroşima ve Nagasaki şehirlerini atomik saldırı ile yıkmasından sonra, geleneksel devletçilik anlayışı gözden düşmüştü.[37](…) Dönemin ilk yanılsaması, yeni bir uluslararası sistemin hızla oluşturuluyor olmasıydı. Hiçbir şey olgunlaşmamış, sanki yeni ve karmaşık bir yapı bir önceki yapının içinden çıkmış gibi görünüyordu. Yeniden yapılanmanın ilk aşaması olan, 25 Nisan 1945'te San Fransisco'daki Birleşmiş Milletler'in kuruluş toplantısı sırasında Hitler ve Mussolini hala

[35] Keith Hamilton, Richard Langhorne, "The Practice of Diplomacy: Its Evolution, Theory and Administration", Routledge, Second Edition 2011, sf: 94
[36] Robert J. Art and Kenneth N. Waltz, ed., "The Use of Force", Boston, Little Brown and Company,1971, sf: 106
[37] Abba Nean, "The New Diplomacy: Internatıonal Affairs in the Modern Age", Random House, New York, 1983, sf: 3

hayattaydı. Winston Churchill yönetiminin son dönemlerindeydi. Japon İmparatorluğu henüz yenilmemişti. Hitler'in kurbanları, onun yarattığı kesimevlerinde hala ve utanç içinde hapsedilmiş durumdaydı. Batı Birlikleri ve Sovyetler Birliği Alman topraklarına doğru yaklaşıyordu. Konferansın yapılacağı gün, Amerika ve Sovyetler Birliği güçleri Elbe Nehri'nde birbirlerini karşılamıştı. Franklin D. Roosevelt, 12 Nisan'da, konferanstan iki hafta önce hayatını kaybetmişti. Hiç kimse hangi liderin savaşı kazanacağı konusunda bir öngörüde bulunamıyordu. Avrupa içerisindeki sadece birkaç devlet kendi gelecekleri konusunda bir fikir sahibi olabiliyordu. Savaş sonrası ekonomisinin nasıl şekilleneceği bir gizemdi. Sömürge imparatorlukları hala sağlamdı –ancak ne kadar süre dayanabilecekleri meçhuldü. Uluslararası yapı içerisindeki her şey anlaşılması güç, belirsiz ve karanlık bir haldeydi. Böyle bir durum içerisinde Birleşmiş Milletler Konferansı'nda bulunan devlet adamlarının ve parlamenterlerin gelecek hakkında doğru bir kanıya varabilecekleri şüpheliydi.[38]

Bahsettiğimiz güç dengesi yapıları günümüz diplomasisi içerisinde halen bulunmakla birlikte, diplomasinin içeriği çok daha geniş bir yapıya bürünmüştür. Uluslararası Siyasal Sistemin güvenliği, ekonomik, teknolojik, bilimsel gelişim, eğitim, sanat, hukuk ve buna benzer daha fazla konu devletlerarası ilişkilerin temeline –dolayısıyla diplomasinin temeline – oturmuştur. Özellikle Küreselleşme, devletlerin bağımsızlığı, İnsan Hakları gibi kavramlar ile birlikte değişen Uluslararası Siyasal Sistem yapısı diplomasinin de değişim geçirmesine neden olmuştur.

Daha öncede belirttiğimiz gibi, devletler artık Uluslararası Siyasal Sistem içerisinde yalnız değildir. Sistem içerisindeki oyuncular artmış ve çeşitlenmiştir. Çok uluslu şirketler, sivil toplum örgütleri, NATO, BM, Dünya Bankası gibi uluslararası organizasyonlar Uluslararası Siyasal Sistem'in yeni aktörleri haline gelmiştir. Özellikle gelişen teknoloji ile birlikte hızlı haberleşme ve gelişen haber alma kaynakları, toplumların gelişen olaylardan hızlı bir şekilde haberdar olmasına neden olmuş ve toplumlar artık uluslararası siyasal sistemin karar alma mekanizmasında etkili hale gelmiştir. Tüm bu koşullar göz önüne alındığında, yaşanan değişim ile birlikte "Geleneksel Diplomasi – Modern Diplomasi" ayrımı daha belirgin hale gelmiştir.

[38] Age, sf: 4

İletişim alanında gerçekleşen gelişmeler de diplomasinin evrimleşmesi sürecinde etkin bir rol oynamıştır. On dokuzuncu yüzyıl içerisinde bulunan telgraf ve daha sonraları icat edilen telefon, radyo, temsilcilerin, kendi hükümet ve liderleri ile doğrudan iletişime geçebilme imkânı sağlamıştır. Bu iletişim süreci, zaman içerisinde diplomasi temsilciliklerinin niteliğini değiştirmiş ve zamana uygun teknik ve yöntemler geliştirilmiştir. Bunun yanı sıra, ulaştırma alanında gerçekleştirilen buluşlar, bir yerden bir başka yere gidiş süresini kısaltmış, bu durum da diplomasiye hız kazandırmıştır.

Teknolojik ve bilimsel gelişmeler, diplomasiyi uygulamakla görevli temsilcilere büyük bir hareket kapasitesi kazandırmıştır. Telgraf, telefon, günümüz koşullarında internet, uçak gibi araçlar, ülkelerarası iletişimin ve ulaşımın son derece hızlı olmasını sağlamakla birlikte, modern iletişim araçları, dış ülkelerde görev yapan diplomasi temsilcilerinin bağımsızlıklarını ve temsil güçlerini büyük ölçüde azaltmıştır. Bu teknolojik gelişmeler sayesinde, temsilciler, her an kendi hükümetleri ile görüşebilir, yeni gelişmeler karşısında hükümetlerine danışabilir ve gerekli yönergeleri alabilir konuma gelmişlerdir. İletişim alanında yaşanan gelişmeler, karar verme mekanizmasını merkezi hale getirmiştir.

Siyasal yapının demokratikleşmesi süreci de diplomasi kavramını etkileyen koşullar arasında yer almaktadır. Vatandaşların oy hakkı kazanması, yasama organlarının ve parlamentoların ulusal politikaların belirlenmesinde söz sahibi olması ve bu alanlarda alınan kararlarda etkin rol oynamaları, basının hükümet ve hükümet yetkililerinin politikalarını halka duyurmaları ve bu politikalar üzerinde bir denetleme gücüne sahip olması; yirminci yüzyıl içerisinde diplomasinin yürütülmesi konusunda büyük ölçüde değişikliğe gidilmesine neden olmuştur.

Siyasal yapının demokratikleşmesi, diplomasiyi uygulayan temsilcilere yeni sorumluluklar yüklemiştir. Diplomat, sadece hükümet yetkililerine karşı değil, aynı zaman da kamuoyuna da karşı sorumludur. Yapmış olduğu çalışmalar, kamuoyunun denetimi altındadır. Diplomatlar, yaşanan gelişmeler sonucunda, hem kamuoyundan etkilenen hem de kamuoyunu etkilemeye çalışan kişiler konumuna gelmiştir.

Ancak, demokratik sistemlerin de sakıncaları bulunmaktadır. Demokratik diplomasi yönetiminin temel dayanağı olan kamuoyunun, genel anlamda yabancı ülke ve uluslara karşı, gerçeği pek yansıtmayan bir önyargısı olduğu ve bu önyargının kamuoyu kararlarına yön verdiği görülmektedir. Diplomasi içerisinde önyargılarla hareket etmek birçok açıdan kötü

sonuçlara neden olabilmektedir. Bunun yanı sıra, demokratik sistem içerisindeki müzakerelerin ya da görüşmelerin uzaması söz konusu olabilmektedir. Demokratik bir hükümet, kendi politikaları doğrultusunda, kamuoyunun olası tutum ve tepkilerini de göze alarak belirli bir karar vermek durumundadır. Bu durum da karar alma süreçlerinde gecikmelere neden olabilmektedir.

Günümüz diplomasi kavramı içerisinde, gelişen teknoloji ve siyasal sistem ve kurum yapıları da göz önüne alındığında, büyük çapta bir hareketlilik gözükmektedir. Bu hareketliliği, değişen ekonomik işbirliği göstergeleri, uluslararası kuruluşların üyeliği, değişen uluslararası gündem, anlaşma ve sözleşmeler, ziyaretler, uluslararası toplantıları ve belgeleri olarak tanımlamak mümkündür. Ayrıca, ticari ve uluslararası kuruluşlar arasındaki konular, kanun dışı ticari uygulamalar ve bunların önlenmesi konuları, Birleşmiş Milletler, IMF, NATO, vb. uluslarüstü kuruluşların uygulamaları bu hareketlilik içerisinde tanımlanabilir. Bu hareketlilik çerçevesinde belirli bir düzen oluşturulması gerekmektedir. Bu düzenlemeler, 2 Mart-14 Nisan 1961 tarihinde düzenlenen Birleşmiş Milletler Diplomatik İlişkiler ve Dokunulmazlıklar Konferansında kaleme alınmıştır. Bu çerçevede, üç ayrı yöntem üzerinde karar kılınmıştır: kişisel diplomasi, mütevazı veya sahne arkası veya sessiz diplomasi ve çoklu müzakereleri içeren ve bir fikir birliği çerçevesinde karara bağlanılan yaygın diplomasi.

Genel çerçeveden bakıldığında, en güçlü ülkelerin bile ellerindeki gücü kullanarak istediklerini elde edebilme şansının az olduğu ortadadır. Bu nedenle, diplomasi dış politikanın, ülkelerin amaçları doğrultusunda uygulamak zorunda oldukları, bir aracı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, diplomat bir "araç"tır. Söz konusu diplomat, ülkesinin dış politikası ne olursa olsun uygulamakla yükümlü kişidir.

Diplomasi hakkındaki en sinik görüş Sir Henry Wotton'a atfedilen "bir büyükelçi ülkesinin çıkarları için yalan söylemek üzere yabancı ülkelere gönderilen namuslu bir adamdır" ifadesidir. Diplomasiyi esas itibariyle yalan söylemeye indirgeyen bu tanımlama tahlil edildiğinde, büyükelçinin esasta namuslu bir kimse olmakla beraber kamu önünde başka şekilde davranmak durumunda olduğu, ayrıca, resmi ilişkilerde yalan söylemekten kaçınmanın mümkün olmadığı şeklinde sonuçlar çıkmaktadır. Talleyrand'a atfedilen "bir diplomat için yegâne iyi ilke, ilke sahibi olmamaktır" sözü de benzer bir yaklaşımı yansıtır. (…) Kenneth W. Thomson gibi bazı diplomasi teorisyenlerine göre de, dış politikanın hükümetlerin bir işlevi olması konusu esası oluşturmaktadır. Sorumluluklarının bir parçası

olarak diplomasi, genel olarak hükümetlerin amaçlarına hizmet etmelidir. Bu amaç da "ulusal beka" ve "ulusal güvenlik" kavramlarından nihai ifadesini bulan "ulusal çıkar"dır. Ulusal çıkarın nasıl tanımlanabileceği ve bunun için nasıl en iyi şekilde hizmet edilebileceği ayrı bir tartışma konusudur.[39]

Bu aşamada, ahlak kavramı ön plana çıkmaktadır. Diplomasi içerisinde, temsilcilerin kendi ahlakıyla yüzleşmesi değil, toplumsal ahlak üzerinden çıkarımlar yaparak genel ahlak kurallarına uygun davranması gerekmektedir. Birçok demokratik ülke, dış politika ve diplomasi konularını ahlak çerçevesine oturtmaya çalışmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, dünya üzerinde yer alan ülkelerin, zaman zaman çakışan, bazı noktalarda uyum sağlanan ve ortak hareket edilen çıkarlarının uyumlu hale getirilmesi çalışmaları siyasi olduğu kadar ahlaki değerler de taşımaktadır. Ülkeler arasındaki çıkar çatışmalarının yumuşatılması ve uyumlu hale getirilmesi başlı başına ahlaki bir amaçtır. Ahlaki açıdan belirli bir içeriği olan her türlü devletlerarası eylem ancak diplomasi sayesinde gerçekleştirilebilir. Diplomasinin görevi sadece, ulusal çıkarlara hizmet etmek değil, aynı zamanda insani değerlerin korunması ve daha ileri noktalara taşınması konusunda da önemli bir işlev sahibidir.

Görüldüğü üzere, diplomasi ve dış politika kavramları, siyasi, ekonomik, stratejik, kültürel, etik ve ahlak gibi birçok farklı unsuru içermektedir. Diplomasi içerisinde hareket eden her ülke, kendi kültür ve gelenekleri çerçevesinde ve etik kuralları içerisinde hareket etmediği sürece güven yitirmeye mahkûmdur. Diplomasi, ülkeler arasındaki ilişkileri yönetmeye ve uyumlu hale getirmeye çalışırken, uygulamakla yüküm yönlü olduğu politikaları başka ülkelerin kamuoyuna ve kendi kamuoyuna kabul ettirmek gibi bir görevi de üstlenir. Söz konusu kamuoyunu ikna etme çalışmaları ilerleyen bölümlerimizin konusunu oluşturmaktadır.

2.2. Kamu Diplomasisi Kavramı

2.2.1. Kamu Diplomasisinin Tanımı

Kamu diplomasisi kavramı ilk olarak Edmun Gullion tarafından kullanılan bir terimdir. Edmun Gullion, bu terimi kamu davranışlarının dış politika üzerindeki etkisini anlatmak için kullanmıştır. Kamu diplomasisi kavramı, Tufts Üniversitesi The Flecther School Edward Murrow Kamu Diplomasisi Merkezi tarafından hazırlanan broşürde şu şekilde tanımlanmıştır:

[39] Temel İskit, "Diplomasi: Tarihi, Teorisi, Kurumları ve Uygulaması", İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, Aralık 2007, sf:13–14

"Kamu diplomasisi, (…) dış politikaların düzenlenmesi ve yürütülmesi üzerindeki kamu tutumlarının etkilenmesi konularını ele almaktadır. Geleneksel Diplomasinin ötesinde, uluslararası ilişkiler boyutlarını, hükümetlerin diğer ülkelerde kamuoyu oluşturmalarını, özel grupların etkileşimini ve bir devletin, bunlarla olan ilişkilerini, ilgi alanlarını, dışişleri raporlarını ve bu yapıların politikaya etkilerini, işi iletişim olanlarla diplomatlar ve dış temsilciler arasındaki iletişimi ve kültürler arası iletişim süreçlerini kapsamaktadır."[40]

Kamu diplomasisi kavramı, kaçınılmaz bir biçimde güç ile bağlantılıdır.[41] Burada bahsedilen güç, zor kullanılarak uygulanan bir yapı değil, Joseph Nye'ın tanımladığı şekilde, "etkileme ya da ekonomik yollarla, (…) kültür, değerler ve dış ilişkileri de buna ekleyerek, bir çekim yaratarak amaçladığın şeyi elde etme kapasitesi" olarak bahsettiği yumuşak güçtür.[42] Söz konusu olan yumuşak güç, geleneksel güç kavramından farklı olarak ikna ve rıza göstermeye yönelik bir faaliyet olarak adlandırılabilir. Bu noktada, yumuşak güç kavramı, yukarıda kamu diplomasisinin tanımı çerçevesinde bahsedildiği gibi, iletişim kurma ve kültürel etkileşim ile bağlantılıdır.

Hans Tuch kamu diplomasisi kavramını, "bir hükümetin ulusal amaçlarının ve güncel politikalarının olduğu kadar; ulusun fikir ve ideallerinin, kuruluşlarının ve kültürünün yabancı halklar tarafından anlaşılması amacıyla gerçekleştirilen iletişim süreci"[43] olarak tanımlamıştır. Nancy Snow ise kamu diplomasisi kavramına, kelimenin içerisindeki "kamu" ve diplomasi" kelimelerine atıfta bulunarak kavramı açıklar. Snow, makalesinde bu iki kelime arasındaki farkları ortaya koyarak, "kamu" kavramının hükümet ile ilgili bir kavram olmadığı ve kamu içerisinde yürütülen işlerin belirli uygulayıcılar tarafından yürütüldüğüne dikkat çekmektedir. Bununla birlikte, Snow kamunun, yürütücülerin gayrı resmi ilişkileri yönetilmesinde aktif bir etken olarak yer aldığını belirtmektedir. Bu noktada, kamu ile olan ilişki ve iletişim diyaloga dayalı iki yönlü ve simetrik bir ilişkidir. Bu simetrik ilişki sonucunda alınan geri bildirim doğrultusunda, kaynağın davranışlarında değişiklik gözlemlenebilmektedir. Diplomaside ise hükümetler arası bir ilişki söz konusudur ve dış ilişkiler alanında uzman kişiler tarafından yürütülmektedir. Bu ilişkiler resmi, özenli, belirli kurallara bağlı ve bilimsel kaynaklara dayalı

[40] The Edward R. Murrow Center of Public Diplomacy, "What is Public Diplomacy", http://fletcher.tufts.edu/murrow/diplomacy Erişim: 23 Nisan 2014
[41] Nancy Snow, "Rethinking Public Diplomacy", Routledge Handbook of Public Diplomacy ed. Nancy Snow and Philip M Taylor, sf:3
[42] Joseph Jr. Nye, "Soft Power: The Means to Success in World Politics" New York Public Affairs, 2004, sf:10-11
[43] Hans N. Tuch, "Communicating with the World: U.S. Public Diplomacy Overseas", 2. Basım, New York, St. Martin's Press, sf:3

bir yapıdadır. Diplomatik ilişkilerde kamu pasif ve izleyici konumundadır. Süreç içerisinde tek yönlü bir iletişim vardır; bu iletişim içerisinde kamu sadece bilgilendirilir. Asimetrik bir iletişim süreci vardır ve bu süreç içerisinde kaynağın davranışını değiştirmesi beklenmez.[44]

Tablo 1: Kamu-Diplomasi İlişkisi

KAMU (PUBLIC)	**DİPLOMASİ (DIPLOMACY)**
Hükümet dışı	Hükümet
Uygulayıcılar	Dışişleri Uzmanları
Gayrı resmi	Resmi, özenli, bilimsel
Aktif kamu	Pasif kamu ya da izleyici kitle
Diyaloga dayalı, değişim, iki yönlü simetrik iletişim	Tek yönlü bilgilendirici, iki yönlü asimetrik iletişim
Davranışta değişim	Davranışta değişim yok

Kaynak: Nancy Snow, "Rethinking Public Diplomacy", Routledge Handbook of Public Diplomacy ed. Nancy Snow and Philip M Taylor, sf:8

Geleneksel diplomasi kavramına bakıldığında, daha önce de belirttiğimiz üzere, devletlerarası (Goverment-to-Goverment -G2G-) bir iletişim yapısı söz konuyken, geleneksel kamu diplomasisi hükümetler ve küresel kamular arasında bir iletişim çabası olarak karşımıza çıkar. Tüm bu iletişim çabası içerisine, bilgilendirme, etkileme ve söz konusu küresel kamuların ulusal amaçlara bütünleşmesi çalışmaları da dâhildir. Kamu diplomasisinin genel olarak amacı, bireyleri ya da toplumsal grupları dolaylı yoldan ya da doğrudan etkileyerek kamuoyu düşünce ve davranışlarını, bir başka ülkenin dış politika kararlarına onay verecek şekilde ikna etmektir. Bu yapı incelendiğinden, geleneksel diplomasi içerisinde yer alan devletlerarası iletişim, devletler-bireyler/gruplar arası iletişime evirilmiş, makro düzeyden mikro düzeye geçiş yapmıştır.

[44] Nancy Snow, "Rethinking Public Diplomacy", Routledge Handbook of Public Diplomacy ed. Nancy Snow and Philip M Taylor, sf:8-9

Teknolojinin gelişimi ve kullanıcı dostu teknolojilerin artması ile bireylerin bilgiye doğrudan ulaşımını kolaylaştırmış, bu durum bireylerin ülkelerin iç ve dış politika içerisinde karar alma mekanizmalarına daha fazla katılmalarını ve doğrudan etki yapar hale gelmelerine neden olmuştur. Böylelikle kamuoyu etkisi devletler üzerinde büyük bir baskı unsuru haline gelmiş, bu baskının yanı sıra, siyasal erkin devleti yönetme gücünü elde edebilmesi ve bu gücü de kamuoyunun rızasına bağlı olarak perçinlemesi zorunluluğu ortaya çıkmıştır.

Kamu diplomasisi kavramı, yumuşak gücün bir parçası olarak, bir ülkenin bir başka ülke insanlarına belirledikleri mesajları iletme çalışmalarıdır. Günümüz gelişmeleri çerçevesinde düşünüldüğünde, kamu diplomasisi ve hatta diplomasi giderek fikirlerle ve değerlerle ilgili olacaktır.[45] Kamu diplomasisi kamuoyu oluşturulması birincil amaçtır. Geleneksel kamu diplomasisi hükümetlerin küresel kamulara hitap etmesi ile ilgili olup bilgilendirme, etkileme ve söz konusu kamuların ulusal amaç ve dış politikalarına dâhil edilmesi çabasıdır.[46] Ancak, önceki paragrafta belirttiğimiz üzere, küreselleşmenin getirmiş olduğu ekonomik, siyasal, sosyolojik ve kültürel gelişmeler, teknoloji ile birlikte bilgiye kolay ve hızlı ulaşım imkânı, ulusal sınırların ticari amaçlarla şeffaflaşması, kültürel değişim programları, turizm, ulaşım alanında yaşanan gelişmelerle birlikte insanların daha kolay seyahat edebilir hale gelmesi; dünya üzerindeki dış politika ve iç politika kavramlarındaki ayrımı da bulanıklaşmıştır. Bilgi akışı ve iletişim artık devletlerarası olmaktan çıkıp, bireylerarası hale gelmiştir.

Kamu diplomasisinin tipik görünüşü, geleneksel diplomasinin zorlayıcı ve militarist yapısının tersine, ılımlı, uyumlu ve rahatlatıcı bir yapıda olmasıdır. Yumuşak güç kavramının kamu diplomasisi içerisindeki yaklaşımı, (…) baskı uygulamak yerine, ülkenin kültürünü, politik ideallerini ve siyasalarını diğer ülke bireylerinin arzu edeceği bir çekim merkezi haline getirmedir.[47] Bu noktada, kamuoyu düşüncesini, hareketlerini, davranışlarını, beklentilerini, destekledikleri görüş ve bakış açılarını "etkileme" ön plana çıkar.

Kamu diplomasisi, hükümetlerden uluslara doğru yayılan siyasi bir aktivite olarak adlandırılabilir. "Diplomatik çalışmalar, siyaset bilimi, uluslararası ilişkiler, halkla ilişkiler,

[45] Shaun Riordan, "Dialogue-based Public Diplomacy: A New Foreign Paradigm?", The New Public Diplomacy Soft Power in International Relations, Ed: Jan Melissen, Second Edition, Nwe York: Palgrave Macmillian, 2007, sf: 188

[46] Nancy Snow, "Rethinking Public Diplomacy", Routledge Handbook of Public Diplomacy ed. Nancy Snow and Philip M Taylor, sf:6

[47] Anthony Pratkanis, "Public Diplomacy in International Conflicts", Routledge Handbook of Public Diplomacy ed. Nancy Snow and Philip M Taylor, sf:111

uluslararası iletişim, medya çalışmaları, pazarlama ve reklam gibi farklı disiplinler kamu diplomasisi içerisinde temsil edilmektedir."[48] "Geleneksel diplomasi uygulamaları, hükümetlerin uluslararası ilişkiler içerisinde stratejik amaçlarının ilerletilebilmesi için yabancı temsilcilerle iletişime geçerken; kamu diplomasisi, aynı stratejik amaçlar için, tam tersine yabancı halkların hedeflenen kesimleri ile iletişim kurmaktadır."[49] Kamu diplomasisinin, klasik diplomasiden ayrıldığı noktada buradadır: Kamu diplomasisi bir ülkenin sivil halkını hedef alır.

"Geleneksel diplomasi ile kamu diplomasisini temel ayrımı eskisinin devletlerin temsilcileri ya da uluslararası aktörler arasındaki ilişkilerle ilgili olması buna rağmen bundan sonrakinin yabancı toplumlardaki genel kamu ve daha özelde resmi olmayan gruplar, örgütler ve bireylerle ilgili olmasıdır".[50] Geleneksel diplomasi uygulayıcıları, hükümetlerin uluslararası işlerde stratejik amaçlarının da ilerletilmesi için yabancı hükümetlerin temsilcileriyle irtibata geçerken kamu diplomasisi aynı stratejik amaçlar için, tam tersine yabancı halkların hedeflendirilmiş bölümleriyle irtibata geçmektedir.[51]

Kamu diplomasisi başlangıçta sadece hükümetin iletişim faaliyetlerini kaynak olarak göstermişse de, kavram geliştikçe özel bireylerin de kaynak konumuna geldiği görülmektedir. "Genellikle kamu diplomasisi hem hükümetin hem de (özel) bireylerin ya da grupların doğrudan ya da dolaylı olarak kamu düşüncelerini ve oylarını etkilemesiyle başka bir hükümetin dış politika kararlarını doğrudan beslemesi yolunu kapsamaktadır"[52] Dolayısıyla kamu diplomasisi ile dış politika oluşumu arasında sinerjinin olması önemlidir.[53] Szondi de kamu diplomasisini "yabancı kurumlarla iletişime geçme" ve "uluslararası hükümetsel iletişim" olarak adlandırmaktadır. Manheim'a göre ise stratejik kamu diplomasisi, uluslararası bilgi yönetiminin yeni bir yoludur. Manheim, kamu diplomasisine "stratejik" kavramını ekleyerek, onun gücün yönetilmesi işlevini çerçevelemiştir.[54]

---

[48] Kathy Fitzpatrick, "The Future of U.S. Public Diplomacy: An Uncertain Fate", Leiden, Martinus Nijhoff Publishers, 2009, sf: 85
[49] Christopher Ross, "Public Diplomacy Comes of Age", The Washington Quaterly, Vol:25, (2), 2002, sf:75
[50] Gaye Aslı Sancar, "Kamu Diplomasisi ve Uluslararası Halkla İlişkiler, Beta Yayınları, sf: 81
[51] Gaye Aslı Sancar, A.g.e, sf:81-82
[52] Nancy Snow, "Rethinking Public Diplomacy", Routledge Handbook of Public Diplomacy ed. Nancy Snow and Philip M Taylor, sf:8
[53] Iskra Kirova, "New Developments in Public Diplomacy", Public Diplomacy Magazine, Issue , Winter, 2009, sf:8, Erişim: http://www.kamudiplomasisi.org/pdf/newdevelopments.pdf, 24.07.2015
[54] Gaye Aslı Sancar, A.g.e, sf: 83

Kamu diplomasisi kavramı, devletlerin ulusal çıkarlarını bilgi verme ve etkileme yoluyla destek kazanma çabası olduğunu belirtmiştik. Daha öncede bahsettiğimiz gibi, beklentileri, davranışları, hareketleri, düşünce şekillerini ve bakış açılarını değiştirmeye yönelik bir çabadır. Bu çaba doğrudan, dolaylı ya da "destek olma" yoluyla sağlanmaya çalışılır. Doğrudan uygulamada, ülkelerin davranışları, bunun yanı sıra düşünce ve inançları doğrudan değiştirmeye arzusunu görürüz. Bu doğrudan, kamuoyuna çeşitli kanallar kullanılarak bir baskı uygulanmasıyla hayata geçirilir. İkinci olarak, kamu diplomasi uygulamaları, dolaylı yoldan, bir ulusal güvenlik yapıları çerçevesinde sıra dışı bir durum ve talep yaratma ile gerçekleştirilebilir. Bu uygulama, uygulamanın yapıldığı ülkenin siyasal durumuna, liderinin psikolojik karakter, durum ve yaklaşımına ve hukuki olarak caydırıcılık politikalarının ne kadar yasal çerçeve içerisinde kalabileceğine göre değişiklik gösterir. Joseph Nye, dolaylı kamu diplomasisinin yumuşak güç olarak uygulandığı koşullarda, uygulamalarında istenilen sonuçları doğurabilmesi için uzun yıllar boyunca uygulanarak, kamuoyunu şekillendirmek adına siyasaların o kamuoyunu çevrelemesi gerektiğini belirtmiştir.[55] Son olarak da, kamu diplomasisi uygulamasının "destek olma" / destek kazanma uygulaması, hedef ülke ile olan dış politika bağlantıları, ekonomik, diplomatik ve askeri hareket alanlarının esnekliği ile de alakalıdır.

İyi bir kamu diplomasisi propagandanın ötesindedir. Aynı zamanda halkla ilişkiler kampanyası ile de sınırlandırılamaz. Bilginin iletilmesi ve iyi bir görüntü oluşturulması bu yapının bir parçasıdır ancak kamu diplomasisi uzun dönemli ilişkiler oluşturmaya ve devlet politikalarının uygulanabileceği bir ortam yaratma amacındadır. Devlet politikalarının bilgilendirmesi ile uzun süreli kültürel işbirliği oluşturma yapısı arasında, kamu diplomasisinin üç temel unsuru bulunmaktadır. İlki ve en elzem olan unsuru, devlet politikalarının iç ve dış kamuoyuna anlatılması esnasında günlük iletişim kurulmasıdır. Alınan karar sonrası, günümüz demokrasilerinin karar alıcıları, basına ne ve nasıl bir söylemde bulunulduğu konusuna kendilerini vakfetmektedirler. Ancak, karar alıcılar genelde iç basına odaklanır. Yabancı basın, kamu diplomasisinin ilk aşamasında önemli bir hedef olmak durumundadır. İlk aşama, krizlerle karşılaşma yapılarının da dikkate alınması gereken aşamadır. Hızlı cevap verebilme kapasitesinin anlamı, yanlış verilmiş ya da asılsız itham haline dönüşmüş durumlara bir an önce cevap verilebilmesi ile ilgilidir. (…) İkinci unsur, siyasal kampanyaların ya da siyasal reklamın oluşturduğu gibi yapılar oluşturmaya yarayan

[55] Joseph Jr. Nye, "Soft Power: The Means to Success in World Politics" New York Public Affairs, 2004, sf:99

stratejik iletişimdir. Kampanyalar sembolik olayları planlar ancak iletişim, devlet merkez politikasını ya da belirli bir kısmını pekiştirmek amacını taşır. Özel konular, belirli siyasal önceliklere odaklanacaktır. (…) Kamu diplomasisinin üçüncü unsuru, uzun yıllar boyunca burslar, eğitim değişimleri, seminerler, konferanslar ve medya oluşumlarına erişim ile oluşturulan kilit roldeki bireylerle ilişkidir.[56]

Kamu diplomasisinin bu üç unsuru, bir ülkenin ilgi çekici bir görüntü yaratması adına önemli unsurlardır. Kamu diplomasisinin bu üç unsuru ile devletler, amaçlarını gerçekleştirme şansı elde ederlerken, diğer bir yandan da hedef kamuoyu nezdinde iyi bir izlenim bırakma şansına erişmektedirler. Kamu diplomasisinin "kamuoyunu" ikna etmesi, hedeflenen amaçlar doğrultusunda yönlendirebilmesi birincil öncelik olarak karşımıza çıkar.

2.2.2. Kamu Diplomasisinin "Kamuoyu" Sorunu

Kamu alanı, toplum içerisinde yer alan fikir ve düşüncelerin tartışılabildiği ve bu tartışma ortamından kaynaklanan çıktıların karar alıcı siyasi erk ya da siyasi kurumları hedeflediği bir iletişim alanıdır. Günümüzün küreselleşen yapısı çerçevesinde, küresel toplum yapısı, genel toplum ilgi ve çıkarlarını da belirlemektedir. Siyasi erk/kurum, devlet işleyiş yapıları ile toplum arasındaki devinim toplumun siyasal işleyişini de belirlemektedir. Küreselleşme yapısı, toplum yapısını yerel/ulusal olmaktan çıkartıp küresel alana taşımıştır.

Devlet ile toplum arasında kamu alanı uzanmaktadır: "görüşlerin ve bilgi alışverişini yapıldığı bir ağ". Kamu alanı, bireyin vatandaş olarak bir araya geldiği ve otonom düşüncelerini açıkça beyan ederek siyasi erk/kurum yapılarını etkilemeye çalıştığı alan olması nedeniyle sosyo-politik alanın esas unsurudur. Sivil toplum, bu düşünce ve söylemlerini organize eder; devlet ve sivil toplum arasında ilişki kurarak demokrasinin kenar taşını oluşturur. Etkin bir sivil toplum olmadan, karışık çıkar ilişkilerini, muhtelif düşünceleri yapılandırma ve yönlendirme mümkün olmaz, devlet amacından uzaklaşmış olur.[57]

Kamu diplomasisinin önceliği siyasal etkinliği arttırmaktır ve "nüfuz" kazanmaktır. Kazandığı bu nüfuzu da kendi amaçları doğrultusunda kullanmaktadır. Bununla birlikte siyasi erk/kurum, iktidarda kalabilmesi adına, sadece uluslararası nüfuzunu arttırmanın yanı sıra, iç

[56] Joseph Nye, "Public Diplomacy and Soft Power", ANNALS, AAPSs, 616, sf: 101-102
[57] Manuel Castells, "The New Public Sphere: Global Civil Society, Communication Networks and Global Governance, ANNALS, AAPSS, 616, March 2008, sf:78

kamuoyu nezdinde de, o kamuoyunun desteğini ve rızasını almak zorundadır. Bu zorunluluk, kamu diplomasisinin birincil amacını oluşturan diğer ülkelerin halkları nezdindeki güvenirliliğinin yanı sıra, ulusal yapı içerisindeki kamuoyunun da güvenini kazanmak zorundadır. Fortner, kamu diplomasisinin ana amacının "kamu iletişimi aracılığıyla vatandaşlarına yönelerek diğer ülkelerin politikalarını etkilemek"[58] olduğunu belirtmiştir.

Bu zorundalığın yanı sıra, siyasi erk/kurum ortak kamu faydası çerçevesinde hareket etmek ile yükümlüdür. Toplum içerisinde yer alan etken ve unsurların amaç, yapı ve bunların birleşimin hangi çıktıları sağlayacağının göz önünde bulundurulması ve buna göre bir strateji belirlenmesi gerekmektedir.

Bu açıdan bakıldığında, kamu diplomasisi devletin kaynak ve imkânlarından yararlanır ve bir devlet cumhurbaşkanı ya da başbakanına bağlı olan bir stratejik yapılanmadır. Bu stratejik yapılanma içerisinde devlet yetkilileri görev aldığı gibi, toplumun diğer alanlarında görev yapan profesyoneller de, belirlenen strateji çerçevesinde söz konusu yapılanmada görev alır. Özellikle internet ve sosyal ağlar yoluyla hedeflenen yapının yanı sıra ulusal kamuoyunu da bu noktada etkileme kapasitesine sahiptir ve "kendi ülkesine bağlı bireyin bir dış temsilci" gibi olması yapısını elinde bulundurarak, diğer ülkeler çerçevesinde fayda sağlamaya çalışır. Küresel topluluğun etkilenmesinin önemli olduğu kadar iç kamuoyunun da etkilenerek, siyasi erkin/kurumun elinde stratejik bir araca dönüşmesine neden olur.

Günümüzde kamu diplomasisin hedef kitlesine uygulamayı yapan ülkenin kendi vatandaşlarının da kamu diplomasisi uygulamalarında etkin rol oynayacağını göz önünde bulundurulmaktadır. Kamu diplomasisinin onu uygulayan ülkenin halkını da ilgilendirmesi Szondi'ye göre iki şekilde olmaktadır: "Kamu diplomasisi iç hedef kitleye; dış politika çözümleri için vatandaşlardan gelen iç hedef kitle girdileri olarak ve dış politika ve diplomasi amaçlarını iç hedef kitleye açıklamak olarak" iki yolla uyarmaktadır.[59] Görüldüğü gibi iç hedef kitlesinin kamu diplomasisinde çözüm öneren girdilerinin dikkate alınması, onun sürecin aktif bir paydaşı olduğunu ortaya koymaktır. Dolayısıyla ülkenin kendi vatandaşlarını

[58] Robert Fortner, "International Communication" Wadsworth Publishing, 1993, sf: 278
[59] Szondi, "Central and Eastern European Public Diplomacy", sf: 294-296 Alıntı Yapılan Yer: Gaye Aslı Sancar "Kamu Diplomasisi ve Uluslararası Halkla İlişkiler" Beta Yayınları, sf: 88

kamu diplomasisi sürecinde hedef kitleden ziyade sosyal paydaş olarak konumlandırmak daha doğru olacaktır.[60]

İç kamuoyunun "sosyal paydaş" olarak tanımlanmasındaki sıkıntı, kamu diplomasisi çerçevesinde amaçlanan stratejinin öncelikle, iç kamuoyunun "ikna" edilmesi ile uygulanabilir bir yapıya gelmesidir. Bu nokta içerisinde, iç kamuoyu "sosyal paydaş" olmaktan çıkarak, sosyal "etkin" bir yapı olacaktır. Bu sosyal etkin yapının da ilk aşamada etki edeceği nokta ortak kamu faydası ve doğal olarak kamusal alandır.

Bunun yanı sıra, kamu diplomasisi çerçevesinde verilen mesajlar, iç kamuoyu ve dış kamuoyu açısından farklı olsa da, her ikisinin etkisinin ortak olması gerekmektedir ki, kamu diplomasisi stratejilerinin iç kamuoyunun desteğini alarak dış kamuoyunda hedeflenen amaçlara ulaşılabilsin. Bu noktada, iletilen mesajın geri bildirimlerinin alınması, uluslararası yapı içerisindeki verilerin toplanarak değerlendirilmesi yoluyla aktif bir "dinleme" yapılması önemli bir konudur. İç kamuoyu ve dış kamuoyunun vermiş olduğu geri bildirimler ve ilk mesajın verildiği sıradaki koşullarla bir sonraki mesajın verileceği andaki koşulların iyi değerlendirilmesi sonucunda verilmek istenen mesaj siyasi erkin/kurumun elde edeceği "nüfuzun" derecesini belirler.

2.2.3. Kamu Diplomasisinin Yöntemleri

Kamu diplomasisi, ulusal çıkarları, toplumları etkileme yoluyla teşvik etmek için doğrudan, destekleyici ve dolaylı yollar kullanır. Doğrudan yollar bakımından, kamu diplomasisinin doğrudan (özellikle) hareketleri değiştirmeye çalışması ve ayrıca düşünce ve inançları değiştirmeye çalışmasından bahsedebiliriz. Tipik olarak, bu durum doğrudan değişimi mümkün kılmak adına kamuoyu baskısını meşru hale getirir. (…) Kamu diplomasisi aynı zamanda, ekonomi, diplomatik ilişkiler, askeri yaptırımlar gibi uluslararası siyasetin destekleyici kuvvetlerini de kullanır. Örnek vermek gerekirse, 1950'lerde Sovyetler Birliği'nin Avusturya konusunda ABD'yi bir "uzlaşma ve karşılıklı teatide bulunma" konferansına zorlama noktasında başlatmış olduğu kamuoyu nezdindeki kampanyaları sonuç vererek, ABD'nin konferans yapılmasına ikna olması ile sonuçlanmıştır. Uluslararası kamuoyu düşüncesi, bir ülkenin aşırı istek ve pozisyon almalarını yumuşatabilir ve bir ulusun, caydırıcılık politikalarının başarılarına ve sıklıkla bir ulusun siyasi yapısına bağlı olan

[60] Gaye Aslı Sancar "Kamu Diplomasisi ve Uluslararası Halkla İlişkiler" Beta Yayınları, sf: 88

zorunluluklarına, liderlerinin psikolojik karakter yapılarına ve caydırıcılık yapısının meşruluk yapısına bağlı olarak kamu diplomasisin işleyişi etkilenebilir. Son olarak, kamu diplomasisi, bir ulusun ileri savunma kıstasları üzerinde, dolaylı yollarla ortak bir anlayış ve durum yaratmak adına kullanılabilir. Joseph Nye'ın ortaya koyduğu üzere " yumuşak güç kaynakları sıklıklar, siyasi alanı şekillendirmeye çalışırken, bazı çıktıların alınabilmesi için yılların geçmesi gerekebilir". Sosyal Etkileşim bilimi terimlendirmesine göre, etkin bir kamu diplomasisi, "şekil verme" (landscaping) ve "rol üstlenimi" (altercasting) ile bağdaşıktır. Şekil verme (ya da ön algı yaratma olarak adlandırabilir), belirlenen hedefin, belirlenen hareket düzeninde davranabileceği ve beklenen yapılarda tepki verebileceği bir durum yaratma anlamına gelir. Sıklıkla, etiketleme veya anlamları etkileme/değiştirme taktiği olarak; metaforlar yoluyla bir dünya resmi oluşturma, hikâye anlatımı ve çevreleme noktasında kullanılan aynı taktik, kararları düzenleme kıstasları, paylaşılan kurallar ve prosedürler, kıstas yaratım süreci, beklenti yaratım süreci, gündem yaratma, bir seçim öbeği oluşturma, bilgi akışının kontrolünü sağlama ve işbirlikleri ve birlikler yaratma eylemleri uygulamasıdır.[61]

Ulusal çıkarların ön plana çıkarılmasında ve kamu diplomasisi çerçevesinde işlenmesinde birçok özel görev ve kıstaslardan bahsetmek mümkündür:

a) Yol haritasının belirlenmesi açıcından Yürütme ile iletişim kurulması
b) Muhalefet yapısını düzenlemek
c) Düşmanların, tarafsızların ve birlik içine girilebileceklerin düşünce ve hareketlerini değiştirmek
d) Amaçlar için destek kazanmak
e) Stratejik birlikler kurmak ve karşı stratejik birlikleri bertaraf etmek
f) Propagandaya karşı çıkmak ve diktatör, tiran ve terörist algısı yaratmak
g) Dünya üzerinde bir baskı oluşturmak ve haydut devletleri kınamak
h) Etnik soykırım ve temizlik yapılarını sonlandırmak (ne yazık ki, bu yapının tam tersi olarak otokrat rejimler için soykırım ve temizlik yapılarının desteklemek gereği vardır)
i) Savaşa girmiş devletleri ateş kes konusunda cesaretlendirmek
j) Önemli tarafsızların nezdinde savaş nedenlerini haklı çıkarmak
k) Düşmanların moralini bozmak
l) Kendi ülkenin moralini yükseltmek

[61] Anthony Pratkanis, "Public Diplomacy in International Confilcs", Alıntı yapılan eser: Routledge Handbook of Public Diplomacy", Ed. Nancy Snow, Philip M. Taylor, Routledge, 2009, sf: 113

m) Bir düşmanı teslim olması için ikna etmek
n) Savaş koşullarını desteklemek (ev aramalara izin vermek, yerel liderlerin desteğini kazanmak, bilgi talep etmek, sivilleri savaş alanından uzak tutmak, dedikodular yaymak, bunları inanç oluşturma çabaları ile desteklemek)
o) Güvenlik ikilemi algısını küçültmek (ulus içerisindeki güvenlik unsurlarını arttırmak)
p) İlk oluştuğu yerde bir savaşın çıkmasını önlemek ve bir çatışmayı çözmek
q) Çatışma içerisindeki yapılarda imaj ve beklentileri değiştirerek müzakere koşullarını tahsis etmek, bir başka deyişle çatışma çözümünü çatışmanın yerini almasını sağlamak
r) Sadece savaş zamanında değil barış zamanında da çatışan tarafları uzlaştırma ortamı yaratma
s) Uluslararası kuruluşları destekleme ve onlardan destek alma, barışı koşullarını sağlayacak anlaşmalar yapma.[62]

Görüldüğü üzere, kamu diplomasisi kapsamında etki alanının genişletilmesi adına, siyasi erkin/kurumun yapması gereken birçok unsur bulunmaktadır. Bu unsurlar incelendiğinde, hem ulusal yapıların, hem de uluslararası alan üzerine kıstaslar geliştirildiği görülmektedir. Bu noktada, kamu diplomasisi kavramının, bir başka ülke kamuoyunu etkileyebilmesi için ilk önce kendi iç kamuoyu tarafından destek görmesi, benimsenmesi gerekliliği bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Toplumun siyasal yetkinliği kadar siyasal inanış biçimleri de önemli bir unsurdur.

Siyasal konular, toplum ilişkileri içerisinde düşük seviyede ilerleyen bir konudur. Her ne kadar Aristoteles, insanları homo politicus ya da "siyasi insan" olarak tanımlamış olsa da, toplumun birçok bireyi siyasi konuları kendi dikkat ve ilgi alanlarının merkezine yerleştirmez. Toplum, bireysel bilgisine hizmet eden ve en düşük düzeyde ilgisini çeken giriş düzeyi siyasi konularla ilgilenir. Kısa dönemli ilgi, ihtiyaç ve bilgi uzun döneme göre birey için daha elzemdir. Toplumun temel inanışları sabit iken, kısa dönem siyasi düşünceleri içerisinde, siyasal bilgilenme içerisindeki değişimlere göre, dalgalanma söz konusu olabilir. Bu dalgalanma, sınırlı ilgi ya da kapsamlı bir siyasi sorunu algılamaya çalışma sırasında bütünüyle zorlanmasından kaynaklanabilir. Siyasi inanışlar arasında belirli bir karışıklık söz konusu olabilir, bireyler çelişkili bir konumda yer alabilir (Örneğin, bir Amerikalı İlk Anayasa özgürlüklerinden konuşma özgürlüğü hakkını savunurken, bir Komünistin konuşma

[62] Anthony Pratkanis, a.g.e, sf: 114

hakkını ya da Klu Klux Klan'ın toplum içerisinde konuşmasını reddedebilir). İnançların içerikleri sıklıkla kusurludur. [63]

Demokratik olsun ya da olmasın, tüm siyasal sistemler siyasal süreç içerisine toplumun dâhil olmasını isterler. Demokrasi, demokratik olmayan yapılara göre, demokrasinin toplum tercihleri noktasında tasarlandığı ve ortak karar noktasında topluma bağlı olması nedeniyle, toplumun siyasal süreç içerisine aktif katılımını bekler. Toplum tercihlerinin çıkar, bilgi ve danışma doğrultusunda tanımlandığı, şekillendiği ve dönüştüğü ortak karar, bu şekilde meşru hale gelecektir. Otokratik rejimler de toplumun yapısını siyasal karar alma süreçlerine eklemlendirir, ancak buradaki birincil öncelik siyasi erkin/kurumun vermiş olduğu kararların topluma aşılanmasıdır. Ancak otokratik yönetimlerin bile kontrol kapasitesi sınırlıdır, bu da yönetimlerin bireye ihtiyaç duymasına neden olur.[64]

Toplumsal yapı içerisinde, siyasal yetkinlik ve katılım yönündeki bu sıkıntılardan dolayı, kamu diplomasisi yürütücülerinin, yarattıkları strateji çerçevesinde iç kamuoyunun desteğini alması açısından kullanabileceği iki araç mevcuttur: a) Reklam ve b) Halkla İlişkiler. Her iki yöntem de, birbirinden bağımsız bir iletişim sürecinin yanı sıra, birbirlerinin desteğini alarak ortak bir hedef doğrultusunda hareket edebilme yapısına sahip iki araçtır.

Reklamcılığın amacı, imgenin olumlu ve çekici yapısını oluşturmak ve imgeyi segmentasyon içerisinde daha üst noktaya yerleştirerek, ayrıcalıklı bir imge olduğu yapısını vurgulamaktır. Olumlu ve çekici bir imge yaratılması sürecinin yanı sıra, bu algının toplum içerisine yayılabilmesi için kitle iletişim araçları etkin bir şekilde kullanılır. Reklam unsuru, toplumun siyasal yetkinlik oranının az olduğu noktalarda son derece etkin bir yapısı vardır.

Reklamcılığı kamu diplomasisi çerçevesinde kullanmanın belirli bir sıkıntısı vardır. Her şeyden önce reklamcılığın öncelikli amacı bir ürünün serbest piyasa ekonomisi içerisinde yer alan diğer ürünlerden ayrışarak, o yapı içerisinde niş bir konum kazanmasını sağlamaktır. Bu noktada bir ülkenin ulusal ve uluslararası konumlandırılmasında, karmaşık ilişki yapılarının, çıkar çatışmalarının ve güç dengelerinin arasında, o ülke konumlandırılmasının tutarsız bir yapıda olmasına neden olacaktır. Bir ülkenin reklamının yapılması, turizm ya da kültür

[63] James N. Danziger, "Understanding the Political World: a Comparative Introduction to Political Science", Longman Publishing, 6. Basım, sf: 29
[64] Russel J. Dalton, Hans-Dieter Klingemann, "Citizen and Political Behavior", Alıntı yapılan eser: The Oxford Handbook of Political Behavior, Oxford University Press, Ed. Russel J. Dalton, Hans-Dieter Klingemann, sf: 13

alanında o ülkeye fayda sağlayabilir ancak bir ülkenin ulusal ve uluslararası çıkarları doğrultusunda ortaya konan kıstasları yerine getirmede yetersiz kalacaktır.

Kamu diplomasisinde reklamcılığın kullanılmasının gelişimine bakıldığında, reklamcılığın kamu diplomasisi çalışmaları içerisinde bir yöntemden çok bir araç olarak kullanıldığını görmekteyiz. Reklamcılığın temel felsefesi, uluslararası çatışmaların rekabetçi yapısını ve dinamiklerini reddeder. Bir araç olarak reklamcılık, bazı noktalarda bilgi sağlama açısından yararlı olabilir. Amerikan reklamcılığını belirleyen unsurlara serbest ve açık erişime sahip olan diğer uluslar, girişimcilik yapılarını kendi toprakları üzerinde kullanabilir ya da Amerikan reklamcılık öğelerini başka çıkarlarını aşmak açısından kullanabilir. Reklamcılık, aynı zamanda sınırlı bir bilgi erişimine sahiptir, örneğin çatışma bölgelerinde yola döşenen bombalardan yaralanan çocuklardan habersizdir ya da 1998 yılında Bosna'da başlayan çatışmalarda yapıldığı gibi, birliktelik/kardeşlik fikrinin 30 saniye içerisinde tanıtımının yapılması ancak düzenlenmiş bir medya kampanyası ile mümkün olabilir.[65]

Halkla ilişkiler açısından bakıldığında, reklamcılığın aksine bir teknik olmaktan çok, içinde birçok teknik yöntemi barındıran bir yönetim yaklaşımı olduğu görülmektedir. Halkla ilişkiler, bir unsur yaratarak, bu unsura ait olan imge ve görselleri oluşturma ve yayma; ilişkiler ağı oluşturup bu ilişkileri kullanarak yarattığı unsuru ön plana çıkarma amacını güder. Belirttiğimiz gibi, içerisinde derecelendirilmiş olarak, üçüncü kısım araçların kullanılmasının (sponsor olma, kurumları kullanma, kurumlar aracılığı ile mesaj iletme, vb.) yanı sıra, toplum nezdinde önemli, ünlü ya da hatırı sayılır kişilerin, fikir önderlerinin, vb. yapıların kullanılarak yaratılan unsuru destekleyici öğeler oluşturmanın, medya ile yakın ilişkiler geliştirerek, yaratılan unsurun mümkün olan en uç noktaya kadar yayılmasını sağlamak, gerektiği noktalarda lobicilik faaliyetleri yapma gibi görevleri bulunmaktadır. Halkla ilişkiler çerçevesinde yapılan çalışmaların asıl amacı, bireylerin psikolojik yapılarına hitap ederek, davranış ve düşüncelerini değiştirmektir.

Halkla ilişkilerin, kamu diplomasisi için etkin bir araç olup olmadığı ile ilgili olarak beş unsurdan bahsedebiliriz. İlk olarak, halkla ilişkiler çerçevesinde yaratılan ya da ulus çıkarı doğrultusunda oluşturulan unsur toplum tarafından az bilinirliği olduğu ve amacın görünürlüğü ve bilinirliği arttırmak olduğu noktalarda etkindir. İkinci olarak, halkla ilişkiler

[65] Anthony Pratkanis, "Public Diplomacy in International Confilcs", Alıntı yapılan eser: Routledge Handbook of Public Diplomacy", Ed. Nancy Snow, Philip M. Taylor, Routledge, 2009, sf: 116

kapsamında bir imgenin yaratılması ve yayılmasının etkin olabilmesi toplum içerisinde az bir dikkatle incelenmesi durumunda gerçekleşebilir - bu durum, toplumun devlet işleyişine en az düzeyde katıldığı devlet ya da algı yönetimi kapsamında dış çevre faktörünü hedefleyen durumlarda geçerlidir. (…) Üçüncü olarak, bir ulus olumsuz bir medya kapsamına neden olursa, böyle bir durumda Manheim ve Albritton görünürlüğün azaltıldığı bir strateji izlenmesini tavsiye etmektedir (neden olan sorunu ilgi odağından uzaklaştırmak). Olumsuz bir içerik içerisinde olumlu bir imge sergilemek etkisiz bir unsurdur ve bumerang etkisi yaratacaktır. (…) Dördüncü olarak, bir ülkenin olumsuz imgesine rağmen olumlu bir imgeyi yaymaya çalışması, bu girişimin olumlu bir imge yaratması durumuna neden olmayacaktır. (…) Son olarak, rekabetçi ve düşmanca bir ortam içerisinde, halkla ilişkiler çalışmalarının çatışmaya neden olan sorunu körüklediği söylenebilir. Bu durumun ifşası durumunda, yapılmak istenen çalışmaların, toplumların yönlendirilmek istememelerinden dolayı ve özellikle örtülü bir anlam taşıması ya da saklı bir yöntem kullanılması durumunda, geri tepebilir.[66]

Kamu diplomasisi açısından halkla ilişkiler yöntemini kullanmak, uluslararası çözümleri çözme konusunda, etkin görsel imge yaratma ve toplumsal ilişkileri kitle iletişim araçları yoluyla kullanmada son derece etkin bir yöntem olmasından dolayı etkili bir araçtır. Ancak kamu diplomasisinin tüm hedeflemelerini halkla ilişkiler ya da reklamcılık gibi araçlara bırakılabilmesi yeterli olmayacaktır. Bu yöntemler kamu diplomasisi stratejisinin sadece belirli ayağını oluşturabilmektedir. Bununla birlikte, iç kamuoyu desteğinin alınabilmesi ve/veya belirli bir desteğin devam etmesi, arttırılması gibi konularda kamu diplomasisinin etkili yöntemlerindendir.

Bununla birlikte kamu diplomasisinin paydaş aktörleri siyasal iletişimin paydaş aktörleriyle aynıdır. Bu nedenle, siyasal iletişim yöntemi içerisinde kullanılan her yöntem kamu diplomasisi içerisinde kullanılabilir. Bu nedenle, yukarıda belirtilen kamu diplomasisi kıstasları çerçevesinde, medya ilişkilerinden tutunda, üniversiteler, değişim programları gibi unsurlar kullanılarak yapılan kültürel diplomasi yöntemlerine, turizm gibi unsurlara, hatta lobicilik yapılarına kadar geniş bir yelpazede kamu diplomasisinin planlanması ve her aşamasında detaylı bir kontrolden geçirilip geri bildirimlerin alınması, bu geri bildirimler ışığında planlamanın yeniden şekillenmesi gerekmektedir. (Tablo 2)

[66] Anthony Pratkanis, a.g.e, sf: 117

Tablo 2: Kamu Diplomasisini Temel Sınıflandırmaları ve Psikolojik Savaş

	Kamu Diplomasisi Eylem Tipi	**Örnek Eylem**
I	Etkin Dinleme	Hedef Kitle Taraması
II	Tarafgirlik	Büyükelçilik Basın İlişkisi
III	Kültürel Diplomasi	Devlet Destekli Uluslararası Sanat Turu
IV	Değişim Diplomasisi	İki Yönlü Akademik Değişim Uygulaması
V	Uluslararası Medya	Yabancı Dilde Kısa Dalga Radyo, TV, İnternet Yayını
	Psikolojik savaş	Dezenformasyon

Kaynak: "Public Diplomacy: Lessons from the Past", Nicholas J. Cull, USC Center on Public Diplomacy at the Annenberg School, Figueroa Press, Los Angeles, sf:24

Tablo 2'de gösterilen temel sınıflandırmalar çerçevesinde bakıldığında, daha önce belirttiğimiz etkin "dinleme" kıstası tekrardan karşımıza çıkmaktadır. Uluslararası alan ve çevresel faktörlerle ilgili verilerin toplanması, toplumsal düşünce ve yapılarının değerlendirilmesi açısından etkin dinleme kamu diplomasisinin önemli bir unsurudur, ancak sadece etkin dinleme noktası kamu diplomasisi için yeterli değildir.

Tarafgirlik, kamu diplomasisi içerisinde, uluslararası alan içerisinde, belirli bir siyasi amaç doğrultusunda; bir kamu diplomasisi aktörü olarak genel çıkarlar çerçevesinde dış kamuoyunu etkilemeye yönelik bir uluslararası iletişim aktivitesi oluşturma çalışmasıdır. Günümüz yapısında, özellikle büyükelçiliklerin basın ilişkileri bu amaç doğrultusunda çalışmalarını sürdürmektedir.

Kültürel diplomasi, kültürel kaynaklar ve edinimler üzerinden, uluslararası alan ve çevresine kültürel aktarımın yapılmasını sağlama çalışmasıdır. Bu nokta içerisinde, devlet destekli

kültürel çalışmaların yaratılması ve yayılması durumu söz konusu iken, kültürel diplomasi öğeleri değişim diplomasisi öğeleri ile ortak çalışma özelliğine sahiptir. Bu nokta içerisinde, devletlerin kültürel edinimlerini, tarihsel kazanımlarını uluslararası alan ve çevreye yayarak medeniyet seviyesinde kabulünün; diğer kültürler üzerinde etkisinin yaratılması beklentisi yaratılması ve bu doğrultuda hedeflenen çıkarlar doğrultusunda dış kamuoyu desteği ve siyasi bir nüfuz kazanılması amaçlanmaktadır. British Council, İtalyan Kültür Merkezi, Fransız Kültür Merkezi gibi kurumlar aracılığı ile, kamu diplomasisi çerçevesinde, bu devletlerin kültürlerinin faaliyet gösterdikleri dış kamuoyuna tanıtmaları, dillerini öğretmelerini, bu vesile ile her iki kamuoyunun ortak bir düşünce yapısı oluşturması hedeflenir.

Değişim diplomasisi, kamu diplomasisi içerisinde vatandaşların uluslararası alan ve çevre içerisinde, eğitim ya da kültürel etkileşimi arttırmak amacıyla değişimlerinin sağlanması amacını taşımaktadır. Üniversiteler arası öğrenci değişim programları, işçi değişimi gibi unsurların kullanılması durumu söz konusudur. Buradaki önemli nokta, değişim diplomasisinin "karşılıklı" bir unsur olmasıdır. Uluslararası öğrenme deneyimi kıstası çerçevesinde, değişim diplomasisinin uygulandığı yapıların karşılıklı fayda sağlaması ve kültürel aktarımını gerçekleştirmesi beklenir.

Uluslararası medya, radyo, televizyon ve internet teknolojilerini kullanarak dış kamuoyu ile bağlantı kurma amacı olarak karşımıza çıkar. Kamu diplomasisi açısında ticari medya kuruluşları halen hedef olsa dahi, amaçlanan hedeflere ulaşma yolunda yapısal çıktıları saptırma ya da değişmez bir tarafsızlığı sağlama açısından uluslararası medya yapısı içerisinde yer almak önemli bir faaliyet olarak karşımıza çıkar. Bu açıdan bakıldığında İngiliz BBC televizyonunun, dış kamuoyu nezdinde dünyanın birçok noktasında o bölgenin dilinde yapmış olduğu yayınlar ile ABD'nin Voice of America yapılanmasıyla, BBC ile aynı amaç doğrultusunda faaliyet göstermesi bu yapıya örnek olarak gösterilebilir.
Psikolojik savaş, kamu diplomasisinin paralel eylem yapısı olarak adlandırılabilir. Kamu diplomasisi yöntemleri içerisinde halen tartışma konusu olan bir yapılanmadır. Uluslararası bilgi edinme açısından bakıldığında, psikolojik savaş savaş zamanı içerisinde belirlenen bir amacı gerçekleştirmek adına kullanılan ve sıklıklar düşman ülke kamuoyu ile oluşturulan iletişim faaliyeti olarak tanımlanabilir. Psikolojik savaşın tipik amacı, düşman devlet unsurlarının teslim olmaya direnmesini önlemek ya da teslim olma unsurunu kolaylaştırmak olarak tanımlanabilir. Psikolojik savaş eylemleri bazı noktalarda aleni (beyaz propaganda olarak adlandırabileceğimiz) bir yapıdayken, bazı noktalarda örtülü (kara propaganda olarak

adlandırabileceğimiz) bir eylem olarak karşımıza çıkar. Propaganda konusunun kamu diplomasisi içerisindeki yeri hakkında ilerleyen bölümlerde bahsedeceğiz.

Kamu diplomasisi eylemleri içerisine bakıldığında, belirlenen amaçları hayata geçirme aşamasında uyulması gereken dört önemli unsur karşımıza çıkar: a) kavramsal zaman çizelgesi b) bilgi akışının yönü c) altyapının tipi d) kaynağın güvenirliliği (Tablo 3)

Tablo 3: Kamu Diplomasisinde Zaman/Bilgi Akışı/Altyapı Sınıflandırmaları

	Kamu Diplomasisi Tipi	**Zaman Çizelgesi**	**Bilgi Akışı**	**Altyapı Tipi**
I	Etkin Dinleme	Kısa & Uzun Dönem	İçe Doğru Araştırma ve Siyasi İşleyiş	Teknoloji gözlemi ve Dil Bilen Eğitimli Çalışan
II	Tarafgirlik	Kısa Dönem	Dışa Doğru	Büyükelçilik Basın Bürosu, Dış İşleri Bakanlığı Strateji Ofisi
III	Kültürel Diplomasi	Uzun Dönem	Dışa Doğru	Kültür Merkezleri ve/veya Kütüphane
IV	Değişim Diplomasisi	Çok Uzun Dönem	İçe Doğru & Dışa Doğru	Değişim Yönetimi, Eğitim Ofisleri
V	Uluslararası Medya	Orta Dönem	Haber Bürokrasisi Çerçevesinde Dışa Doğru	Haber Büroları, Yapım Stüdyoları, Editoryal Ofisler ve İletim Olanakları
	Psikolojik savaş	Kısa Dönem	Dışa Doğru	Basım Olanakları, Örtülü Reklam, Yayıncılık Olanakları, Örtülü Ağ

Kaynak: "Public Diplomacy: Lessons from the Past", Nicholas J. Cull, USC Center on Public Diplomacy at the Annenberg School, Figueroa Press, Los Angeles, sf:25

Tüm iletişim formlarında olduğu gibi, kamu diplomasisi içerisinde yapılan eylemlerde güvenirlilik ana unsur olarak karşımıza çıkmaktadır ancak, kamu diplomasisi eylemlerinde alanların çok çeşitli ve karmaşık olması bu durumu etkilemektedir. Kamu diplomasisinin temelinde, siyasi erkin/kurumun değişik alanlarda ve hedeflenen amaçlar doğrultusunda güvenilir kaynaklar çerçevesinde yer alması gerekmektedir. (Tablo 4)

Tablo 4: Kamu Diplomasisinde Devletin Güvenirliliği

	Kamu Diplomasisi Tipi	**Kaynağın Güvenirliliği**	**Belirli Bir Devlet Bağlantısından Yardım Alıyor Mu?**	**Belirli Bir Devlet Bağlantısından Uzak Duruyor Mu?**
I	Etkin Dinleme	Kullanılan Yöntemlerin Geçerliliği	Eğer Aktörler Dünya Düşüncelerini Dinliyorsa Evet	Eğer Aktörler Dünya Düşüncelerini Dinliyorsa Hayır
II	Tarafgirlik	Devlete Olan Yakınlık	Evet	Hayır
III	Kültürel Diplomasi	Kültürel Otoritelere Yakınlık	Hayır	Evet
IV	Değişim Diplomasisi	Karşılıklılık Algısı	Eğer Aktörler Dünya Düşüncelerini Dinliyorsa Evet	Eğer Değişim Birey Çıkar Bazlı Değilse Evet
V	Uluslararası Medya	İyi Gazetecilik Örnekleri	Genellikle Hayır	Evet
	Psikolojik savaş (Beyaz Propaganda)	Devlete Olan Yakınlık	Evet- Esas Özellik	Hayır
	Psikolojik savaş (Kara Propaganda)	Topluluğun Hayallerine Olan Yakınlık	Hayır-Esas Özellik	Evet-Esas Özellik

Kaynak: "Public Diplomacy: Lessons from the Past", Nicholas J. Cull, USC Center on Public Diplomacy at the Annenberg School, Figueroa Press, Los Angeles, sf:26

Kamu Diplomasisinin altın kuralı, uluslararası bir aktörün ne dediği değil ne yaptığı yönündeki algıya göre amaçlanmasıdır. Kamu diplomasisi öğeleri, siyasi erkin/kurumun siyasa yapım süreçleri ile ilintili olmalı, eylem planı içerisinde yer alan aktörlerin kararları çerçevesinde oluşan dış kamuoyu düşüncesinin dış politika temeline yerleştirilmesi önemli bir unsurdur. Bunun yanı sıra, aynı yöntemin iç kamuoyu üzerinde de uygulanması, kamu diplomasisi eylem planını sağlamlaştıran unsurlardan biridir. Yukarıda bahsettiğimiz tüm yöntemler, iç kamuoyu unsuru dışarıda bırakılarak düşünülemez. İç kamuoyu bertaraf edildiği noktada, kamu diplomasisi eylem planı eksik kalacak ve başarısız olması kaçınılmaz olacaktır.

21. Yüzyıl uluslararası sistemi karmaşık bir yapılanmadır. Paradokslardan ve karşıtlıklardan oluşmuştur. Bu paradoks ve karşıtlıklar arasında sıkı bir bağ bulunmakta ve bu bağ çerçevesinde birbirlerini etkilemektedir. İster istemez bölgeselleşme unsurlarıyla birlikte,

küreselleşmenin etkisi ile sistemlerin birbirleriyle bütünleşmesi söz konusudur. Böyle bir ortam içerisinde kamu diplomasisi yöntemlerini uygulamak için, bağımsız uluslararası küresel aktörlerini, bilgi akış biçimlerini, toplumsal düşünce akımlarını, medya ve kitle iletişim araçlarının gelişimini, teknolojik yapılanmalardaki gelişimleri, bölgesel özellikler ve hedef devletin egemenlik yapısının iyi incelenmesi, takip edilmesi gerekmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. KAMU DİPLOMASİSİ VE MEDYANIN ROLÜ

Ulus-devlet yapısının Küreselleşmenin etkisi ve küresel servet kavramının değişmesi, enformasyon ve iktidar akış yapılarının değişmesi, uluslararası siyasi alandaki devletler üstü yapılanmalar, sivil toplum örgütleri, büyük sermayeli şirketler gibi unsurlar çerçevesinde değişmesi ve egemenliğinin büyük bir bölümünü yitirmesi, kamuoyu yapılarının da değişmesine neden oldu. Bununla birlikte üretim yapılarındaki değişim ve tüketim yapılarının işleyişi doğrultusunda bir arada işlemesi karşılıklı bir bağımlılık durumunu ortaya çıkardı. Özellikle, siyasi anlamın bireyler temelinde yeniden inşa edilmesi, ulus-devletlerin yurttaşlık kavramlarını yeniden yapılandırmasına neden olarak, ulus-devletlerin belirli bir meşruiyet krizi yaşamasına neden oldu.

Ulus-devletlerin bu yurttaşlık krizine, siyasi partiler arasındaki açık rekabet üzerine kurulu siyasal sistem unsuru da eklenince, toplum geneline yayılmış bir siyaset anlayışından çok, kişiselleştirilmiş bir liderlik vasfı çerçevesinde işlenen, teknolojik olarak yetkin bir yönlendirmeye muhtaç bir siyasal yapı ortaya çıkmıştır. Halen, siyasi erk/kurum toplum meşruiyetini almak zorunluluğunda olsa da, bu meşruiyet yapısının nasıl ve ne kadarlığına, hangi yöntemlerle alınacağı sorunu çözmeye çalışmaktadır.

Siyasi erkin/kurumun meşruiyet kazanması durumu, tüm dünya içerisine bakıldığında, siyasi katılım yapısının oluşturulması, toplumsal talepler ve demokratik kurumların bu taleplere olan yanıtının verimliliği çerçevesinde şekillenmektedir. Bu şekillenme, her ülkenin ekonomik kalkınması, siyasi kurumlarının yapısı, toplumlarının siyasi yetkinliği ve o ülkenin siyasi döngüsüne ne kadar bağlı olduğu noktasında birbirinden farklılık gösterir.

Liberal demokrasi, günümüzde sorgulanmaya başlayan iki temel unsura dayanır: Siyasi bir alanın var olması ki bu alan toplumsal görüş birliğinin ve genel çıkarların sağlandığı yerdir ve daha toplum bunları özerk özneler olarak kurmadan önce belirli güce sahip, haklarını icra eden ve iktidarlarını gösteren aktörlerin var olması. Günümüzde özerk özneler yerine sadece her durum için ayrı olarak harekete geçirilen yeteneklerin desteklediği, kısa süreli ittifaklara destek çıkmaya yarayan geçici durumlar var. Kolektif dayanışmanın yeri olan siyasi alan yerine, sadece baskın algılama biçimleri var, onlar da kendilerini yönlendiren çıkarlar kadar

geçici. Tümüyle parçalanmış, belleğini yitirmiş ve dayanışmadan yoksun bir toplum bu, birliğini, bütünlüğünü yalnızca medyanın ardı ardına verdiği görüntülerde kazanabiliyor.[67]

Böyle bir toplumsal yapılanma içerisinde, siyasi erkin/kurumun topluma ulaşabilmesi ve yönetim yapısını elde edebilmeleri, meşruiyetlerini sağlayabilmeleri ve bunun için gerekli toplum desteğini arkalarına alabilmeleri için belirli bir teknolojik araç ile işlemeleri gerekmektedir. Siyasi erk/kurum için kilit olan nokta, televizyon, radyo, gazeteler, internet ve bunlara bağlı olan diğer tüm iletişim biçimleri de dâhil olmak üzere, bu teknolojik araçların kullanılması noktasında medyayı siyasi bir alan olarak şekillendirmeleridir. Bu noktada, kamuoyu tutum ve davranışlarını siyasi erkin/kurumun amaçları doğrultusunda değiştirilmesi, gereken toplumsal desteğin sağlanması açısından önemli bir noktadır.

Kamuoyu; oluşumu, işleyişi ve değişimi ile pek yalın bir kavram değildir ve başlangıçta anlaşılması güç olabilir.[68] Kamuoyunun davranış ve tutumlarının temel yapısı, kişilerin bireysel özellikler ile durumsal, çevresel etkileşiminin bir sonucu olarak karşımıza çıkar. Bu yapı çerçevesinde, kişilerin diğer insanlar, nesneler ve fikirlere yönelik kalıcı değerlendirmeleri, yani tutumları, siyasi erkin/kurumun asıl hedefi haline gelmektedir. Bu hedef, yukarıda bahsettiğimiz, siyasal rekabet çerçevesinde, günümüz koşullarında çoğulcular ve tekçiler çatışması olarak da adlandırılabilir.

Devlet, toplumla doğrudan ilişkilidir, çünkü şu soru kaçınılmaz olarak önümüzde durmaktadır: Yönetimin yerine getirmesi gereken etkinlikler nelerdir? Çoğulcular üstün gelirse (1) devleti neden sınırlamak gerektiğini, (2) sınırların nerede başlaması gerektiğini, (3) birleştirici bir birim olmadan toplumun nasıl bir arada duracağını ya da bütünleşmeyi nasıl başaracağını açıklamaları gerekir. Tartışmadan galip çıkmak için tekçiler, (1) toplumun bütünlenmeye ihtiyaç duyduğunu, (2) devletin bunu yapabileceğini, (3) bu görevi devlete vermekle ortaya çıkan her türlü riske karşı önlem alınabileceğini ya da bununla birlikte gelen avantajlarla, risklerin hafifletilebileceğini kanıtlamak zorundadır.[69]

Görüldüğü üzere, siyasal rekabetin yoğun olarak yaşandığı, toplumsal belleğin düşük seviyelerde seyrettiği, ulus-devlet yapılarının egemenliklerinin büyük oranlarını yitirdiği bir

[67] Jean Marie Guehenno, "La Fin de la Démocratie", Paris: Flammarion, 1993, sf: 46
[68] Michael A. Milburn, "Sosyal Psikolojik Açıdan Kamuoyu ve Siyaset", İmge Kitapevi, sf:16
[69] Leslie Lipson, "Siyasetin Temel Sorunları", Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, sf:156

ortam içerisinde toplumsal uzlaşmanın sağlanabilmesi, yapısal unsurların bir araya getirilebilmesi, en önemlisi siyasi erkin/kurumun meşruiyeti ile birlikte siyasal etkinliğini kazanabilmesi için toplumu kendi tarafına çekmesi gerekmektedir.

Eğer toplum bütünleşmeye hazırsa, akrabalık ilişkileri, ekonomik ilişkiler ya da din üzerine temellenmiş kurumlar kadar devlet de bu bütünleşmeyi sağlamak üzere yerini alır. Muhtemelen devlet, kendi kökensel, temel işlevinin gücünden dolayı daha da avantajlı konumdadır. Tüm insanlar korunmak ister. Bu sebeple, her birimiz bunu sağlayan kuruma güveniriz. Dahası devlet, korunmayı sağlayan gücü denetler. Aynı gücü kullanarak yönetim, belli zamanlarda toplumun diğer kurumlarına kendini zorla kabul ettirir.[70]

Devlet olarak tanımlanan yapı bir soyutlamadan ibarettir. Gerçekte, yönetimin işleyişini yürüten unsurlar az sayıda insandır. Devlet işleyişi içerisinde bu yürütücüler farklı adlarla anılsa da, siyasi erk statüsü çerçevesinde hareket ederler. Devletin genel özelliği, toplum adına hareket eden unsurlara toplumun kendi gücünü emanet etmesidir. Gücün emanet edilmesi yoluyla, yöneten-yönetilen, genel-özel, tüzel-kamusal gibi ayrımlar yapılabilir. Aynı güç emaneti çerçevesinde, yapılan bir eylemin, kimin tarafından, hangi yönteme bağlı olarak yapıldığına göre nasıl sonuçlar çıkacağı farklı toplumsal değerler yaratabilir. Bu farklılıkların giderilmesi adına, güç devrinin toplumun rızası ile olması durumu söz konusudur. Çoğunluk adına az sayıda insanın işleyiş yapısını elinde bulundurmasının sebebi bu güç devrinin rıza alınarak yapılmasıdır. Rızanın alınması, kamuoyunun ikna edilmesi ile olacağından, siyasi erk/kurum bu gücü alabilmek adına her türlü toplumsal aracı kullanmaktan çekinmez.

Kamu diplomasisi, kısa tabirle, bir toplumun ikna edilmesi sürecidir. Bu süreç içerisinde, siyasi erkin/kurumun güç devrini alabilmesi adına kullanacağı etmenlerin başında, toplumun geneline ulaşabilmesi nedeniyle medya gelir. Kitle iletişim araçları ve medya, yapısal özellikleri nedeniyle toplumun her kesimine hitap edebilecek araç ve yöntemleri barındırmaktadır. Medya ve kitle iletişi araçları, içerdikleri mesajların eylemsel yapısı nedeniyle, hedeflenen unsurlar ve medya arasında iki yönlü bir etkileşim süreci işlemektedir. Mesajlar, hedef unsurlar tarafından algılanmakta, özümsenmekte, benimsenmekte ve anlamlandırılmaktadır.

[70] Leslie Lipson, a.g.e. sf:157

Kamu diplomasisinden, toplumun iknasından bahsedebilmek için bireyin özgür olduğunu varsaymak zorundayız. Anlamak, özgürlüğün başlangıcıdır.[71] Bireyin özgür olması demek, kendi hayatı ile ilgili kararları alabilmesi demek olduğundan, bireyin önünde seçenekler olması zorunludur. Bu seçenekler arasından, birey kendine özgü olanı seçebileceği oranda özgürdür. Bu kapsamdan bakıldığında, devlet işleyişi açısından kime güç devri yapacağını da birey seçmek durumundadır. Siyaset toplumsal davranışlarla ilgili olduğundan, toplumun, dolayısıyla bireyin değiştirme gücü çerçevesinde önceden bilinemez.

Siyaset işleyişi bakımından dört temel konudan bahsetmek mümkündür. İlk olarak, devlet çatısı altında bir araya gelmiş olmasından dolayı, toplumun tüm unsurları birbirleriyle ilişki kurmak zorundadır. Bu ilişkinin nasıl biçimleneceği, eşit bir zeminde mi yoksa birilerinin diğerinden daha üst konumda yer aldığı bir yapıda mı kurulacağı ilişkinin şeklinin belirlenmesi açısından önemli bir unsurdur. Toplum yapısı içerisinde "yurttaşlık" kavramı kapsayıcı mı olmalıdır yoksa belirli oranlarda belirli kişilere tanınan ayrıcalıklar kapsamında mı değerlendirilmelidir? Tüm bu yapılar, toplum içerisindeki ilişkiyi ve tutumları değiştiren unsurlardır. İkinci olarak, devletin doğası gereği çelişkili olan uygulamalarından kaynaklı yapılardır. Bireyin korunma ihtiyacını gidermek adına devlet, etki alanını genişletmekle mükelleftir. Bu nokta, devletin yükümlülüklerinin ne olacağı, nasıl bir sınırlama getirileceği, bir sınır gerekiyorsa bu eylemin nasıl yapılacağı gibi konular ön plana çıkar. Üçüncü olarak, olarak yöneten-yönetilen ilişkisinin nasıl tanımlanacağı ve bu tanımlamanın devlet işleyişine olan etkisidir. Bu noktadaki sıkıntı, güç devriyle birlikte ortaya çıkan "otoritenin" kaynağının ne olacağıdır. Devlet işleyişinin getirmiş olduğu özellikler, belirli ve az sayıda insan grubu tarafından yönlendirilmesinden, güç devri ile ortaya çıkan "devletin hizmet etmesi" kavramı çerçevesinde bu hizmetin yapılabilmesi için devredilen gücü devletin nasıl kullanacağı gibi konular çerçevesinde yöneten-yönetilen ilişkisine bağlanır. Dördüncü olarak, devletin kapladığı alan ve kapsadığı nüfus bakımından ortaya çıkan, yönetim biriminin büyüklüğü ve işleyişinin nasıl olacağı, bu işleyişin diğer devletler ilişkilere yansıması önemli bir konudur. Devlet ne kadar büyük olmalıdır? Diğer devletlerle ilişkiler nasıl olmalıdır, hangi alanlarda ve ne şekilde bir ilişki oluşturulmalıdır? Bu sorular, siyasetin temelini oluşturan ve toplumsal yapıları etkileyen önemli sorulardır.

[71] Leslie Lipson, a.g.e. sf:23

Kamu diplomasisi açısından bakıldığında, kamu diplomasisi uygulamalarının da aynı sorular temelinde detaylandırıldığı görülmektedir. Bu nokta içerisinde siyasi erkin/kurumun işleyiş yapısı ve toplum tarafındaki karşılığı kamu diplomasisinin yapısını belirler. Bu yapı içerisinde kullanılan yöntemler, gene siyasi erk/kurum-toplum ilişkisinin getirmiş olduğu unsurlar çerçevesinde belirlenir.

Medyanı kullanımı, propaganda, gündem yaratma ve ikna gibi iletişim süreçleri izlenerek, kamu diplomasisi kavramını hem iç hem de dış kamuoyu oluşturmak, yukarıda temellendirilen siyasi erk/kurum-toplum ilişkisini oluşturmak adına incelenmesi gereken unsurlardır.

3.1. Kamu Diplomasisi ve Medya İlişkisi

Siyasal işleyiş içerisinde medya kilit bir rol oynamaktadır. Kurum olarak medya, toplumun yapısının geniş bir bölümüne ulaşabilmesi adına önemli bir kavramdır. Yapısı gereği, medya, teknik, ekonomik, filolojik ve kültürel olarak toplum üyelerinin içerisinde yer alır. Demokrasini iddia ettiği evrensellik içerisinde toplumun tüm kesimlerinde birbiriyle çatışan kabullenmeme öncelikleridir. Toplumsal alanın ön plana çıkarılması, bütünlük yapısın içerisinde evrenselleşmenin yapılandırılması, yurttaşlara yetki verilmesi yoluyla paylaşılan, Pazar ekonomisi koşulları içerisinde şekillenen medya karakteri içerisinde daha da zor hale gelmiş bir unsurdur.[72]

Siyasetin medya içerisinde etkin unsurlarından biri olması nedeniyle, medya demokratikleşme süreçlerini etkileyen bir yapıya bürünmüştür. Medyanın, birçok düşünce yapısı içerisinde faaliyet göstermesi, medyanın ve toplumun temsilci yapısının değişmesine neden olmuştur. Siyasi erk/kurum, medyanın günlük devlet işleyişinin bir parçası olduğundan son derece emindir. Düşüncelerin oluşturulması, ikna ve algı yönetimi kavramları kriz zamanlarının en önemli araçları olarak karşımıza çıkar. Bu araçların oluşturduğu unsurların topluma yayılması durumu medya ile mümkündür.

Katılımcı demokrasi teorisyenleri, demokratik bir toplum içerisinde, medyanın sağladığı bilgilendirme ile yurttaşa yapısal bir rol sağlanabileceğini öne sürmektedir. İyi tasarlanmış, canlı bir demokrasi, yurttaşı bilgilendiren ve eğiten bir medyaya ihtiyaç duyar. Medya, siyasi

[72] Peter Dahlgren, "Media and Political Engagement", Cambridge University Press, sf:34

erk/kurum ve yurttaş arasında öncelikli bilgi alışverişini sağlamak durumundadır.[73] Demokratik siyaset bağlamında devlet kurumlarına ulaşabilmek, yurttaşların oylarının çoğunluğunu toplayabilme becerisine bağlıdır. Günümüz toplumlarında insanlar medya üzerinden, özellikle de televizyon üzerinden bilgilenirler, siyasi görüşlerini oluştururlar. (…) Dolayısıyla, partilerde ve adaylarda vücut bulan, çatışan siyasi görüşler, insanların zihinleri, tercihleri üzerinde etkili olabilmek için başlıca iletişim, nüfuz ve ikna aracı olarak medyayı kullanırlar. Medya siyasi iktidardan nispeten özerk olduğu sürece, siyasi aktörlerin medyayı kullanırken medyanın kurallarına, teknolojisine ve çıkarlarına uyması gerekir. Yönetmek, yeniden seçilmeye ya da daha yüksek bir mevkiye seçilmeye bağlı olduğundan, yönetimin kendisi hükümet kararlarının kamuoyu üzerindeki etkisinin gün gün değerlendirilmesine, anketlerle, odak gruplarıyla, imaj analizleriyle ölçüme tabi tutulmasına bağlı hale gelir. Ayrıca giderek bilgiye doyan bir toplumda en etkili mesajlar en basit olanlar, farklı yönlere eşit ağırlık verenler, böylece insanların kendi değerlendirmelerine açık kapı bırakanlardır. Bu sınıflandırmaya en iyi oturan mesajlar görüntülerdir. Görsel/işitsel basın, toplumsal meselelerle ilgili olarak insanların zihinlerini besleyen başlıca kaynaktır.[74]

Yurttaşların, demokratik toplumlar içerisinde medyadan ne beklediği konusu da önemli bir konudur. Her şeyden önce, medyanın demokratik bir toplum içerisinde devlet kontrolünün dışında olması beklenir. Basın özgürlüğü, demokratik bir toplumun temel taşıdır. Bu nokta içerisinde, devletlerin zorlama yayınlar ve sansür yapıları çerçevesinde medyayı kontrol etmemesi beklenir. Bununla birlikte, medya, demokratik yapılar içerisinde ekonomik bir güç olarak karşımıza çıkar. Bu ekonomik yapılanma içerisinde, medyanın diğer ekonomik unsurlar tarafından, reklam verme, ekonomik çıkar ilişkileri kurarak bir pazar baskı kurarak kontrol altına alınmaması beklenmektedir.

Demokratik toplumlarda başlıca medya kuruluşları temelde şirket gruplarıdır; giderek bir araya toplanmakta, küresel olarak da birbirlerine bağlı hale gelmektedirler, ama aynı zamanda büyük bir çeşitlilik gösterirler, farklı kısımlara ayrılmış piyasalara yönelmişlerdir. Geçen on yıl içerisinde hükümete bağlı televizyon ve radyolar da, küresel rekabetten sağ çıkabilmek için özel medya gruplarının çizgisine yaklaşmışlar, özel medya grupları kadar izlenme oranına bağlı hale gelmişlerdir. İzlenme oranı temel önemdedir, çünkü medya girişimlerinde ana gelir

[73] Rosalee A. Claswson, Zoe M. Oxley, "Public Opinion: Democratic Ideals, Democratic Practices", CQ Press, sf: 56
[74] Manuel Castells, "Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür", II. Cilt: Kimliğin Gücü, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, sf: 472

kaynağı reklamlardır. İzlenme oranının yüksek olması için çekicilik gerekir; haberler söz konusuysa bu güvenilirliktir. Güvenilir değillerse eğer, haberler değersizdir; parasal anlamda da, güçleri bakımından da. Güvenirlilik başlıca siyasi ve ahlaki değerler çerçevesinde belli siyasi seçeneklere nispeten mesafeli olmayı gerektirir. [75]

Her ne kadar medya, liberal demokrasiler siyasi erk/kurum ve medya arasında bir denge oluşturmaya çalışsa da, medyanın demokrasilerde almış olduğu rol kapsamında bu durum yeniden değerlendirilmelidir. Medyanın, demokratik işleyişe katkı sağlamakla mükellef olduğu bazı önemli noktalar vardır. İlk olarak, siyasi erkler/kurumlar arasında bir tartışma ortamı yaratarak, niteliklerini ulusal topluma göstermesini sağlamaktır. İkinci olarak, yaklaşan bir seçim olmasa dahi, haber programları günün önemli gelişmelerini birçok açıdan işleyerek toplumu bilgilendirilmesini sağlamalıdır. Üçüncü olarak, yurttaşların bir temsilcisi olarak, toplumsal güvenin sarsılmasını önlemek adına, kamu çalışanlarını denetlemekle mükelleftir. (…) Medyanın bu üç önemli işlevi, yurttaşların nezdinde bir bekçi köpeği gibi hizmet ederek, devlet yetkililerinin eylemlerini irdelemek ve bu yetkililerin siyasi erdem sınırlarını aşmaları noktasında ıslık çalarak yurttaşları uyarmaktır. Tek başına bir yurttaş, defalarca seçilmiş bir temsilci ile ilgili son gelişmelerden haberdar olmayabilir, temsilciler bu görevi medyaya devretmektedir. [76]

Medyanın bu görevlerine kamu diplomasisi açısından bakıldığında, kamu diplomasisinin amacı yinelemekte fayda vardır. Daha önce de belirttiğimiz gibi, kamu diplomasisinin önceliği siyasal etkinliği arttırmaktır ve "nüfuz" kazanmaktır. Kazandığı bu nüfuzu da kendi amaçları doğrultusunda kullanmaktadır. Bununla birlikte siyasi erk/kurum, iktidarda kalabilmesi adına, sadece uluslararası nüfuzunu arttırmanın yanı sıra, iç kamuoyu nezdinde de, o kamuoyunun desteğini ve rızasını almak zorundadır. Bu nokta içerisinde kamu diplomasisi medya ve yöntemlerini bir araç olarak görür ve ilişkisini siyasal iletişim yöntemleri ile birleştirerek bu noktada kurar. Bir desteğin oluşturulması, medyanın ilk görevi olan bir tartışma ortamı yaratarak yurttaşları bilgilendirme görevi ile örtüşür. Bu noktada, belirli bir konuda "kamuoyu" oluşturma aşamasındayken, kamu diplomasisi araçları bu noktada devreye girerek kendi hedefleri doğrultusunda bilgilendirme akışını yönlendirebilir.

[75] Manuel Castells, a.g.e sf: 473-474
[76] Shanto Iyengar, "Media Politics: A Citizen Guide", W. W. Norton & Company, sf: 18-20

Bu nokta, yurttaşların medyadan ne beklediği sorusunun tekrar sorulması gereklidir. Daha öncede belirttiğimiz üzere, medyanın devlet kontrolünden bağımsız bir yapılanma olması gerekmektedir. Bu bağımsız yapılanma, medyanın ikinci görevi olan "objektiflik" ile örtüşür. Toplum içerisinde sağlıklı bir tartışma ortamı olması için, medya tarafından verilen bilgilerin tarafsız olması gerekmektedir. Bu noktada, medya, her ne kadar devlet kontrolünde olmasa da, unutulmamalıdır ki medya kuruluşları ticari yapılanmalardır. Serbest piyasa içerisinde hareket ederler. Bu nokta içerisinde, tarafsız ve çok yönlü haber yapımı esnasında, asıl gelir kaynakları olan diğer ekonomik kuruluşlar tarafından da kontrol altında olmamalıdır. Böyle bir yapılanma, liberal demokrasiler ve küreselleşme ortamı içerisinde mümkün gözükmemektedir. Her şeyden önce, medya yapılanmasının serbest piyasa ekonomisi içerisinde faaliyet gösteren bir kurum olması durumu bu yapıyı engeller. Bununla birlikte, medya, diğer tüm kurum ve kuruluşlar gibi bünyesinde görev yaptığı ülkenin yasal unsurlarına bağlıdır. Bu yasal unsurlar çerçevesinde faaliyet göstermek zorundadır.

Medyanın, kökleri işletme çıkarlarına uzanan özerkliği de mesleğin ideolojisine, gazetecilerin meşruiyetine ve öz saygılarına da gayet iyi oturmaktadır. Gazeteciler haber verirler, taraf tutmazlar. Önemli olan bilgidir; haber analizleri belgelenir, görüşlerin sınırlandırılması gerekir, bağlı olmamak kuraldır. Hem şirketler, hem de profesyoneller olarak taşıdıkları bu çift katlı bağımsızlık bağı, medya dünyasında, giderek oligopoller arası bir rekabete dönüşüyor olsa bile dur durak bilmeyen bir rekabetin yaşanıyor olmasıyla perçinlenir. Bir televizyon şebekesinin ya da gazetenin güvenirliliği zedelenirse eğer, rekabet yüzünden izlenme (piyasa) payını da yitirecektir. Dolayısıyla bir yanda medyanın siyasete ve hükümete yakın olması, bilgiye erişebilecek, yasal düzenlemelerden yararlanabilecek, hatta birçok ülkede kayda değer mali yardımlar almasını sağlayacak kadar yakın olması gerekir. Diğer yandan da, medya kurumlarının bağımsızlıklarını koruyacak kadar tarafsız ve mesafeli olmaları gerekir; böylece kamuoyunun oluşturulması, oy kullanma ve siyasi karar oluşturma mekanizmalarının kaynağında yer alan, bilgi akışlarının ve görüntülerin üretimi ile tüketimindeki taraflarla yurttaşlar arasında aracılar haline gelebilirler. Siyaset medya alanına kapatıldığında, siyasi aktörler de bizzat medya etrafında siyasi eylemler örgütleyerek medya siyasetini kapalı tutarlar: Örneğin önceden kişisel ya da siyasi bir gündemle ilgili olarak medyaya bilgi sızdırırlar. Bu da kaçınılmaz olarak karşı sızdırmayı doğurur; böylece medya, birbirlerini baltalamaya çalışan, anketlerde, oy sandıklarında, genel seçimde ve hükümetin

alacağı kararlarda aslan payını koparmaya çabalayan baskı gruplarının yanı sıra, siyasi güçler ve kişiliklerin savaş meydanı haline gelir.[77]

Kamu diplomasisi açısından bakıldığında, siyasal erk/kurum hedeflediği amaçlar doğrultusunda medyayı etkin bir şekilde kullanmaktadır. Kamu diplomasisi yapısında ve genel olarak siyasetin işleyişinde iki aşamalı bir yapılanmadan bahsetmemiz mümkündür: Siyasi erk temelli siyasal uygulamalar ve toplum temelli siyasal uygulamalar. Toplum temelli uygulamalar genel olarak oy verenleri hedef alan onları yönlendirme ve pohpohlama yolu ile yapılan uygulamaların tümü olarak tanımlanabilir. Toplumsal siyaset içerisinde, toplumun, pasif ve bilgisi az olan bireylerden oluştuğu düşünüldüğü için manipüle edilen, yönlendirilen, gerektiği noktada yatıştırılan bir unsur olarak görülmektedir. Toplum siyaseti, bireyleri "toplum" yapısı içerisinde ciddiye almaz, bu noktada düşünceler ve onun getirmiş olduğu eylemler hedef alanıdır. Daha geniş bir yapılanma içerisinde, toplumun geneline hitap etmek zorundadır. Siyasi erk yapılanması noktasında da, toplum yapısının düşüncesi kadar, bireylerin de düşünceleri önemlidir. Bu noktada, siyasi erkin nasıl bir izlenim yarattığı ya da bireyler üzerinde yarattığı etkinin ne kadar etkin bir yapıda olduğu önemlidir. Bu nokta içerisinde, siyasi erk, yarattığı etkiyi arttırmak adına bireyleri ve onun etki alanlarını hedef alır.

Bu iki yapının ortak noktası, etki alanlarını hem iç hem de dış politika çerçevesinde arttırmaya çalışmasıdır. Bu açıdan bakıldığında, bir ülkenin dış politikasının başarılı olmasının önemli bir unsuru, iç kamuoyunun desteğini alması ve yürütmüş olduğu politikaların iç kamuoyu tarafından meşruiyetinin alınmasıdır. Kamu diplomasisi çerçevesinde, iç kamuoyu meşruluğunun yanı sıra, hedef ülke kamuoyunun da bu politikaları meşru sayması önemlidir. Bu nokta içerisinde, medya işleyişinin de iki unsuru olduğu görülmektedir: zengin bilgilendirme ve zayıf bilgilendirme. Siyasi erk/kurum, devlet işleyişinin içerisinde olduğu için zengin bir bilgilendirme kapasitesine sahiptir. Bu noktada, siyasi erk/kurum yararına olacak bilgileri medyaya servis etme ve karşılığında ne kadar etki alanı kazanacağına bakacaktır. Bununla birlikte, kamuoyu bilgi açısından zayıf bir yapılanma olarak kabul edilir. Devlet işleyişinin ana unsuru olmasına rağmen, bu işleyişin bilgilendirilmesi kapsamında kamuoyu dış halkayı oluşturur. Bu nedenle, zengin bilgi akışına sahip olan siyasi erk/kurum,

[77] Manuel Castells, "Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür", II. Cilt: Kimliğin Gücü, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, sf: 474-475

hedefleri doğrultusunda, medyayı bir araç olarak kullanacak ve kamuoyunu istediği noktada bilgilendirerek yönlendirebilecektir.

Kamu diplomasisi kapsamında medyanın önemli bir araç olmasının bir sebebi, medyanın bir güç olarak toplum yapılanmasının içerisinde yer almasıdır. Bilgi akışına birinci elden ulaşma, toplumsal yapılanma içerisinde önemli ve stratejik konumlara yakın durabilme ve bir arabulucu rolü olması dolayısıyla, bu güç kamu diplomasisi açısından işlevsel bir yapıdır. Bununla birlikte, ortak dil kullanımı çerçevesinde, toplum yapısı içerisinde yer alan değişken kültürel unsurların birbirleriyle etkileşime geçebilmesi noktasında da medya önemli bir araçtır. Medyanın bu özelliği kamu diplomasisinin çok yönlü politika uygulama amacıyla örtüşmektedir.

Unutulmamalıdır ki, devletlerin var olma nedenleri, insanların devletlerin sağlayabileceği hizmetlere ihtiyaç duymasıdır. Bu nokta, kamu diplomasisi açısından önemli bir unsurdur. Siyasi erk/kurum tarafından belirlenen hedefler, siyasi erkin/kurumun etkinlik alanını arttırmasına yararken, ortak toplumsal fayda noktasında daha fazla katkı yapma imkânı elde edecektir. Ancak, toplum beklentisi ve siyasi erk/kurum hedefleri arasında yaşanabilecek olası bir ayrışma noktasında, kamu diplomasisi gereken desteği alma noktasında siyasi erk/kurum için önemli bir araç olacaktır. Bu noktada medya, kamu diplomasisinin önemli bir aracı olarak karşımıza çıkar. Kamu diplomasisinin araçları ile siyasal iletişimin amaç ve araçları birbirleriyle örtüşür. Her ikisi de, birbirinin içine geçmiş, nerede, ne şekilde birbirinden ayrıştırılacağı kestirilemeyen bir yapı oluşturmaktadır.

Medya ve kamuoyu araştırmalarının politika üzerinde güçlü bir etkisi vardır, ama bu politika özde, politikacıların seçilme süreciyle ilgili değildir. Politik rekabetin, baştan çıkarma, hız, sınırlı bir sözcük dağarcığı üzerine kurulu politik pazarlamanın gelişimiyle derinden değiştiği doğrudur. Ancak kolaylık gibi görünen, aynı zamanda yurttaşlar için bilişsel kısa yol işlevini görebilir, televizyon da başlangıçta adayları görünüşlerine göre seçse de politikacıların çoğu buna uyum sağlamayı, iletişim aracını evcilleştirmeyi bilmiştir. Öte yandan kamuoyu araştırmalarının seçim sonucuna etkisi karar verilemez, çünkü seçim sonuçları halkın düşünsellik öğelerinden yalnız biridir. Dolayısıyla kitle medyasının olanak tanıdığı başlıca değişim, genellikle eleştirilenin tersidir. Savların ve tutkuların karşılaştığı bir sahne önererek, kamuoyunun sürekli bir temsili biçiminin yerleştiği geçici ve zorunlu olarak eşitsiz bir olasılıkta barınır. (…) Siyasal iletişim, kamuoyu kendiliğinden doğmadığı için vardır, onu uç

kutuptan doğan, birbirleriyle çarpışan tanımlar yaşatır. Dışlama ve sorunların aşılanma etkisi olayları, demokratik sürecin hiçbir anında kaybolmaz, buna karşılık süreç artan bir katılımı destekler: Seçilenlerin, medya gibi, halkın görüşlerinin algılamalarına bağımlı olduklarına kuşku yoktur, bununla oynamaya ya da buna uyum sağlamaya çalışırlar. Siyasal iletişim kusurlarına karşın, siyasal işleyiş siyasal işleyişin koşuludur, bozulmasının tersidir, "iletişimsel bir çerçevede, politik akıldışılığın düzenlenme etkenidir."[78]

Bahsedilen "iletişimsel çerçeve", kamuoyu nezdinde oluşan kamuoyu düşünceleridir. Siyasetin, özellikle teknolojik gelişmelerle birlikte, medya süreci bir "çerçeveleme" alanı olarak işlev görmeye başlamıştır. Kamu diplomasisinin, siyasal iletişim yöntem ve araçlarını kullanarak oluşturmaya çalıştığı hedefler, siyasi erk/kurum tarafından "çerçeveleme" yoluyla kamuoyu nezdinde oluşturulmaya çalışan hedefler ile örtüşür. Bu noktada, mesaj bir iletişim aracı olmakta çıkar. Kamuoyu içerisindeki çeşitlilik ve farklılıklar, mesajın araç olmasını engellemektedir. Bu yapı çerçevesinde bakıldığında, kamu diplomasisinin asıl amacı, ilk aşamada bu kamuoyu farklılıklarını ortadan kaldırmak ve ortak bir bilinç oluşturmak olmasından dolayı, medya ile siyasal iletişim yöntemlerini kullanarak bağdaşır.

3.2. Kamu Diplomasisi ve Propaganda

Kamu diplomasisi için asıl amaç hedeflenen toplum içerisindeki tutumların ve düşüncelerin değişimini sağlamaktır. Bu açıdan bakıldığında, propaganda ile ilişkisine bakmadan önce toplumu oluşturan bireylerin, devlet ile olan ilişkilerine göz atmak gerekmektedir. Devlet, yurttaş ilişkisi içerisine bakıldığında, yurttaş olmanın birinci görevi devlet ve onun işleyişi hakkında bilgi edinmektir. Bunun nedeni, devlet ve işleyişin bireylerin hayatının tüm noktalarına temas etmesidir. İnsanların ortak çıkarları devlet işleyişinin getirmiş olduğu uygulamalar çerçevesinde belirlenmektedir. Böyle bir yapı içerisinde, bireyin yurttaşlık görevi olarak, en azından kendine olan sorumluluğu, devlet ve işleyişi hakkında bilgi sahibi olmaktır.

Yurttaşın devlet işleyişi hakkında bilgi sahibi olması durumu, kamuya açık olmayı önemli bir değer sayan ve yurttaşların devlet yönetimine katılımını bekleyen devletlerde dahi son derece zordur. Devlet işleyişinin büyüklüğü ve karmaşıklığının yanı sıra, devlet hakkında elde edilebilecek olan bilgi, o bilginin elde ediliş şekli, bilginin içeriği gibi konularda bu işleyişin daha da karmaşık hale gelmesine neden olmaktadır.

[78] Eric Maigret, "Medya ve İletişim Sosyolojisi", İletişim Yayınları, sf: 263-264

Devlet insanlar için, insanlar tarafından, insanlardan meydana geldiğinden, devleti konu alan bir inceleme, insanın kendini analiz etmesinin bir biçimidir. Bu nedenle, tam anlamıyla [Devletten] soyutlanma imkânsızdır. Siyaseti kavramak, sahnede rol alırken aynı zamanda hem seyirci hem de eleştirmen olmaktır. [79]

Birey, toplumsal bir varlık olarak düşünüldüğünde, siyaset ile ilgili olan her şey insanlar arasındaki ilişki ile bağıntılı hale gelir. Siyaset ve onun işleyiş yapıları, toplumsal bir çerçeve içerisinde incelendiği zaman anlam kazanan bir olgudur. Bununla birlikte, bireylerin gündelik yaşamlarının herhangi bir bölümü bir an için siyasi bir nitelik kazanabilme potansiyeline sahiptir. Bireylerin toplumsal yaşamları ile siyasal yaşamları birbirleriyle iç içe geçmiş bir yapı olarak karşımıza çıkar. Böyle bir yapılanma içerisinde de, bireylerin siyasal tutumları toplumsal bir bütünlük içerisinde şekillenir. Kamu diplomasisi açısından bakıldığında, bireyin düşüncesinin, tutumlarının değiştirilmesi hedefi de, bireylerin siyasi yaşamlarının toplumsal bir çerçeve ile kuşatılmış olmasındandır. Bireyler, gruplar halinde yaşarlar. Toplum, birçok farklı grubun birleşmesi olarak tanımlanabilir. Bu noktada dikkat edilmesi gereken konu, devlet yapılanmasının da toplum içerisinde yer alan birbirinden farklı birçok grup arasındaki tek örgütlü grup olduğu gerçeğidir. Kamu diplomasisi, devlet işleyişinin belirli bir aracı olarak karşımıza çıkar. Bu araç, çeşitli yollar kullanarak, belirlenen hedefler çerçevesinde, toplum içerisinde yer alan grupların ve bireylerin tutum ve davranışlarını değiştirmek amacını gütmektedir.

Birbirinden farklı karakter yapısında olan, farklı ekonomik, sosyolojik, psikolojik, fiziksel unsurlar sergileyen insanların ortak tutum ve düşünceler içerisinde bir araya getirilmesi, birçok açıdan önemli çabalamayı gerektirmektedir. Her şeyden önce, kitlelerin nasıl düşündüğü, nasıl hareket ettiği, hangi amaçlar doğrultusunda bir araya geldiği gibi konular çözülmelidir. Ancak bu çözüm sürecinin sonucunda kamu diplomasisi kavramı hedeflerine ulaşabilecek araç ve yöntemleri uygulama şansı edebilir. Aksi takdirde, toplumun bu farklılık yapısı hiçe sayıldığı noktada, kamu diplomasisi araç ve yöntemleri başarısız olacaktır.

Bir ırkın bütün bireyleri, ırkın ruhunu oluşturan bilinçaltı öğelerin etkisiyle, aslında birbirlerinin aynı gibidir. Bir ırkın bireylerini birbirlerinden ayıran şey, terbiyenin ve istisnai bir kalıtımın sonucu olan bilinçli şeylerdir. Zekâları bakımından birbirlerine hiç benzemeyen

[79] Leslie Lipson,"Siyasetin Temel Sorunları", Türkiye İş Bankası Yayınları, sf:33

insanlar, bazı defa aynı isteklere, aynı hırslara, aynı duygulara sahip olurlar. Din, ahlak, politika, sevgi, nefret gibi duygular alanına giren şeylerde, en yüksek insanlar, adi bireylerin derecesini pek geçemezler. Ünlü bir matematikçi ile kunduracı arasında entelektüel karşılaştırma bakımından uçurum bulunabilir. Fakat ahlak ve inanç bakımından ya hiç fark yoktur, ya da pek azdır. İşte bilinçaltı tarafından yönetilen ve bir ırkın normal bireylerinin çoğunluğunun hemen aynı derecede sahip olduğu bu genel karakteristik özellikleri, kitlelerde ortak özellikleri meydana getirir. Kolektif bilinç içerisinde, bireylerin akli yetenekleri ve kişilikleri silinir. Aynı cinsten olmayan, aynı cinsten olanın içinde boğulur, kaybolur ve bilinçaltı özellikleri üstün duruma gelir.[80] Madem, toplum içerisinde yer alan ve kitleleri meydana getiren unsurlar, bilinçaltı düzeyinde birbirleriyle aynıdır, toplum içerisindeki farklılaşmaya neden olan unsurlar arasında bir çelişki olacaktır. Bu çelişki düzleminde kamu diplomasisi propagandayı bir araç olarak kullanmaktadır.

Propaganda, propagandacının yöntemine ve amacına göre değişim gösteren bir iletişim biçimi olarak karşımıza çıkar. Ancak, propaganda birçok bakış açısıyla incelenmesi mümkün olan bir kavramdır. Propaganda, tarihin bir parçası olarak incelendiğinde propaganda uygulayıcısının olaylar ve olası alt olaylar karşısındaki etkisi, nasıl ve ne şekilde etkilediği konusunu incelemek gerekir. Siyaset biliminin bir parçası olarak bakıldığında ise, propaganda, uygulayıcılarının ideolojisi ve bilgiyi yayma ve kamu düşüncesini etkilemesi açısından önem kazanmaktadır. Psikoloji açısından bakıldığında, propagandanın bireyleri nasıl etkilediği konusu ön plana çıkar. Bununla birlikte, iletişim açısından bakıldığında ise propaganda, iletişimsel değerlerin nasıl belirlendiği, mesaj içeriği ile nasıl bir ilişki içerisinde olduğu, neyi nasıl amaçladığı, nasıl yöneldiği, kamuoyunun nasıl cevap verdiği ya da bu noktada sorumluluklarının ne olduğu incelenmesi gerekmektedir.

Propaganda da siyaset gibi toplumun tüm unsurlarına etki etme potansiyeline sahip bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yapının, kim tarafından, hangi amaçlarla ve hangi araçlar yoluyla kullanıldığı önemli bir olgudur. Bu noktada, propaganda oluşumunu inceleyebilmek için bazı soruların ön plana çıkması gerekmektedir. Propagandanın özünü ne oluşturmaktadır ve bu özün iletişim araçları içerisindeki yapılanması nasıldır? Aynı zamanda tarihsel, siyasal ve toplumsal bir olgu olarak nasıl değerlendirilmelidir? Bu sorular, propagandanın özünün ne olduğu noktasında araştırmacıların öncelik verdiği sorulardır. Bununla birlikte kamu

[80] Gustave Le Bon, "Kitleler Psikolojisi", Hayat Yayınları, sf:19

diplomasisi açısından bakıldığında, daha önce bahsettiğimiz toplumun siyasal yetkinliği çerçevesinde de sorulması gereken sorular olarak karşımıza bu sorular çıkmaktadır.

Propaganda, "görüşlerin şeklini değiştirmek, bilinci etkilemek ve uygulamacısının belirlediği hedefler doğrultusunda doğrudan tutum değişiminin sağlanmasını sağlamak" olarak tanımlanabilir.[81] Ancak bu tanımlamaya rağmen, propaganda üzerinde belirli bir anlaşma sağlanmış tanımlamadan bahsetmek pek mümkün değildir. Franklin için, bilgilendirme ile propaganda arasındaki ayrımı tam olarak ortaya koyacak bir tanımlama mevcut değildir. Jones, propaganda ile kurum temelli herhangi bir bilgilendirme akışı arasında bir fark olmadığını söylerken, Schumpeter, propaganda kelimesinin günümüz kullanımı içerisinde "istemediğimiz bir kaynaktan yayılan" herhangi bir değerlendirmeyi işaret ettiğini söylemektedir. Pazarlama içerisinde "satış" ne ise, eğitim kurumları içerisinde "öğretim", dini kurumlar içerisinde "din yayımı", siyaset içerisinde "propaganda", askeriye içerisinde de "fikir aşılamak" odur. Foulkes, propagandanın, "Kısmen, bireyin hizmet ettiği göreceli tarihsel bakış açısı tarafından tanımlanmış ya da tanımlandığı varsayılmış bir işleyişe bağlı" olması nedeniyle anlaşılması zor bir tanımdır.[82]

Propagandanın tarihsel gelişimine bakıldığında, ilk olarak dini bir söylem olarak ortaya çıktığını görmekteyiz. Propaganda kelimesi ilk kez 1622 yılında Vatikan'ın, Katolik Kilisesi bünyesinde, Hristiyan inancının Yeni Dünya'ya yayılması amacıyla kurduğu Sacred Congregation de Propaganda Fide kurumunun adı olarak görmekteyiz. Bu kurumun amacı, dönem içerisinde hızla yayılan Protestanizm'i bertaraf ederek Katolik Hristiyan inancını yaymaktır. Bu açıdan bakıldığında ilk çıkış noktası dini amaçla olan propaganda günümüz yapısında daha çok siyasal unsurlar çerçevesinde değerlendirilmektedir. Bununla birlikte, siyasi, askeri, ekonomik bir söylem olarak propagandanın geniş bir şekilde kullanımını Fransız Devrimi'nden sonraki döneme rastladığını görmekteyiz. Özellikle propagandanın bu yapısının Birinci Dünya Savaşı sonrasında yükselişe geçtiği söylenebilir.

Politik yarışmalar başlayalı beri, yani dünyanın başlangıcından itibaren, propaganda hep vardı ve bir de rol oynamaktaydı. Bakıldığında, Demosthenos Philoppos'a karşı, Cicero da Catilinia'ya karşı bir propaganda kampanyası uygulamıştı. Napolyon da, liderleri sevdiren ve

[81] Michael Kunczik, Eva Johanna Schweitzer, "The Use of Public Opinion Research in Propoaganda", Alıntı Yapılan Yer: The Sage Handbook of Public Opinion Research, Sage Publication, sf: 496
[82] Nicholas Jackson O'Shaughnessy, "Politics and Propaganda", The University of Michigan Press, sf: 14

büyük adamları kutsallaştıran yolların farkındaydı, bir hükümetin her şeyden önce kamuoyunun onayını sağlamaya çalışması gerektiğini iyice anlamıştı: "Haklı olmak için iyi olanı yapmak yetmez, yönetilenlerin de buna inanması gerekir. Güç, düşünce üstüne dayanır. Devlet dediğin nedir? Düşünce olmazsa hiçbir şey." Tüm çağlarda, politikacılar, devlet adamları, diktatörler, kişilerin kendilerine ve yönetim düzenlerine eklemlendirmeye çalıştılar. Ama Agora'daki söylevlerle Nürnberg'deki söylevler arasında; Pompei'de duvarlara çiziktirilmiş seçim yazılarıyla günümüzün propaganda kampanyaları arasında hiçbir ortak ölçüt yok. Kopma daha çok yakın zamanlarda oldu. (…) Radyo, fotoğraf, sinema, yüksek tirajlı basın, kocaman afişler ve yeni baskı yöntemlerinin tümü, propagandanın korkunç dalgalarını dört bir yana ulaştıracaktı. Bütün çağlarda, savlarını başarıya ulaştırmak için politikacılar tarafından kullanılan ve güzel konuşmaya, şiire, müziğe, heykelciliğe, kısacası güzel sanatların geleneksel biçimlerine dayanan araçların hepsinin yerini yeni bir teknik aldı, kitleleri bir yandan inandırırken, bir yanda da yönetmek için, bilimin sağladığı bütün yollardan yararlanan, bütüne dayalı, tutarlı, belli oranda dizgeleştirilmiş olan bir teknik. (…) Bugün verilecek propaganda tanımları, başlangıçtaki dinsel anlamlarından çok uzakta: "Propaganda, toplumun görüş ve davranışını, kişilerin belirli bir görüşü, belirli bir davranışı benimsemeleri sağlayacak şekilde etkileme girişimidir." Başka bir deyişle: "Propaganda, kitleye yönelik bir dildir; radyo, basın, sinema yoluyla kitleye ulaştırılan sözler ya da daha başka simgeler kullanır. Propagandacının amacı, propagandanın kapsamına alınan, birer propaganda konusu olan noktalarda, kitlelerin tutumunu etkilemektedir."[83]

Propagandanın, her ne kadar birden fazla yapısı bulunsa da, genel anlamda ideoloji temelli yapılar içerisinde karşımıza çıkar. Bazen propaganda, bir topluluğu belirli bir son amacıyla kışkırtmak ya da genellikle önemli bir değişime yönlendirme olarak ajitatif; bazen de bir topluluğu pasif hale getirmek, kabullenmesini sağlamak ya da karşı çıkmasını önlemek adına bütüncül bir yapılanmadır. Propaganda aynı zamanda, kaynağı olan bağlantısı, bilginin kesinliği noktasında beyaz, gri veya kara olarak tanımlanabilir. Beyaz propaganda, doğrulanmış bir kaynaktan gelen mesaj içerisindeki bilginin teyitlenebilir yapıda olmasıdır. Radyo Moskova ya da Amerika'nın sesi (Voice of America- VOA) barış zamanında yapmış oldukları budur. Her ne kadar dinleyicilerin duydukları gerçeğe yakın olsa da, göndericinin amacı toplumu, o bilgiyi gönderen unsurun "iyi adam" olduğu fikrine inandırmaktır. Beyaz Propaganda, ilerleyen bir zamanda belirli noktalarda kullanışlı olması bakımından, toplum

[83] Jean-Marie Domenach, "La Propaganda Politique", Press Universitaire de France, sf: 6-7

nezdinde güvenirlilik yaratmaya çalışır. (…) Kara Propaganda, kaynağın gizlenmiş ya da değiştirilmiş bir kaynaktan geldiği ve yalanların yayılmasını içeren, özel tasarlanmış, aldatmaya yönelik bir yapıdır. (…) Kara propagandanın başarısız olmasının temeli, alıcının, kaynağın ve mesaj içeriğinin güvenirliliğinin kabulüne ilişkin isteğine göre değişmektedir. Hedeflenen topluma göre kaynağın sosyal, kültürel ve siyasi çerçevesi değişiklik gösterebilir. Bununla birlikte, gönderici konumundakiler hedef toplumu iyi anlayamadıysa ve buna istinaden mesaj tasarımı istenilen yapıya uymuyorsa, şüphe çekebilir ve başarısız olabilir. Gri propaganda, kara ve beyaz propaganda arasında bir yerde durur. Kaynak her zaman tam olarak tanımlanmayabilir ve mesajın doğruluğu da her zaman kesin değildir. (…) Gri propagandanın kaynakları devlet ile sınırlı değildir. Şirketlerin çıkarttığı yıllık istatistik raporları, önerilen bir ürünün hiç başaramayacağı kadar ön plana çıkmasını sağlayan reklamlar, ürün yerleştirme uygulaması yapılan filmler gri propagandanın alanına girer.[84] Genel açıdan bakıldığında propaganda, kamuoyu düşüncesinin yönlendirilmesi amacı ile kullanılmaktadır. Bu yapı çerçevesinde bakıldığında, kamuoyu nezdinde bir düşünce oluşturulması, var olan düşüncenin belirlenen hedefler doğrultusunda yeniden yapılandırılması, uygulanan politikaların desteklenmesi amacıyla kamuoyunun yönlendirilmesi gibi amaçlarla kullanılmaktadır.

Propaganda unsurlarının belirlenmesi açısından kamuoyu düşüncelerinin hangi nokta olduğunun bilinmesi önemlidir. Bu amaçlar doğrultusunda, siyasi erk/kurum ve/veya ilgili kuruluş kamuoyunun düşüncelerinin hangi nokta olduğunu anlayabilmek adına, o düşünceleri belirlemesi gerekir. Kamuoyu düşüncesinin belirlenmesinin üç ayrı işlevinden bahsedilebilir. İlk olarak, siyasi erkin/kurumun ve/veya ilgili kuruluşun kampanyalarını düzenlemesi ve algı yaratma stratejilerini belirlemesi amacıyla kullanılmaktadır. Kamuoyu düşüncesinin bilinmesi, siyasi erke/kuruma ve/veya ilgili kuruluşa bir sistematik oluşturmasına olanak verir. İkinci olarak, hedeflerin ne olduğunu, davranış yapılarının ne olması gerektiği ve bu yapıları hedef doğrultusunda değiştirmek için neler gerektiği konusunda siyasi erke/kuruma ve/veya ilgili kuruluşa bir fikir verir. Bu fikir çerçevesinde, gerekli planlamalar yapılmakta ve uygulanacak yöntemler belirlenmektedir. Üçüncü olarak, kamuoyunun düşüncesinin bilinmesi etkili propaganda için hangi mesajın verilmesi gerektiğinin belirlenmesi ve kavramsallaştırma için bir temel oluşturulması için önemlidir.

[84] Garth S. Jowett, Victoria O'Donnel, "Propaganda and Persuasion", Sage Publications, sf: 16-21

Propagandanın bir iletişim yöntemi olduğu noktasından daha önce bahsetmiştik. Genel anlamda bakıldığında, propagandanın "toplum algısını" değiştirmek adına uygulanan bir yöntem olduğunu görürüz. Bu yöntem, belirli toplumsal işleyişler ile yakından ilişkilidir. Bu yakın ilişkilendirmenin yanı sıra, propaganda iletişim süreçleriyle de yakından ilişkilidir. Mesajın tasarlanması, verici ve alıcı arasındaki ilişki düzleminde hareket eden bir yapılanmadır. Bu nokta içerisinde bilgi akışı propagandanın önemli unsurlarından birini oluşturur. İletişim genel anlamda, açıklamak, paylaşmak, yapılandırmak amaçlarıyla kullanılmaktadır. Propagandanın amaçları düşüldüğünde de iletişim amaçlarıyla örtüştüğünü görmekteyiz. Mesaj akışlarının kontrol edilmesi propagandanın öncelikli amaçlarından bir tanesidir. Bu akış kontrolünü, bilgi dağıtımı yapan kaynak medyanın kontrol edilmesi yoluyla ya da güvenilir bir kaynaktan içeriği değiştirilmiş bir mesajı yayımlayarak yapabilir. Bu nedenle, propaganda iletişim süreçleri ile yakından ilgili bir kavramdır.

Kamuoyu düşüncesinin düzenlenmesi ya da kontrol edilmesi konusu da propaganda için önemli bir unsurdur. Daha önce kamuoyunu oluşturan kitlelerin, yapısal olarak birbirlerinden farklı olsa da, bilinçaltı düzeyinde yapısal benzerlikler taşıdıklarından bahsetmiştik. Kamuoyunun kuramsal bir yapı olduğunu, ölçülebilir bir nesne ya da özellik olmadığını unutmamak gerekir.[85] Kamuoyu duruma göre bakış açısı geliştirdiğini, değişik kişilerin farklı zaman ve konularda etkin bir yapı sergileyebilmektedir. Bununla birlikte, siyasi erk/kurum ve/veya ilgili kuruluşlar bireylerin davranışları üzerinde etkili olabilmektedir. Bu noktada "kamuoyu tutarlı mıdır?" sormamız gerekir. Bu anlamsız bir sorudur. Bunun nedeni, belirli bir aman aralığında birey ve toplum tarafından geliştirilen tutum ve davranışlar, siyasal çevrenin, siyasi erkin/kurumun vermiş olduğu mesajlar doğrultusunda geliştirilen tutum ve davranışlardır.

Propagandanın öncelikli amacı da, kamuoyunun bu tutum ve davranışlarını değiştirmektir. Bu tutum ve davranışları değiştirme sürecinin iç kamuoyuna uygulanmasının, hedeflenen herhangi bir dış kamuoyuna uygulanmasından daha kolay olduğu bir gerçektir. Kamu diplomasisi ile propaganda arasındaki ilişki bu noktada başlar. Kamu diplomasisi, daha öncede belirttiğimiz gibi, iç kamuoyu desteğini sağlayamadığı noktada, hedeflenen dış kamuoyunun tutumlarının, davranışlarının ve fikirlerinin değiştirilmesi noktasında etkisiz kalma riskiyle karşı karşıyadır. Bu nedenle, hedeflenen dış kamuoyu içerisinde bir algı

[85] Michael A. Milburn, "Sosyal Psikolojik Açıdan Kamuoyu ve Siyaset", İmge Kitapevi, sf: 37

oluşturulmak isteniyorsa, aynı algının ya da o hedefe uygun olacak bir algının iç kamuoyu nezdinde de yaratılması gerekmektedir. Bu çerçevede, kamu diplomasisi propagandayı bir yöntem olarak zaman zaman kullanmaktadır. Ancak propagandanın yapısının ve uygulanış sürecinin kamu diplomasisi uygulayıcıları tarafından iyi tasarlanması gerekmektedir. Daha önce de belirtildiği gibi, kamu diplomasisi propagandanın ötesinde bir yapıdır ve propaganda kamu diplomasisi için gerektiğinde kullanılacak bir araç olmalıdır.

3.3. Kamu Diplomasisi ve İkna

Siyasi erk/kurum, toplumun tüm noktalarına ulaşmak ister. Uyguladığı politikalar hangi hedef doğrultusunda olursa olsun, toplum nezdinde alacağı onay, kendisine meşruiyet kazandıracak ve bu meşruiyet ile uygulamakta olduğu politikaları daha güçlü bir şekilde uygulama şansı elde edecektir. Bununla birlikte, toplumun siyasal yetkinliği de önemli bir unsurdur. Toplumun bilgi düzeyi, politikayı anlayışı ve politik konulara olan ilgisi, siyasi erk/kurum açısından hedeflenen politikaların meşruiyetini almak adına önemlidir. Daha önce belirttiğimiz gibi, yurttaşın asli görevi devlet ve işleyişi noktasında asgari bilgiye sahip olmasıdır.

Bazı yurttaşlar için, politik konulara olan ilgi oy vermekten öteye geçmez. Bu bireylerin, devlet ve işleyişi hakkında en az bilgiye sahip kişiler olduğunu gerçeği, siyasi erk/kurum açısından o bireyin kendisine meşruiyet vermesi gerektiği gerçeğini değiştirmez. Bununla birlikte, günümüz toplumsal yapısı içerisinde, geçmişe göre daha fazla politik bilinç olduğu bir gerçektir. Bu politik bilinç, siyasi erk/kurum yöntem ve araçlarının sorgulanmasına neden olmakta, birçok noktada siyasi erk/kurum hedeflerini eleştirmekte ve toplumsal fayda noktasında bir hedef belirlenmesini siyasi erke/kuruma koşul olarak sunmaktadır.

Demokratik olsun ya da olmasın siyasi erkin/kurumun beklentisi toplumun siyasal işleyiş sürecine dâhil olmasıdır. Tabi bu dâhil olma durumu, siyasi erkin/kurumun hedefleri doğrultusunda olması siyasi erkin/kurumun birincil önceliğidir. Böylelikle ortaya bir çelişki çıkar; siyasi erk/kurum belirlediği hedefler doğrultusunda, toplum nezdinde bir onay beklerken, toplum açısından bakıldığında, toplumsal ortak payda içerisinde belirlenen hedefler doğrultusunda siyasi erkin/kurumun hedef belirlemesini ister. Her iki noktada da, uzlaşma ya da çatışma olma olasılığı yüksektir. Bu durum, çatışmanın önlenebilmesi adına siyasi erkin/kurumun kullandığı yöntem ve araçlardan bir tanesi de toplumu "ikna" ederek, siyasi erk/kurum tarafından belirlenen hedeflere "yönlendirilmesi" durumudur.

İkna, iletişim sürecinin bir alt kümesidir ve genel anlamda başkalarını etkileme sürecinin bir tanımlamasıdır. İkna edici mesaj bakış açısına göre ya da arzulanan davranış yapısına göre alıcının gönüllü uyum sağlamasıdır. Victoria O'Donnell ve June Kable (1992) iknayı şöyle tanımlamaktadır: "Gönderici ve alıcı arasında semboller, sözel ya da sözsüz yapılarla bağıntılı, ikna edicinin ikna edileni etkileyerek, onun davranışlarını, bakış açısını değiştirmek ya da genişletme amacıyla yapılan karmaşık, devamlılık esaslı, etkileşimli bir işleyiştir".[86]

İkna, bir ya da daha fazla kişinin dâhil olduğu, inançları, tutumları, niyetleri, güdülenimi ve/veya hareketleri yaratmaya, pekiştirmeye, dönüştürmeye veya etkisinin azaltılmaya çalışıldığı, iletişim süreçlerini kapsayan bir eylem biçimidir.[87] İkna, ilişkiler düzleminden yola çıkar. Bireyler, ihtiyaçlarını ya da isteklerini gidererek kendilerini tatmin etmek ister. Ancak, bireylerin birbirleri ile olan ilişkilerinde bu istek ve ihtiyaçlar her zaman ortak noktada buluşmaz. Bu nokta içerisinde, bireyler, diğer bireyleri kendi istek ve ihtiyaçları doğrultusunda bir istek, arzu duymaları, aynı istek ve arzu noktasında hareket tarzı seçmeleri amacıyla ikna etmeye çalışır. Böylelikle, belirlenmiş bir ortak payda içerisinde bütün halinde hareket edebilme yetisine sahip olurlar.

İknanın işleyişinde üç temel yaklaşımdan bahsetmek mümkündür. İlk olarak, "şekillendirme" olarak adlandırabileceğimiz yaklaşım, öğrenme işleyişiyle paralel bir düzlemdir. Bu noktada, ikna edici öğretici, hedef kitle de öğrenen konumundadır. İkna edici, hedef kitlenin hangi koşullar altında, ne şekilde hareket edeceğini öğreterek ve olumlu bir pekiştirme ile şekillendirmeye çalışır. Eğer hedef kitle de, ikna edicinin hedeflerine olumlu bir geri dönüş yaparsa, toplum yararına oluşan bir amaç doğrultusunda geliştirilen olumlu tutumlar hedef kitlenin ödülü haline gelir. Bu yapılanma içerisinde, toplum ikna ediği tarafından olumlu bir desteğe ihtiyaç duyarken, ikna edici de hedeflenen amaç doğrultusunda toplumun aynı olumlulukla karşılık vermesine ihtiyaç duyar. İkinci yaklaşım, "destekleme" yaklaşımıdır. Bir konu hakkında, hedef kitlenin hâlihazırda olumlu bir tutumu söz konusuysa, ikna edici, belirli davranış kalıpları tetikleyerek ve olumlu tutumlar hakkında görüşlerini hedef kitleye hatırlatarak daha güçlü bir olumlu tutum elde etmeye çalışır. Günümüz toplumsal yapısı içerisinde, görmüş olduğumuz ikna çeşitlerinin çoğu bu yapılanma çerçevesinde hazırlanmıştır. Toplum sağlığı kampanyaları, kamu spotları, bilinçlendirme çalışmaları bu

[86] Garth S. Jowett, Victoria O'Donnel, "Propaganda and Persuasion", Sage Publications, sf:31
[87] Robert H. Gass, John S. Seiter, "Persuasion: Socila Influence and Compliance Gaining", Pearson, sf:33

kapsamda değerlendirilebilecek ikna yöntemlerinden bazılarıdır. Üçüncüsü, "değiştirme" yaklaşımıdır. Değiştirme yapısı, ikna edicinin ikna edilenin bir tutumunu, düşüncesini, davranışını değiştirmesine yönelik yaptığı eylemdir. Bireyler, genel anlamda tutum, düşünce ve davranışlarını değiştirmeye gönüllü değildir. Bu noktada, ikna edicinin, ikna edileni sadece aynı tutum, düşünce, davranış düzlemine yönlendirmesi yetmez, aynı zamanda ikna edicinin ikna edilenin inançlarını da değiştirmesi gerekmektedir. Çevre bilinci yaratma kampanyaları, vergi vermeye teşvik etme amaçlı kampanyalar bu ikna yöntemi çerçevesinde değerlendirilebilir. Ancak, değiştirme yapısı zor bir süreçtir. Hedef kitlenin, inançları, değerleri, tutumları, davranışları ve içerisinde yer aldığı grupların ilkeleri doğrultusunda ikna edicinin hedeflediği unsurlara yönlenmeyebilir.

Tutum, düşünce ve davranışlar, bireylerin, diğer bireyler, yaşamı içerisinde ilişki içerisine girmiş olduğu her türlü, nesne, fikir, insan çerçevesindeki ilişki sonucunda oluşturduğu kalıcı davranışlar olarak adlandırılabilir. Tutumların kaynakları çoğunlukla deneyimlere dayanmaktadır. Bireyler, tutumlarını tutum nesnesinin niteliklerine, bu nitelikler sonucunda oluşturduğu inançlara göre, diğer nesne, fikir, insanlarla olan iletişiminden kaynaklanan duygu ve değerleriyle ve/veya insanlarla olan ilişkilerinden kaynaklanan ve diğer insanların tutumlarıyla kesişen olgulardan kaynaklanır. Özetlemek gerekirse, bireylerin tutum, düşünce ve davranışları, diğer bireylerle olan ilişkilerinden, yaşam içerisinde karşılaştığı, diğer tutum, düşünce ve davranışlardan etkilenir ve yapılanır; sosyal bir etki sonucunda meydana gelmektedir. Bu tutumlar, düşünce ve davranışlar, gene aynı sosyal etki içerisinde değiştirilebilir.

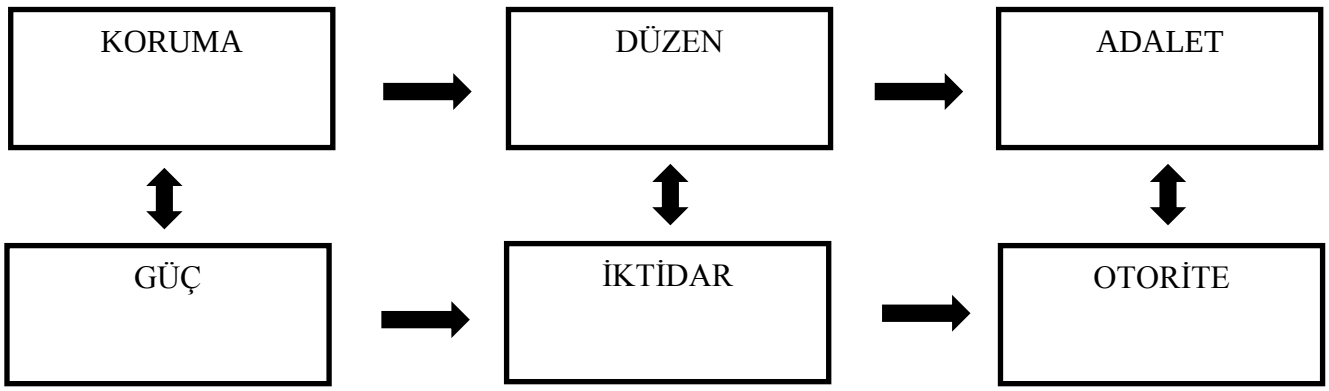
İkna yoluyla tutum değişimi noktasında, ikna edicinin ve tasarladığı mesajın kaynağı, mesaj içeriğinin kendi özelliklerine uygun olup olmamasına, mesajın hedeflediği kitlenin özelliklerine göre değişim gösterir. Bu değişim süreci, belirlenen hedefler doğrultusunda doğrudan ya da dolaylı olarak karşımıza çıkabilir. Tüm anlatılardan yola çıkarak, ikna sürecinin propaganda ile ortak özellikle taşıdığı ya da benzerlikler gösterdiği fikri öne sürülebilir. Her ikisi de iletişimin bir süreci olmasından dolayı ve kaynak olarak iletişim süreçlerinden yararlanmasından dolayı belirli bir benzerlik söz konusudur.

İkna kavramı, birçok noktada, farklı isimlerle karşımıza çıkar: reklamcılık, beyin yıkama, zorlama, uyum kazanımı, inandırma, eğitim, telkin, propaganda.[88]Ancak ikna ile propaganda arasında belirgin bir fark vardır. Her şeyden önce propaganda güçlü bir ideolojik alt yapı doğrultusunda hazırlanır ve iletişimin bilgilendirme sürecini tam anlamıyla karşılamaz. İkna sürecinde ise, hedef kitlenin bilgilendirilmesi yoluyla, tutum, düşünce ve hareketlerini gönüllü olarak değiştirmesi ön plandadır. Propaganda, doğası gereği bir kurum temelli yapılanmadır. Belirli bir örgütlenme tarafından grupların organize edilmesi yoluyla yapılır. Propaganda, kurumsal "ikna" ediş sürecidir. İkna ise, doğal bir süreç olarak karşımıza çıkar. Propaganda, geniş kitleleri hedef alır. Hedeflenen yapı çerçevesinde ne kadar çok kişiyi o hedefe "güdülerse" amacına o kadar ulaşmış olur. İkna ise, hedef olsa dahi, o hedef doğrultusunda amaçladığı noktaya hedeflenen kitlenin "rızası" olmadan varamaz. Propaganda, iletişim süreçlerinin en güvenilmez yapılanmasıdır ve etkileme amacı nedeniyle en şüphe duyulanıdır. İkna ise, gene "rıza" kavramı çerçevesinde hareket etmesinden dolayı, bireyin kendi arzusu çerçevesinde kabulünü temel alır, bu noktada daha güven verici bir süreç olarak karşımıza çıkar. İkna edici, zorlayıcı bir güdüleme kullanırsa beklediğini elde edemez; ikna, tipik bir biçimde, doğrudan zora başvurmadan tasarlanmıştır. Baskı, ekonomik yaptırımları silah olarak kullanırken, ikna süreci sözel ya da sözsüz sembollerin gücü ile bağıntı kurar.[89]

Siyasi erk/kurum ve toplum ilişkisine bakıldığında, siyasi erkin/kurumun toplumu ikna etme zorunluluğunun olup olmadığı sorusu karşımıza çıkar. Siyasi erk/kurum, toplumu neden ikna etmek zorundadır? Her şeyden önce, siyasi erkin/kurumun var olma sebebi, bireylerin yaşamaları için gerekli olan ve tek başına elde edemeyecekleri kaynakları, kendi adına karar verme hakkından feragat edip, bu hakkı örgütlenmiş bir yapıya devretmesi doğrultusunda, siyasi erkin/kurumun topluma karşı bir sorumluluğu vardır. Bireyler, siyasi erkin/kurumun bir sisteme dayalı yapılanması çerçevesinde adaletli bir düzen beklerler. Bu düzen çerçevesinde, siyasi erkten/kurumdan koruma beklerler. Korumanın ön koşulu ise güçtür. Ancak, siyasi erkin/kurumun işleyen düzeni tek başına güç ile yürütebilmesi zordur, bu gücü sürekli kılabilmek adına bireylerin rızasına ihtiyacı vardır. Rıza ve gücü elde edebilen siyasi erk/kurum, iktidarı ve o iktidarı uygulayabileceği otoriteyi elde etmiş olur ve böylelikle adaleti sağlama edinimi kazanır (Şema 2).

[88] Robert H. Gass, John S. Seiter, "Persuasion: Socila Influence and Compliance Gaining", Pearson, sf: 22
[89] Gerald R. Miller, "On Being Persuaded: Some Basic Distinctions", Alıntı Yapılan Yer: The Persuasion Handbook: Development in Theory and Practice, Ed: James Price Dillard, Michael Pfau, sf:4

Şema 2: Siyasal İşleyiş Biçimi

Kaynak: Leslie Lipson, "Siyasetin Temel Sorunları", Türkiye İş Bankası Yayınları, sf:83

Siyasal işleyişin bu yapısına bakıldığında, siyasi erkin/kurumun iktidarı ve otoriteyi kurabileceği gücü elde etmesi için bireylerin "rızasına" ihtiyacı vardır. Siyasi erk/kurum, toplumu oluşturan bireyi, kendine "güç" yetkisi vermesi için ikna etmek zorundadır. Bu ikna sürecinin devamlılığı devam ettiği ve bu devamlılığın sonucunda bireyin rızasını elde ettiği sürece güçlü olacaktır.

Kamu diplomasisi açısından bakıldığında, siyasi erkin/kurumun, belirlediği hedefleri gerçekleştirebilmesi için, hem iç hem de dış kamuoyunun rızasını almak zorundadır. Yukarıda belirtilen siyasal işleyiş çerçevesinde, hem iç hem de dış kamuoyunda nüfuz elde edebilmesi, toplumları ikna etmesine bağlıdır. Demokratik siyasal işleyiş düzeni, toplumların siyasal işleyiş düzenine katılımını bekler. Bu beklenti, hem toplum noktasında hem de siyasi erk/kurum noktasında bir karşılıklılık yaratır. Bu karşılıklılık siyasal işleyiş düzeni içerisindeki, toplumların ortak toplumsal payda da siyasi erkin/kurumun işlemesi, bunun doğrultusunda da siyasi erkin/kurumun otoritesini kullanabileceği iktidarı, toplumun rızası doğrultusunda elde etmesi durumudur. Böyle bir etkileşim içerisinde de her iki tarafta birbirini ikna etme süreçlerini kullanır.

Katılımcı demokrasilerde, politika yapım süreçlerinde toplumun etkisi azımsanmayacak kadar fazladır. Politika yapıcıları, kendi görüşleri çerçevesinde, çoğunluğun isteklerini göz önüne almak zorundadır. (…) Liderler, toplumu güdülemeye meyletmemeli ya da toplumu yanlış yönlendirmemelidir. Bilgi zengini bir tartışma sonrasında, toplum toplumsal politikalar konusunda bir fikir elde edebilir, bu fikirler, liderlerle toplumun doğrudan iletişim kurmasının

temelini oluşturur. (…) Çoğulcular, toplum siyasetinin toplum düşüncesini etkilemesini beklerler ancak bir şekilde vatandaşların politika yapım sürecinden uzak durmalarını isterler. Onlar için, toplum düşüncesinin en iyi açıklaması organize edilmiş grup olmalarıdır. Vatandaşların siyasal işleyiş hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığını düşünen yetkililer, çıkar gruplarının bu yetkinliğe sahip olduklarını düşünmektedir. Bu nedenle politika yapıcıları, bir lobi grubu oluşturarak, çıkar gruplarını teker teker ikna etme çabasına girerler.[90]

Kamu diplomasisi açısından iknanın önemi, iç kamuoyunun ikna edilmesinin dış politika uygulamalarında siyasi erkin/kurumun hedeflediği politikaları, iç kamuoyundan aldığı rıza ile daha kolay uygulama şansına erişebilecek olmasından kaynaklanmaktadır. Bunun çeşitli sebeplerini saymak mümkündür. İlk olarak, dış politika çerçevesinde hedef alınan dış kamuoyunun, iç kamuoyuna nazaran daha az dikkat çekici özelliğe sahip olmasıdır. Siyasi erk/kurum, iç kamuoyunu ikna ederek iktidarı ele almalıdır ki, dış politika uygulamalarını yapabilecek bir siyasi işleyişin başına geçebilsin. İkinci olarak, toplumun siyasi konularda az bilgili olmasından dolayı ikna edilmesi daha kolay hale gelecektir. İyi tasarlanmış bir dış politika uygulamasının iç kamuoyuna anlatılması ve onların ikna edilmesi bu noktada daha kolaydır. Son olarak, siyasi erk/kurum, dış politika konusu olduğunda, seçimlerin yapıldığı döneme nazaran daha az dikkate alma esnekliğine sahiptir. Bu esneklik sayesinde siyasi erk/kurum, toplumu iknadan çok belirli bir hedefe yönlendirme politikasını izleme şansına sahip olmaktadır.

Siyasi erk/kurum, toplumun tüm noktalarına erişebilmek adına iletişim süreçlerini ve araçlarını kullanmaktadır. Medya, siyasi erkin/kurumun öncelikli hedeflerini gerçekleştirmek adına, toplum gündemini ya da öncelikleriyle ilgilenir: toplum nezdinde bir konuyu ön plana çıkarmak adına yüksek derece çevreleme. Medya iletileri aynı zamanda bireylerin değerlendirme yaparken kullandıkları kıstas ya da standartları etkileyebilir ve/veya "ön plana" çıkarabilir. Bununla birlikte, (…) bireyler, etkisiz bir alıcı olmak yerine; değişik kitle iletişim araçlarından aldıkları bilgileri filtreleyip değerlendirerek bir "ortak bilinç" yaratmak adına muhabirlerin vermiş olduğu bilgileri yorumlayan temsilciler olabilirler. (…) Medya aynı zamanda, "çerçeveleme" unsuru ile genel toplum yapısını etkileyebilir. (…) Siyasal

[90] Rosalee A. Clawson, Zoe M. Oxley, "Public Opinion: Democratic Ideals, Democratice Practice", CQ Press, sf: 314-315

kampanyaların arttığı bir ortam içerisinde, özellik televizyon çerçevesinde, medya seçim davranışlarını etkileyebilir.[91]

Medyanın hareket alanı, kendi amaçları doğrultusunda ilerleyen siyasi erkin/kurumun hareket alanı ile yeterli bilgi sahibi olmayan toplum arasında yer alır. Medyanın amaçlarından biri, toplumsal bilgilendirmeyi sağlayarak toplumsal bilincin oluşmasını sağlamak, fikirler hakkında bilgi vererek, farklı görüş ve düşüncelerin tartışma ortamı yaratmaktır. Bu yöntemlerle, toplumsal düşünceyi değiştirebilme kapasitesine sahiptir.

Medya bir mecradır. Sadece bilginin gönderildi bir araç değildir. Medyanın etkilemesini sağlayan unsur onun içeriğinin algılanmasıdır. (…) Bir başka açıdan bakıldığında, medya kaynakları bilgilenmenin "eşik bekçisi" olarak hizmet eder. Medya sadece iletinin yayınını yapmaz, aynı zamanda iletiyi bir şekilde yorumlar. Haber içerikleri, eşik bekçisi sıfatının tanımlanması açısından son derece uygun örneklerdir. Haberlerin içerisinde, her gün olan olayların tamamının verilmesi mümkün değildir, editörler günün hangi olayının toplumun ilgisini çekeceği konusunda bir karar vermek durumundadır. Gazeteci, içeriği, bir şekilde ona anlam yükleyerek, üreten ve sunan kişidir. (…) Son olarak, medya kaynaklarının kendileri yandaş haline dönüşürler. Medya, genel anlamda siyasi erk/kurum ile toplum arasındaki ikna edici iletileri oluşturur. (…) Köşe yazıları ve gündem değerlendirmeler editörlere, toplum düşüncesini etkileme unsuru çerçevesinde belirli konularda taraf veya karşıt savlar sunmaya olanak verir. [92]

Kamu diplomasisi açısından bakıldığında, bir kez daha hatırlatmakta yarar vardır: Kamu diplomasisi yöntem ve araçları siyasal iletişim yöntem ve araçları ile örtüşmektedir. Birçok noktada, kamu diplomasisi öğelerinin siyasal iletişim öğelerini bir araç olarak kullandığı görmek mümkündür. Her şeyden önce, medyanın bir iletişim aracı olmasından kaynaklı olarak, siyasi erk/kurum ile toplum öğeleri arasındaki köprü görevi, kamu diplomasisi ve siyasal iletişim öğelerini bir bütün haline getirir.

Siyasi erk/kurum açısından bakıldığında, toplumun her kesimine ulaşmak amacıyla, siyasal iletişim öğelerini etkin bir şekilde kullandığını görürüz. Bu noktada siyasi erkin/kurumun

[91] Lawrence R. Jacobs, Robert Y Shapiro, "Toward the Integrated Study of Political Communication, Public Opinion and the Policy-Making Process", PS: Political Science and Politics, American Political Science Association, Cilt 29, No:1, sf:10
[92] Timothy A. Borchers, "Persuasion in the Media Age", Waveland Press, sf:104-105

amacı iç kamuoyu nezdinde, toplumun rızasını alarak iktidara gelmektir. Bu amaç çerçevesinde hareket eder. Aynı siyasi erk/kurum, dış politika konusunda, hedeflenen diğer ülke halklarını, kendi amaç ve istekleri doğrultusunda "ikna" edebilmek için kamu diplomasisi yöntemini kullanır. Ancak, hem iç kamuoyu hem de dış kamuoyunun ikna edilmesi süreci, medya yöntem ve araçlarının kullanımı gibi yapılar, kamu diplomasisi ve siyasal iletişim süreçlerini iç içe öğeler haline getirmektedir.

Genel anlamda ele almak gerekirse, kamu diplomasisi, küreselleşmenin getirdiği toplumsal, siyasal, ekonomik ve teknolojik değişimlerle birlikte, görselleşmenin güç kazandığı ve siyasi erklerin/kurumların, devletlerin kendilerini yeniden yapılandırmak zorunda hissettikleri bir ortam içerisinde ortaya çıktı. Devletler, dış ülke halkları nezdindeki görünüşlerini değiştirmek, dış politika uygulamalarını, bu uygulamaların yapıldığı kurumsal unsurları yeniden düzenlemek durumunda kaldı. Bununla birlikte, bu düzenlemeler sadece devlet görünüşünde ya da devletlerin dış politikalarında değil, o dış politika ve devlet görüntüsünü oluşturan siyasi erk/kurum açısından da yapıldı.

Kamu diplomasisi, tüm bu değişimlerin ışığında, ilk aşamada devletlerin, siyasi erklerin/kurumların itibarlarını geliştirmek amacındadır. İkinci olarak, söz konusu görünüş ve itibar, turizm, eğitim programları gibi unsurlarla diğer ülke halklarının kendi unsur ve kültürleriyle tanışmasını ve bu doğrultuda hedef halkların belirli bir düşünce yapısına sahip olmasını sağladı. Üçüncü olarak, yabancı sermaye girişleri, serbest ticaret anlaşmaları, çok uluslu şirketler ve bunlarla olan ilişkiler çerçevesinde devletlerin, siyasi erklerin/kurumların görünüş ve itibar önem kazandı. Son olarak, devletlerin, siyasi erklerin/kurumların vermek istekleri görüntü ve itibar ile gerçekte olan görüntü ve itibarları arasındaki fark, siyasi erklerin/kurumların iktidarda kalmalarını da etkileyen bir faktör olmaya başladı.

Bütün devletler, devlet görüntüsü/itibarı için endişelenir, çünkü iyi bir görüntü/itibar aynı zamanda siyasi söylemdir.[93] Bu nedenden dolayı, siyasi erk/kurum, kamu diplomasisi çerçevesinde, siyasal iletişimin yöntem ve araçlarını kullanarak, en yaygın yapılanma noktası içerisinde nüfuz elde etmeye çalışmaktadır.

[93] Kishan S. Rana, "21st Century Diplomacy: A Practionar's Guide", The Continuum International Publishing Group, sf: 76

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BİR DEVLET STRATEJİSİ OLARAK KAMU DİPLOMASİSİ

Başarılı devletlerin tarihleri incelendiğinde, yakalamış oldukları başarının temelinde, üretmiş oldukları politikaların yanı sıra, bu politikaların unsurlarını topluma aktaracak araçları iyi bir şekilde kullanmaları konusunun da etkili olduğu görülmektedir. Her devlet, hedefleri doğrultusunda, belirli bir kamuoyu yaratmak durumundadır. Kamuoyu çalışmaları esnasında, devletlerin, genel anlamda siyasal iletişim ve kamu diplomasisi öğelerini kullandıkları görülmektedir.

Günümüz devletleri içerisinde bu kavramı en başarılı şekilde uygulayan devlet ABD'dir. Soğuk Savaş döneminden itibaren bu çalışmaları sürdüren ABD, kültürel anlamda kendi hedeflerini kabul ettirebilmek ve politik anlamda, hedeflerini kabul ettirdiği toplulukların desteğini alabilmek amacı ile çeşitli çalışmalar içerisinde bulunmuştur. Saunders, bu çalışmalar hakkında şöyle bir örnek vermektedir: "Soğuk Savaş günlerinde, ABD Hükümeti, Batı Avrupa'da gizli bir kültürel propaganda yürütmek için büyük bir bütçe ayırdı. Bu programın, en temel özelliği varlığının hissettirilmemesi olacaktı. Program büyük bir gizlilikle CIA (Central Intelligence Agency / Merkezi Haber Alma Teşkilatı) tarafından yürütüldü. Bu örtülü kampanyanın en etkili faaliyeti 1950-1970 yılları arasında CIA ajanı Michael Josselson tarafından yürütülen –Kültürel Özgürlük Kongresi (Congress for Cultural Freedom)- idi (…) Kongrenin otuz beş ülkede, onlarca kişinin görev aldığı ofisleri vardı; yirmiyi aşkın saygın dergi çıkarmanın yanında, sergiler düzenliyordu."[94]

Tüm bunların ışığında, kamu diplomasisi ve siyasal iletişim kavramlarının eş anlamlı kavramlar olduğu söylenebilir. Kamu diplomasisi ve siyasal iletişim, devlet yönetimlerinin diplomasi, kültürel diplomasi, uluslararası medya, siyasal iletişim, demokrasi yapılandırması ve açık askeri bilgi operasyonları gibi politikalarını açıklamak için kullanılmaktadır.[95]

Bu açıdan bakıldığında, kamu diplomasisinin işleyişi hakkında şöyle bir örnek verilebilir: "1952'de –kar amacı gütmeyen bir organizasyon- olarak CIA'in en önemli isimlerinden Julius

[94] Frances Stonor Saunders, "The Cultural Cold War: The CIA and the World of Arts and Letters", The New Press, New York, 2000, sf: 3-4

[95] Bruce Gregory, "Public Diplomacy and Strategic Communication: Cultures, Firewals, and Imported Norms", ed. American Political Science Assosiation (Amerika Siyasal Bilimler Birliği), "Uluslararası İletişim ve Çatışma Konferansı, 31 Ağustos 2005

Fleischmann'ın başkanlığında faaliyete başlayan Farfield Vakfı'nın broşüründe şöyle denilmektedir: (…) Vakıf özgür dünyanın kültürel mirasını korumak ve sanat, yazın ve bilim alanlarında sürekli gelişme ve bilgi alışverişini sağlamak amacıyla bir araya gelen bir grup Amerikan vatandaşı tarafından kurulmuştur. Vakıf, bu amaçlarla, yeni kültürel gelişmeleri yorumlayıp duyuran grup ve organizasyonlara, yazınsal, sanatsal ve bilimsel faaliyetleriyle kültürel gelişime değerli gruplara parasal kaynak sağlamaktadır. Vakıf, hazırladıkları programlarla kültürel bağları güçlendirmeyi, dünyadaki ulusları buluşturmayı ve özgür kültürel mirası paylaşan bütün insanlara totaliterliğin entelektüel ve kültürel gelişmenin önünü nasıl tıkayabileceğini göstermeyi amaçlayan organizasyonlara destek sağlar (…)"[96] Kanaatlerin oluşmasını belirleyen ya da etkileyen temel unsurlar bireylerin gördükleri, işittikleri veya okudukları şeylerdir. Bir gösteri seyretmek, bir siyasal konuşmayı dinlemek ya da oy kullanmak, bir kanaatin oluşmasını, ifadelendirmesini ve yönlendirmesini sağlayabilir.[97]

Devletlerin kendilerini, dolayısıyla çıkarlarını ön plana çıkarma isteği tarihin her döneminde karşımıza çıkmaktadır. Daha öncede bahsettiğimiz gibi, hangi alanda uygulanıyor olursa olsun, siyasetin temelinde güç elde etmek vardır. Siyasi erk/kurum, bu gücü de nüfuz edebilmek, amaçlarını gerçekleştirebilmek için kullanır. Devlet yapıları da birer siyasal örgütlenme olmasından ve temelinde siyasi erk/kurum yapılanması ile organize yönetim anlayışı belirlenen unsurlar olduğundan dolayı bu güç elde etme amacını geniş alanlara yaymaya çalışır.

Özellikle küreselleşme ile değişen dünya düzeni içerisinde, ulus-devlet yapıları hareket alanlarını, devletler üstü yapılanmalar, çok uluslu şirketler, sivil toplum örgütleri gibi birçok başka oyuncu ile paylaşmak zorunda kalmıştır. Artık güç elde edinimi ve dolayısıyla amaçların hayata geçirilmesi, bu çok oyunculu yapı içerisinde günden güne zor bir hal almaktadır. Bu zorlukları aşmak adına, devlet ve siyasi işleyiş yapıları değişen dünya düzenine ve yapılanmasına ayak uydurmak zorunda kalmış ve yeni yöntemler geliştirmiştir.

Kamu diplomasisi bahsedilen yeni yöntemlerden biridir. Kamu diplomasisinin birincil amacı devletleri siyasi ve sosyal anlamda bir araya getirmek ve bu biraradalıktan hedeflenen amaçlar doğrultusunda maksimum faydayı elde edebilmektir. Her ne kadar, devlet yapılanması

[96] Frances Stonor Saunders, "The Cultural Cold War: The CIA and the World of Arts and Letters", The New Press, New York, 2000, sf: 126

[97] Daniel Lerner, "Propagandada Etkinlik: Şartlar ve Değerlendirme", ed. Ünsal Oskay, Kitle Haberleşme Teorilerine Giriş, Der Yayınları, İstanbul, 1992, sf: 279

içerisindeki siyasi erk/kurum unsurları bir arada hareket etme yeteneğine sahip olsa da, hareket alanının genişlemesi, gündeme alınacak konuların çoğalması ve uluslararası hale gelmesi, devlet işleyişlerini de etkilemektedir. Günümüz dünyasında, iç kamuoyu ve dış politika arasındaki ayrım ortadan kalkmış olsa da, medyanın öneminin artması, bireylerin sivil toplum örgütleri vasıtasıyla uluslararası sistemin bir parçası olması, ekonominin küreselleşmesiyle bir uluslararası oyuncu haline gelen ticari şirketlerin amaçları doğrultusunda yapmış olduğu baskılar, yeni devlet yapıları ile devlet dışı aktörler arasındaki karmaşık bağ, devletlere dış politika kadar iç politikada da bireyleri ikna etmek zorunluluğunu getirdi. Artık her birey, hangi toplum unsuru içerisinde yer aldığı gözetilmeksizin, bir uluslararası oyuncu haline geldi.

Bireylerin uluslararası oyuncular haline dönüşmesi, devletlerin itibarlarını ön plana çıkartacak politikalar uygulamasına neden olmaktadır. Kamu diplomasisi açısından bakıldığında, öncelikli yapılanma devlet görüntüsü/itibarının diğer halklar nezdinde olumlu bir konuma getirilerek, iç kamuoyu tarafından almış olduğu desteği uluslararası hale getirmektir. Bu unsur, devlet yapılanlarının şeklinin değişmesine neden olan unsurdur.

Eğer kamu diplomasisi, post modern devletlerarasındaki ilişkilerin merkezinde ise, aynı şekilde modern ve modern öncesi dünya arasındaki ilişkinin de merkezindedir. Geleneksel yaklaşımında modern ve modern öncesi dünyalara olan bakışı daha çok kriz yönetimine, siyasi/askeri müdahalelere, güçlü bir devlet tarafından korunan devlet yapılarının çoğalmasına ve asimetrik direnişin yükselmesiyle sonuçlanacaktır. Bir alternatif olarak, uzun dönem yaklaşım, post modern devletlerin çoğalmasını, liberal pazar demokrasisi değerlerini yücelterek, yani kamu diplomasisini /yumuşak gücü merkeze alarak, buna ek olarak güvenlik gündemini de temel almaktadır. Postmodernizm dayatılamaz. Toplumlar ve siyasi erkler/kurumlar post modern bir devlet içerisinde yaşamanın avantajlarını göstererek ikna etmek durumundadır ve bunun başarılması için çalışmalıdır. Bu yapı her kültürel unsur içerisinde aynı olmayacaktır. Post modern dünyanın genişlemesi onun yapısının değişmesine neden olacaktır. Batı dünyası her zaman haklı değildir. Şimdiye kadar yaşanan gösterilerden çok daha fazlasını kamu diplomasisi yaklaşımı ile elde edilebilir. Müzakereyi ve kültürel, siyasi değerlerin değişimi teşvik edilmelidir. Kamu diplomasisinin kullanımı sivil toplumun Batı demokrasilerinin merkezine yerleşmesini teşvik edecektir.[98]

[98] Shaun Riordan, "The New Diplomacy", Polity Press, sf:124-125

Batı demokrasilerinin merkezine yerleşen kamu diplomasisi, devletlerin önemli bir siyasi aracı durumundadır. Belirledikleri amaçlar doğrultusunda kamu diplomasisi örneklerini, değişen dünya düzeni içerisinde pek çok defa karşılaştık. Bu örneklerden bir bölümünü, bu bölüm içerisinde inceleme şansına erişeceğiz.

4.1. İngiltere ve Kamu Diplomasisi

İngiltere dış politikası incelendiğinde, kamu diplomasisi uygulamaları öncesinde de, özellikle 1960-70 dönemlerinde, İngiliz kültürünün yayılması, güncel sanat öğelerinin ön plana çıkarılması yoluyla, İngiltere'nin dış ülkeler nezdinde algılanmasının değiştirilmesine çalışıldığını görürüz. Özellikle, "Hareketli Londra" (Swinging London)[99] yapılanması çerçevesinde popüler kültür öğelerinin, medya ve kitle iletişim araçları yoluyla dünyanın diğer bölgelerine yayılmaya çalışıldığını görürüz. Yaratılmak istenen "Yaratıcı İngiltere" (Creative Britain)[100] görüntüsünün televizyonlardaki sanat programları çerçevesinde, renkli basım gazete ve dergilerle dünyanın her alanına yayılmayı amaçlanmıştı. Bununla birlikte, 1967 yılında Brüksel'de düzenlenen ve İngiliz yaşam tarzının ön plana çıkarılmaya çalışıldığı, ilk "İngiliz Haftası" gene aynı amaç doğrultusunda yapılmış olan ve İngiltere'nin yaşam standartları hakkında bilgi vermesinin yanı sıra, ekonomik olarak da işbirlikleri oluşturmasını sağlayan bir dış politika örneği olarak karşımıza çıkmaktadır. Her ne kadar bu ve buna benzer çalışmalar İngiltere tarihinde görülmüş olsa da, İngiltere'nin en ciddi kamu diplomasisi çalışmalarını 1996 yılında iktidara gelen Tony Blair zamanında oluşturulmaya başlandığını görmekteyiz.

1997'den beri, İngiliz hükümetleri, AB içerisinde ve gelişen dünyada yeni bir güven ortamı yaratmak için çok çabaladı. Siyasi açıdan bakıldığında Tony Blair, uluslararası toplum nezdinde merkez sol görüş temellerini kapsayan bir dizi görü geliştirmişti. İlk döneminde, yeni bir nefes olarak, uluslararası toplum içerisinde Margaret Thatcher'ın dış politika uygulamalarının izlerini silmeye çalıştı. (…) Kültürel açıdan, Tony Blair İngiltere'yi "genç bir ülkeye" dönüştüreceğine dair söz verdi ve bu kararlılığını yeni bir ulusal kimlik oluşturarak, 20. Yüzyıl İngiltere'sinin gerçeklerine dayanan bir millet anlayışı getirdi. Bu çalışmanın arka planında İngiltere'nin dış kamuoyu tarafından algılanan görüntüsünün çağ dışı kaldığını,

[99] Lisa Tickner, "Export Britain: Pop Art, Mass Culture, and the Export Drive", Association of Art Historians, 2012, Cilt 35, Sayı 2, sf: 395
[100] Lisa Tickner, a.g.e, sf: 395

İngiltere'nin dış politika ve ekonomik amaçlarına zarar verdiği görüşü yatmaktaydı. Yapılan çalışmalarda görüldü ki, İngiltere'nin en büyük probleminin, diğer devletler nezdinde geleneksel, küflenmiş, ırkçı ve emperyalist, çağ dışı kalmış kurumlar olduğu görüldü. [101] Bu yapılanma çerçevesinde, Tony Blair tarafından görevlendirilen ve Robin Cook başkanlığında oluşturulan Panel 2000 Komitesi, İngiltere'nin itibarı, değerleri ve dış politikası yapılarının izdüşümünü ve ön plana çıkartılmasını sağlayan yeni kamuoyu diplomasisi yöntemlerini belirledi. "İngiltere'nin değerleri, siyasal kurumları, modellemesi, yaratıcılığı, medyası ve yaşam tarzı ile dış politika amaçlarımıza olumlu katkı yaparak gerçekleşmesine katkı sağlayabilir. Ancak, boşa kürek çekip çekmeyeceğimizi belirleyecek olan, sadece devletler nezdinde değil aynı zamanda geniş kitlelerle güvene dayalı bir iletişim kurmaya bağlıdır."[102]

Ulusal marka yaratımının bir kelimesi olarak kullanılan "iz düşüm" ve "ön plana çıkarma" kelimelerinin çerçevesi pazarlama politikası çerçevesindeki bir algılayışla oluşturuldu. (…) Kamu diplomasisi yöntemi yeniden şu şekilde tanımlandı: " Kamu diplomasisi araçlarının, dış politika kurumları çerçevesinde bireylerin ve kurumların algısını olumlu yönde etkilemek ve İngiltere ile ortak bir payda oluşturmalarını sağlamak".[103] Söz konusu politika çerçevesinde, İngiltere'nin ilk görülen yüzü olmaları nedeniyle The British Council (BC) ve British Tourist Authority (BTA) kurumları yeniden tasarlandı. Bu çerçevede, Kamu Diplomasisi Stratejik Kurulu (KDSK- Public Diplomacy Strategic Board- PDSB) 2002 yılında kuruldu.

İngiltere'nin kamu diplomasisi çerçevesinde yeniden yapılanması, diğer ülkeler ve halklarıyla ilişki kurulması ve ortaklık yaratılması düşüncesi üzerinde kuruldu. Bu noktada, kültürel ilişkilere önem verilmeye başlandı. Bu kapsam içerisinde, The British Council ve BBC Dünya Servisi (BBCDS- BBC World Service-BBCWS) İngiltere hükümetleri ile dirsek temasında çalışmaya başladı. Bütün çalışmalar İngiltere Dış İşleri Bakanlığı (Foreign and Commonwealth Office) tarafından denetlenerek, dönemlik olarak yapılandırıldı. 2005 yılında, İngiltere Dış İşleri Bakanlığı'nın faaliyetlerini denetleyen ve kamu diplomasisi çerçevesinde öneriler getirilen Carter Raporu doğrultusunda, bakanlık yeniden yapılandırıldı. Kamu Diplomasisi Strateji ve Performans Yönetimi Kurulu (KDSPYK- Public Diplomacy Strategy

[101] Mark Leonard, Andrew Small, Martin Rose, "British Public Diplomacy in the Age of Schisms", The Foreign Policy Center, sf: 1-2
[102] Rhiannon Vickers, "The New Public Diplomacy: Britain and Canada Compared", BJPIR, 2004, Cilt 6, sf:189
[103] James Pamment, "New Public Diplomacy in 21st Century: A Comparative Study of Policy and Practice", Routledge, sf:86

and Performance Management Board- PDSPMB) oluşturularak denetimlerin bu yapı üzerinden yürütülmesi sağlandı.

Bir devlet kurumu olarak İngiltere Dış İşleri Bakanlığı'nın kamu diplomasisine yaklaşımı, direk iletişim yöntemleri ön plana çıkararak tarafgir dış politika ve "dikte eden" görüntüyü yok etmekti.[104] İngiltere Dış İşleri Bakanlığı'nın kamu diplomasisi çerçevesindeki önceliği, "dinleme" yapılanması kapsamında yerel bölgelerde medya izlemesi yapmaktı. Bu noktada, BBC kapsamında bir izleme birimi kuruldu. BBC İzleme (BBCİ-BBC Monitoring-BBCM) 150 ülke içerisindeki açık kaynaklı tüm medya öğelerini izliyor, tercüme etmekle görevlendirilmişti. Bağımsız üstleniciler aracılığıyla birçok farklı ülke nezdindeki bölgesel merkezler çerçevesinde sanat koleksiyonlarına erişim sağlandı. Bununla birlikte, kayıt olmak koşuluyla, halk kütüphanelerine, üniversitelere, bazı devlet kurumlarına giriş izni verildi. Bununla birlikte, KDSPYK'ya bağlı olarak, VisitBritain, Uluslararası Gelişim Birimi (UGB-Department of International Development- DFID), İngiltere Ticaret ve Yatırım Birimi (İTYB- UK Trade and Investment- UKTI), Kültür, Medya ve Spor Birimi (Department for Cultur, Media and Sport- DCMS) gibi kurumlar meydana getirilerek Kamu Diplomasisi Eş Grupları (KDEG-Public Diplomacy Partners Group-PDPG) oluşturuldu ve etki alanı genişletilmeye çalışıldı.

Dinleme eyleminin yanı sıra, kamu diplomasisi kapsamında İngiltere değerlerinin ilgili izgesi yaratılmaya çalışıldı. BC, kuruluş amacını olan "İngiltere ile toplumlar arasında arkadaşça bir bilgi ve anlayış oluşturmak" ve "kültürel ilişkiler geliştirmek"[105] kapsamında yeniden yapılandırıldı. Bu kapsamda, İngilizce öğretimi, sanat, eğitim ve toplum temelli programlar geliştirmeye başladı. Her program, BC'ın üç önceliği altında yer alarak, toplum beklentileri, kişilik özellikleri ve nicel olarak kaydedilmiş cevaplar çerçevesinde oluşturuldu. Bunun anlamı, her projenin kurumsal ve çalışan kıstaslarıyla örtüşmesi ve tümünün aynı dil yapısıyla oluşturulması, tanımlamaların ve değerlendirmelerin işlerini geliştirmelerini sağlaması anlamına geliyordu.[106] Kültürel programlar oluşturulmasında, dinleme ve söyleme arasında dengeli bir sistem oluşturulmaya çalışıldı. Eğitim kapsamında, UGB finansmanıyla Yüksek Öğrenim Bağlantısı (HE Links) projesi oluşturarak diğer ülkelerdeki yükseköğrenim kapasitesini yükseltme çalışmaları yapıldı. Ayrıca, 2016 yılı itibariyle British Council'ın sanat

[104] Ali Fisher, "Four Seasons in One Day: The Crowded House of Public Diplomacy in the UK", Alıntı Yapılan Yer: Routledge Handbook of Public Diplomacy, Ed. Nancy Snow, Philip M. Taylor, Routledge, sf:257
[105] https://www.britishcouncil.org/organisation Erişim: 02.05.16
[106] James Pamment, a.g.e, sf:97

kapsamında "Mix the City İstanbul" ve "Mix the City Tel Aviv" gibi kendi kentinin müziğini yap projeleri, Shakespear'in 400'üncü ölüm yıldönümü kapsamında tüm dünyada çevrimiçi yayımlanan "Shakespeare Day Live" gibi etkinlikler ile BC'nin " arkadaşça bilgilenme ve anlayış oluşturma" görevinin köşe taşı olarak nitelendirdiği sanatı[107] da kamu diplomasisi yapılanması içerisinde kullandı. Ayrıca, sosyal girişimcilik, hükümet ve sivil toplum, kadın ve kızların güçlendirilmesi, adalet, güvenlik ve çatışma çözümü, spor[108] konularını da kapsamına alarak etkinlik alanını arttırmaya çalıştı.

Bununla birlikte, İngiltere Dış İşleri Bakanlığı bünyesinde İletişim Dairesi kurularak, basın ofisi, lider konuşmalarının yazımı, iç iletişim ve "dijital diplomasi" kapsamında sosyal medya yönetimi, İngiltere yönetim birimleriyle işbirliği çalışmaları yapıldı. Uluslararası yayın kapsamında BBCDS yapısını genişleterek, 2016 yılı itibari ile hem televizyon hem de radyo yayını kapsamında 180 milyon kişiye ulaşmış, 50 ayrı merkezde 250 muhabir bağlı bulundukları bölge içerisinde haber toplar nitelikte bir çalışma yapısı içerisine sokuldu.[109] BC, kamu diplomasisi eylemlerini dünya geneline yayma ile ilgilenirken, BBCDS daha dar bir alanda çalışıyordu. Yayının doğası gereği, radyo açısından bakıldığında, tek yönlü bir iletişim olmasından kaynaklı olarak "dikte" olarak algılanmaya yol açıyordu. Ancak, yayıncılık, doğrudan söylem yerine güvenilir bir bakış açısı oluşturma olmasından dolayı, BBCDS "en güvenilir, yerinde ve yüksek kaliteli haberleri dünyaya verme ve zorunlu bir hizmet olan bağımsız analizleri, uluslararası bakış açısı ile karmaşık konular üzerine geniş bir algı yaratmayı teşvik etmeyi"[110] amaçladı. Editoryal bağımsızlık, BBCDS'nin güvenirliliği konusunda önemli bir parça haline geldi. Bağımsız yapılanmaya rağmen, BBC yayın kurulu, "İngiltere için stratejik önemi olan bölgelerde" konuşulan dil temelinde yayın yapma kararı aldı. Bu durum "İngiltere Dış İşleri Bakanlığı tarafından finanse edilen BBC Dünya Servisi'nin (…) karar alma mekanizmasının bir parçası"[111] olarak tanımlandı.

İngiltere'nin diğer ülkeler ve toplumlarla yapısal ilişkiler kurma amacı çerçevesinde yeni yapılar oluşturuldu. İngiliz Dış İşleri Bakanlığı'na bağlı olarak, 2008 yılında BBC Arap Televizyonu kuruldu ve canlı çevrimiçi yayın yöntemiyle desteklendi. Gene İngiliz Dış İşleri

[107] https://www.britishcouncil.org/arts Erişim: 02.05.2016
[108] https://www.britishcouncil.org/society Erişim: 02.05.16
[109] http://www.bbc.com/turkce/kurumsal/2010/10/000001_hakkimizda.shtml, Erişim: 02.05.2016
[110] Nigel Chapman, "Transforming BBC World Service for a Digital Age: A Strategy for 2010 and Beyond", Çalışanlar için konuşma, BBC World Service, 25 Kasım 2005, Erişim: http://www.bbc.co.uk/worldservice/2010/docs/051025_fullspeech.pdf, 02.05.2016
[111] Ali Fisher, "Four Seasons in One Day: The Crowded House of Public Diplomacy in the UK", Alıntı Yapılan Yer: Routledge Handbook of Public Diplomacy, Ed. Nancy Snow, Atill M. Taylor, Routledge, sf:256

Bakanlığına bağlı, İngiliz Uydu Yayınları Birimi (İUY- British Satellite News- BSN) kurularak, 500'den fazla yayıncının haber akışları izlenerek Arap ve İslam dünyası ile İngiliz yapısının ilişkilendirilmesine çalışıldı. Bu çalışmalar uzun dönem ve kısa dönem olarak planlanarak belirli bir sistematiğe oturtuldu.

İngiltere'nin algıyı yönlendirmek ve diğer taraf nezdinde derinlik kazanmasını amaçlayan üç öncelik olduğunu görmekteyiz; idealist/liberal uluslararasıcılık tanımlaması, liberal ya da Hristiyan adına bir mücadelede olmadıklarını göstermek, "güçsüzlerle" olan ilişkilerde şüphenin üstesinden gelmek.[112] Bu noktada izlenen yol, halkla ilişkiler tarzında kampanyalar düzenlemek, kısa dönem içerisinde yaratılan algılardaki yanlış anlaşılmaları, "kalp kazanmak" amacı gütmeden, "bizden nefret edenlerin haklı bir nedeni olmalı" düşüncesi güderek düzeltmek ve bu doğrultuda, uzun dönem içerisinde güven yapısı oluşturmak üzerinedir. Bununla birlikte, uzun dönem politikaları ilgili bölgelerin halklarıyla, onların çıkarlarının da gözetilerek belirli bir ortaklık yapısı üzerinden; özellikle ekonomik modernleşme ve politik reformlar üzerinden, İngiliz ticari şirketleri üzerinden bir ilişki yaratılarak çözümlemek İngiltere'nin kamu diplomasisi uygulamaların gözettiği bir diğer unsurdur. Özellikle, iç kamuoyunun iknası bu noktada İngiliz kamu diplomasisi için önemlidir. Yapılandırılan dış politika uygulamalarında, iç kamuoyu içerisindeki muhalefet ile iletişime geçilerek, kamuoyu diplomasisi çerçevesinde planlanan uygulamalara onları ikna etmek, karşı çıkılmasını önlemek, başarısızlık ve ön yargılarla mücadele etmek İngiliz kamu diplomasisinin önceliklerini oluşturmaktadır.

Bu açıdan bakıldığında, sadece BBC yapılanması ya da BC aktiviteleri ve İngiltere Dış İşleri Bakanlığı nezdinde gerçekleştirilen uygulamaların yanı sıra, iç kamuoyunun ve dış kamuoyunun gün be gün takip edilmesi, onlardan gelen bilgilerin düzenlenmesi ve buna istinaden yeni politikalar belirlenmesi durumu ön plana çıkmaktadır. İngiliz Dış İşleri Bakanlığı İletişim Dairesi çerçevesinde, İngiliz Büyükelçilik internet sitelerinde "Gitmeden Önce Öğren" (Known Before You Go) kampanyaları düzenlenmiş ve yüzlerce ortak organizasyon ilintisi kullanılarak ziyaretçilere çeşitli bilgiler sağlanmaya çalışılmıştır. Bununla birlikte, televizyon reklamları, postanedeki pullar, ulusal televizyon, YouTube ve havaalanı içerisindeki alışveriş merkezleri, bekleme salonlarına kampanya bilgileri ziyaretçilerle paylaşılmış, havaalanları içerisindeki tüm bilgisayarların ekran koruyucularına,

[112] Mark Leonard, Andrew Small, Martin Rose, "British Public Diplomacy in the Age of Schisms", The Foreign Policy Center, sf: 40

havaalanı ekranlarına hareketli mesajlar gösterilmesi sağlanarak 1,8 Milyon insana ulaşılmıştır.[113] YouTube, Facebook, Twitter, Flickr gibi sosyal medya hesapları gün be gün güncellenmiş, ziyaretçilerin bu alanlara mesaj bırakabilmesi sağlanmış; bununla birlikte büyükelçiliklerin de sosyal medya içerisinde aktif olması için çalışmalar yapılmıştır. 2009 Eylül ayında, Dış İşleri Sekreteri David Miliband, 2009 yılındaki BM İklim Değişiklileri konuşmaları çerçevesinde The Guardian gazetesinin web sitesinden soruları canlı olarak cevaplamıştır.[114]

İngiltere kamu diplomasisi yapılanması çerçevesinde önce, idari ve yönetimsel alanlarını tasarlamış ve Tony Blair'in "gençleştirme" politikası çerçevesinde belirlenen yapılar doğrultusunda daha dinamik bir yapıya bürünmüş; bununla birlikte kamu diplomasisi uygulamalarını uygulayacak yeni yapılanmalar sağlanmıştır. Bu yapılanma içerisinde medya ve kültürel diplomasi öğeleri ön plana çıkarılmış ve diğer devletlerin halkları kadar kendi iç kamuoyu içerisinde de etkin olmaya çalışmıştır. İngiliz kamu diplomasisi girdiler oluşturmaya çalıştığı kadar, bu girdilerin bir getirisi olarak çıktılar elde etmeye çalışmış, ilk aşamadaki çıktı girişimi ise, geçmiş yılların bırakmış olduğu dış politika izlenimini ortadan kaldırmaya çalışmıştır.

İngiliz kamu diplomasisi, iki taraflı bir anlayış oluşturma çabası içerisinde sadece iletişim yöntemlerini kullanarak değil, aynı zamanda, kültür, sanat, edebiyat, spor gibi alanları kullanarak da kendine etki alanı yaratmaya çalışması bakımından önemlidir. Etki alanını genişletme çabasının yanı sıra, bu çabayı veri temelli, mantıksal bir çerçevede yürütmesi İngiliz kamu diplomasisinin en büyük özelliklerinden biridir. Girdiler kadar çıktılar yaratmaya yönelik dengeli bir sistem oluşturulmaya çalışılmıştır.

Tüm bu olumlu yönlere rağmen, İngiliz kamu diplomasisinin yaratmak istediği etki alanı sadece kurumların beklentileri çerçevesinde kalmıştır. Kurumsal beklentiler, genel İngiliz kamu diplomasisinin gelişim göstermesini sağlayacak kadar, İngiliz kamu diplomasisinin ana unsurları ile bağlantı kuramamış, kısa dönem planlamalarda sıkıntı yaşanmazken, uzun dönemli planların yapılanmaları yetersiz kalmış ve yeterli derinliği elde edememiştir.

[113] James Pamment, "New Public Diplomacy in 21st Century: A Comparative Study of Policy and Practice", Routledge, sf:91
[114] James Pamment, a.g.e, sf:91

4.2. Amerika Birleşik Devletleri ve Kamu Diplomasisi

"Kamu Diplomasisini üreten kurumlarımıza yeniden göz atmanın zamanıdır. Nefret dolu propagandalara göğüs germek, tehlikeli mitleri dağıtmak ve gerçeği ortaya çıkartmak için çok daha fazlasını yapmalıyız. Dünyanın geri kalanıyla olan alışverişlerimizi geliştirmek zorundayız. Eğitim kurumlarıyla, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarıyla daha yakın çalışmalıyız. Yurttaşlarımızı diğer dünya dillerini öğrenmeleri ve diğer kültürleri anlamaları, onları kendi evlerine buyur etmeleri için cesaretlendirmeliyiz. Dinleme konusunda başarılı olmalıyız. Amerika'nın hikâyesinin önemli bir parçası da diğerlerinin hikâyelerini öğrenmektir… Güvenliğimizden asla ödün vermeden ancak dünyanın geri kalanına kendimizi kapatmadan yaşamalıyız… Söylemeliyim ki, diplomasi için tam zamanıdır. Aynı zamanda, kamu diplomasimizde reform çalışmaları için de en uygun zamandır."[115]

Eski ABD Genel Sekreteri Condolezza Rice, ülkesinin politikalarının yeniden yapılandırılması konusunda yapmış olduğu konuşmada böyle diyordu. Özellikle, ABD'nin yaşadığı 11 Eylül saldırılarından sonra ve 2003 yılında başlayan 2. Körfez Savaşı sonrasında yapılan bu konuşma, uluslararası alanda ABD'nin algılanması üzerine ne kadar çok düşündüğü ve kötü imajını nasıl ve hangi politikalarla sileceği konusuna açıklık getirmektedir. Belirlenen hedefler doğrultusunda, ülkenin istediği mesajları uluslararası kamuoyuna nasıl ve ne şekilde vereceklerinin politikalarına, yani kamu diplomasisi kavramına ışık tutmaktadır.

Kamu diplomasisi kavramı, Amerika Birleşik Devletleri (ABD) için yeni bir kavram değildir. "Kamu diplomasisi" kavramı, 1960'ların ortasında, ilk kez Tufts Üniversitesi akademisyenleri tarafından "ABD hükümeti tarafından yürütülen iletişim, bilgilendirme ve propaganda" olarak tanımlandığında[116] dahi kamu diplomasisi araçları uzun zamandır ABD nezdinde kullanılmaktaydı.

1948 yılında ABD Kongresinde kabul edilen ve genel olarak Smith-Mundt Bildirisi olarak bilinen ABD Bilgi ve Eğitim Değişim Bildirisi (United States Information and Educational Exchange Act); ABD yönetimlerine, "ABD'yi diğer ülkeler nezdinde daha iyi anlatabilmek

[115] Amerika Birleşik Devleti Genel Sekreteri Condolezza Rice'ın Konuşması, "Announcement of Nominations of Karen P. Hughes as Under Secretary of State for Public Diplomacy and Public Affairs and Dina Powell as Assistant Secretary of Stat efor Educational and Cultural Affairs", 14 Mart 2005, www.state.gov/secretary/rm/2005/43385.htm

[116] Liam Kennedy, Scott Lucas, "Enduring Freedom: Public Diplomacy and U.S. Foreign Policy", American Quarterly, Cilt 57, sayı 2, Temmuz 2005, sf: 310

ve diğer ülke halklarıyla ABD halkı arasındaki karşılıklı anlayışı oluşturmaya olanak sağlaması" görevini veriyordu.[117] Bildirinin ABD yönetimlerine verdiği bu görev çerçevesinde ABD İstihbarat Ajansı (United States Information Agency-USIA [bölüm boyunca USIA olarak kullanılacaktır]) kuruldu ve bu kuruma "ABD hakkındaki bilgileri hazırlama, yurt dışına ve halklarına, basın, yayın, radyo, film ve diğer iletişim araçları yoluyla belirlenen politikalar doğrultusunda yayma"[118] görevini verdi.

ABD Kamu diplomasisi incelendiğinde, yapılandırıldığı tarihten itibaren iki önemli unsur çerçevesinde hareket ettiği söylenebilir. Bu unsurlar, bilgilendirme ve bağlantı kurmadır. ABD kamu diplomasisinin bilgilendirme ayağı, tarihsel anlamda incelendiğinde, diğer ülkeler nezdinde hep bir "propaganda" çalışması olarak algılanmıştır. Ancak bu yapının, son on yıl içerisinde ABD dış politikasını desteklemek amacıyla bir yapı değişikliğine gitmiştir. ABD kamu diplomasisinin evrimine bakıldığında beş ayrı yapılanmadan bahsetmemiz mümkündür. Birinci ve İkinci Dünya Savaşı dönemi "Savaş Aşaması", Soğuk Savaş dönemi "Anti-Propaganda Aşaması", 1990-2001 yılları arasında "Barış Aşaması", 2001-2010 yılları arasında "Terör Aşaması"[119] ve 2010-2016 "Karşılıklılık Aşaması" olarak adlandırılabilir.

ABD'nin, 2003 yılında gerçekleştirdiği "2. Körfez Savaşı" sırasında algı yönetimi ve kamu diplomasisi yöntemlerini son raddesine kadar uygulamıştır. Avrupa Müttefik Kuvvetler Karargâhı Operasyonlar Bölümü PSİKOP Başkanı Yarbay Steven Collins, bu süreci şu şekilde açıklamaktadır: "-Algı Yönetimi- yabancıların tutumlarını ve tarafsız düşünme yeteneklerini etkilemek için girişilen her türlü eylemi kapsar ve Kamu Diplomasisi, Psikolojik Operasyonlar (PSYOPS/PSİKOP), Kamu Bilgilendirme, Aldatma ve Gizli Eylem faaliyetlerinden oluşur. Irak'a Özgürlük Operasyonunda bunlardan özellikle ikisi dikkat çekmiştir: yürütülen politika, amaç ve eylemlerin içeriği ve haklılığı konusunda dış dünyayı ikna etmek için bilinçli olarak yürütülen çabalar (Kamu Diplomasisi), ve dış dünyayı etkilemek ve fikirlerini değiştirmek için yürütülen faaliyetler ve özellikle medyanın bu yönde kullanımı (Psikolojik Operasyonlar)."[120]

---

[117] Kathy R. Fitzpatrick, "U.S. Public Diplomacy's Neglected Domestic Mandate", CDP Perspective on Public Diplomacy, Paper 3, 2010, sf: 5
[118] Kathy R. Fitzpatrick, a.g.e, sf:5
[119] Kathy R. Fitzpatrick, "The Future of U.S. Public Diplomacy: An Uncertain Fate", Martinus Nijhoff Publishers, sf:38
[120] Yarbay Steven Collins, "Mind Games", "In the Wake of Iraq" NATO Review, Summer 2003, http://www.nato.int/docu/review/2003/issue2/english/art4.html, 26.01.2016

Kamu diplomasisi konusunda ABD, daha öncede bahsedildiği gibi, önemli yapılanmalar içerisindedir. "11 Eylül 2001'deki terörist saldırılarından beri Amerika Birleşik Devletleri kamu diplomasisi yeteneklerini canlandırmaya çalışmaktadır. Ancak Washington, 1990'larda politikalarını tüm dünyaya açıklamak ve uluslararası iyi niyet oluşturma konularına Soğuk Savaş sırasındaki kadar önem vermediği için bu yeteneklerin gerilemesine göz yumulmuştu. Bugün Amerikan politikası ve savunma faaliyetleri konusunda olumlu bir izlenim yaratmak için tasarlanan çalışmaları Beyaz Saray'ın Küresel İletişim Dairesi (Office of Global Communication) yönlendirmektedir. Ayrıca ABD Ulusal Güvenlik Konseyi Politika Grubu (US National Security Council Policy Group) da Beyaz Saray, Dışişleri Bakanlığı Kamu Diplomasisi Dairesi (the State Department's Office of Public Diplomacy) ve Pentagon tarafından geliştirilen politika ve mesajların koordinasyonunu yürütmektedir. Bu üç organ Amerika'nın 1980'lerden sonraki en iyi koordine edilmiş, en iyi kaynaklara sahip stratejik algı yönetimi yapısını ortaya çıkarmışlardır. Bu yapı İslam dünyası üzerine odaklanmış ve sadece Orta Doğu için 750 milyon dolarlık bir fon ayrılmıştır."[121]

Amerikan kamu diplomasisinin, Soğuk Savaş döneminin bitmesi ve iki kutuplu siyasal düzlemden, liberal politikaların zafer kazandığı ve bu politikaların rüzgârıyla ivmelenen küreselleşmenin; dolayısıyla serbest piyasa ekonomisinin önem kazandığı bir ortamda, ABD'nin "Yeni Dünya Düzeni" stratejisi çerçevesinde "Dünyanın koruyucu olma" düşüncesinde hareket ettiği bir ortamda oluşturmuştur. Ancak, Amerikan kamu diplomasisi kavramının, yapılandırıldığı zamandan itibaren günümüze kadar değişikliklere uğrayarak gelmiştir. Örneğin, ABD kamu diplomasisi Soğuk Savaş dönemi boyunca Sovyetler Birliği'nin yıkılması amaç olarak belirlenmişken, bu amaç gerçekleştikten sonra yeni politikalar belirlenmiş; bir "güvenlik yapısı" oluşturulmaya ve iç kamuoyunun desteğinin alınmasına çalışılmıştır.

ABD kamu diplomasisi gelişimi açısından bakıldığında, bu yapılanmanın İkinci Dünya Savaşı sonrasına dayandığını görmekteyiz. Aralık 1947'de, Ulusal Güvenlik Konseyi'nin (National Security Council-NSC) kurulmasından yaklaşık beş ay sonrasında "Dış İstihbarat Alma Ölçümleri Koordinatörlüğü" (Coordination of Foreign Information Measures) bir yönerge çıkarmıştı. Her iki yapılanma da, ABD Dışişleri Bakanlığı'na bağlı olarak, Voice of America, Amerika Birleşik Devletleri İstihbarat Servisi (United States Information Service) ve

[121] Collins, Age

Fullbright eğitim ve kültürel değişim programının mevcut çıktıları ve girişimlerinin yönetilmesini ve yeni girişimler yaratılmasını işaret etmekteydi.[122] Bu noktada bakıldığında, ABD'nin yaratmak istediği unsurun, "resmi" görevlilerle, "özel" grup ya da bireylerin arasında geniş çaplı ve daha önce örneği görülmemiş bir işbirliği yaratmak ve siyasi, ekonomik ve kültürel programların ABD dış politikası desteğini de alarak uygulanması olarak tanımlanabilir.

ABD kamu diplomasisi çerçevesinde ve ABD'nin siyasal ve ekonomik etkisinin yayılmasından bağımsız olarak, ABD 1951 itibari ile doksan üç ülkede, kırk beş farklı dilde yayın yapma, milyonlarca kitapçık, el broşürü, dergi, poster dağıtılmasını projelendirerek hayata geçirildi. 1953'e gelindiğinde kamu diplomasisinin organize edilmesi, özerk bir yapıda kurulan Birleşik Devletler İstihbarat Ajansı (United States Information Agency- USIA) ile Dış İşleri Bakanlığı kontrolünün ötesine geçerek, "Amerikan hikâyesinin tüm dünyaya anlatılması" noktasına geldi.

ABD kamu diplomasisinin modern tarihi, Soğuk Savaşı kazanmasına katkısından ve 1990'larda "zayıflaması" ile alaşağı edilen bir kurum yapısından dolayı USIA'nın hikâyesine odaklanmaktadır. Bu hikâye, 1940'ların savaş politikalarından ayrı, aleni ve örtülü eylemler arasında gidip gelen bir kamu diplomasisi yürütme eğilimindedir. Aleni eylemler, medya üretimlerinin ve kültürel yapılanmaların destekleyicisi olarak, Soğuk Savaş zamanı kamu diplomasisi politikalarının merkezinde, ihtiyaçları, yani ulusal güvenliğin kapsamlı olarak yeniden yapılanması ve "Amerika'yı" ön plana çıkarmak adına oluşturulan stratejik çerçevede "kalpleri ve zihinleri" kazanmak adına oluşturulan toplu kampanyalardı. (…) Bu kamu diplomasisi, "çevreleme" politikası için bilgi edinme çalışmasının ötesinde daha ihtiraslı amaçlar için geniş operasyonel eylemlerin bir parçasıydı. [123] Bu yapılanma çerçevesinde "Savaş Aşaması" dönemi ABD kamu diplomasisi, Smith-Mundt Bildirisini izleyen iki yıl içerisinde, bildirinin yüklemiş olduğu görevleri yerine getirmek adına iki yeni kurum oluşturuldu. Bildiri çerçevesinde belirli bir sistematiğe oturtulmak istenen iletişim ve kültürel işler, ABD Dış İşleri Bakanlığı bünyesinde kurulan Uluslararası İstihbarat Ofisi (Office of International Information) ve Eğitim Mübadelesi Ofisi (Office of Educational Exchange) tarafından yürütülmeye başlanmıştır.

[122] Liam Kennedy, Scott Lucas, "Enduring Freedom: Public Diplomacy and U.S. Foreign Policy", American Quarterly, Volume 57, Number 2, sf:312
[123] Liam Kennedy, Scott Lucas, "Enduring Freedom: Public Diplomacy and U.S. Foreign Policy", American Quarterly, Cilt 57, sayı 2, Temmuz 2005, sf: 312

Savaş aşaması içerisinde USIA, iletişim tekniklerini kullanarak, ABD'nin amaçları ve politikaları doğrultusunda bir uyum oluşturacak ve özgürlük, ilerleme, barış gibi konular çerçevesinde diğer ülkelerin halklarına ulaşacaktır. ABD'nin amaç ve politikalarını diğer ülke halklarına anlatarak ve yorumlayarak, bu politikaları ABD politikaları ile diğer ülke halklarının yasal amaçları çerçevesinde görsel olarak tanımlayarak; gene bu politikalar çerçevesinde ABD karşıtı yapıları ve düşmanca tavırları ortaya çıkarıp bertaraf ederek ve en önemlisi, ABD amaç ve politikalarını, ABD halkı nezdinde anlatıp, bu politikaları onların yaşam biçiminin bir parçası haline getirerek gerçekleştirecektir.

USIA'nın yapısı Reagan dönemi içerisinde değişikliğe uğramıştır. USIA'nın amaçları, ilk aşamada ABD dış politikası ve eylemlerine yabancı devletlerin anlayışını sağlamak ve desteğini almak, ABD kurumları tarafından oluşturulan politikaların, diğer ülkelerin kilit pozisyondaki personellerine öğütleyerek destek kazanmak, eğitim ve kültür programlarını destekleyerek uluslararası bilinç oluşturmak ve ABD'nin ulusal çıkarlarına destek bulmak, yanlış bilgilendirme çalışmalarını bertaraf etmek, ABD kamu diplomasisi politikaları çerçevesinde ABD kurum ve özel sektörüyle işbirliği yapmak, iletişim yapılarının serbest akışını sağlayarak ve uluslararası iletişim yapıları çerçevesinde ABD politikalarının gelişmesini sağlamak olarak belirlenmiştir.

Reagan-Bush dönemi ABD kamu diplomasisi yapıları, Soğuk Savaş'ın bitiminden sonra, 1990-2001 yılları arasında süre gelen "Barış Dönemi" içerisinde de yapısını korumuş ve ABD'nin oluşturmaya çalıştığı "Yeni Dünya Düzeni" içerisinde yerini almıştır. Bu çerçevede, ABD amaç ve politikaları çerçevesinde algı yönetimi çalışmaları yapılmış, kendi politikalarına taraf edinme adına kampanyalar düzenlemiştir.

Soğuk Savaş süresi boyunca, USIA, ABD'nin en etkili devlet organı olarak varlık gösterdi. Bağımsız bir uluslararası ilişkiler yapısı olarak Amerikan kamu diplomasisini ileriye taşımak ya da Amerikan dış politikasını anlatmak ve iyi ilişkiler üzerine kurmak için çalıştı. Geleneksel diplomasinin tersine, ulusal liderler ile bağlantı kurmanın yanı sıra, diğer ülkelerin halklarıyla doğrudan temas kurmaya girişiminde bulundu. USIA'nın varlığı dünyanın tüm köşelerinde hissedildi. Binlerce kamu diplomasisi uzmanı yüz yetmiş beş ülkeden fazla alanda görev yaptı. Voice of America haftada yüz milyon kişiden fazla insana yayın yaptı. USIA, yüzden fazla dilde dergi ve kitap üretti. Yüz elli ülke içerisinde, açık küresel bir kütüphane

gibi çalışarak, binlerce yabancı vatandaşa İngilizce öğrenimi sağladı, Amerikan düşünce ve ideallerini gösteren ve milyarlarca ziyaretçiye ulaşan sergiler düzenledi, filmler ve programlar üreterek diğer ülkelerde geniş ölçüde yaygınlaşmasını sağladı; kültürel ve eğitim değişim programları düzenleyerek Amerikan ideallerini milyonlarca dünya vatandaşı ile paylaştı. USIA eski çalışanı Wilson P. Dizard Jr'a göre "bir toplum tarafından, kadın ve erkeklerin davranış ve düşüncelerini değiştirmeye yönelik yapılan, sınırlarının dışındaki en büyük istihbarat ve kültür gayretidir".[124]

Amerikan kamu diplomasisi, istihbarat sağlanmasının ötesinde bir "çevreleme" politikası olarak karşımıza çıkmaktadır. 1948 yılında ABD Dışişleri Bakanlığına bağlı Politika Belirleme Karargâh Heyeti (State Department Policy Planning Staff-PPS) tarafından hazırlanan "Organize Politik Harp" planında (The Inauguration of Organized Political Warfare); Sovyetler Birliği'ne karşı, ulusal güvenlik yapılarının "toplulukların liberalleştirilmesi" ve "Demir Perde arkasından hareket etme" olarak adlandırılan "tehdit edilen özgür dünyada yer alan anti-Komünist yapıların desteklenmesi" planını devreye sokuldu.[125] Bu çerçevede Amerikan ekonomik, siyasi ve yaşam tarzının üstünlüğünün sağlanması adına Fransa ve İtalya pilot bölge olmak üzere kampanyalar düzenlenmeye başlandı. PPS'in yarattığı plan doğrultusunda ve PPS, NSC, CIA ve Politika Koordinasyon Ofisi (Office of Policy Coordination- OPC), Özgür Avrupa Ulusal Komitesi (National Commitee for Free Europe- NCFE) kapsamında örtülü operasyonlar yapmaya başladı. NCFE, hareket kılavuzu ABD Dış İşleri Bakanlığı tarafından oluşturulmuş, bütçesinin yüzde yetmiş beşi de CIA tarafından karşılanan, çalışanlarının büyük bir kısmı psikolojik savaş deneyimli profesyonellerden ve Stratejik Hizmet Ofisi (Office of Strategic Service-OSS) çalışanlarından oluşan bir örgütlenme olarak özellikle Doğu Avrupa içerisinde faaliyet gösterdi, liberalleşme politikalarını destekledi. Bu kapsamda, Özgür Avrupa Radyosu kurularak, 1951 yılında yayına başladı. NFCE, liberalleşme düşüncesi kapsamında kitapçıklar, dergiler, kitaplar bastı ve Strazburg Fransa'da Özgür Avrupa Üniversitesi'ni (Free European University) kurdu.

Amerikan kamu diplomasisinin bu oluşumları, 11 Eylül saldırılarından sonra da devam etti. Bu nokta içerisinde, Soğuk Savaş dönemi çalışmalarını Sovyetler Birliği'nin yıkılması, liberal

[124] Kathy R. Fitzpatrick, "The Collapse of American Public Diplomacy", United States Information Agency Alumnı Association Survey, sf: 4, Erişim: http://www.publicdiplomacy.org/Fitzpatrick2008.pdf 26.01.2016
[125] Policy Planning Staff Report, "The Inauguration of Organized Political Warfare", 4 Mayıs 1948, Foreign Relations of the United States, 1945-1950: Emergence of the Intelligence Establishment", Document 269, Erişim: http://www.state.gov/www/about_state/history/intel/260_269.html 28.01.2016

politikaların yayılması ve Amerikan yaşam tarzının yaygınlaştırılması üzerine kuran ABD, Soğuk Savaş'ın bitimi ve Sovyetler Birliği'nin yıkımından itibaren, ilgisini yeni oluşan uluslararası siyasal sistem üzerine çevirdi. Bu noktada, ABD, yeni ekonomik güç Almanya ve Japonya'nın kendi başlarına stratejik bağımsızlığa sahip olmalarını istemedi. Bu alanda gerekli ekonomik ve siyasal-askeri düzenlemeleri gerçekleştirerek etkisini sürdürdü. Bir yandan rakip istemezken, diğer yandan rakipleri ile işbirliğine girişti. Çin'i Dünya Ticaret Örgütü'ne sokarak üzerinde belli bir ağırlık ve denetim kurdu. NAFTA'yı kurarak, Orta ve Latin Amerika üzerinde belli bir ağırlık ve denetim kurdu. Bosna ve Kosova savaşlarına müdahale ederek, K. İrlanda, Kıbrıs, Türk-Yunan sorunlarında görüşmeler sürecine dâhil olarak, Uzak Doğu'da Kuzey-Güney Kore, Tayvan-Çin anlaşmazlıklarının giderilmesi için çaba göstererek, Orta Doğu üzerinde etkin yapılar kurarak liderliğini hem AB, hem Japonya, hem de Çin'e karşı kanıtlamaya çalıştı. Özellikle 11 Eylül 2001 saldırısından sonra, uluslararası alandaki yaklaşımlarını yeniden gözden geçiren ABD, kamu diplomasisi çalışmalarında "Amerikan yaşam tarzını" yaymaktan dolaylı yoldan vazgeçerek "kendini düzgün ifade etme" olarak adlandırabileceğimiz politikalar üretmeye başladı.

Soğuk Savaş sonrasında önemi azalan kamu diplomasisi11 Eylül sonrasında tekrar önem kazanmıştır. 11 Eylül 2001 trajedisi Bush'un "terörle savaş" söylemiyle beraber, Batı dünyası ile İslami dünya arasındaki sorunlu ilişki temeline karşı olan kamu diplomasisinin talihini değiştirmiştir. Pentagon tarafından 2002 yılında kurulan özellikle İslami dünyada Amerikan yararları için destek sağlama amacı olan Office of Strategic Influence (OSI/Stratejik Etkileme Ofisi) da Savunma Bakanlığı'nın da konuya verdiği önem düşünülerek kamu diplomasisinin savaş sırasında kullanımını doğrulamaktadır. 11 Eylül'den sonra uygulamada Amerikan kamu diplomasisinin temel görevi "bizden neden nefret ediyorlar?" sorusuna yönelmek üzere kurulmuştur. 11 Eylül sonrasında United States Government Accountability Office'in (ABD Hükümeti Hesap Verilebilirlik Dairesi) raporuna göre dünya çapında var olan Amerikan karşıtı düşünceler yabancı halkların Amerika'yı hedef alan terörizme destek vermesine neden olabilmektedir. Ayrıca bu düşünceler, askeri operasyonların etkililiğini ve maliyetini etkilemekte ve de ABD'nin diğer uluslarla ortak politika amaçları takip edilmesindeki hizalama yeteneğini zayıflatmaktadır.[126]

[126] Gaye Aslı Sancar, "Kamu Diplomasisi ve Uluslararası Halkla İlişkiler", Beta Yayınları, sf: 226

Bu nokta içerisinde, Amerikan kamu diplomasisi bazı sıkıntılar yaşamaya başladı. İlk olarak, ABD kamu diplomasisi stratejisini uygulayan kurumlar ile bu kurumların uyguladığı stratejilerle bağıntılı olan yabancı siyasi erk/kurum, medya ve halk, geniş yapıda ve büyük ölçüde kabul edilmiş teorik bir alt yapı eksikliği ile ABD ile ilişki kurdu. Her ne kadar arada istisnalar olsa da, hangi kamu diplomasisi aracının ne zaman, hangi koşullar altında kullanılacağı konusunda ve iç medya yapısının ABD dış politikasını nasıl destekleyeceği konularında belirsizlikler yaşandı. Bu sıkıntılar çerçevesinde, sadece "kamuoyu düşüncesinin" şekillendirilmesi ve iç desteğin sağlanması konularında sıkıntı yaşanmadı, aynı zamanda ABD dış politikasını yürütenler arasında da anlaşmazlıklar yaşandı.

İkinci olarak, Amerikan kamu diplomasisi stratejisi, hedef ülke yönetiminde olan yabancı siyasi erkin/kurumun ve hedef ülke halkının ikna edildiği noktada, ABD dış politikasının net bir şekilde kabul edilebileceği yapısı üzerine kurulmuştu. Ancak hedef ülke içerisindeki muhalefet unsurları, ABD'nin almış olduğu pozisyona olan tepkileri, siyaset dışı kurumları, sivil toplum örgütlerini gerçekçi bir şekilde değerlendirmemiş ancak buna rağmen bu yapıları da tamamen göz ardı etmemişti. Bu yapıda Amerikan kamu diplomasisini sağlam bir temel üzerine oturmamasına neden olmuştu. 1990-2001 döneminde ABD iktidarında bulunan George W. Bush ve Bill Clinton, devlet stratejisi içerisinde Türkiye ile kurdukları ilişkilerde Kürt sorunu ile ilgili Türkiye tezleri odaklı hareket edip, Türkiye'nin meşru müdafaa hakkını savunuyorlardı. Bir diğer yandan ABD'nin dış politika unsurlarından olan İnsan Hakları yapısının kurulması, serbest piyasa ekonomisinin oluşturulması gibi etkenlerle telkinde bulunmaktaydı. Türkiye'ye OHAL bölgelerini kaldırması, Kürtlere kültürel haklarının sağlanması ve bunları hayata geçirmek için gerekli ortamın sağlanması gibi unsurlarda da baskı uygulayarak, hem o dönem Türkiye'de iktidarda olan siyasi erkin/kurumun tepkisini çekiyor, hem de Türk kamuoyunun kafasını karıştırarak kendisine olan desteğin azalmasına neden oluyordu.

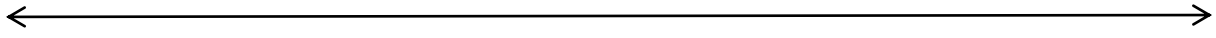
Üçüncü olarak, gerçekçi istihbarat sağlanması her zaman mümkün olmuyordu. Hedef halkın siyasal yetkinlik yapısı ve verilmek istenen mesajın ne kadarını alabileceği ya da almak istediği gibi unsurlar nedeniyle, elde edilen istihbarat, geri bildirimler her zaman mantıklı olmuyordu. Bu durum, hedef siyasi erk/kurum için de geçerliydi. Uzun süreli politikalar sonucunda oluşan düşünce ve hisler nedeniyle, hedef toplumun bu yapıları görmezden gelmesi gibi sonuçlarla karşılaşılıyordu. 2006 yılında BBC Dünya Servisi Anket Araştırması (BBC World Service Poll) tarafından eş zamanlı yapılan ankette, Amerikan küresel etkisinin,

belirtilen ülkelerde ezici bir çoğunlukla olumsuz olduğu yapısı ortaya konuldu: Kanada, Brezilya, Arjantin, Meksika, İngiltere, İspanya, Fransa, Rusya, Almanya, Finlandiya, Güney Kore, Çin, Irak ve İran. Fransa, Japonya, İngiltere, "Avrupa" ve Çin'in dünya üzerindeki algısı çok daha olumluydu; sadece Rusya ABD'ye yakın derecede olumsuz bir sonuç almıştı.[127]

ABD Başkanları, yabancı basın içerisinde yer alan ABD dış politikasının oluşturduğu çerçeveleri Amerikan basını içerisinde kontrol edebilmenin tadını çıkarıyordu fakat bu, Başkan Carter ve Clinton'ın defalarca karşılaştığı gibi, her zaman "kesin sonuç" demek değildi. Bu duruma rağmen George W. Bush Irak savaşının ilk zamanlarında çevreleme politikasını domine etse de, gerçek dünyada gerçekleşen olaylar ve bazı medya firmaları ve gazeteciler bir şekilde çevreleme yarışına girerek bazı başarı hikâyelerine sahip oldular. Çevreleme, bazı olayların belirli özelliklerini seçmek ve onları vurgulamak yoluyla ön plana çıkararak belirli bir yoruma yönlendirmedir. Bu yönlendirme genellikle bir yazarın birbiriyle alakalı siyasi problemlerin, problem analizlerinin, ahlaki gelişiminin de içinde bulunduğu, çare bulunmaya çalışıldığı bir yapıda karşımıza çıkar. Eğer başkanlar Amerikan dış politikasını Amerikan medyası içerisinde kontrol etmez ise, diğer ülke medyaları ile karşılaştıklarında daha zor zamanlarla yüzleşmek zorunda kalıyorlardı. Birçok ülke, çoğunlukla prensipte ABD'ye misafirperver yaklaşsa da diğer birçok ülke tarafsız ya da şüpheci yaklaşıyordu. İç politika içerisinde, demokratik yaklaşımın ve özgür basının en azından bir kısmı doğru bir değerlendirme için mümkün olan en ideal düzeyde, Amerikan dış politikası yönetiminin çevrelemesini, muhalefet görüşleri ve yaşanan olaylar doğrultusunda dengeli bir şekilde vermeye çalıştı. Ampirik açıdan, sonuç olarak, birçok dış politika uygulaması sol ve orta düzlemde bir yerde kaldı (Şema 3).[128]

Şema 3: Çevreleme Çekişme Süreci

Çevreleme Hakimiyeti……..Çevreleme Yarışı……..Çevreleme Denkliği

[127] Robert Entman, "Theorizing Mediated Public Diplomacy: The U.S. Case", Press/Politics, 13 (2), Nisan 2008, sf: 89
[128] Robert Entman, a.g.e. sf:89-90

Kaynak: Robert Entman, "Theorizing Mediated Public Diplomacy: The U.S. Case", Press/Politics, 13 (2), Nisan 2008, sf: 90

ABD kamu diplomasisi kavramında, bu yapıyı uygulayan ve üzerinde teorik, pratik uygulamaları en fazla yapan ülke olmasından dolayı, verilebilecek örnek çok fazladır. Amerikan kamu diplomasisi açısından bakıldığında, hedeflerin değişikliğine göre yeni sistemler geliştirilmiş ve bu sistemler çerçevesinde hedef politika hem iç kamuoyu hem de dış kamuoyu desteğini alma amacıyla belirli zaman aralığı içerisinde yenilenmiştir. Bu yenilenmeler aynı zamanda Amerikan kamu diplomasisi açısından yeni kurumları da beraberinde getirmiştir. (Tablo 5).

Tablo 5: 11 Eylül Sonrasında ABD Kamu Diplomasisinde Anahtar Kuruluşlar

Zaman Aralığı	**Bağlı Olduğu Birim**	**İsim**
Eylül 2002- Mart 2003	Dışişleri Bakanlığı	Stratejik İletişim Politikaları Koordinasyon Komitesi (Strategic Communication Policy Coordinating)
Ocak 2003-Mart 2005	Beyaz Saray	Küresel İletişim Dairesi (Office of Global Communication)
Temmuz 2004	Dışişleri Bakanlığı	Müslüman Dünyası Destek Politikaları Koordinasyon Komitesi (Muslim World Outreach Policy Coordinating Committe)
Ağustos 2004	Dışişleri Bakanlığı	Politika, Planlama ve Kaynaklar Dairesi (Office of Policy, Planning and Resources)

Kaynak: GAO Report ve Kathy Fıtzpatrick, "The Future of US Public Diplomacy, Leiden, Mantinus Nijhoff Publishers, 2010 **Alıntı yapılan yer:** Gaye Aslı Sancar, "Kamu Diplomasisi ve Uluslararası Halkla İlişkiler", Beta Yayınları, sf: 227

İkinci Dünya Savaşı'nın sonundan itibaren başlayan ve ABD ekonomik, siyasi etkisini arttırmaya yönelik planlanan Truman doktrini, Marshall yardımı gibi savaş sonrasında yıkım içerisindeki Avrupa'nın ekonomik olarak yeniden oluşturulması ve ABD yanlısı politikalar izlemesi için yaratılan projelerle birlikte kamu diplomasisi araçları son derece etkin uygulanmaya başlamıştır. İster bu yapı açısından bakılsın, ister Soğuk Savaş dönemi içerisinde Sovyetler Birliği'ni yenmek açısından "Amerikan yaşam tarzının" anlatılması

açısından ya da 1990'lardan itibaren değişen dünya düzeni içerisinde "kendini etkin bir şekilde anlatma" yapısından bakılsın, kamu diplomasisinin çıkış noktası olması bakımından ABD günümüz koşullarında en etkin ülke statüsünü korumaktadır.

Küreselleşme, teknolojik gelişmeler ve yeni medya ile harmanlandığında, ulus-devletlerin geleneksel diplomasi yöntemleri ya da "sert güç" olarak adlandırabileceğimiz, askeri tehdit ve ekonomik zorlama yaptırımları, alanı genişleyen ve birçok yeni aktörün içerisinde yer aldığı yeni uluslararası düzende varlığını sürdürmesi son derece zordur. ABD, bu durumu "Terör Aşaması" döneminde yakından deneyimlemiş bir ülke olarak, kamu diplomasisi yöntemlerini tekrar gözden geçirmiştir.

ABD yeni kamu diplomasisi politikaları bakımından, çift yönlü bir politika izlemeye başlamış ve "hedef kitleleri itmekten"[129] vazgeçmiştir. Eski kamu diplomasisi yaklaşımı içerisinde, iletişim yöntemleri, yabancı kamuoylarının davranış ve tutumlarını etkilemek amacıyla yapılmış ancak diğer devletleri ya da uluslararası kurumları desteklemek amacı gütmemiştir.[130] Yeni kamu diplomasisi çerçevesinde, uluslararası ilişkilere işbirliği oluşturma yaklaşımı ile bakılmış, ulusal/uluslararası yapılar ve yabancı kamuoyları arasında karşılıklı anlayışa dayalı bir yapı oluşturulması hedeflenmiş, ulusal/uluslararası yapılar ve yabancı kamuoyları arasında sürdürülebilir bir ilişki düzlemi oluşturulmaya çalışılmıştır. Bununla birlikte kurumlar ve toplumların özel ve kamu yapıları çerçevesinde bir ağ oluşturulması, kamu diplomasisi öğelerine hem iç hem dış kamuoyunun dâhil edilmesi ve politik işleyiş süreçlerine dış kamuoylarının da dâhil edilmesi; bu doğrultuda iki yönlü iletişim yapıları oluşturulması ve proaktif, ilişki yaratmaya dayalı, kitlelere mesaj iletimi yerine birebir ilişkilerin kurulduğu bir yapıya dönülmüştür.[131]

Bu çerçevede, Amerikan kamu diplomasisi multimedya iletişimini de yapılanması içerisine eklemiş, "kendini tanıtma" olarak adlandırılabilecek bir politikayı işleme koymuştur. Bu noktada, Amerika'nın Sesi (Voice of America) yeniden yapılandırılmış, yayın alanı daha da genişletilmiştir. Bununla birlikte, Orta Doğu Basın-Yayın Ağı (the Middle East Broadcasting

[129] Christopher Ross, "Public Diplomacy Comes of Age", The Washington Quaterly, Cilt 25, sayı 2, Bahar 2002, sf:82
[130] Kathy R. Fitzpatrick, "U.S. Public Diplomacy in Post 9/11 World: From Messaging to Mutuality", USC Center on Public Diplomacy at the Annenberg School, Figueroa Press, sf:12
[131] Kathy R. Fitzpatrick, a.g.e, sf:12-13

Network) oluşturularak, "AlHurra Televizyonu" ve "Radio Sawa" gibi yayın kuruluşları oluşturmuştur.

Sawa, Arapça'da "Birlikte" anlamına gelir. Resmi web sitesine göre, Radyo Sawa haftanın yedi günü yirmi dört saat Arapça yayın yapan ve faaliyetlerine 23 Mart 2002'de başlayan radyo ağıdır. "Orta Doğu'nun Arapça konuşan genç nüfusu ile günlük olarak güncellenen haberler, bilgiler ve eğlendirme amaçlı olarak bölge içerisinde FM ve orta dalga yaparak etkin bir iletişim kurmak" amacını taşımaktadır.[132] Resmi web sitesine göre, Alhurra (Arapça "Özgür olan" anlamına gelmektedir), ticari amaç taşımayan, Arap dilinde yayın yapan, haber ve bilgi odaklı uydu televizyon ağıdır. (…) Al-Jazeera ve Al-Arabiya gibi televizyonların yapmış oldukları haberlerin etkisine karşı koymak adına tasarlanmıştır. Norman Pattiz'in söyleriyle, " Alhurra, Orta Doğulu seyirciler için, çok daha fazla anlayış ve saygı yaratacak, taze bir bakış açısı sunacaktır".[133]

Amerikan kamu diplomasisi, Orta Doğu için amaçladığı kamu diplomasisi eylemlerini Doğu Avrupa, Orta Asya için de hayata geçirmiştir. Özellikle Özgür Avrupa Radyosu/Bağımsızlık Radyosu (Radio Free Europe/Radio Liberty- RFE/RL) aynı amaçlarla haber, bilgi akışı sağlamak amacıyla yeniden yapılandırılmıştır. RFE/RL, İran, Irak, Afganistan, Pakistan, Ukrayna ve Rusya'da dâhil olmak üzere, 21 ülkede 28 ayrı dilde yayın yaparak 18 milyon dinleyiciye ulaşmaktadır.[134] Bununla birlikte, bu yapılanmadan 1983 yılında kurulan ve BBG bünyesindeki Küba Basın-Yayın Ofisi'ne (Office of Cuba Broadcating) bağlı olarak yayın yapan Radio y Televisión Martí'de etkilenmiştir. Klasik basın-yayın akışının yanı sıra, 2013 yılında martinoticias.com adresinden yedi gün yirmi dört saat radyo ve televizyon yayını yapmaya başlayan Radio y Televisión Marti, aylık 180.000 ila 200.000 arasında ziyaretçiye yayın yapmaktadır.[135] İnternet üzerinden yayın yapmaya ek olarak TV Marti, Kübalı kullanıcıların cep telefonlarına da uygulama olarak girmiş, Android ve İOS işletim sistemleri ile çalışan tüm cep telefonlarına yayın yapar hale gelmiştir. Özgür Asya Radyosu (Radio Free Asia) da, Amerikan kamu diplomasisi çerçevesinde, Çin, Tibet, Kuzey Kore, Vietnam, Kamboçya, Laos ve Burma'da yayın yapan, genel anlamda yerel haberler yapan ve dinleyicilerinin ilgileri doğrultusunda oluşturulan kendine has ve özel programlar

[132] Mohammed el-Nawawy, "U.S. Public Diplomacy in the Arab World", Global Media and Communication, Cilt 2, Sayı 2, 188
[133] Mohammed el-Nawawy, a.g.e, sf:189
[134] http://www.bbg.gov/broadcasters/rferl/ Erişim: 10. 05. 2016
[135] http://www.bbg.gov/broadcasters/ocb/ Erişim: 10. 05. 2016

yayımlamaktadır. Tüm yayınlar, yerel diller ve lehçelerde yapılmaktadır.[136] Tüm bu basın-yayın akışının yanı sıra, Amerikan kamu diplomasisi, YouTube, Twitter ve bloglar gibi yeni medya yapılarını da kullanmaya başlamıştır. www.america.gov web sitesi yedi ayrı dilde hazırlanan videolar, blog yazıları, sanal sohbet araçları ve makaleler yayımlamaya başlamıştır. Resmi blog sitesi DipNote, "katılımcılarına, resmi üst düzey görevlilerle önemli dış politika konularını sağlamaktadır". [137]

Amerikan kamu diplomasisi, sadece iletişim alanında değil, aynı zamanda, eğitimden sağlık alanına kadar geniş bir yelpazede hareket etmektedir. 18 ayrı kurumun birleşmesi ile oluşan[138] Kurumlararası Çalışma Grubu (Interagency Working Group) aracılığı ile toplum sağlığı, uluslararası sağlık ve doğal afetler sonucu oluşan sağlık sorunlarına karşı projeler geliştirmektedir. Kurumlararası Çalışma Grubu, sağlık alanında toplumları bilinçlendirmeyi, bölgesel sağlık kurumlarının teknik alt yapılarını düzeltmeyi, siyasi erk/kurum, bürokratlar ve uygulayıcılar arasında bir bağ kurmayı ve krize uğramış kişileri küresel gelişim ve insani gündemlerin içine almaya çalışarak[139] Amerikan kamu diplomasisinin eylem alanını genişletmektedir.

Bununla birlikte, Eğitim ve Kültürel İşler Bürosu (Bureau of Educational and Cultural Affairs) 160 ülke bünyesindeki gençlere, öğrencilere, eğitmenlere, sanatçı ve sporculara değişim programları çerçevesinde hizmet vermektedir.[140] Bu noktada, Fullbright programı, Dış İşleri Uluslararası Ziyaretçi Liderlik Programı (US Deaprtment of State International Visitor Leadership Program-IVLP) gibi programların yanı sıra; kültürel ve tarihsel yapıları korumak ve desteklemek amacıyla kurulan Kültürel Miras Merkezi (Cultural Heritage Center), 170 ülke içerisinde faaliyet gösteren ve eğitim danışmanlığından, güncel Amerikan Üniversiteleri, eğitim kurumları ile ilgili bilgi vermeye; vize, kalma yeri, vb. konularda danışma hizmeti veren EducationUSA gibi yapılanmalar aracılığıyla 15 ayrı eğitim ve değişim programı[141] ile Amerikan kamu diplomasisi desteklenmektedir.

[136] http://www.rfa.org/about/info/mission.html Erişim: 10.05.2016
[137] James Pamment, "New Public Diplomacy in 21st Century: A Comparative Study of Policy and Practice", Routledge, sf: 69
[138] http://iawg.net/steering-committee-members/ Erişim: 10.05.2016
[139] http://iawg.net/about-iawg/ Erişim: 10.05.2016
[140] https://eca.state.gov/programs-initiatives Erişim: 10.05.2016
[141] https://eca.state.gov/programs-initiatives Erişim: 10.05.2016

Amerikan kamu diplomasisi, kendi vatandaşlarını da bu yapılanma içerisine sokmaktadır. 2004 yılında, akademik ve ticari yapılarında içinde bulunduğu 33 ulusal lider tarafından Yurtaş Diplomasisi Koalisyonu (The Coalition of Citizen Diplomacy) adı altında bir araya gelmiş ve bu oluşum 2006 yılı itibari ile Yurttaş Diplomasisi Merkezi (The Center of Citizen Diplomacy) olarak kurumsallaşmıştır.[142] Bu kurum, küreselleşmenin getirdiği zorunlu değerleri olumlamak ve yurttaş diplomasisi kapsamında bireylerin çıkarlarını ön plana almak, genişletmek amacındadır. Her yurttaşın bir diplomat olduğu kanısından yola çıkarak, dünya üzerinde var olan tüm bireyleri, birebir etkileşime geçirerek, bireyler ve kültürler arasında geniş bir anlayış yaratma çabasındadır.[143]

Amerikan kamu diplomasisi, yapılandırıldığı günden bu yana birçok aşamadan geçmiş olmasına rağmen, günümüz uluslararası siyasal işleyiş yapıları göz önüne alınarak ve günümüz tüm teknoloji ve sosyolojik imkânları kullanılarak etki alanını genişletmiş ve daha da genişletmeye çalışmaktadır. Kamu diplomasisinin temel unsurları olan dinleme, anlatma, kültürel ve eğitimsel değişim, iletişim ve uluslararası basın-yayın yapıları, birçok kurum tarafından ancak tek bir elden, yani Amerikan Dış İşleri Bakanlığı tarafından belirlenen politikalar ve amaçlar doğrultusunda işletilmektedir. ABD'nin, oğul Bush yönetimi zamanında, 11 Eylül Saldırıları sonrasında yürütmüş olduğu sert politikalar nezdinde kaybettiği itibarı, kaybettiği ekonomik, siyasi ve sosyolojik nüfuz etme yapısını, Amerikan kamu diplomasisini günün koşullarına göre düzenleyerek yeniden kazanmaya çalışmaktadır.

4.3. Avrupa Birliği ve Kamu Diplomasisi

Avrupa Birliği yapılanması, Avrupa kıtasının farklı medeniyet yapılarını bir araya getiren, ekonomik bir yapılanmadan siyasal yapılanmaya yönelmiş ve bu doğrultuda, ortak değerler çerçevesinde hareket ve söylem tarzı benimseyen, konfederasyonel bir oluşumdur. Özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrasında, ekonomik ve sosyolojik yıkıma uğramış Avrupa kıtasını tekrar bir araya getirmek adına bütünleşmiş, ekonomik, sosyal, kültürel ve mali yönleri de kapsamına alan bir siyasal yapılanmadır. Üye devletlerarasında ortak bir dış ve güvenlik politikası kuran Avrupa Birliği (AB), ulusal değerlerin yerine ortak paydaş Avrupa değerlerini öncelikli hale getirmiştir.

[142] https://www.centerforcitizendiplomacy.org/about-us/ Erişim: 10.05.2016
[143] https://www.centerforcitizendiplomacy.org/about-us/ Erişim: 10.05.2016

Bu ortak paydalar kapsamında, dayanışma politikaları üreten AB, bölgesel yardım, bölgesel rekabet ve istihdam, Avrupa karasal işbirliği ve uyumu çerçevesinde politikalar üretir. Bu politikaları, bir ulus devlet statüsü içerisindeki politikalardan farkı, ulus devlet, söz konusu politikaları karar alma süreçlerini en hızlı şekilde işleterek ve bu politikaları kamu ortak paydası çerçevesinde işleme koyarken; AB, bu politikaları öncelikle üye ülkeleri ve o ülkelerin kamuoyunu ikna ederek yapmak zorunda olmasıdır.

AB'nin, içerisinde bulundurduğu tüm siyasi rejimleri uluslararası anlaşma ve kurumsal yapılanma ve işleyişler çerçevesindeki fikir birliği, bazı geleneksel yöntemler ve Avrupa kamu işleyişi kapsamında ve tüm bunların üzerinde, Avrupa toplulukları ve elitleri arasında derinleşmiş değerler ve davranışlar çerçevesinde yönetir.[144] AB'nin anayasal yapılanması "ait olmaklık" ve "ortak değerler" kapsamından oluştuğundan, kurumsal ve siyasi yapılanması, AB'nin dış politikasının da bel kemiğini oluşturmaktadır. Bu noktada kamu diplomasisi yöntem ve araçları AB bünyesindeki devletleri ve kamuoylarını ikna etme konusunda önemli bir yöntem olarak karşımıza çıkar.

İçeriden dışarıya doğru bakıldığında, AB, temel ve tüzük, karar, yönerge yapılanması içerisinde yer alan kural ve kurumlar bütününü ifade eden "AB Müktesebatı" (Acquis Communautaire) çevresinde yer alan üye devletler tarafından oluşturulur. Bu yapılanma içerisinde, üye devletlerin iç politikaları ve dış politika amaçları, AB Müktesebatı çerçevesinde uyumlu olmak durumundadır. Uyumluluk noktasında belirlenen amaç, sorun çözmeye yönelik ve etkinliği arttırılmış bir dış politika izlemektir. Her ne kadar, şu ana kadar anlatılanlar noktasında, iç sınırları doğrultusunda bir yapılanmadan bahsetsek de, AB yapısının "kendi sınırları dışında" (extraterritorialization), ortak Avrupa değerleri çerçevesinde genişletilmesi durumu söz konusudur. Yani, AB'nin kurucu öğesi müktesebat öğeleri, değerler sistemi, AB dışı üçüncü ülkelerle ilişkilerinde de etkilidir ve amaç konfederasyonel bir yapılanma olarak uluslararası alanda rol almaktır.

Bölgesel kapsamını genişletmek adına AB yönetiminin ve dış boyut yapısında geliştirdiği politika seçimlerinin iki ana amacı bulunmaktadır: dayanışma algısı ve kurumsal kimlik ve yeterlilikler. Kurumsal kimlik ve yeterlilikler AB'nin bulunduğu alan içerisinde sorun çözme konusunda yüklendiği sorumluluklar ve bu sorumluluklar kapsamında dış alanda eylem

[144] Anna Michalski, "The EU as a Soft Power: the Force of Persuasion", Alıntı yapılan yer: "The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relatios", ed. Jan Melissen, Palgrave Macmillian, sf:125

durumu üzerine kurulmuştur. Dayanışma algısı, AB'nin iç siyasi yapılanması ile dış politikasında ilişkiye geçtiği üçüncü devletlerarasında neden bağ kurma çabasına girdiğini açıklamaktadır. Kısaca, AB'nin dış ilişkilerini, jeopolitik düzlem içerisinde temel özdeşliği kapsamında "güvenlik topluluğu" olmak üzere yönlendirmektedir.[145]

Kesin bir "çıkar" unsurunun eksikliği çerçevesinde, AB'nin dış ilişkileri sıklıkla, Avrupa birleşiminde ortaya çıkan değerler ve ilkelerin altının çizilmesi, AB siyasi yapılanmasının hayati unsurlarının iletilmesi kapsamında belirlenir. Aslında bu ortak değerler, ilkeler ve unsurlar, uzun zaman boyunca AB üye ülkeleri arasında bir nevi siyasi anlaşma yapısında - anayasal düzenleme yerine geçecek bir alt yapı ile - temsil edilmiştir. Bu "anayasal" anlaşma şu şekilde formüle edilmiştir: barış, demokrasi, hukukun üstünlüğü insan haklarına saygı, üye devlet haklarının adaletli olarak kurumsal temsili ve çeşitlilik kapsamında temel ilkeler, Avrupa siyasal işleyişi çerçevesinde sürdürülebilir gelişim, güvenlik, adalet ve komşu ülkeler politikası tabanında kavramsallaştırılmış düşünceler ve "iyi hükümet" ve kurumsallaşma temelinde geliştirilen izlek ve kural temelli unsurlar.[146]

AB'nin tüm bu yapısal unsurlarına bakıldığında, kamu diplomasisi açısından sivil bir güç yapısının kullanıldığı söylenebilir. Daha net olmak adına, sivil güçten kasıt; AB'nin değer ve unsurlarını tabana yayma, üye devlet kamuoylarının desteğini alarak ve bu gücü bir araç olarak kullanmasıdır. Bu kapsam içerisinde, AB hiçbir ulusal devletin olamayacağı kadar bir sivil kuvvettir. Devletlerin egemenlik ve çıkar haklarını devretmeleri ve ortak yarar çerçevesinde bir arada hareket edilmesi bağlamında sosyo-ekonomik ve siyasal bir oluşumdur. Her ne kadar AB yapılanması, 1992 Maastrciht Anlaşması kapsamında Ortak Dışişleri ve Güvenlik Politikası (ODGP- Common Foreign and Security Politcy-CFSP) ve 1999 Avrupa Güvenliği ve Savunma Politikası (AGSP- European Security and Defence Policy-ESDP) yapılarını kabul ederek askeri bir oluşum çabasına girmiş olsa da; bu askeri oluşum süreci AB'nin sivil kuvvet olmasının bitmesi anlamına gelmemektedir.[147]

Ancak, AB'nin tam bitmiş bir siyasi yapılanma olmaması ve bir devlete göre karar verme ve harekete geçme kapasitesi göreceli olarak daha yavaş olması, 1990'ların ortasında yaşanan

[145] Sandra Lavenex, "EU External Governance in Wider Europe", Journal of European Public Policy, 04 Şubat 2011, 11-4, sf: 681
[146] Anna Michalski, "The EU as a Soft Power: the Force of Persuasion", Alıntı yapılan yer: "The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relatios", ed. Jan Melissen, Palgrave Macmillian, sf:126
[147] Elsa Tulmets, "Can the Discourse of "Soft Power" Help the EU to Bridge its Capability-Expectations GAP?", European Political Economy Review, Yaz 2007, No: 7, sf:200

Balkan Savaşı çerçevesinde ortaya çıkmıştır. AB'nin uygulamaya çalıştığı çatışma önleme ve kriz yönetimi politikası, AB yapılanmasının ve karar alma mekanizmasının ne kadar zayıf olduğunu göstermiştir. Ayrıca, 11 Eylül saldırılarından sonra Amerika Birleşik Devletleri tarafından Afganistan ve Irak saldırılarında, kendi iç işleyişi bakımından bir çatlama yaşamış, özellikle İngiltere, İtalya, İspanya ve bazı Doğu Avrupa ülkeleri, AB onayı olmadan ABD yanında "Irak'ı Özgürleştirme Hareketi"ne katılmıştır. Bu çatlama da AB içerisinde ortak bir düşünce yapısının sadece üye devletler çerçevesinde geliştirilemeyeceği noktasını ön plana çıkarmış ve bu yapının Avrupa tabanına yayılması gerekliliği görüşmüştür.

Bu kapsamda, Avrupa Komisyonu (AK), AB'nin yönetim tarzının bir gereği olarak ve birçok AB siyasal işleyişinin belirlendiği ve yürütücüsü olduğu ortamda, 1999 yılında AB'nin iletişim ve bilgi alma/verme işleyişini belirleyen reformlara imza attı. Bu nokta AK'nun ilk eylemi, iletişim ile ilgili olan yapıların tümünü AB Genel Müdürlüğü'ne (ABGM- EU Directorate Generale) devretmesi oldu ve AB Basın Yayın Enformasyon Genel Müdürlüğü (ABBYEGM) çerçevesinde, basın sözcüsünden, hedeflenen kitlenin yapısının belirlenmesine kadar AB'nin iletişim eylemlerinden, kamuoyu araştırmalarından sorumlu hale getirildi. Söz konusu yapılanma içerisinde, üye devletlerin temsilcilerinin eylem ve söylemlerinin koordineli hale getirilmesi, iletişim ve bilgi alma/verme kapsamında gerçekleştirilen eylemlerin AK ile uyumlu hale getirilmesi konusunda merkezi yapılanma unsurları yaratıldı.

2002 yılında, ABBYEGM yayınladığı raporda, AB üye devletlerini AK içerisine davet ederek, oluşturulacak iletişim ağı içerisinde AB ve kamuoyları arasında, kamuoyunun şüpheciliğinin ve bilgi eksikliğinin giderilmesi için bir köprü görevi görmelerinin gerekliliğini belirtti. Bu noktada ABBYEGM'nün belirlediği strateji, AB'nin tüm üst ve alt yapılarıyla birlikte AB yaklaşımının genel halk düzeyine yayılmasıydı. Bu strateji kapsamında, ilk aşamada kısa vade içerisinde hangi iletişim yöntemlerinin kullanılabileceği ve herhangi bir iletişim planı olmaksızın büyük bir girişime girilmemesi üzerine yoğunlaşıldı. Bu noktada AK, her ne kadar zor olursa olsun, "özgün bir kültürel devrim" gerçekleştirilmesi ve "AB'nin metodolojik yapılanması ve uyumluluk" yapısına önem veren bir iletişim uygulamasının yaratılmasına onay verdi. Avrupa kapsamında üç ayrı model iletişim yapılanması sağlandı: Siyasi elit söylemlerin ve hükümet görüşlerinin birliğinin sağlanması, iç politika uygulamalarının birliğinin sağlanması, bilinçli bir Avrupa kamuoyu yaratma.

Geleneksel olarak, Avrupa hükümetleri, monarklar ve aristokratik temsilciler arasındaki diplomasinin siyasi elit söylemleri çerçevesinde yürütülmesine alışkındı. Bu yatay düzlem çalışmasında katılımcılar, aynı dil ve kurumsal anlayışı paylaşıyorlardı. Bu yapısının AB çerçevesinde genişlemesi, kendi ulusal yapıları içerisinde seçilmiş ve uluslarının çıkarlarını temsil ettikleri yatay bir düzlemde siyasi elitler, "üzerinde fikir birliğine varılmış demokrasi" söylemini geliştirmesini AB kurumsal yapılanmasına girmesine olanak sağladı. ABGM, AK ve Avrupa Daimi Temsilciler Komitesi (ADTK- Committee of Permenant Representative-COREPER), Avrupa Parlamentosu Üyeleri ve komiteleri, Brüksel merkezli lobicileri, uluslar ötesi ekonomi ve sivil toplum çıkarları doğrultusunda bağdaştırma şansı elde etti. (…) AB'nin kurumsallaşması süreci "siyasi elitlerin uzlaşması" süreci olarak tanımlanabilir. Aynı zamanda AB'nin genişlemesi " kamuoyu denetiminde açık bir siyasi elit uzlaşması" olarak tanımlanabilir. (…) Ancak, AB Anayasasının Fransa ve Hollanda da halk referandumu çerçevesinde reddedilişi, AB sisteminin sınırlarının ne olduğunu ve dikey bir düzlemde gerçeklerin müzakerelerin ve "demokratik açıklıktan" yoksun tasarlanan reformların sonunu göstermesi bakımından iyi bir örnektir.[148]

AB iletişim yapısının ortaya konmasındaki en önemli unsur, gönüllülük esası çerçevesinde olmasıdır. Bu gönüllülük esası ile birlikte AB'nin ABBYEGM'in kuruluşundan beri izlediği yöntemler ve konular AB'nin siyasi işleyiş izleği ile ortak yapıda ilerlemiştir. Örneğin, 2001 yılı içerisindeki AB içerisindeki yapılanmanın değişmesi ve genişleme kararının alınması ile "genişleme" konusunun irdelenmesi sağlanmış, bu konu 2002 yılında AB'nin geleceğinin ne olacağı yapısına dönmüş, 2003 yılında özgürlüklerin kapsamı, güvenlik ve adalet konularına odaklanılmış 2004 yılı itibari ile de AB'nin dünya siyasal yapısı içerisindeki rolüne odaklanılmıştır.

Bu yapılanma çerçevesinde AB'nin üye devletleri ulusal yapıları içerisinde kampanyalar düzenleyerek, ilgili konu hakkında üç temel mesaj iletmiştir: 1)"AB, Avrupalılar için büyük özgürlükler, refah ve güvenlik vaat etmektedir" 2) AB, çoğulculuğa saygı çerçevesinde dayanışma ve dinamizmden ilham alan toplum temelli bir yapıyı desteklemektedir ve 3) AB,

[148] Richard Rose, "Political Communication in a European Public Space: Language, the Internet and Understanding as Soft Power", JCMS, 2008, Cilt 46, No: 2, sf: 454-455

dünya üzerinde, büyüklüğü ile doğru orantılı olarak kendi değerleri çerçevesinde, etkin rol oynamaktadır.[149]

Katılımcı demokrasi modeli, seçilmiş elitler ile diyalog kurmanın ötesinde, farklı fikirlerin toplum içerisinde değiş tokuşu ile ortak anlayışa ve hareket tarzı oluşturmasını vurgulamaya ihtiyaç duyar. Jürgen Habermas, kamuoyu kavramını, insanların siyasi erk/kurumdan, kitlesel medya öğelerinden bağımsız olarak birbirleriyle tartışabildiği "açık eşitlikçi bir tartışma ortamı" olarak tanımlamıştır. Habermas'a göre bu tarz bir tartışma ortamı, bireylerin farklılıklarını değiş tokuş etmesi ve bazı noktalarda çatışmalar yaşaması, fikirlerin daha geniş bir destek çerçevesinde genişlemesine neden olacak ve birey daha iyi bir anlayışa, farklı bir bakış sahip olacak, bu durum da devletin etkinliğini ve meşruluğunu arttıracaktır. (…) Katılımcı demokrasi fikri, Avrupa Ortak Pazarı oluşturulması konusunda, siyasi düşüncelerin değişimi noktasının gerekliliğini belirtir.[150]

AB'nin iletişim stratejisi olan "Avrupa ve Dünya Bakış Açısı", özellikle AK çerçevesince son derece teşvik edilen bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır. AB'nin yasama ve yürütme yöntemleri çerçevesinde almış olduğu her karar, atmış olduğu her adım, AK tarafından, topluluk hakları nezdinde detaylıca anlatılmaya ve bu yapıların tüm alanlarda teyit edilmesi sistematiği çerçevesinde işlemekteydi. Özellikle, AB'nin dış ilişkileri söz konusu olduğunda ABGM, kamuoyu araştırmaları ve diğer kaynaklar, küreselleşme ve onun sosyal çevreye yansıyan olumsuz yapılarının ne olduğunu anlamak gibi kamuoyu endişe ve düşüncelerinin saptanması, AB'nin dış politikasındaki insan hakları, demokratikleşme, hukukun üstünlüğü gibi kavramlar çerçevesinde yapısal ilkelerinin takip edilmesi çerçevesinde girişimde bulunuyordu. Bu nokta içerisinde, AB'nin uygulamış olduğu iletişim stratejileri modern kitle iletişim araçlarının kullanımını ve bu kullanım yapılarının genişletilmesini mecbur kılıyordu.

İlk aşamada, AB'ni internet sitesi tasarlanarak hizmete sokuldu. Bununla birlikte, gazeteciler, kamu personeli, akademik çevre, sivil toplum örgütleri ile iletişime geçilmeye çalışıldı. Üçüncü ülkelerle konferanslar, seminerler ve organize ziyaretler düzenlenerek AB değer ve unsurlarının neler olduğu aktarılmaya çalışıldı. Avrupa Birliği Ziyaretçi Programı (ABZP-The European Union Visitors' Program- EUVP) oluşturularak, bu program kapsamında AK

[149] Anna Michalski, "The EU as a Soft Power: the Force of Persuasion", Alıntı yapılan yer: "The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relatios", ed. Jan Melissen, Palgrave Macmillian, sf:128
[150] Richard Rose, "Political Communication in a European Public Space: Language, the Internet and Understanding as Soft Power", JCMS, 2008, Cilt 46, No: 2, sf: 456

ve Avrupa Parlamentosu tarafından geziler düzenlendi ve birlik dışı ülkelerdeki resmi çalışan bilgi ve düşüncelerinin Birlik lehine arttırılmaya çalışıldı.

Bununla birlikte, Dünyayı AB hakkında bilinçlendirme ve desteklerini alma çalışmalarının yanı sıra, sivil toplum içerisinde bir bağıntı kurulması konusu da AB tarafından desteklenen konulardan bir tanesiydi. Sivil toplum içerisinde ulaşılan her birey, birçok başka kanal ve iletişim çeşitliliğini de beraberinde getireceği bir ortam yaratacaktı. İlk aşamada, AK'nun kontrolünde gerçekleştirilecek, insani yardımlar, sosyal haklar, ticaret gibi konularda çıkar temelli iki yönlü bir iletişim bir ilişki şekillendirilebilirdi.

AK, aynı zamanda ekonomik gelişme, uluslararası ticaret ve finans alanlarında, uluslararası sistem içerisinde yer alan Birleşmiş Milletler, Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü, OECD gibi devletlerüstü kurumları da etkilemeye çalışıyordu. AK'nin oluşturmaya çalıştığı bu yapı tamamen AB'nin elinde tuttuğu siyasal yetkinlik ile bağdaşık bir durumdu. Bu noktada, Komisyon, AB'nin uluslararası ticaret, bölgesel koruma ve gelişim, aynı zamanda uluslararası finans konuları da (özellikle AB'nin kendisini ortak uluslararası temsiliyet getireceğini öngördüğü Euro'ya giriş konusu) daha fazla etki yapmaya çalıştı.[151]

Avrupa birleşimini, ortak bir ekonomik Pazar üzerinden 1957 yılı itibari ile gerçekleştirmeye başladığı düşünüldüğünde, Özellikle 1980ler, 1990lar içerisinde, bu işleyiş çok hızlı bir genişleme ile altı üyeden on beş üyeye çıktı, Avrupa pazarının liberalleşmesinin ötesinde, 1992 Maastricht Anlaşması ile tek Avrupa para birimine geçişi ilan ettiler. 2004 itibari ile Avrupa Birliği yirmi beş üyeye genişledi ve çarpıcı bir biçimde, Birliğin yasaması çevresinde siyasi etki alan sayısını arttırdı. Aynı zamanda Euro'yu ortak para biri olarak tüm Avrupa için yapılandırdı. Aynı zamanda, kamuoyu desteği, birleşim süreci içerisinde büyüyerek önem kazandı. Kamuoyu Maastricht Anlaşmasına, özellikle Birliğin yönetim yapısı olan Avrupa Konseyi'nin 1996 yılında "vatandaşlar Avrupa yapılanmasının merkezini oluşturmaktadır: Birlik, kaçınılmaz olarak onların ihtiyaç ve endişelerine karşılık verecektir" açıklamasını yapacak kadar, son derece olumsuz bir tepki vermişti. Sürpriz olmayan bir şekilde AB, vatandaşlarının "ihtiyaç ve endişelerini" gözlemlemek için kamuoyu yoklaması yürüttü. "Bütünleşme" desteğini ölçmek adına yapılan ölçümler hiç kolay değildi. Emin olunabilirdi ki, kelimenin teknik anlamı son derece açıktı; bütünleşme, resmi egemen devlet yapılarının

[151] Anna Michalski, "The EU as a Soft Power: the Force of Persuasion", Alıntı yapılan yer: "The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relatios", ed. Jan Melissen, Palgrave Macmillian, sf:139

bulunduğu alanda yetki sınırı dereceli olarak genişletmek demekti. Ancak uygulamaya bakıldığında, hem söylem hem de akademik olarak "Avrupa Bütünleşmesinin" üç unsurundan bahsedilmekteydi. İlki, evrendeş bir söylemin devamı olarak birbirinden ayrı ulus-egemen devlet yapısı içerisinde işlem gören ve savaşlara neden olan rekabetçi anarşik uluslararası sistem içerisinde daimi bir barışı sağlama adına kendine has ortak bir pazarın oluşturulması süreci tamamlanmıştı. İkincisi, hem ortak pazar hem de Avrupa Birliği, Avrupa'nın refahını arttırmak amacıyla kurulmuştu. Son olarak, Soğuk Savaş tarafından çevrelenmiş bir ortak pazar Avrupa "gücü" üzerine bazı etkileri olacaktır. Bu güç, Avrupa'nın her bir devletinin kaynak ve etki gücünü birleştirmek ve Avrupa'nın bölünmüş ve birbiriyle rekabet eden söylemleri Dünya sahnesinden kaldırmayı amaçlamaktadır. [152]

AB'nin kamu diplomasisi yapılanmasında unutulmaması gereken unsur, AB'nin henüz bitmemiş bir siyasal oluşum olduğudur. Bir devlet yapılanmasının aksine, devletler üstü bir yapılanma olarak, siyasal sistemi içerisinde engebeli, bazı noktalarda hakemlik unsurunun gerekli olduğu ve geleneksel diplomasi yöntemleriyle kesişme yaşandığı durumların olması gayet doğaldır. İçinde bulundurduğu devlet yapıları kapsamına bakıldığında bile, AB'nin uyguladığı kamu diplomasisi kavramının, ABD'nin uygulamış olduğu kamu diplomasisi uygulamalarından farklı olmak durumunda olduğu anlaşılabilir. Bu noktada AB'nin en büyük eksikliği siyasal bir oydaşmanın her zaman kendi içerisinde kurulamamasıdır. Söz konusu siyasal oydaşmayı oluşturabilmek adına, bünyesinde barındırdığı üye devlet ve kamuoylarını ikna etmek durumundadır.

Bu ikna çabası çerçevesinde, yetki devri kapsamında işleyiş gösteren ve bu kapsamda politikalar üreten bir siyasal yapının, kamu diplomasisi uygulamalarında, AK gibi bir AB kurumu tarafından merkeziyetçi bir yapıda oluşturulması ilginçtir. AK, AB'nin değer ve unsurları çerçevesinde geliştirdiği iletişim stratejilerini, iç ve dış kamuoylarını ikna etmek ve Dünyanın diğer noktalarında algılanmasını sağlamak adına hareket etmesi açısından ilginç bir yapılanmaya sahiptir. Bu yapılanma açısından bakıldığında, uzun süreli bir kamu diplomasisi yapılanması sağlanması noktasında yetersiz bir izlenim vermektedir.

[152] Richard C. Eichenberg, "Citizen Opinion on Foreign Policy and World Politics", Alıntı Yapılan Yer: Russel J alton, Hans-Dieter Klingemann, "The Oxford Handbook of Political Behavior, Oxford University Press, sf:389-390

4.4. Türkiye ve Kamu Diplomasisi

Türkiye'de kamu diplomasisi, Türk dış politikası yapılanmasında göreceli olarak yeni bir kavramdır. Türk dış politikasını dönemlere ayırmak mümkündür. Türkiye'nin dış politikasını, Türkiye'nin Kurtuluş Savaşını verdiği ve kuruluşunu sağladığı yıllar olan 1919-1939 yıllarında "Kurtuluş Savaşı Dönemi", yeni kurulmuş ve kurumsallaşmasını oluşturma çalışmalarını sürdürdüğü bir zamana denk gelen ve tüm ilişkilerini günlük olarak ve savaşın gidişatına göre tasarlamak zorunda kaldığı 1939-1945 "İkinci Dünya Savaşı Dönemi", İkinci Dünya Savaşı sonrası yeniden oluşan ve iki kutup arasındaki Soğuk Savaş'ın ortasında yer aldığı 1945-1960 "Eksen Ülke Dönemi", Soğuk Savaş döneminin duraklama döneminden yararlanarak kendi gücünü ortaya çıkarmaya çalıştığı 1960-1980 "Göreceli Özerklik Dönemi", Soğuk Savaşın son sert dönemi ile bitişine rast gelen, yeni bir uluslararası sistemin kurulduğu dönem olan 1980-2002 "İkinci Eksen Ülke Dönemi" ve Türk dış politikasının yapı değişikliğine gittiği 2002-2012 "Yeniden Yapılanma" dönemi olmak üzere altı döneme ayırabiliriz.

Türk kamu diplomasisi kavramı, 2002-2012 "Yeniden Yapılanma Dönemi" içerisinde Türk dış politikası uygulayıcıları tarafından oluşturulmuş bir yapı olarak karşımıza çıkar. Jan Dirk Kemming ve Özlem Sandıkçı'nın 2007 yılında yapmış olduğu "Turkey's EU Accession as a Question Of National Brand Image" (Ulusal Marka İmajı Sorunsalı olarak Türkiye'nin AB Üyeliği) adlı çalışma, Türkiye'nin yeterli tanıtım faaliyetleri organize etmemesinden dolayı, Türkiye'nin iyi yönetilen bir marka olmadığını belirtmektedir.[153] Bu önerme doğru olsa bile, yukarıda bahsedilen altı dönem içerisinde, 2002-2012 "Yeniden Yapılanma Dönemi" hariç, Türkiye'nin önceliği dış politikasında bir kamu diplomasisi uygulama yapısına verememiştir.

Kısaca anlatmak gerekirse, Türkiye'nin 1919-1939 dönemi dış politikası yeni kurulan bir ülke olarak siyasi çıktıları ve güvenliğini elde edecek politikalar uygulamaya çalışmıştır. Bununla birlikte 1939-1945 yılları içerisinde, İkinci Dünya Savaşı'nın getirdiği ortam ve savaşa girmemek, buna istinaden ülkenin dış politikasının alabileceği en geniş siyasi çıktı ve güvenliği sağlayabilmek adına, dış politika gün be gün savaşın gidişatına göre tasarlanmak zorunda kalınmış, savaş bitiminde ise Türkiye'nin uyguladığı politikalar nedeniyle savaşa girmemeyi başaran ama karşılığında uluslararası sistem içerisinde yalnız kalan bir ülke olarak ittifak aramaya başlamıştır. Bu dönem içerisinde de kamu diplomasisi uygulamaları Türk dış

[153] Jan Dirk Kimming, Özlem Bardakçı, "Turkey's EU Accessiomn as a Question of Nation Band Image", Place Branding and Public Diplomacy, Cilt 3, Sayı 1, Palgrave Macmillan, sf:38

politikasının önceliği değildir, öncelik ittifak kurmak ve kendi güvenliğini sağlamak olmuştur. 1945-1960 yılları Türk dış politikası da bu anlayış çerçevesinde şekillenmiş, hatta ABD'nin kamu diplomasisi uygulamalarının ana unsurlarından biri haline gelmiştir. Avrupa'nın yeniden yapılandırılması çalışmaları ve Soğuk Savaş döneminde Batı kampında yer alması Türk dış politikasını ABD politikaları ekseninde oluşturup, yürütmesine neden olmuştur. Bununla birlikte, 1945'ten itibaren başlayan ve günümüze kadar inişli çıkışlı olarak devam eden ekonomik refah ve onun siyasi getirileri Türk iç politikasını da son derece etkilemiş ve dış politika planlamalarında öncül etmen olmuştur. Böyle bir nokta içerisinde herhangi bir kamu diplomasisi yapılanmasının getirisini olamayacağı aşikârdır. 1960-1980 döneminde ise Türkiye tüm iç ekonomik ve siyasi sıkıntılarına rağmen, ABD eksenli politika yapılanmasından sıyrılabilmiş, göreceli olarak bir özerkliğe sahip olmuştur. Ancak bu dönemde de, özellikle Avrupa Ekonomik Topluluğu, sonrasında Avrupa Topluluğu ile yapmış olduğu üyelik görüşmelerinde gerekli siyasi yapılanmalar sağlanmak yerine, elde edilebilecek en geniş ekonomik çıktıları elde edebilmek adına pazarlıklara girişilmiş, bu pazarlıklar çoğunlukla sonuçsuz kalmıştır. Bunun yanı sıra, Türkiye iç sorunlarını kendi elleriyle Avrupa bünyesine taşıyacak unsurları da diğer ülkelere sağlamış ve bunun sonuçlarını halen günümüz dış politikası yapılanmasında dahi yaşamaktadır. 1980-2002 dönemi Türk dış politikası, tekrar ABD ekseni çerçevesinde hareket etmeye başlamış ve tüm amacını bu stratejik ortaklıktan elde edebileceği siyasi ve ekonomik çıktıları arttırmaya çalışmak olarak belirlemiştir. Bu nokta içerisinde de, kamu diplomasisi çalışmaları Türk yapılanması kapsamında değil ama ABD yönlendirilmeye çalışılmıştır. Özellikle, Sovyetler Birliği'nin yıkılmasından sonra ortaya çıkan Türki Cumhuriyetler kapsamında yapılan, Türk Birliği Konferansları, Türkiye'nin kendi enerji ve iletişim hatlarından bu ülkeleri yararlandırmaları, yeni kurulan bu ülkelere bir sistem modeli olma çabaları gibi unsurlar Türk kamu diplomasisinin ilk adımları olarak adlandırılabilir. Ancak bu adım, Türkiye'nin kendi iç siyasi ve ekonomik problemlerini çözmeden girişilmesi nedeniyle sonuçsuz kalmıştır. Özellikle 2000'li yıllara gelindiğinde ekonomik krizler ve siyasal dengesizlik en üst noktaya ulaşmış ve dış politika uygulamalarında kamu diplomasisi uygulamaları yapmaya olanak vermemiştir. Kimming ve Bardakçı'nın çalışmasında belirtmiş oldukları argüman, kısmen doğru olmakla birlikte, hem uluslararası hem de iç konjonktür bakımından Türkiye'nin önünde ulusal markasını ön plana çıkarabilecek ortamı elde etmesi güç gözükmektedir. Bu açıdan bakıldığında, Türkiye kendi kamu diplomasisi uygulamalarını yapacak ortamı 2002-2012 dönemi içerisinde bulabilmiştir. Türkiye, yukarıda bahsedilen nedenlerden dolayı, dış politikasında hep bir denge politikası uygulamak zorunda kalmış bir ülkedir. Bu dengenin oluşturulması yapısı da, kamu

diplomasisi çerçevesinde değil, devletlerarasında gerçekleştirdiği uygulamalarla elde etmek durumunda kalmış bir ülkedir.

2002-2012 dönemi ise hem Türkiye'nin hem de uluslararası hem iç siyasi ve ekonomik yapılanma anlamında kamu diplomasisi uygulamalarını ülkenin yumuşak gücü kapsamında değerlendirip uygulama şansına eriştiği dönem olması bakımından önemlidir. Uluslararası konjonktür içerisinde, dünya ekonomik bir kriz içerisindeyken, Türkiye, o ekonomik krizi 2001 yılında yaşamış, ekonomisini yeniden yapılandırmalar ile güçlü hale getirmiş ve siyasi anlamda birçok sıkıntısını giderebilme ortamını sağlamış bir yapıdadır. Bununla birlikte, ABD'nin 11 Eylül saldırılarından sonra uygulamış olduğu askeri güç, bu devletin amaçlarını elde etmek adına siyasi manipülasyon, kara propaganda ve yalana varan siyasi söylemlerde bulunması, ABD'in itibar kaybına neden olmuş, bu durumda Türkiye'yi ABD eksenli politikadan göreceli olarak sıyrılarak kendi politikalarını üretme noktasına getirmiştir. Bu ortam içerisinde, Türk dış politikası da yeni bir yapılanma içerisine girerek, denge politikasından daha aktif bir politika izleme yöntemini benimsemiştir.

Türk dış politikasının yeni vizyonu 2003 yılı itibari ile oluşturulmaya başlanmıştır. Buna göre, üç metodolojik, beş de operasyonel ilkesi vardır ve bunlarla varılmak istenen beş de amaç mevcuttur. Vizyon sahibi bir dış politika oluşturmak ilk ilke olarak karşımıza çıkar. Bunalım patlak verdikten sonra onu çözmeye yönelmek yerine, bunalımın çıkmasına engel olmaya çalışılacaktı. Bunun için de, kendisini doğrudan ilgilendirmese dahi Türkiye, uluslararası ve bölgesel çatışma durumlarında hemen rol alacak, örneğin arabuluculuk yapmaya çalışarak çatışmaya engel olmaya çalışacaktır. İkinci ilke, tutarlı ve sistematik bir çerçeve oluşturmaktır. Her bölgede aynı temel ilkelere bağlı bir politika izlenecektir. Üçüncü ilke, Türk yumuşak gücünü bölgede yeni diplomasi ve söylemleri oluşturmaktır. Yumuşak güç, Türkiye'nin ekonomik ve kültürel gelişmesi sonucunda oluşmaktadır. [154]

Bu metedolojik yaklaşımları hayata geçirecek olan beş operasyonel ilke bulunmaktadır. İlk ilke, güvenlik ile demokrasi dengesini oluşturmaktır. Türkiye, 9/11 ortamında bile ülkeye özgürlükler getirmeye önem vermiştir ve demokrasi geliştikçe, dış politikada etkili olmayı sağlayan yumuşak gücü artmaktadır. İkinci ilke, komşularla sıfır sorun politikasıdır. Birçok ülke ile vizeler karşılıklı olarak kaldırılmış, üst düzey stratejik konseyler kurulmuştur. Üçüncü

[154] Baskın Oran, "Türk Dış Politikası: Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar", Cilt III, İletişim Yayınları, sf: 139

ilke, Proaktif ve önalıcı (preemtive) diplomasi uygulamalarıdır. Diplomasi krizin çıkmasını beklemeden harekete geçmelidir. Dördüncü ilke, Çok yönlü dış politika uygulamalarıdır. Bu politika, diğer küresel aktörlerin rakibi değil, tamamlayıcısı olacaktır. Tarafların biriyle sürdürülecek iyi ilişki, ötekilerine alternatif oluşturmayacaktır. Beşinci ilke, ritmik diplomasi uygulamalarıdır. Türkiye'ye uluslararası ilişkilerde daha aktif bir rol verecek olan bu ilke, uluslararası örgütlere katılım ve küresel önemdeki tüm konulara yakından ve etkin biçimde müdahil olma anlamındadır. Bu doğrultuda, Türkiye'nin beş amacı bulunmaktadır. Birincisi, 2023 itibari ile AB üyeliğine girmektir. İkincisi, güvenlik ve ekonomik işbirliği anlamında bölgesel entegrasyonu sağlamak; üçüncüsü ise, bölgesel çatışmaların çözümünde etkin rol oynamaktır. Dördüncü amaç, bütün küresel arenalarda yer almak ve beşinci amaç ise uluslararası örgütlerde önemli rol almak ve dünyanın başta gelen on ekonomisinin arasına girmektir.[155] Bu anlayış, kamu diplomasisi kavramını yumuşak güç tanımı çerçevesinde Türk dış politikasının içine sokmaktadır.

Bu bakış açısı ile bakıldığında, Türkiye'nin yumuşak gücünün etki alanı, ilk ve en başta, Türk anlayışının güçlü olduğu bölgelerde kendini göstermiştir. Orta Doğu ve Orta Asya bölgesi, her bölgenin içerisindeki güç dinamikleri, tarihsel birliği ve kimlik yapısı Türkiye'nin bu bölgede etkin rol oynamasına etkendir. Daha da önemlisi, Türkiye'nin bölgede yumuşak güç sarf etmesi, Türkiye'nin gelişimini ve algısını diğer devletlere çekici gelmesine neden olmaktadır.[156] Bununla birlikte, Kamu Diplomasisi Koordinatörü Eski Koordinatörü, şimdiki Başbakanlık Sözcüsü İbrahim Kalın, Türkiye'nin kamu diplomasisi yapılanmasını şu şekilde tanımlamaktadır:

"Türk kamu diplomasisi, Türkiye'nin yeni "hikayesi"ni etkin ve kapsamlı bir şekilde dünya kamuoyuna anlatılması faaliyetidir. Bu faaliyetlerin içeriğini belirleyen, Türkiye'nin tarihinden ve coğrafyasından miras kalan birikimdir. Türk dış politikasının derinlik kazanması, bu birikimi stratejik bir değer haline getirmesi ile doğrudan orantılıdır. Adalet, paylaşım, meşruiyet, temsilde eşitlik, şeffaflık, hesap verilebilirlik, farklılıklara saygı, erdemli toplum, din ve vicdan hürriyeti, insan onurunun korunması ve temel hak ve hürriyetlerin anayasal güvence altına alınması, Türkiye'nin yeni toplumsal hayal gücünün kurucu

[155] Baskın Oran, a.g.e, sf:139-140
[156] Phar Kim Beng, "Turkey's Potential as a Soft Power: A Call for Conceptual Clarity", Insight Turkey, Cilt 10, Sayı 2, 2008, sf: 21-22

unsurlarıdır. Bu unsurlar, Türkiye'yi hem doğuda hem batıda bir cazibe merkezi haline getirmektedir."[157]

Türk kamu diplomasisinin ve dış politikasının yukarıda belirtilen hedefler doğrultusunda yapmış olduğu girişimler ve yeni coğrafyalarda, çok çeşitli alanlarda edindiği yeni sorumluluklar, Türk Dış İşleri Bakanlığı'nın ve Teşkilat Kanunu'nun yeniden yapılandırılmasına neden olmuştur. Türkiye, bu noktada kamu diplomasisi eylemlerinin gerekliliklerini yerine getirmek için ilk aşamada, Bakanlığın insan kaynaklarını zenginleştirme yoluna gitmiştir. Dışişleri faaliyet alanını çok genişlemiştir. Yeni temsilcilikler açılmış ve bu yeni temsilciliklerde görev alacak üst düzey daha süratle devreye sokabilmek için büyükelçi olma yaşı aşağı çekilmiştir. Gelecek on beş yılın ihtiyaçları göz önüne alınarak, 2100 civarında yeni kadro açılmıştır. Konsolosluklar içerisindeki "memur" tanımları yeniden düzenlenmiş, "idari memur", "ihtisas memurları" şeklinde ayrılacak ve başarılı memurların geçişkenliği sağlanmıştır. Bununla birlikte, Dış İşleri Bakanlığına daha kaliteli öğrenciler çekebilmek ve Bakanlığın yeni düzenlemesine uygun bir personel yapısı oluşturulmak adına, tarih, psikoloji, vb. alanlarda eğitim almış kişilerin Dış İşleri bünyesinde görev alabilmesine olanak tanınmıştır. Dış İşleri Eğitim Merkezi, Diplomasi Akademisi adı altında yeniden yapılandırılmış ve meslek memurlarına yüksek lisans düzeyinde eğitim vermeye başlamıştır. Konsolosluk çalışanlarının, başta komşu ülkeler olmak üzere, dünyanın önde gelen dillerini öğrenmeleri sağlanmaya çalışılmıştır. İkinci olarak, yapısal değişimi ve getirilerini desteklemek için on adet yeni genel müdürlük kurulmuştur. Üçüncü olarak, Dış İşleri personelinin, özellikle mahrumiyet bölgelerinde görev yapan personelin yaşam koşulları iyileştirilmeye çalışılmış ve isteklendirme çalışmaları yapılmıştır.[158]

Teşkilat Kanunu'nda Türkiye'nin kamu diplomasisi çerçevesinde değişikliğe uğramış ve yeni ilkeler doğrultusunda yeniden şekillendirilmiştir. Bu yeni ilkeler şu şekildedir:

a) Bölgesinde ve dünyada barışçıl, adil ve kalkınmaya imkân tanıyan bir ortamın kalıcı şekilde tesisi ve güçlendirilmesi.
b) Ulusal hak ve çıkarların savunulması ve korunması.
c) Her türlü toplumsal yaşamın temelini oluşturan insan haklarının ve demokratik

[157] İbrahim Kalın, "Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi", Yükselen Değer Türkiye, Editör: Ali Resul Usul, MÜSİAD Yayınları, 2010, sf: 64
[158] Baskın Oran, "Türk Dış Politikası: Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar", Cilt III, İletişim Yayınları, sf: 235-236

d) Değerlerin savunulması ve ileriye götürülmesi, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle yapılan her türlü ayrımcılık ile mücadele edilmesi.
e) İnsanlığın kültürel mirasının, çevrenin ve yerkürenin doğal yaşam alanlarının korunması.
f) Uluslararası hukukun ve ona olan saygının geliştirilmesi ve güçlendirilmesi.[159]

Dış İşleri Bakanlığı çerçevesinde görev yapan Diplomasi Akademisi, Dış İşleri personelinin Türk kamu diplomasisi çerçevesine katılımını sağlayan önemli bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır. "Dışişleri Bakanlığı Diplomasi Akademisi, öncelikle Türkiye Cumhuriyeti'nin dış ilişkilerinin, Türk dış politikasının ve konsolosluk hizmetlerinin yürütülmesinde görev alan Dışişleri Bakanlığı mensuplarının temel ve hazırlayıcı eğitimleri ve stajları ile hizmet içi eğitim faaliyetlerini planlayarak yürüten ve farklı ülkelerin kariyer diplomatlarına eğitim programları sunan bir eğitim kurumudur. Akademi, Bakanlık mensuplarının yurtdışındaki eğitim programlarına, yabancı dil ve mesleki amaçlı kurslara ve seminerlere katılım faaliyetlerini planlamak ve yürütmekle de görevlidir. Diplomasi Akademisi ayrıca, Türkiye'nin yurtdışındaki diplomatik temsilciliklerine atanan diğer kamu kurum ve kuruluşları personelinin eğitim görevini de yerine getirmektedir. Dış politikamızın kapsamının genişlemesi ve bölgesel açılımlarla orantılı olarak Bakanlığımızın personel ihtiyacı da artmaktadır. Süratle değişen ve yenilenen günümüz uluslararası ortamında yerinde değerlendirmeler yapan, etkili çözümler üretebilen, kararlaştırılan politikaları etkili şekilde uygulayabilen, ileriye dönük politikalar üretebilecek kapasiteye sahip, diplomasi kültür ve geleneğini bilen, gerek merkez gerek yurtdışı teşkilatında üstlenecekleri görev ve sorumlulukları layıkıyla yerine getirebilen insan kaynağı oluşturulması hedeflenmektedir. (…) Son yıllarda, Türk dış politikasında yaşanan gelişmelere paralel olarak, Diplomasi Akademisi'nin uluslararası alandaki faaliyetleri de önemli ölçüde artmıştır. Yabancı diplomatlara yönelik faaliyetler, Diplomasi Akademisi'nin kamu diplomasisi açısından yerine getirdiği önemli bir işlevi teşkil etmekte ve ülkemizin doğru şekilde tanıtılmasında büyük katkıda bulunmaktadır."[160]

[159] Dış İşleri Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun, Kanun No. 6004, Madde 2, Erişim: http://www.mfa.gov.tr/data/6004-sayili-yeni-teskilat-kanunu.pdf, 12.05.2016
[160] http://diab.mfa.gov.tr/tr/hakkimizda/hakkimizda/ Erişim: 12.05.2016

Diplomasi Akademisi, görev tanımı çerçevesinde, temel, hazırlayıcı ve alan çalışmalarından oluşan Diplomasi Çalışmaları Programı, Dış İşleri Bakanlığının ihtiyacına göre oluşturduğu Hizmetiçi Eğitim Programı, Uluslararası Genç Diplomatlar Eğitim Programı ve Yabancı Diplomatlar Eğitim Programı gibi yapılarla Türk kamu diplomasisinin ilkelerini hem Dış İşleri Bakanlığı Personeline hem de bu kapsamda uluslararası alandan gelen resmi ve/veya özel kişilere aktarmaya çalışmaktadır.

Bunun yanı sıra, Dış İşleri Bakanlığı bünyesinde faaliyet gösteren Stratejik Araştırma Merkezi de, Türk kamu diplomasisi uygulamalarının, yurt içi/dışı akademik kurumlar ile yurt içi/dışı kurumlar arasında araştırma yapmak ve organizasyonlar düzenlemek adına çalışmalar yapmaktadır. "Stratejik Araştırma Merkezi (SAM), bir düşünce kuruluşu olarak güvenilir bilgi ve analiz üretme fonksiyonunun yanında, yerel ve küresel politika konularına ilgi duyan herkes için açık bir tartışma platformu olmaya devam etmektedir."[161]

Türk kamu diplomasisi kapsamında, Avrupa Birliği Bakanlığı'nın hizmet birimleri kapsamında yapmış olduğu çalışmalar da önemli bir yapıya sahiptir. Özellikle Sivil Toplum, İletim ve Kültür Başkanlığı'nın görev tanımına bakıldığında, Avrupa Birliği ve katılım süreci hakkında iç ve dış kamuoyunun bilgilendirilmesini sağlamak, Avrupa Birliği İletişim Stratejisi'ni hazırlamak ve uygulamak, Avrupa Birliği İletişim Stratejisi kapsamındaki projeler için tahsis edilen her türlü mali kaynağı yönetmek ve özel sektör, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve üniversiteler ile işbirliği yapar ve koordinasyonu sağlamak[162]olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kapsamda, Sivil Toplum, İletişim ve Kültür Başkanlığı, Avrupa Birliği İletişim Stratejisi çerçevesinde "hedef grupların bilgi ihtiyaçlarını, algılarını ve hassasiyetlerini dikkate alan katılımcı, esnek, proaktif ve yeni iletişim yöntemlerini etkin kullanan, hedef gruplar arasındaki ilişkiyi güçlendirici ve sinerji yaratan, sürdürülebilir, ölçülebilir ve sonuç odaklı, kararlı, samimi ve özgüvenli, toplumsal sahiplenmeye dayanan, zihinsel dönüşümü hedefleyen"[163] bir strateji uygulamaktadır.

Sivil Toplum, İletişim, Kültür Başkanlığı'nın AB katılım süreci kapsamında hem yurt içi hem de yurt dışı kamuoylarına yönelik çalışmaları kapsamında, kısa vadeli ve orta vadeli olarak yapılanma sağladığı gözlemlenmektedir. Bu kapsamda, Türk kamu diplomasisi eylemleri

[161] http://sam.gov.tr/tr/sam-hakkinda/ Erişim 12.05.2016
[162] http://www.ab.gov.tr/index.php?p=44387&l=1 Erişim 12.05.2016
[163] http://www.ab.gov.tr/files/pub/avrupa_birligi_iletisim_stratejisi.pdf, sf: 7 Erişim: 12.05.2016

çerçevesinde belirlemiş olduğu kısa vadeli iletişim yöntemleri şu şekildedir: AB ile ilgili mesajların TV, radyo, gazete, dergi, sosyal medya vb. iletişim araçları ile verilmesini sağlayacak girişimleri sağlamak, Medya kuruluşlarının AB'deki muadilleri ile işbirliğini geliştirmeye yönelik projeler üretmek, Ulusal ve yerel TV ve radyo kanalları için hazırlanmış programlar kapsamında bilgilendirme çalışmaları yapmak, yazılı ve görsel medyanın AB ile ilgili konulara daha fazla yer vermesini sağlayacak girişimlerde bulunmak, genel yayın yönetmenleri, köşe yazarları ve muhabirler ile periyodik görüşmeler yapmak, medya kuruluşlarına yönelik eğitimler düzenlemek, medya ile diyalog toplantıları yapmak, sosyal medyanın etkin kullanımı için çalışmalar yapmak.[164]

Türk kamu diplomasisi açısından, Başbakanlık ve alt birimleri önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Başbakanlık Dış İlişkiler Daire Başkanlığı, Başbakanlık Ekonomik, Sosyal ve Kültürel İşler Daire Başkanlığı, Başbakanlık Basın-Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü ile Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü, Türk kamu diplomasisinin ilkelerini uygulayan önemli birimlerdir. Başbakanlık Dış İlişkiler Daire Başkanlığı, "Milletlerarası ilişkilere ait konularda görevli kuruluşlarla sürekli temas halinde bulunmak, bunlar arasında koordinasyonu sağlamak, milletlerarası ilişkilerde ortaya çıkan meseleler hakkında inceleme ve araştırmalar yapmak ve yaptırmak, bunları değerlendirmek ve teklifler hazırlamak, Başbakanlık için dünyadaki gelişmeleri yakından takip eden, diğer taraftan ülkemizin ve özellikle kamu sektörünün birikim ve tecrübelerini dost ülkelerle paylaşan, işbirliği amaçlı ilişkiler kuran, sağlanan faydalar öncelikle Başbakanlık Merkez Teşkilatının ve diğer kamu kuruluşlarının kullanımına sunan bir birimdir."[165] Bununla birlikte, Başbakanlık Ekonomik ve Sosyal ve Kültürel İşler Daire Başkanlığı, "Bakanlıklar, kamu iktisadi teşebbüsleri, diğer kamu kurum ve kuruluşları ve ilgili özel kuruluşlar arasında ekonomik ve mali işler ile ilgili alanlarda koordinasyonu sağlamak, ekonomik ve mali konulardaki gelişmeler ve karşılaşılan meseleler hakkında inceleme ve araştırmalar yapmak ve yaptırmak, bunları değerlendirmek ve teklifler hazırlamak, bilim ve teknoloji, eğitim, kültür, sanat, spor, gençlik, turizm, basın, radyo-televizyon, tanıtma alanlarındaki gelişmeler, bu alanlardaki dış ilişkiler ve karşılaşılan meseleler hakkında inceleme ve araştırmalar yapmak ve yaptırmak, bunları değerlendirmek ve teklifleri hazırlamak ve kamu kuruluşları arasında bu alanlarda koordinasyonu sağlamak, sağlık, çalışma, sosyal güvenlik, sosyal yardımlar, mahalli idare hizmetleri alanlarındaki gelişmeler ve karşılaşılan problemler hakkında inceleme ve araştırmalar yapmak ve

[164] http://www.ab.gov.tr/files/pub/avrupa_birligi_iletisim_stratejisi.pdf, sf: 21 Erişim: 12.05.2016
[165] https://www.basbakanlik.gov.tr/Forms/_Global/_PrimeMinistry/pg_Org06.aspx Erişim: 12.05.2016

yaptırmak, bunları değerlendirmek, teklifler hazırlamak, kamu kuruluşları arasında bu alanlarda koordinasyonu sağlamak, yurtdışı işçi sorunları ile ilgili konularda kamu kurum ve kuruluşlarıyla sürekli temas halinde bulunmak, gelişmeleri takip etmek, problemleri tespit etmek ve bunların çözüm yollarını araştırmak"[166] görevlerini yerine getiren birimdir.

Başbakanlık Basın-Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü (BYEGM), Türk kamı diplomasisinin ilkelerinin belirlenmesinde önemli rol alan birimlerden bir tanesidir. BYEGM Haber Merkezi'nde günün her saati dünya basını takip edilmektedir. Gündemin nabzı tutularak ülkemiz ile ilgili çıkan haberlerin 40 dilden Türkçeye tercümesi yapılmakta, Devlet Enformasyon Sistemi'ne (DES) aktarılan dünya ve Türkiye medyasındaki gündeme ilişkin haberler doğru ve hızlı bir şekilde devletin ilgili makamlarına iletilmesi sağlanmaktadır. Bununla birlikte, basın alanında Türkiye'nin uluslararası etkinliğini artırmak amacıyla Afrika'dan Amerika'ya, Ortadoğu'dan Balkanlar'a çeşitli konularda medya buluşmaları, seminerler ve forumlar düzenleyen BYEGM, uluslararası işbirliği mekanizmalarını hayata geçirmektedir. BYEGM, dünya genelinde doğru bir Türkiye algısının oluşturulması hedefiyle merkez teşkilatı, 17 il müdürlüğü ve yurtdışındaki 39 basın müşavirliği/ataşeliği ile çalışmalarını sürdürmekte; yerel medyanın güçlendirilmesi için eğitim seminerleri, bilgilendirme toplantıları, gazeteci değişim programları ve basın özendirme yarışmaları düzenlemektedir. BYEGM, basınımızın "Yeni Medya" düzenine entegrasyonu için yeni metot ve yaklaşımlar geliştirmektedir. Geleneksel medyanın geleceği yakalayabilmesi ve gücünü koruyabilmesi için web ve mobil tabanlı uygulamalar ile sosyal medya alanlarındaki yeni fırsatları araştıran Genel Müdürlük, eğitim ve bilgilendirme toplantılarıyla gerek basın gerekse kamu aktörlerine danışmanlık hizmeti vermektedir.[167]

Türk kamu diplomasisi açısından belki de en önemli birimlerden bir tanesi Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğüdür (KDK). KDK, 2010 yılında Başbakanlık genelgesi ile kurulmuş ve kamu diplomasisi ilkelerinin gerçekleşmesinde etkin rol oynayan bir kurumdur. KDK, "kamu diplomasisi alanında yürütülecek çalışmalar ile stratejik iletişim ve tanıtım faaliyetleri konusunda kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum örgütleri arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak amacıyla"[168] çalışmaktadır. KDK'nın vizyonu "Türkiye'nin yeni hikayesini etkin bir şekilde anlatmayı, farklı kesimlerle diyaloğa geçmeyi ve çok-taraflı bir

[166] https://www.basbakanlik.gov.tr/Forms/_Global/_PrimeMinistry/pg_Org08.aspx Erişim: 12.05.2016
[167] http://www.byegm.gov.tr/turkce/byegm-hakkinda Erişim: 12.05.2016
[168] http://kdk.gov.tr/faaliyetler/kurulus/7 Erişim: 12.05.2016

iletişim ekseninde faaliyet yürütmeyi amaçlamak" olarak tanımlanmış; misyon olarak da "Türkiye'nin doğru ve etkin bir şekilde tanınması ve bilinmesi için kamu kurumları ile sivil örgütlenmeler arasında koordinasyonu sağlamak" olarak belirlenmiştir.[169] KDK, görev yapılanması çerçevesinde üniversiteler nezdinde, özellikle de üniversite öğrencileri ve akademisyenlerin kamu diplomasisi ve Türk dış politikası hakkında bilgilendirilmesi, katkı ve görüşlerinin alınması amacıyla, Kamu Diplomasisi Panelleri gerçekleştirmiştir. KDK, Dış Politika Tanıtım Toplantıları düzenleyerek, dış politika ve ilgili alanlarda eğitim gören lisans, yüksek lisans, doktora düzeyinde öğrenciler ile akademisyen ve uzmanları, dış politikamıza yön veren kurum ve karar alıcıları bir araya getirmeyi; farklı kesimler arasında bir ilişki ağı kurmayı ve bir diyalog zemini inşa etmeyi amaçlamıştır. Gene bu kapsamda Dış Politika Çalıştayları düzenlemiştir. Gençlik Eğitim Programı düzenleyerek, 18-30 yaş arasındaki gençlerin Türkiye ile kendi ülkeleri arasındaki ilişkiler hakkında görüş sahibi olmaları amaçlanmıştır. KDK, siyasal iletişim faaliyetleri kapsamında ülke toplantıları, Avrupa toplantıları, paneller düzenlemiş, özellikle dünyada yaşanan gelişmelerin ışığında ortaya çıkan sorunların ve çözüm yollarının, uluslararası kamuoyunu meşgul eden meselelerin yetkili ve uzman kişiler tarafından masaya yatırılmasını hedefleyen Akil İnsanlar Konferans dizisi düzenleyerek kurumlar arasındaki işbirliğini arttırmaya çalışmıştır. Medya ve tanıtım çalışmaları kapsamında, yabancı gazeteci heyetlerinin davet edilmesi yoluyla Türkiye hakkında doğru bilgi verilmesi sağlanmaya çalışılmış, bu yapı uluslararası basını bilgilendirme çalışmasıyla pekiştirilmiştir. KDK, kültürel tanıtım faaliyetleri kapsamında, CNN'in dünya çapında en çok izlenen "i-list" programının 2010 Türkiye bölümüne destek vermiş ve CNN International- CNN US'de aynı anda yayımlanmasına ön ayak olmuştur. Bunun yanı sıra, "Kardeş Eli", "Türkiye'nin Dostları" gibi belgeseller ile Türk kamu diplomasisi ilkeleri çerçevesinde bir Türkiye algısı oluşturulmaya çalışılmıştır.

Türk kamu diplomasisinin önemli yapılarından bir diğeri de, gene Başbakanlığa bağlı görev yapan, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığıdır (TİKA). TİKA, Türk kamu diplomasisi çalışmalarında ilk kurulan kurumlardan bir tanesidir. 1991 yılında Sovyetler Birliği'nin yıkılması ile bağımsızlıklarını kazanan Türki Cumhuriyetler ile ortak bir zemin çerçevesinde ekonomik ve siyasal ilişkiler geliştirmek adına kurulmuştur. "TİKA'nın o yıllardaki amacını Türk Cumhuriyetlerinin kendi sosyal yapısını üretmesi, kendi kimliğini sağlıklı bir şekilde inşa etmesi, kültürel ve siyasi hakların gelişmesi, teknik alt yapı konusunda

[169] http://kdk.gov.tr/faaliyetler/vizyon-misyon/8 Erişim: 12.05.2016

eksiklerin giderilmesi olarak özetleyebiliriz. Türkiye'nin dünyada ve bölgesinde önemli bir aktör haline gelme çabasının bir uzantısı olarak 2000'li yıllardan itibaren dış politika anlayışımız önemli değişimler geçirmiştir. Bu değişim doğrultusunda TİKA faaliyet coğrafyasını genişletmiş; 2002 yılında 12 olan Program Koordinasyon Ofisi sayısını 2011 yılında 25'e, 2012 yılında ise 33'e yükseltmiştir. Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı bugün 50 ülkede 52 Program Koordinasyon Ofisi ile faaliyet göstermektedir. Ülkemizin izlemiş olduğu aktif ve ilkeli dış politikaya bağlı olarak çalışma yaptığımız ülkelerin sayısı her geçen gün artmaktadır. Türkiye, TİKA aracılığı ile dost, kardeş ve akraba ülkelere yönelik olarak yaptığı çalışmaların temelinde bir barış kuşağı oluşturma çabası bulunmaktadır. TİKA kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör arasında işbirliği mekanizması görevi yürütmekte; tüm bu aktörleri ortak paydalarda buluşturmakta ve Türkiye'nin kalkınma yardımlarını kayıt altına almaktadır. (…) TİKA, ofislerinin bulunduğu ülkelerle beraber 5 kıtada 140'ın üzerinde ülkede kalkınma merkezli işbirliği çalışmaları yapılmaktadır. Ülkemiz TİKA aracılığı ile Pasifik'ten Orta Asya'ya, Ortadoğu ve Afrika'dan Balkanlara, Kafkasya'dan Latin Amerika'ya kadar birçok ülke ile bilgi ve tecrübesini paylaşmaktadır."[170]

Türk kamu diplomasisi, eğitim alanında da yapılanma içerisindedir. Bu yapılanmanın en önemli kurumlarından birisi olan Ulusal Ajans, Avrupa Birliği Bakanlığına bağlı çalışan birimlerden birisidir. Ulusal Ajans, "Avrupa Birliği başta olmak üzere diğer ülkeler ve uluslararası kuruluşlarla, eğitim ve gençlik alanında finansal destek, öğrenme ve hareketlilik fırsatları sağlayan programların yürütülmesi ve yenilerinin hayata geçirilmesi"[171] bakımından görev yapmaktadır. Bu kapsam içerisinde, uluslararası boyutta daha etkin olmak, öğrenmek, keşfetmek ve hedeflerini gerçekleştirmek, kişisel ve sosyal becerilerini işbirliği içerisinde geliştirmek, yeni kültürler tanırken kendi kültürünü tanıtmak, alanında bilgi ve deneyimini artırmak, farklı örnek ve iyi uygulamaları yerinde görmek ve incelemeyi amaçlar. Bununla birlikte, karşılıklı etkileşime, istihdama, işbirliği ve ortaklıklara, ekonomik, sosyal ve kültürel girişimciliğe katkıda bulunmak ve söz konusu faaliyetlerden elde edilen bilgi ve tecrübeyi yaygınlaştırmak ve paylaşmak isteyen bireyler, kurum ve kuruluşlar için teşvik etme, tanıtma, yaygınlaştırma, uygulama, danışmanlık, bilgilendirme, teknik yardım fonksiyonlarını yürütmektedir.

[170] http://www.tika.gov.tr/tr/sayfa/hakkimizda-14649 Erişim: 12.05.2016
[171] http://www.ua.gov.tr/kurumsal/misyon-ve-vizyon Erişim: 12.05.2016

Türk kamu diplomasisinin devlet içi yapılanmasının yanı sıra, düşünce kuruluşları çerçevesinde de oluşumlarından bahsetmek mümkündür. Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı (TESEV) bu oluşumlardan biridir. TESEV, demokratikleşme, iyi yönetişim, dış ilişkiler, sosyal eşitliksizlikler ve kapsayıcılık, sürdürülebilir kalkınma alanlarında çalışmalar yapan bir düşünce kurumudur. TESEV, Türk kamu diplomasisi kapsamında ve kurumlarının "dış ilişkiler" çalışmaları çerçevesinde, "Küresel ve bölgesel süreçlerin takibi, analizi ile paylaşımının yanı sıra bu süreçlerin gündemdeki boyutları üzerine dış ilişkiler için bilimsel bulgulara dayalı politika önerileri geliştirir."[172]

Türk-Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi (TASAM), Türk kamu diplomasisi çerçevesinde görev yapan bir diğer düşünce kuruluşudur. TASAM'ın kuruluş amacı "ekonomi ağırlıklı sofistike küresel rekabette düşünce kuruluşları marifeti ile ortaya çıkan kurumsal düşünce ve ağ (network) kapasitesi, ilgili ülkenin özel sektör ve kamu yönetiminin tükenmeyen bir inovasyon içerisinde kalmasını sağlamaktadır."[173] TASAM bu çerçevede, Türkiye'nin iyi yetişmiş nitelikli insanlarının bir araya geleceği, bilgi birikim ve deneyimlerini aktaracakları bir platform oluşturmayı ve bu insanlardan oluşan bir insan kaynağı bankası kurmayı hedefleyerek oluşturduğu Türkiye Yönetim ve Deneyim Programı, Sivil Global kapsamı içerisinde yurttaş diplomasisi, eğitim diplomasisi, kültür ve sanat diplomasisi, vb. alanlarda çalıştaylar düzenleyerek sivil yapının da kamu diplomasisi çerçevesine eklemlendirilmesi gibi çalışmalar yürütmektedir.

Türk kamu diplomasisi çerçevesinde faaliyet gösteren bir başka düşünce kuruluşu Kamu Diplomasisi Enstitüsüdür. Kamu Diplomasisi Enstitüsü; Türkiye'nin yeni uluslararası ortama ve çok kutuplu yeni dünya düzenine uyum sağlamasını, etkinliğini artırmasını, bölgesel ve küresel amaçlarına ulaşması için gerekli olan araç ve yöntemleri kullanmasını, kendisiyle ilgili algıyı yönetmesini ve kendisini doğru mesajlarla tanıtmasını sağlayacak çalışmalar yapmayı misyon edinmiştir.[174]

Stratejik İletişim Merkezi (STRATIM), Türk kamu diplomasisi çerçevesinde faaliyet gösteren bir başka düşünce kuruluşudur. STRATIM, "Türkiye'nin yurtiçi ve yurtdışına yönelik stratejik iletişimini geliştirmek amacıyla 2008 yılında kurulan bir sivil toplum kuruluşudur. STRATİM

[172] http://tesev.org.tr/tr/calisma-alani/dis-iliskiler/ Erişim 12.05.2016
[173] http://www.tasam.org/tr-TR/Kurumsal/Profil Erişim 12.05.2016
[174] http://www.kamudiplomasisi.org/misyon Erişim 12.05.2016

özellikle spesifik hedef kitlelerine yönelik Türkiye'nin ulusal iletişim stratejisi ile uyumlu etkinlikler düzenlemeyi amaçlamaktadır. STRATİM bu doğrultuda yurtiçi ve yurtdışındaki kitlelere ulaşmak için devlet ve devlet-dışı kurumlarla işbirliği yapmaktadır."[175]

Bununla birlikte, Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu (USAK) "ulusal ve uluslararası siyaset, ekonomi, hukuk, toplumsal bilimler ve güvenlik alanlarında disiplinlerarası faaliyet gösteren bağımsız bir düşünce kuruluşudur."[176] Öncelikli olarak kamuoyunun tarafsız, doğru ve yeterli bilgi ihtiyacını karşılamayı amaçlar. Bu amaç çerçevesinde özel ve kamu kuruluşlarının, firmaların ve medya kuruluşlarının taleplerinin yanı sıra, bireysel talepleri de karşılamaya çalışır. USAK'ın yerine getirmeye çalıştığı önemli amaçlarından biri Türkiye'nin ve dünyanın ihtiyaç duyduğu bilgileri toplamak ve bilgi yığınları içinden gerekli seçkiyi yapmaktır. İhtiyaç sahibine, ihtiyaç duyduğu anda istediği nitelik ve nicelikte bilgiyi sunmaya çalışır. Aynı çerçevede bilgilerin değerlendirilmesi ve analiz edilmesi de USAK'ın amaç ve görevleri arasındadır.

Düşünce kuruluşlarının yanı sıra, kültürel yapılanmada Türk kamu diplomasisi açısından önemli bir unsurdur. Yunus Emre Enstitüsü kapsamında yurtdışında kurulan Yunus Emre Kültür Merkezleri ile "Türk dilini, tarihini, kültürünü ve sanatını tanıtmak; bununla ilgili bilgi ve belgeleri dünyanın istifadesine sunmak; Türk dili, kültürü ve sanatı alanlarında eğitim almak isteyenlere yurt dışında hizmet vermek; Türkiye'nin diğer ülkeler ile kültürel alışverişini arttırıp dostluğunu geliştirmek"[177] amacındadır. Yunus Emre Kültür Merkezleri, 43 ayrı ülke içerisinde, Türk kamu diplomasisi ilkeleri çerçevesinde, Türk kültür öğelerini ve dilini ön plana çıkarmak adına çalışmalar yapmaktadır.

Tüm bu kurumsal aşamalara bakıldığında Türk kamu diplomasisinin yapılanmasının beş temel unsur üzerinden işlediğini söyleyebiliriz. İlk olarak, Türk kamu diplomasisinin yasallık amacı bulunmaktadır. Kurulan yeni kurumsal yapılar ve kanun değişiklikleri nezdinde, Türk kamu diplomasisinin yasal çerçevesi ve işlem yapısı belirlenmiştir. İkinci olarak, tüm oluşturulan bu kurumların amaç ve vizyonlarına bakıldığında, kriz çözümü her zaman ön plandadır. Özellikle Orta Doğu ve Orta Asya nezdinde, bu bölgelerin sorunlu bölgeler olması nedeniyle kriz çözme ve kriz yönetimi yapılarına ağırlık verildiği gözükmektedir. Üçüncü

[175] http://www.stratim.org.tr/hakkimizda.html Erişim 12.05.2016
[176] http://www.usak.org.tr/tr/usak-hakkinda/amaclarimiz Erişim 12.05.2016
[177] http://www.yee.org.tr/tr/kurumsal Erişim 12.05.2016

olarak, bakıldığında Türk kamu diplomasisinin belirlenen politikaları iç kamuoyu nezdinde bir ortak bilinç oluşturmasını amaçlamaktadır. Dördüncü olarak, iç kamuoyu nezdinde oluşturulmaya çalışılan bilincin uluslararası kamuoyları nezdinde de yaratılmaya çalışıldığı görülmektedir. Beşinci olarak, eğitim ve kültürel çalışmalar çerçevesinde Türk öğesinin ön plana çıkartılması amaçlanmaktadır. Özellikle Yunus Emre Kültür Merkezleri, Erasmus+ gibi yapılar ve değişim programları çerçevesinde Türk vatandaşları bir diplomat statüsü kazanmakta ve Türk kamu diplomasisinin elçileri olarak çalışmaktadır.

SONUÇ

Bu çalışmanın birinci bölümü içerisinde Siyasal İletişim kavramına değinilmiştir. Siyasal iletişim kavramının yapısal analizi yapılmaya çalışılmış, medya ile olan ilişkilerinden yola çıkarak, siyasal iletişim kavramının devlet yapılarını içerisinde yer alan unsurlarla olan ilişkileri ele alınmıştır. Bu çerçevede siyasal iletişim kavramı, içerisinde barındırdığı aktörlerin, devlet işleyişi içerisinde görev alan aktörler olması bakımından siyaset ile iç içedir. Bunun yanı sıra, siyasal iletişim kavramının, toplumla olan bağı da incelenmiş ve siyasi erk/kurum tarafından bir araç olarak kullanılarak toplumu etkileme amacı içerisinde olunduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Bu kavram ortaya konulmaya çalışılırken, küreselleşmenin getirmiş olduğu değişimler ile bu değişimlerin toplumları etkilemesi doğrultusunda meydana gelen yeni unsurlar siyasal iletişim kavramı çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bu çerçevece görülmüştür ki, küreselleşmenin getirmiş olduğu yenilikler, özellikle medya ve iletişim alanındaki yenilikler, toplumları siyasal iletişim kavramının merkezine iyice yerleştirmiş, bu yapıya ulaşmak için gereken iletişim kanallarının çoğalması ile siyasi erkin/kurumun etki alanı da genişlemiştir. Bununla birlikte, küresel yapı ile birlikte birey de siyasal bir unsur olarak uluslararası siyasal sistem içerisine girmiştir. Bu noktada sivil toplum örgütleri, devlet işleyişlerinde ve toplumsal ortak fayda belirlemelerinde etken unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Siyasi erk/kurum, bu etken yapıyı kendi amaçlarına doğru yönlendirmek için siyasal iletişim yöntemlerini kullanmaktadır.

Siyasal iletişimin, toplum ve davranış odaklı olmasından kaynaklı birçok bilimle iç içe olduğu ortaya konulmuştur. Hem karmaşık bir yapılanma olması, hem birçok öğeyi içerisinde barındırmış olması, hem de siyasi erk/kurum tarafından, belirlenen hedeflere ulaşma konusunda bir araç olarak kullanılması, siyasal iletişimi daha da karmaşık hale getirmektedir. Bu karmaşık yapılanma, küreselleşmenin getirmiş olduğu yeni yapılanmalar içerisinde çoğu zaman birbirinin içine geçmiş kavramlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu çalışma içerisinde, siyasal iletişimin modellenmesi üzerine de durulmuştur. Bu modelleme içerisinde, medyanın görevlerinden olan “kamuoyu oluşturma” ve “tartışma ortamı yaratma” özelliklerine değinilmiş, bu özellikler çerçevesinde ve medyanın bilgilendirme görevi ile toplumları bilgi akışı sağladığı ortaya konulmuştur. Bu noktada, karşılıklı fayda yapılanması

içerisinde, siyasi erk/kurum, devlet yapılanması, bu yapılanma içerisindeki medya işleyişine de değinilmiş, sonuç olarak bu yapıların, toplumun siyasal yetkinliği nezdinde etkileme kapasitesinin ölçülebileceği ortaya konulmuştur.

Çalışmanın ikinci bölümünde kamu diplomasisi kavramına giriş yapılmış, bu noktada, değişen dünya düzeni içerisinde de diplomasi kavramının nasıl bir evrim süreci geçirerek kamu diplomasisi yapısına geldiği ortaya konulmuştur. Kamu diplomasisinin üç unsuru olan günlük iletişim, stratejik iletişim ve kilit roldeki bireylerle olan uzun ilişki kurma modellemesi üzerinden kamu diplomasisi tanımı yapılmıştır. Bu tanımlamalar üzerinden yola çıkarak kamu diplomasisinin yöntemleri ortaya konulmuş, özellikle kamu diplomasisi ile siyasal iletişim yöntemlerinin birbirleriyle örtüştükleri üzerinde durulmuştur.

Çalışmanın üçüncü bölümü, kamu diplomasisi ve siyasal iletişim kavramlarının örtüşmesini teyitler niteliktedir. Bu bölüm içerisinde kamu diplomasisi ve medya ilişkisine bakılmış, siyasi erk/kurum tarafından medya ve kitle iletişim unsurlarının kullanılarak nasıl toplumları belirli amaçlara yönlendirildiğinden bahsedilmiştir. Gene aynı yapı çerçevesinde, propagandanın kamu diplomasisinin bir aracı olduğu, ancak propagandanın yapısı gereği kamu diplomasisi uygulayıcılarının propaganda aracını dikkatli ve belirli bir amaç doğrultusunda, planlı olarak kullanmalarının gerekliliği ortaya konulmuştur. Bunun yanı sıra, gene aynı çerçevede, kamu diplomasisinin bir aracı olan ikna konusu da ele alınmış ve kamu diplomasisinin asıl amacı olan toplumları etkileme, bir ortak bilinç yaratma amaçları çerçevesinde nasıl kullanıldığı gösterilmeye çalışılmıştır. İkna konusu kamu diplomasisi ve onu uygulayanlar açısından önemli bir kavramdır. Kamu diplomasisinin stratejik iletişim kurma zorunluluğu ve uzun vadeli iletişim yapılanması içerisinde ikna önemli bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çalışmanın dördüncü bölümü, kamu diplomasisinin bir devlet stratejisi olarak nasıl uygulandığını göstermek amacıyla şekillendirilmiştir. Bu çerçevede, kamu diplomasisi uygulayıcısı iki devlet, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri ile devletler üstü bir yapılanma olan Avrupa Birliği'nin kamu diplomasisi uygulamaları incelenmiştir. Buna ek olarak, dış politika yapılanması içerisinde kamu diplomasisi kavramı yeni bir kavram olmasına rağmen Türkiye'nin de, bahsedilen iki devlet ve bir devletler üstü yapılanma noktasında nasıl tasarlandığı ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Bu bölüm içerisinde görülmüştür ki, küreselleşmenin getirmiş olduğu ekonomik, siyasal ve kültürel değişimler, özellikle Soğuk Savaş sonrası yeniden yapılanan uluslararası siyasal sistem çerçevesinde, neredeyse tüm ülkeler, diğer ülkeler nezdinde kendi itibarlarını yükseltmek adına politikalar üretmiştir. Özellikle 11 Eylül saldırılarından sonra, neredeyse tüm devletlerin kamu diplomasisi yapılandırmasını, dinleme, tarafgirlik, kültür değişimi, iletişim ve uluslararası basın-yayın başlıkları çerçevesinde yapılandırmaya çalıştığı görülmüştür, ancak yöntemler birbirine benzese de amaçlar faklı olduğundan çıkan sonuçlar da farklıdır.

İngiltere açısından bakıldığında, kamu diplomasisi uygulamaları dış kamuoyu nezdindeki kendisi ile ilgili görüşleri değiştirmeye yöneliktir. Bu çerçevede, İngiltere dış politikasını gençleştirmeye çalışmış, özellikle iki taraflı bir anlayış oluşturma çabası içerisinde sadece iletişim yöntemlerini kullanarak değil, aynı zamanda, kültür, sanat, edebiyat, spor gibi alanları kullanarak da kendine etki alanı yaratmaya çalışması İngiliz kamu diplomasisinin önde gelen özelliklerinden olmuştur. İngiltere'nin kamu diplomasisi uygulamalarıyla etki alanını genişletme çabasının yanı sıra, bu çabayı veri temelli, mantıksal bir çerçevede yürütmüştür. Girdiler kadar çıktılar yaratmaya yönelik dengeli bir sistem oluşturulmaya çalışılmıştır.

Amerika kamu diplomasisi açısından bakıldığında, özellikle 11 Eylül saldırılarından sonra uluslararası siyasal çevre içerisinde seçmiş olduğu askeri uygulamalar, iknadan çok dayatmaya yönelik politikalar nedeniyle kaybettiği devlet itibarını geri kazanmaya çalışmış ve özellikle İkinci Dünya Savaşından beri uyguladığı ve sadece zaman zaman revize ettiği kamu diplomasisi yöntemlerini, kökten değiştirerek "karşılıklılık" ilkesi çerçevesinde hedeflerini belirlemeye başlamıştır. Kamu diplomasisi uygulamalarını sadece kendi hedefleri doğrultusunda değil, karşısındaki yapıların da o hedeflere uyum sağlaması, aynı amaçları benimsemesi için kamu diplomasisi uygulamaları geliştirmiştir.

Devletler üstü bir yapılanma olma açısından Avrupa Birliği'nin kamu diplomasisi uygulamaları İngiltere ve Amerika Birleşik Devletlerinden farklılık göstermektedir. İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri nezdinde kamu diplomasisi uygulamaları hem iç kamuoyu hem de dış kamuoyu çerçevesinde belirlenirken, Avrupa Birliği içerisinde önemli olan, yapılanma içerisinde uygulanan politikaların üye devletlerin kamuoylarına anlatılması ve desteklerinin alınması yönündedir. Bununla birlikte, Avrupa Birliği üye devletlerin kamuoyları tarafından destek alınması durumunda üçüncü devletlerle olan ilişkilerini düzgün

işletebileceğinden, kamu diplomasisi yapılanmasını hem iç kamuoyunu alınan kararlar ve sonuçları hakkında, hem de bu sonuçların üçüncü ülkelerle olan ilişkileri nasıl etkileyeceği konusunda bilgilendirme olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye açısından kamu diplomasisi konusuna bakıldığında, kamu diplomasisinin Türk siyasi yapılanması için yeni bir kavram olduğu görülmektedir. Türkiye kamu diplomasisi yapılanması içerisinde, ilk önce kendi yasal düzenlemelerini kamu diplomasisi yapılarına uygun hale getirmiş, kamu diplomasisini uygulayacak yapıları oluşturmuş; ondan sonra kendini anlatmak adına kamu diplomasisi uygulamaları tasarlamıştır.

Bu çalışmanın sonucunda, ilk olarak, kamu diplomasisi etki alanını oluşturmak için siyasal iletişim yöntem ve araçlarını kullandığı sonucuna varılmıştır. Medyanın, kitle iletişim araçlarının geniş kesimlere yayılması, devlet yapılarının uluslararası sistem içerisindeki hegemonyasının sona ererek etki alanlarını devletler üstü kurumlar, çok uluslu şirketler, sivil toplum örgütleri gibi yapılarla paylaşmak zorunda olması ve bireyin uluslararası siyasal sistem içerisinde etken hale gelmesi, kamu diplomasisinin siyasal iletişim araçlarına ihtiyaç duymasına neden olmaktadır.

İkinci olarak, kamu diplomasisi her ne kadar hedef bakımından diğer ülkelerin kamuoylarını etkileme amacında olsa da, kamu diplomasisini uygulayan devletlerin iç kamuoyu desteği olmadan, kamu diplomasisi uygulamalarının iç kamuoyu nezdinde uyumu sağlanmadan etkili olması söz konusu değildir. Bireyin, uluslararası siyasal sistem içerisinde etken olması, onun bir diplomat gibi hareket etmesine neden olmaktadır. Bu nedenle, kamu diplomasisi uygulayıcıları öncelikle iç kamuoyu nezdinde çalışmalar yapmakta, kendi kamuoylarının desteğini aldıkları noktalarda fayda sağlamaktadır.

Üçüncü olarak, kamu diplomasisi, medya ve kitle iletişim araçlarının yanı sıra, toplumsal etki alanı geniş eğitim, kültür, sanat, spor gibi alanları da kullanmak zorundadır. Bu nedenle kamu diplomasisi uygulayıcıları, iç politik konulardaki sorunları çözmeden kamu diplomasisi uygulamalarına girişirlerse, bu kamu diplomasisi uygulamalarının başarılı olması söz konusu olmayacaktır. Siyasi erkin/kurumun amacı "meşruiyet" kazanmaktır. Siyasi erk/kurum, bu meşruiyeti iç kamuoyu nezdinde kazanamazsa, dış kamuoyunu hedefleri doğrultusunda "ikna" etmesi neredeyse imkansız olacaktır.

KAYNAKÇA

- **"Report of the Defense Science Board Task Force on Strategic Communication"**, Office ot the Under Secretary of Defence For Acquisition, Technology, and Logistics, Washington, September 2004
- Arendt Hannah, "Sivil İtaatsizlik", **"Kamu Vicdanına Çağrı: Sivil İtaatsizlik"** Çev: Yakup Çoşar, Ayrıntı Yayınları, 2001
- Aronson Eliot, Pratkanis Anthony, **"Propaganda Çağı",** Eylül 2008, İstanbul
- Art Robert J., Waltz Kenneth N., ed., **"The Use of Force"**, Boston, Little Brown and Company,1971
- Aziz Aysel, **"Siyasal İletişim"**, Nobel Yayın Dağıtım,, Nisan 2007
- Barbier Frédéric Barbier, Lavenir Catherine Bertho, **"Diderot'dan İnternete Medya Tarihi"**, Okyanus Yayınları 2001,
- Bardos, Arthur, **"'Public Diplomacy: An Old Art, a New Profession"**, Virginia Quarterly Review, Summer 2001
- Barsamian David, **"Propaganda and the Public Mind: Conservation with Noam Chomsky"**, Pluto Press, London, 2001
- Barston R.P., **"Modern Diplomacy"**, Pearson Longman, 3th Edition, 2006
- Bátora Jozef, **"Multistakeholder Public Diplomacy of Small and Medium-Sized States: Norway and Canada Compared"** (Paper presented to the International Conference on Multistakeholder Diplomacy, Malta, February 11-13, 2005)
- Baumann Zygmunt, **"Siyaset Arayışı"**, Metis Yayınları, Kasım 2000, İstanbul
- Baylis John, Smith Steve, **"The Globalization of World Politics"**, Oxford University Pres, 1999
- Beng Phar Kim, **"Turkey's Potential as a Soft Power: A Call for Conceptual Clarity"**, Insight Turkey, Cilt 10, Sayı 2, 2008
- Bertrand Russel, **"Batı Felsefe Tarihi-3"**, Say Yayınları, İstanbul 2002
- Blankey Tony, Horn Oliver, **"Strategizing Strategic Communication"**, WebMemo (Published by The Heritage Foundation), No.1939, May 29,2008
- Bodin Jean, "Devlet Üstüne Altı Kitap'tan Seçme Parçalar", Çev: M. Tunçay, **"Batıda Siyasi Düşünceler Tarihi: Seçilmiş Yazılar II, Yeni Çağ"**, Der: Mete Tunçay, AÜSBC Yayınları, Ankara 1969
- Borchers Timothy A., **"Persuasion in the Media Age"**, Waveland Press

- Briggs, Asa ve Burke, Peter, **"Medyanın Toplumsal Tarihi"**, çev: İbrahim Şener, İzdüşüm Yayınları, Ekim 2004.
- Brown R., **"Information Operations, Public Diplomacy&Spin: The United States&the Politic of Perception Management"**, Journal of Information Warfare, Vol.1, Issue 3, 2002
- Callamari Peter, Reveron Derek, **"China's Use of Perception Management"**, International Journal of Intelligence and CounterIntelligence, Vol.16, 2003
- Castells Manuel, **"Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür: Kimliğin Gücü (Cilt II)"**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları
- Castells Manuel, **"The New Public Sphere: Global Civil Society, Communication Networks and Global Governance"**, ANNALS, AAPSS, 616, March 2008
- Chandler Daniel, **"Semiotics: The Basics"**, Routledge, 2002
- Chapman Nigel, **"Transforming BBC World Service for a Digital Age: A Strategy for 2010 and Beyond"**, Çalışanlar için konuşma, BBC World Service, 25 Kasım 2005
- Chomsky Noam, **"Failed States: The Abuse of Power the Assault on Democracy"**, Penguin Books, London, 2007
- Chomsky Noam, **"Müdahaleler"**, BGST Yayınları, Ekim 2008, İstanbul
- Chomsky Noam, **"Perilous Power: The Middle East and US Foreign Policy, Dialogues on Terror, Democracy, War and Justice"**, Penguin Books, London, 2007
- Chomsky Noam, **"What We Say Goes: Conversations on U.S Power in a Changing World"** (Interview with David Barsaman), Metropolitan Books, New York, 2007
- Clawson Rosalee A., Oxley Zoe M., **"Public Opinion: Democratic Ideals, Democratic Practice"**, CQ Press, Washington, 2008
- Collins, Yarbay Steven, "Mind Games", **"In the Wake of Iraq"** NATO Review, Summer 2003.
- Crik Bernard, **"In Defence of Politics"**, London:Pelican Ed., 1964
- Cüceloğlu Doğan, "İnsan İnsana", Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 1987 Alıntı Yapılan Yer: Ahmet Kalender, **"Siyasal İletişim: Seçmenler ve İkna Stratejileri"**, Çizgi Yayınları, Eylül 2005
- Çetin Halis, **"İnsan ve Siyaset"**, Siyasal Kitabevi, Ankara 2003
- Dağtaş Erdal , **"Türkiye'de Sivil İtaatsizlik Toplumsal Hareketler ve Basın"**, Ocak 2008, Ütopya Yayınevi
- Dahlgren Peter, **"Media and Political Engagement: Citizens, communication and Democracy"**, Cambridge University Press

- Dalton Russel J., Klingemann Hans-Dieter, "Citizen and Political Behavior", **The Oxford Handbook of Political Behavior**, Oxford University Press, Ed. Russel J. Dalton, Hans-Dieter Klingemann
- Dangizer James N., **"Understanding the Political World: a Comparative Introduction to Political Science"**, Longman Publishing, 6. Basım
- Dearth D.H., **"Shaping the Information Space"**, Journal of Information Warfare, Vol.1, Issue 3, 2002
- DeFleur Melvin L., Kearney Patricia, Plax Timothy G., **"Fundamentals of Human Communication"**, Mayfield Publishing Company, London 1993
- Deputy Secretary of Defence U.S., **"Strategic Communication Plan For Afghanistan"**, Eylül 2007.
- Dillard James Price, Pfau Michael, **"The Persuasion Handbook: Developments in Theory and Practice"**, SAGE Publications, 2002
- Dimbleby Richard, Burton Graeme, **"More Than Words: An Introduction to Communication"**, 4th Edition, Routledge,2007
- Domenach Jean-Marie Domenach, **"La Propaganda Politique"**, Press Universitaire de France
- Domenach Jean-Marie, **"Politika ve Propaganda"**, Varlık Yayınları, 2003
- Dominick Joseph R., **"The Dynamics of Mass Communication"**, McGraw-Hill, Updated 1994 Edition
- Donsbach Wolfgang, Traugott Michale W., **"The SAGE Handbook of Public Opinion Research"**, SAGE Publications, 2008
- Driscoll S.C., **"Who's in Control?: Contemporary Audience-Media Relations and their Implications for Perception Management"**, Journal of Information Warfare, Vol.1, Issue 3, 2002
- Ebenstein William, **"Siyasi Felsefenin Büyük Düşünürleri"**, Çev: İsmet Özel, Şule Y., İstanbul 1996
- Ebring L. ve Diğerleri, **"Front-Page News and Real World Cues: A New Look at Agenda-Setting by the Media"**, American Journal of Political Science, 24 (1), February
- Eichenberg Richard C., "Citizen Opinion on Foreign Policy and World Politics", Alıntı Yapılan Yer: Russel J alton, Hans-Dieter Klingemann, **The Oxford Handbook of Political Behavior**, Oxford University Press

- El-Nawawy Mohammed, **"U.S. Public Diplomacy in the Arab World"**, Global Media and Communication, Cilt 2, Sayı 2
- Emery E., Ault P.H., Agee W. K., "Introduction to Mass Communications", Dodd Mead Company, New York Alıntı Yapılan Yer: Ahmet Kalender, **"Siyasal İletişim: Seçmenler ve İkna Stratejileri"**, Çizgi Yayınları, Eylül 2005
- Entman Robert, **"Theorizing Mediated Public Diplomacy: The U.S. Case"**, Press/Politics, 13 (2), Nisan 2008
- Etzold Thomas H., **"The Conduct of Amerikan Foreign Relations"**, New York, A Division of Franklin Watts, 1977
- Fisher Ali, "Four Seasons in One Day: The Crowded House of Public Diplomacy in the UK", **Routledge Handbook of Public Diplomacy**, Ed. Nancy Snow, Philip M. Taylor, Routledge,
- Fitzpatrick Kathy R., **"The Collapse of American Public Diplomacy"**, United States Information Agency Alumnı Association Survey
- Fitzpatrick Kathy R., **"The Future of U.S. Public Diplomacy: An Uncertain Fate"**, Leiden, Martinus Nijhoff Publishers, 2009
- Fitzpatrick Kathy R., **"U.S. Public Diplomacy in Post 9/11 World: From Messaging to Mutuality"**, USC Center on Public Diplomacy at the Annenberg School, Figueroa Press
- Fitzpatrick Kathy R., **"U.S. Public Diplomacy's Neglected Domestic Mandate"**, CDP Perspective on Public Diplomacy, Paper 3, 2010
- Foer Franklin, **"Flacks Americana"**, The New Republic, May 20, 2002
- Fortner Robert, **"International Communication"**, Wadsworth Publishing, 1993
- Gardner Howard, **"Changing Minds: The Arts and Science of Changing Our Own and Other People's Minds"**, Harvard Business School Pres, 2004
- Garfield A., **"The Offence of Strategic Influence: Making the Case for Perception Management"**, Journal of Information Warfare, Vol.1, Issue 3, 2002
- Gass Robert H., Seiter John S., **"Persuasion: Socila Influence and Compliance Gaining"**, Pearson
- Gebara, Lt Col Andrew J. **"Damage Control: Leveraging Crisis Communications for Operational Effect"**, Air & Space Power Journal, Fall 2009
- Gendzier Irene, **"Consensual Deception and US Policy in Iraq"**, New Political Science, Volume 26, Number 3, September 2004

- George Sabine, **"Yakın Çağ Siyasal Düşünceler Tarihi"**, Çev: Özer Ozankaya, Gündoğan Yayınları, Ankara 1991
- Gilmore Darlene, Wein Sally, **"Techniques of Propaganda and Persuasion"**, Prestwick House, Inc. 2008
- Goldman, Dr. Emily, Strategic Communication Advisor, **"Strategic Communication Theory and Application"**, Office of the Coordinator for Counterterrorism U.S. Department of State, June 2008.
- Goodall Bud, Trethewey Angela, McDonald Kelly, **"Strategic Ambiguiity, Communication and Public Diplomacy in a Uncertain World: Principles and Practices"**, Report #0604, Consortium for Strategic Communication, Arizona State University, June 21, 2006
- Göze Ayferi, **"Siyasal Düşünceler ve Yönetimler"**, Beta Yayınları, İstanbul 1987
- Gregory Bruce, **"Public Diplomacy and Strategic Communication: Cultures, Firewalls and Imported Norms"**, American Political Science Assosiaciton, Conference on International Communication and Conflict, August 31,2005, Conference Notes
- Gregory Bruce, **"Public Diplomacy and Strategic Communication: Cultures, Firewals, and Imported Norms"**, ed. American Political Science Assosiation, "Uluslararası İletişim ve Çatışma Konferansı, 31 Ağustos 2005
- Guehenno Jean Marie, "La Fin de la Democratie", Paris, Flarmarrion,1993, sf: 46 Alınan yer: Manuel Castells, **"Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür-Kimliğin Gücü (İkinci Cilt)",** İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2008
- Hamilton Keith, Langhorne Richard, **"The Practice of Diplomacy: Its Evolution, Theory and Administration"**, Routledge, Second Edition 2011
- Harrison K., **"Too Close to Home: Dioxin Contamination o Breast Milk and Political Agenda"**, Policy Sciences, 2001
- Herman Edward S., Chomsky Noam, **"Manufacturing Content: The Political Economy of the Mass Media"**, Pantheon Books, New York, 2002
- Hetherington Marc J., Globetti Suzanne, **"Political Trust and Racial Policy Preferences"**, American Journal of Political Science, Vol. 46, No.2, April 2002
- Heywood Andrew, **"Siyaset"**, Adres Yayınları, Ekim 2007, sf:28-29
- Hume David, **"İnsan Zihni Üzerine Bir Araştırma"**, M.E.B. Yayınları, Ankara 1984,
- Iyengar Shanto, **"Media Politics: A Citizen Guide"**, W. W. Norton & Company

- İskit Temel, **"Diplomasi: Tarihi, Teorisi, Kurumları ve Uygulaması"**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, Aralık 2007
- Jacobs Lawrence R., Shapiro Robert Y, **"Toward the Integrated Study of Political Communication, Public Opinion and the Policy-Making Process"**, PS: Political Science and Politics, American Political Science Association, Cilt 29, No:1
- Jacoby Russell, **"Belleğini Yitiren Toplum"**, Ayrıntı Yayınları, Ekim 1996, İstanbul
- Jonsten Richard J., **"Strategic Communication: Key Enabler for Elements of National Power"**, Joint Information Operations Center, Summer 2006,
- Jowett Garth S., O'Donnell Victoria, **"Propoganda and Persuasion"**, SAGE Publications, 1992
- Kalın İbrahim, **"Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi"**, Yükselen Değer Türkiye, Editör: Ali Resul Usul, MÜSİAD Yayınları, 2010
- Kant Immanuel, **"Ahlak Metafiziğinin Temellendirilmesi"**, Çev: Ioanna Kuçuradi, Hacettepe Üni. Yayınları, Ankara 1982
- Keane John, **"Demokrasi ve Sivil Toplum"**, Çeviren: Haluk Şahin, Ayrıntı Yayınları, Kasım 1994, İstanbul
- Kejanlıoğlu D. Beybin, **"Türkiye'de Medyanın Dönüşümü"**, İmge Yayınları, İstanbul, Kasım 2004
- Kennedy Liam, Lucas Scott, **"Enduring Freedom: Public Diplomacy and U.S. Foreign Policy"**, American Quarterly, Cilt 57, sayı 2, Temmuz 2005
- Keyman Fuat, **"Türkiye ve Radikal Demokrasi Geç Modern Zamanlarda Siyaset ve Demokratik Yönetim"**, Alfa Basım, İstanbul 2000
- Kimming Jan Dirk, Bardakçı Özlem Bardakçı, **"Turkey's EU Accessiomn as a Question of Nation Band Image"**, Place Branding and Public Diplomacy, Cilt 3, Sayı 1, Palgrave Macmillan
- Kirova Iskra, **"New Developments in Public Diplomacy"**, Public Diplomacy Magazine, Issue, Winter, 2009
- Krause Peter, Van Evera Stephen, **"Public Diplomacy: Ideas for the War of Ideas"**, Middle East Policy, Vol. XVI, No.3, Fall 2009
- Kunczik Michael, Schweitzer Eva Johanna, **"The Use of Public Opinion Research in Propoaganda"**, The Sage Handbook of Public Opinion Research, Sage Publication
- Küçük Mehmet, **"Medya, İktidar, İdeoloji"**, Bilim ve Sanat Yayınları/Ark, Ankara 1999

- Langhorne Richard, Hamilton Keith, **"The Prcatice of Diplomacy: Its Evolution, Theory and Administration"**, Routledge, 2011
- Lasswell Harold, **"Politics: Who Gets What, When, How"**, Meridian Boks, New York 1958.
- Lavenex Sandra, **"EU External Governance in Wider Europe"**, Journal of European Public Policy, 04 Şubat 2011, 11-4
- Le Bon Gustave, **"Kitleler Psikolojisi"**, Hazırlayan: Yunus Ender, Hayat Yayıncılık, İstanbul, 1997
- Leguey-Feilleux Jean-Robert, **"The Dynamics of Diplomacy"**, Lynne Reinner Publishers, 2009
- Leonard Mark, Small Andrew, Rose Martin, **"British Public Diplomacy in the Age of Schisms"**, The Foreign Policy Center
- Lerner Danie, **"Propagandada Etkinlik: Şartlar ve Değerlendirme"**, ed. Ünsal Oskay, Kitle Haberleşme Teorilerine Giriş, Der Yayınları, İstanbul, 1992
- Lilleker Darren G., **"Key Concepts in Political Communication"**, SAGE Publications, 2006
- Lipson Leslie, **"Siyasetin Temel Sorunları"**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları
- Locke John, **"Uygar Yönetim Üzerine İkinci İncelemeden Seçme Parçalar"**, Çev: M. Tunçay, Batıda Siyasi Düşünceler Tarihi: Seçilmiş Yazılar II, Yeni Çağ, Der: Mete Tunçay, AÜSBC Yayınları, Ankara 1969
- Lundby K. ve Helge R., **"Medya- Kültür- İletişim: Medya Kültürü Aracılığıyla Modernliğin Yorumlanışı"**, "Medya Kültür Siyaset", der: Süleyman İrvan, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara, 1997.
- Machiavelli Niccole, **"Prens"**, Çev: Nazım Gönenç, Anahtar Kitaplar Yayınevi, İstanbul 1994
- Maigret Eric, **"Medya ve İletişim Sosyolojisi"**, İletişim Yayınları
- Maurice Duverger, **"Politikaya Giriş"**, Çev: Samih Tiryakioğlu, Varlık Yayınları, İstanbul 1964
- McChesney Robert W., **"Rich Media Poor Democracy: Communication Politics in Dubious Times"**, The New Pres, 2000, New York
- Mcluhan Marshall, **"Understanding Media: The Extensions of Man"**, McGraw-Hill, March 1966
- Mcnair Brian, **"An Introduction to Political Communication"**, Routledge Taylor&Francis Group, London & New York, 2003

- Metz Lieutenant General Thomas F., Garrett Lieutenant Colonel Mark W., Hutton Lieutenant Colonel James E., Bush Lieutenant Colonel Timothy W., **"Massive Effects in the Information Domain: A Case Study in Aggressive Information Operations"**, Military Review, May-June 2006
- Michalski Anna, **"The EU as a Soft Power: the Force of Persuasion"**, "The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relatios", ed. Jan Melissen, Palgrave Macmillian
- Milburn Michael A., **"Sosyal Psikolojik Açıdan Kamuoyu ve Siyaset"**, İmge Kitapevi
- Mill John Stuart, **"Faydacılık"**, Çev: Nazmi Coşkunlar, M.E.B Yayınları, İstanbul 1986
- Miller Gerald R., "On Being Persuaded: Some Basic Distinctions", Alıntı Yapılan Yer: **The Persuasion Handbook: Development in Theory and Practice**, Ed: James Price Dillard, Michael Pfau
- Mitchelle Peter R., Schoeffel John, **"Noam Chomsky: Understanding Power The Indispensable Chomsky"**, Vintage Press, London 2003
- Mozammel Masud, Schechter Galia, **"Strategic Communication for Community-Driven Development: A Practical Guide for Project Manager and Communication Practitioners"**, Development Communication Division, External Affairs Afric Region, CDD Steering Committee, CDD Anchor, Social Development Department, The World Bank, Washington, April 2005
- Mutz Diana C.,Martin Paul S., **"Facilitating Communication Across Lines of Political Difference: The Role of Mass Media"**, American Political Science Review, vol.95, No.1, March 2001
- Nean Abba, **"The New Diplomacy: Internatıonal Affairs in the Modern Age"**, Random House, New York, 1983
- Nicolson Harold, **"Diplomacy"**, Oxford University Press, London, 1963
- Nuttall Jon, **"Ahlak Üzerine Tartışmalar"**, Ayrıntı Yayınları, İstanbul: 1997
- Nye Joseph Jr., **"Public Diplomacy and Soft Power"**, ANNALS, AAPSs, 616
- Nye, Joseph Jr., **"Soft Power: The Means to Success in World Politics"**, New York Public Affairs, 2004
- O'Shaughnessy Nicholas Jackson, **"Politics and Propaganda"**, The University of Michigan Press

- Office of the Under Secretary of Defence For Acquisition, Technology and Logistics of U.S., **"Report of the Defence Science Board Task Force on Strategic Communication"**, Eylül 2004.
- Oran Baskın, **"Türk Dış Politikası: Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar"**, Cilt III, İletişim Yayınları
- Paletz David L., **"The Media in American Politics: Contents and Consequences"**, Longman Press, 1999
- Pamment James, **"New Public Diplomacy in 21st Century: A Comparative Study of Policy and Practice"**, Routledge
- Perloff Richard M., **"The Dynamics of Persuasion: Communication and Attitudes in the 21 th Century"**, Lawrence Erlbaum Associates, 2008
- Pfetsch Barbara, Esser Frank, "Comparing Political Communication", **Handbook of Comparative Communication Research**, Ed: Frank Esser, Thomas Hanitzsch
- Platon, **"Devlet"**, Çev: Sebahattin Eyüboğlu- M. Ali Cimcoz, Remzi Kitabevi, İstanbul 1995
- Pratkanis Anthony, "Public Diplomacy in International Confilcs", Alıntı yapılan eser: **Routledge Handbook of Public Diplomacy**, Ed. Nancy Snow, Philip M. Taylor, Routledge
- Pratkanis Anthony, Aronson Eliot, **"Age of Propoganda: The Every Use andA buse of Persuasion"**, A.W. H. Freeman / Owl Book, 2002
- Rana Kishan S., **"21st Century Diplomacy: A Practionar's Guide"**, The Continuum International Publishing Group
- Rawls John, **"Sivil İtaatsizliğin Tanımı ve Haklılığı"** , "Kamu Vicdanına Çağrı: Sivil İtaatsizlik" Çev: Yakup Çoşar, Ayrıntı Yayınları, 2001
- Rice, Condolezza, Eski Amerika Birleşk Devleti Genel Sekreteri, **"Announcement of Nominations of Karen P. Hughes as Under Secretary of State for Public Diplomacy and Public Affairs and Dina Powell as Assistant Secretary of Stat efor Educational and Cultural Affairs"**, 14 Mart 2005.
- Ridaut Travis N., Shah Dhavan V., Goldstein Kenneth M., Franz Michael M., **"Evaluating Measures of Campaign Advertising Exposure on Political Learning"**, Political Behavior, Vol.26,No.3, September 2004
- Rigel Nurdoğan, **"Rüya Körleşmesi"**, Der Yayınları, 2000
- Rigel, Prof. Dr. Nurdoğan, **"Medya Maskesi: İmagoloji"**, "Rüya Körleşmesi", Der Yayınları, 2000.

- Riordan Shaun, "Dialogue-based Public Diplomacy: A New Foreign Paradigm?", **The New Public Diplomacy Soft Power in International Relations**, Ed: Jan Melissen, Second Edition, Nwe York: Palgrave Macmillian, 2007
- Riordan Shaun, **"The New Diplomacy"**, Policy Press, 2003
- Robertsen Justin, East Maurice A., **"Diplomacy and Developping Nations: Post-Cold War Foreign Policy-making Structure and Processes"**, Roudledge, 2005
- Robertson Justin, East Maurice A., **"Diplomacy and Developing Nations: Post Cold War Foreign Policy-making Structures and Process"**, Routledge, 2005
- Rose Richard, **"Political Communication in a European Public Space: Language, the Internet and Understanding as Soft Power"**, JCMS, 2008, Cilt 46, No: 2
- Ross Christopher, **"Public Diplomacy Comes of Age"**, The Washington Quaterly, Vol:25, (2), 2002
- Sancar Gaye Aslı, **"Kamu Diplomasisi ve Uluslararası Halkla İlişkiler"**, Beta Yayınları, sf: 88
- Satow Ernest, **"A Guide to Diplomatic Practice"**, ed. N. Bland, Longmans, London 1964
- Saunders Frances Stonor, **"The Cultural Cold War: The CIA and the World of Arts and Letters"**, The New Press, New York, 2000
- Saunders, Frances Stonor, **"The Cultural Cold War: The CIA and the World of Arts and Letters"**, The New Press, New York, 2000.
- Schramm Wilbur, **"Mass Media and National Development: The Role of Information in the Developing Countries",** Stanford University Press, California, 1964
- Scott Biljana, **"Multiculturalism for the masses: social advertising and public diplomacy post 9/11"**, Published in Hannah Slavik (ed.) Intercultural Communication and Diplomacy, DiploFoundation, 2004.
- Simons Herbert W., Morreale Jeanne, Gronbeck Bruce, **"Persuasion in Society"**, SAGE Publications, 2001
- Siracusa Joseph M., **"Diplomacy: A Very Short Introduction"**, Oxford University Press, 2010
- Smith Pamela H., **"Public Diplomacy"**, Minister-Counselor for Public Affairs, U.S. Embassy, London, Published in "Modern Diplomacy"
- Snow Nancy, **"Information War: American Propaganda, Free Speech and Opinion Control Since 9-11"**, Seven Stories Press, New York, 2003

- Snow Nancy, "Rethinking Public Diplomacy", **Routledge Handbook of Public Diplomacy**, ed. Nancy Snow and Philip M Taylor, Routledge, 2009
- Sparks Gleen G., **"Media Effects Research: A Basic Overview"**, 3. Baskı, Wadsworth Cengage Learning, 2010
- Swingwood A., **"Kitle Kültürü Efsanesi"**, çev: Aykut Kansu, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara, 1996
- Şenel Alaattin, **"Siyasal Düşünceler Tarihi"**, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara
- Tarhabn Nevzat, **"Psikolojik Savaş: Gri Propaganda",** Timaş Yayınları, 2008, İstanbul
- Taylor P.M., **"Perception Management and the "War" Against Terrorism"**, Journal of Information Warfare, Vol.1, Issue 3, 2002
- Thomas Hobbes, **"Leviathan"**, Çev: Semih Lim, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 1993
- Tickner Lisa, **"Export Britain: Pop Art, Mass Culture, and the Export Drive"**, Association of Art Historians, 2012, Cilt 35, Sayı 2
- Travis Charles, **"The Uses of Sense: Wittengenstein's Philosophy of Language"**, Oxford University Press, 2001
- Trenholm Sarah, **"Thinking Through Communication: An Introduction to the study of Human Communicaiton"**, Pearson Education, 2008
- Tuch Hans N., **"Communicating with the World: U.S. Public Diplomacy Overseas"**, 2. Basım, New York, St. Martin's Press
- Tulmets Elsa, **"Can the Discourse of "Soft Power" Help the EU to Bridge its Capability-Expectations GAP?"**, European Political Economy Review, Yaz 2007, No: 7
- Valentino Nicholas A., Sears David O., **"Event-Driven Political Communication and the Preadult Socialization of Partisanship"**, Political Behavior, Vol.20, No.2, 1998
- Vickers Rhiannon, **"The New Public Diplomacy: Britain and Canada Compared"**, BJPIR, 2004, Cilt 6
- Viotti Paul R., Kauppi Mark V., **"International Relations and World Politics: Security, Economy, Identity"**, 2nd Edition, Prentice Hall, 2001, sf: 105
- Wallerstein Immanuel, **"Bildiğimiz Dünyanın Sonu**", Metis Yayınları, Ekim 2000, İstanbul
- Weich David, **"The Third Reich: Politics and Propoganda"**, Routledge, 1993, London

- Whale John, **"The Politics of the Media"**, Fontana/Collins, London, 1977

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

- Amerika Birleşik Devleti Genel Sekreteri Condolezza Rice'ın Konuşması, **"Announcement of Nominations of Karen P. Hughes as Under Secretary of State for Public Diplomacy and Public Affairs and Dina Powell as Assistant Secretary of Stat Efor Educational and Cultural Affairs",** Erişim: 14 Mart 2005, www.state.gov/secretary/rm/2005/43385.htm
- Avrupa Birliği Bakanlığı**, "Avrupa İletişim Stratejisi"**, http://www.ab.gov.tr/files/pub/avrupa_birligi_iletisim_stratejisi.pdf, Erişim: 12 Mayıs 2016
- Avrupa Birliği Bakanlığı, **Sivil Toplum, İletişim ve Kültür Başkanlığı**, http://www.ab.gov.tr/index.php?p=44387&l=1, Erişim: 12 Mayıs 2016
- Başbakanlık Basın-Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü, **"Hakkında"**, http://www.byegm.gov.tr/turkce/byegm-hakkinda, Erişim: 12 Mayıs 2016
- Başbakanlık Dış İlişkiler Başkanlığı, **"Hakkımızda"**, https://www.basbakanlik.gov.tr/Forms/_Global/_PrimeMinistry/pg_Org06.aspx, Erişim: 12 Mayıs 2016
- Başbakanlık Ekonomik, Sosyal ve Kültürel İşler Daire Başkanlığı, **"Hakkımızda"**, https://www.basbakanlik.gov.tr/Forms/_Global/_PrimeMinistry/pg_Org08.aspx, Erişim: 12 Mayıs 2016
- BBC, **"Hakkımızda",** http://www.bbc.com/turkce/kurumsal/2010/10/000001_hakkimizda.shtml, Erişim: 02 Mayıs 2016
- Broadcasting Board of Governors, "**Radio and Tv Marti**", http://www.bbg.gov/broadcasters/ocb/, Erişim: 10 Mayıs 2016
- Broadcasting Board of Governors, "**Radio Free Europe / Radio Liberty"**, http://www.bbg.gov/broadcasters/rferl/, Erişim: 10 Mayıs 2016
- Bureau Of Educatıonal And Cultural Affaırs, "**Programs&Initiatives"**, https://eca.state.gov/programs-initiatives, Erişim: 10 Mayıs 2016
- Copeland Daryl, **"Is Publıc Dıplomacy For Everyone?"**, http://uscpublicdiplomacy.com

- Cull, Nicholas J. Australıa's **"Public Diplomacy Crisis"**, http://uscpublicdiplomacy.com/pdfsgullion.pdf
- Cull, Nicholas J., **"'Public Diplomacy' Before Gullion: The Evolution of a Phrase"**,http://uscpublicdiplomacy.org/blog/060418_public_diplomacy_before_gullion_the_evolution_of_a_phrase
- Dış İşleri Bakanlığı Diplomasi Akademisi, **"Hakkımızda"**, http://diab.mfa.gov.tr/tr/hakkimizda/hakkimizda/, Erişim: 12 Mayıs 2016
- Dış İşleri Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun, "**Kanun No. 6004",** Madde 2, http://www.mfa.gov.tr/data/6004-sayili-yeni-teskilat-kanunu.pdf, Erişim: 12 Mayıs 2016
- Inter Agency Workin Group, **"Steering Committee",** http://iawg.net/steering-committee-members/, Erişim: 10 Mayıs 2016
- Inter Agency Workin Group, **"About IAWG"**, http://iawg.net/about-iawg/, Erişim: 10 Mayıs 2016
- Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü, **"Kuruluş"**, http://kdk.gov.tr/faaliyetler/kurulus/7, Erişim: 12 Mayıs 2016
- Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü, **"Misyon",** http://www.kamudiplomasisi.org/misyon, Erişim: 12 Mayıs 2016
- Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü, **"Misyon-Vizyon"**, http://kdk.gov.tr/faaliyetler/vizyon-misyon/8, Erişim: 12 Mayıs 2016
- Policy Planning Staff Report, **"The Inauguration of Organized Political Warfare", 4 Mayıs 1948, Foreign Relations of the United States, 1945-1950: Emergence of the Intelligence Establishment",** Document 269, http://www.state.gov/www/about_state/history/intel/260_269.html, Erişim: 28 Ocak 2016
- Radio Free Asia, **"Mission"**, http://www.rfa.org/about/info/mission.html, Erişim: 10 Mayıs 2016
- Stratejik Araştırma Merkezi, **"Hakkımızda",** http://sam.gov.tr/tr/sam-hakkinda/, Erişim: 12 Mayıs 2016
- Stratejik İletişim Merkezi, **"Hakkımızda",** http://www.stratim.org.tr/hakkimizda.html, Erişim: 12 Mayıs 2016
- The British Council, **"Arts Programs",** https://www.britishcouncil.org/arts, Erişim: 02 Mayıs 2016

- The British Council, **"Organizations",** https://www.britishcouncil.org/organisation, Erişim: 02 Mayıs 2016
- The British Council, **"Society",** https://www.britishcouncil.org/society, Erişim: 02 Mayıs 2016
- The Center for Citizen Diplomacy, **"Hakkımızda",** https://www.centerforcitizendiplomacy.org/about-us/, Erişim: 10 Mayıs 2016
- The Edward R. Murrow Center of Public Diplomacy, **"What is Public Diplomacy"**, http://fletcher.tufts.edu/murrow/diplomacy, Erişim: 23 Nisan 2014
- Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi, **"Hakkımızda",** http://www.tasam.org/tr-TR/Kurumsal/Profil, Erişim: 12 Mayıs 2016
- Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı, **"Hakkımızda",** http://www.tika.gov.tr/tr/sayfa/hakkimizda-14649, Erişim: 12 Mayıs 2016
- Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etütler Merkezi, **"Dış İlişkiler Programı",** http://tesev.org.tr/tr/calisma-alani/dis-iliskiler/ , Erişim: 12 Mayıs 2016
- Ulusal Ajans, **"Misyon- Vizyon",** http://www.ua.gov.tr/kurumsal/misyon-ve-vizyon, Erişim: 12 Mayıs 2016
- Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu, **"Hakkımızda",** http://www.usak.org.tr/tr/usak-hakkinda/amaclarimiz, Erişim: 12 Mayıs 2016
- Yarbay Steven Collins, "Mind Games", **"In the Wake of Iraq"**, NATO Review, Summer 2003, http://www.nato.int/docu/review/2003/issue2/english/art4.html, Erişim 26 Ocak 2016
- Yunus Emre Enstitüsü, **"Hakkımızda",** http://www.yee.org.tr/tr/kurumsal, Erişim: 12 Mayıs 2016

ÖZGEÇMİŞ

1982 yılında doğan Ahmet İlkay Ceyhan, ortaokul ve lise eğitimini İzmir Saint Joseph Fransız Lisesi'nde tamamladıktan sonra, lisans eğitimini Bahçeşehir Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümünde 2005 yılında tamamlamış, "The Enlargement of NATO and What Will be Its Future?" isimli lisans tezini yazmıştır. Yüksek lisans eğitimini Fransa'nın Nice kentinde bulunan L'Institut Européenne Des Haute Etudes Internationales' de Avrupa Birliği ve Uluslararası İlişkiler bölümünde 2006 yılında tamamlayan Ahmet İlkay Ceyhan, buradaki çalışmalarını "Turkey's Accession Process: The Political Transformation in case of Accession Processto EU Comparison Between Turkey and Greece" başlıklı tez ile tamamlamıştır. Doktora eğitimini İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Anabilim Dalı'nda yapan Ahmet İlkay Ceyhan, "Siyasal İletişimde Kamu Diplomasisi" adlı tez ile doktora çalışmalarını tamamlamıştır.

Doktora çalışmaları sırasında yaptığı Umberto Eco ve Jacques Derrida çevirileri, Prof. Dr. Nurdoğan Rigel'in editörlüğünde Anonim Yayıncılıktan "Eco Dersleri: Yankılanan Metinler Nasıl Okunur?" ve "Derrida Dersleri: Kurgudan Arındırılarak Yeniden Kurulan Metinler" adları altında 2010 yılında; "Kamu Tüzel Kişisi Olarak TRT ve Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu Aylık Dergisinin İncelemesi" adlı makalesi, Prof. Dr. Aslı Yapar Gönenç editörlüğünde "Dergicilik Üzerine" adı altında, Koyu Kitap tarafından 2013 yılında yayımlanmıştır.

Ahmet İlkay Ceyhan, şu anda Bahçeşehir Üniversitesi bünyesinde "Güncel Siyasal Sorunlar" adlı lisans ve "Türk Dış Politikası ve Siyaseti" yüksek lisans derslerini vermektedir.